

Oprawę wyrestaurował introligator Jan Wyrzyga
w r. 1935. Dawne wyklejki są nalepione na kartę
tędy ochronny na pocztówkę i na kościu blokady.

^{mp}
Inc. Gu. 311-4.

Bibl. Jag.

XIII. 3. 38 b-e

T. 18 (539)

page
here
book.

38 b-e

Inm. 311-314.

XIII. 3. 38. b-e

ras v
lis cō

Dicta dñi Johānis verso
ris sup donato miori no-
tabilia et argumēta preg-
nātia in se cōtinencia grā
matellis mltū cōducētia.

Manus. 16. 062

Cu 1486

BIBLIOTHECA
VNIV. IAGELL
GRACOVENSIS

Johan
umora
modat

bis rome tan
minatur. et
nō est cuius
patet titulus
sole qz sicut
illuminat su

Orien

pite sine prin
Zilio mō voc
est domuz in
subsequentis
fatis. qz ante
pthos qd est
ē ignorandū
tulus est in
vgilivs Al
intelligit. vi
men antozis
onidij Ali⁹ e
incipiūt ylag
camenta. In
et nomē anto
ce ideo vidd

Orien

di origo. et fi
rales qz quō
tib⁹ Audetes

Johannis versoris octo partium umorationis explanatio accom- modatissima.

Incipit editio prima donati grāmatici vrbis ro-
me. Per hoc q̄ dicit̄ p̄ma editio denotat̄ q̄ do-
natus alium librum p̄posuit qui vocatur manus
alphabetū. Et p̄ hoc q̄ d̄r donati grāmatici tan-
gitur cā efficiēs. Per hoc vero q̄ dicitur vr̄

bis rome tangit̄ d̄r̄a inter istū autore: et aliū qui etiā donatus no-
minatur. et ideo subditur vrbis rome. quasi diceret q̄ hec editio
nō est cuiuslibz grāmatici. s̄ illius q̄ fuit romane vrbis. Et p̄ hoc
patet titulus hui⁹ libri. et cā efficiēs. Dicit̄ aut̄ titul⁹ a titane. i.
sole q̄ sicut sol totū illuminat mundum sic titul⁹ totam libri seriē
illuminat sine declarat.

Sciendū p̄mo Q̄ titulus plurib⁹ modis noiat̄
Vocatur enī capitulū: eo q̄ in ca-
pite sine principio libri ponitur: sine q̄ plura paucis v̄bis capit.
Alio mō vocat̄ clavis scie subsequētis q̄ sicut sine clauē difficile
est domuz intrare: sic sine titulo difficile est ad intellectum artis
subsequentis puenire. Aliomō p̄fatio nūcupat̄. a p̄e. i. ante et for-
saris. q̄ ante narrat̄ōez libri ponit̄. Aliomodo vocat̄ plogus: a
p̄thos qd̄ est primū et logos sermo quasi p̄m⁹ s̄mo. Idic etiā nō
ē ignorandū q̄ titulis in libris diuersimode assignat̄ q̄daz enī ti-
tulus est in quo ponit̄ nomē auctoris. Ut hic incipit homer⁹ siue
v̄gilins Alius ē in quo op⁹ tātū p̄memorat̄ et nomē auctoris sub-
intelligit̄. vt hic incipit liber Genes̄ v̄l exodi. Ali⁹ est in quo no-
men auctoris et opus inuenitur. vt hic incipit methamorphoseos
ouidiū Ali⁹ est i quo nomē auctoris vtilitas et op⁹ inenitur. vt hic
incipiūt v̄sagoge porphirij ad cathēgorias Aristotelis. i. ad p̄di-
camenta. In hoc titulo donati op⁹ cōmemorat̄ cū d̄r p̄ma editio
et nomē auctoris cū d̄r donati. S̄z q̄ hec scia supponitur grāmat
ce ideo viddendū est quid sit grāmatica et vnde dicatur.

Sciendū scōdo Q̄ grāmatica sic diffinitur est sci-
entia recte scribens. recteqz loquē-
di origo. et fundamentū omniū artū liberaliū. Et dicuntur libe-
rales q̄ quōdā nobilib⁹ et viris liberis p̄tinebāt. v̄l q̄ in his ar-
tib⁹ studētes ab omni impedimēto seculi debēt habere aīm liberū

Et quia in primo loco sue diffinitionis ponit scia loco gñis. ideo vidēdū est qd sit scia. Vnde scia est anime nobilis possessio. que distributa alijs accipit incrementū. et auarā dedignat possessioz qz nisi publicetur cito elabit. Et dicit grāmatica a grāma. i. lrā et icos scia qñ litteralis scia. eo q nos lrātos facit. Est aut lrātus qui litteras in sillabas: sillabas in dictiōes. et dictiōes in oīones scit vere ordinare: recteqz ordinatas pferre et exprimere.

Sciēdū tertio q sciārū alia est ciuilis. Alia nō ciuilis. Ciuilis est q ne ad cines pertinet. que est triplex. Infima q est de rebz infimis Et sub ista pos sunt cōprehendi omēs scientie mechanice. Vel dicit infima qz infimis homibz cōuenit. vt sartoribz calciatoribz et sic de alijs. Alia est mediocris q habet fieri circa res mediocres vt circa ciuitatez et huiusmōdi. Et sub ipa cōtinent scie morales quarū sunt tres scz yconomica. pollitica. et monastica. Adonastica est scia docens regere vnū hoiez. Et dicit a monos qd ē vnū et icos scia qñ scia docēs regere familiā. Et dicit ab ycos qd est scia et nomos domus qñ scia de regimie domus. Pollitica est scia docēs regere ciuitatē. Et dicit a polis qd est ciuitas et icos scia qñ scia tractās de regimie ciuitatis. Tercia aut ciuilis scia dicit sublimis. que in sola rerū cōtēplatiōe cōsistit. Et sub ista cōprehēdunt oēs scie rōnales scz grāmatica. loyca. rethorica. que dicunt facere triuū. sub ipa etiā cōprehēduntur omnes scientie reales. que sub rebus cōtinentur scz phisica metaphisica et mathematica.

Sciēdū quarto q in principio huius libri sicut et in principio cuiuslibet alterius quatuor sunt cause inquirende. scz causa efficiēs materialis. formalis et finalis. Que sit cā efficiēs huius libri dictū est prius. Sz cā materialis ē poīonis absolute p̄siderata. Et p hoc p̄t qd sit subiectū huius libri. qz p cām materialē t̄git subiectū ei. Cā formalis est duplex scz foīa tractādi et forma tractat. Forma tractatus ē diuisio libri p capitula. et capitulorū per p̄tes. et p̄ciū p particlas Forma tractādi est modus p̄cedēdi in isto libro. q quidē modus est diffinitiuus diuisiuus et exēplorū positiuus. Cā finalis est duplex scz intrinseca et extrinseca. Intrinseca est cognitio p̄tisiōnis in se et in suis p̄tibz p̄prietatibz et causis Sz cā finalis extrinseca est triplex scz remota remotior et remotissima Remota ē cognitio grāmaticē Remotior ē p̄gnitio phie Remotissima est felicitas hūana: ad quā finalit̄ oēs scie ordinant. Et sic p̄t qd sit titulus huius libri. Et cui parti phie subordinetur sine supponat et quot cause eius.

Cont

Scientia ca
Scientia don
quē nō est
vni. qz ab
vni. cū fin
subiectū sc
bz plures p
et p̄ciū pa
iectū debet
nō est adeo
vt p̄t in p
ins libri.
nerfos fin
finali ergo

Ad

Ad primi
principali
pulo: qñ g
q parlor
partibz
p̄dicabiliū
parloriōis
oionis pe
ad octo p
tinētur: e
cipia pote
cōparatio
q parlorat
logicus p̄
parloratiō
Ad qui
secos nō el
nitio sui su
est subiect
los fines e
intrinsecu

Contra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic.

Scientia capit denotationē a suo subiecto. sed ista sciētia vocat̄ scientia donati. ergo donatus est subiectū huius libri. et p̄ conse- quēs nō est causa efficiēs. ¶ Secūdo sic Subiectū scie debz esse vnū. qz ab unitate subiecti scia dicit̄ vna. sed p̄tensionis non sunt vnū. cū sint octo. ergo p̄tensionis nō est hic subiectū. ¶ Tertio sic subiectū scie debet habere ptes vt dicit̄ primo posteriorū sed qd̄ hz plures partes d̄r totū. ergo subiectū est quoddā totū et nō p̄s et p̄ p̄is p̄tensionis nō est subiectū hui⁹ libri. ¶ Quarto sic sub- iectū debet esse adequatū scie cuius est subiectum. sed p̄tensionis nō est adequata huic scie. qz de parteōnis etiā determinat logic⁹ vt p̄t̄ in primo p̄armentias. ergo p̄tensionis non est subiectū hu- ius libri. ¶ Quinto sic Illa scientia nō est vna que tendit ad di- uersos fines. Sed hec scientia est huiusmodi vt dictū est de causa finali ergo nō est vna sed plures.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dicit̄ qz scia nō denotat̄ semp a suo subiecto sed qñqz a principaliori parte. qñqz vō ab aliqua p̄prietate ei⁹. qñqz a disci- pulo: qñqz a causa efficiēte vt patz in p̄posito. ¶ Ad scdm dicit̄ qz p̄tensionis absolute capta per intellectū p̄scindēs ab omib⁹ partibusōnis est hic subiectū: et nō hec pars vel illa. s̄c̄ in libro p̄dicabiliū v̄l̄ in cōmuni est subiectū et nō hoc v̄l̄ vel illd̄ et ideo p̄tensionis sic accepta est qd̄ vnū. ¶ Ad terciū dicit̄. Licet p̄tensionis per cōpationē ad oionē dicat̄ pars tamē per cōparationē ad octo partetensionis que sub parteōnis in cōmuni accepta cō- tinētur: et etiā per cōparationē ad suas p̄prietates causas et p̄n- cipia potest dici quoddā totum. Non em̄ est incōueniens idem p̄ cōparationē ad diuersa esse partes et totū. ¶ Ad quartū dicitur qz p̄tensionis inquantū congrua nō cōsideratur a logico. Nam logicus p̄supponit orationē cōgruā cū omibus suis partib⁹. sed p̄tensionis cū alia significās vere vel false cōsideratur a logico. ¶ Ad quintū dicitur. qz sciētia tendens ad diuersos fines intrin- secos nō est vna. quia finis extrinsecus scientie est perfecta cog- nitio sui subiecti attributiōis: quod dicit̄ esse vnū in sciētia cuius est subiectū: sed nō est incōueniens qz vna sciētia tendat ad diuer- sos fines extrinsecos. Modo ista scientia habet tantū vnū finem intrinsecum quī est perfecta cognitio p̄tensionis.

Artelozatiōis quot sunt octo que nomē. pnomē.

Postq̄ determinatū est de quattuor causis hui⁹ libri
et de titulo. et cui pri⁹ phiesbordine. Dic p̄ter p̄
cedendū est ad materiā ei⁹ In p̄ncipio aut̄ huius li

bri autor ponit probemiū in q̄ ostendit quot sint partesōis. et
quis ordo sit inter eas dicēs q̄ octo sunt. scz nomē pnomē vbyz
et sic de alijs. Et qz iste liber valet ad instruendū p̄eros. ideo in
p̄ncipio sub dialogo et sub interrogatiōe discipuli et r̄nsiōe m̄gri
autor p̄cedit p̄mo q̄rēs q̄t sunt p̄tesōis. et deū r̄ndēs q̄ sunt
octo Hoc idē facit per totū suū librū Vñ dialogus d̄r a dya q̄ est
duo et logos sermo quasi duorūz sermo scz discipuli et magistri.

Sciendū p̄rio q̄ duplex ē respōsio. quedā est q̄ sa
tisfacit querēti tantū. et nō questioi
vt cū querit quot sunt scholares in scholis et r̄ndet vnus. Ista re
sponsio satisfacit querēti et nō questioi. qz questio fit de plurib⁹. et
respōsio data est de vno Alia est respōsio satisfaciēs questioi tñi et
nō querēti. vt cū querit quot sunt scholares i scholis. et r̄ndetur
plures vl̄ multi. Ista r̄nsio satisfacit questioi. qz questio fit de plu
rib⁹ et s̄l̄iter r̄nsio Alia ē r̄nsio satisfaciēs q̄rēti et questioi simul
vt in p̄posito. qz cū querit quot sunt partesōis et r̄ndet octo.
ista responsio satisfacit querēti et questioi simul vt patet.

Sciendū scdo q̄ oratio sic diffinit a grāmatico.
Oratio ē cōgrua dictionū ordina
tio. congruā perfectāqz sententiā demonstrans. Vel est congrua
plurimorū cōiunctio. pluries in intellectu solidata. Et hec diffi
nitōes concordāt cum diffinitione quā dat logicus vt oratio est
vox significatiua ad placitū zc. Pars aut̄ oratiōis est vox signifi
cās conceptū in se vel in toto. Et dicit in se p̄pter partes declina
biles. que per se significāt conceptū. sicut nomē pnomē verbū et
participiū. sc̄ans in toto dicit p̄pter partes indeclinabiles q̄ sunt
aduerbiū cōiunctio p̄positio et interiectio. que de se nihil sc̄ant.
sed disponūt alias partes ad significandū. Ideo dicit logicus q̄
tales partes sūt s̄ncategoremata et cū alijs significatiue. vnde
huiusmōdi partesōis poti⁹ vocant p̄tesōis q̄ dictiōes vel
voces. qz partesōis includit vocē et dictionē. et vltra ea addit
modosignificandi essentiales Nā vox importat tñi oris. plationē
S̄z dictio vltra vocē importat significatū. pars vero hec oīa ista
et cum hoc includit modosignificandi essentiales.

Sciendū

res sic pōt habere
aut mentis affec
plicat vel est de
plicat. aut sc̄at
est duplicat. an
tate et sic ē p̄nc
distantē a subst
participiū Sit
lis. hoc est tripl
ē retrosiua cali
biū aut ē r̄xim

Sciendū

p̄ribusōis
mediate sicut
ptes p̄pinque
et p̄ se nō sunt
labe ex q̄bus c
remotis nō im
p̄pinque sunt p
finita saltē q̄ a
infinōi p̄tesōis
q̄ sunt octo p
patuit Et in h
thos quod est

Contra

Sicut se habet
ficandi ad par
onem q̄ potest
omnia signific
torum substan
di ad partem
dientiales

¶ Secūdo si
p̄pter hoc log
biū tñ sufficū
plue. ¶ Ter

Sciendū tertio q̄ sufficientia octo p̄ciōōnis qua
re scz tot sunt ⁊ nō p̄les nec p̄antio
res sic pōt haberi. Mā ois p̄arsoōnis aut h̄cat mentis conceptū
aut mentis affectū. Si scdm̄ sic est interiectio. Si p̄mū hoc ē du
plicif vel est declinabilis vel ideclinabilis Si p̄mū hoc ē itez du
plicif. aut h̄cat subāz aut actū egredientē a s̄stātia Si p̄mū hoc
est duplicif. aut h̄cat subāz cū qualitate ⁊ sic est nomē. aut sine q̄li
tate et sic ē p̄nomē. Si h̄cat actū hoc est duplicif q̄ vel h̄cat actū
distantē a s̄stātia et sic est v̄bū. aut actū vnitū s̄stātie ⁊ sic est
participiū Si talis p̄soōnis h̄cans mētis cōceptū est ideclinabi
lis. hoc est triplicif. q̄ vel ē determinatio nois ⁊ sic est p̄positio. q̄
ē rectoria casualis ad actū v̄bi. aut determinatio v̄bi ⁊ sic ē aduer
biū aut ē determinatio v̄triusq̄ ⁊ sic ē p̄iunctio q̄ p̄iungit tā noia q̄ v̄ba

Sciendū quarto q̄ in p̄posito q̄n dī q̄ octo sunt
p̄soōnis nō intelligit de oībus
p̄tibusōnis. q̄ duplices sunt p̄soōnis. q̄dā sunt p̄pinque et ī
mediate sicut cū dī m̄ḡ legit. hoc nomē m̄ḡ ⁊ hoc v̄bū legit sūt
p̄tes p̄pinque isti⁹ oōnis m̄ḡ legit. Alie sūt p̄soōnis remote
et p̄ se nō sunt p̄soōnis sicut p̄tes p̄pinque. vt sunt littere et sil
labe ex q̄bus cōstāt h̄mōi p̄tes p̄pinque. Et de istis p̄tibusōnis
remotis nō intelligit in p̄posito. sed solū de p̄pinqs. Et licet p̄tes
p̄pinque sint p̄les in nūero q̄ octo. q̄ noia et v̄ba in nūero sunt ī
finita saltē q̄ ad nos. q̄ nos nō cognoscim⁹ numerū ipsorū. tñ hu
iusmōi p̄soōnis in sp̄e sunt octo. et hoc ē qd̄ dī autor Et sic p̄tz
q̄ sunt octo p̄tibusōnis. et q̄re sunt tot nec p̄les nec p̄antiores.
patuit Et in hoc sumit p̄hemū istius libri. Et dicit p̄hemū a p̄
thos quod est p̄mū et h̄mos sermo quasi p̄mus sermo.

Cōtra p̄dicta arguit p̄mo sic.

Sicut se habet significatum ad dictionē. sic se habet modus signifi
ficandi ad p̄tēōrationis. Sed ita se habet significatum ad dicti
onem q̄ potest esse vna dictio que est vnum signum generale ad
omnia significata sicut ens est generale signum omnium significa
torum substantie et accidentis. ergo ita se habet modus significā
di ad partem. q̄ est vna pars generalis ad omēs modos significā
di essentielles. et sic videtur q̄ tantum vna sufficiat p̄arsoatiōis
¶ Secūdo sic Ex noie et verbo potest constitui p̄fecta oratio. et
p̄pter hoc logicus nō ponit nisi duas p̄soōnis. ergo nomē et v̄
bū tñ sufficiūt ad p̄ficiendū orationē. ⁊ sic alie p̄soōnis sunt su
p̄flue. ¶ Tertio sic ois oīo aut est p̄fecta aut īp̄fecta. igit sūt tñ

due partes oñonis scz pfecta et impfecta. ¶ Quarto sic Illud nō est ps integralis sine q̄ pōt itegrari totū. sed sine ptib⁹ indeclinabilib⁹ integrat ois oñō tā pfecta q̄ impfecta. q̄ ptes indeclinabiles nō requirunt ad oñonem integrandā. ¶ Quinto sic Dñse qd designat hcat per nomē verbū vel aduerbiū ergo sufficiūt iste ptes enūerate. Adcedēs prz qz id qd est in aliq̄ pnto est. sed decē p dicamēta significātur per nomen verbū vel aduerbiū igitur zc.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dī q nō est sile. qz in significato est repire equinocatōz sicut ens equoce et analogice significat substantiā et accidēs Sz in modofcādi essentiali nō reperit talis equocatio. ideo licz vna dictio possit habere plā hcata. tñ vna psoñonis nō p̄t h̄re plures modofsignificādi eēntiales. sic q vn⁹ mod⁹ fcandi eēntialis vni⁹ partis importaret p aliā pteōñonis. ¶ Ad scdm dī q nomē et vbi sunt partes oñonis necessario reqsite ad pstitutionē oñonis: sine quib⁹ nulla oñō pfecta cōstitui pōt. Sz tñ alie ptes requirūt quo ad bñ esse oñonis sicut ad esse hois nō requirunt vestimēta vt scz sit pfectior in sua natura. que tñ requirunt ad bñ esse hois. ¶ Ad terciū dī q licet sint due partes oñonis subiective. tamē sunt octo partes oñonis integrales. Modo ille partes oratiōes nō sunt integrales sed subiective. ¶ Ad quartū dī q licet alie partes a noie et vbo nō reqrant quātū ad esse pfectarū oñonū: z nō sint partes oñonis pncipales pncipalit oñonē integrātes. tñ reqruntur quo ad bñ esse. et sunt mun⁹ pncipaliter reqsite. ¶ Ad quintū dī. ne gādo pñaz. qz ptes oñonis nō distinguūtur penes hcata sed penes modofcādi Et qz reperiunt octo modofcādi eēntiales specifici reponētes pte in spē ptis igit sūt octo ptes oñonis z nō pantiōres

Quomē quid est. partes oñonis

Postq̄ au. supi⁹ posuit p̄hemū. hic p̄nter accedit tractatū de octo ptibus oñonis. Et pmo determinat de noie qz nomē hcat subāz. vbi vō hcat actū egrediētē a subā q̄ nomē pcedit vbi Siliter nomē pcedit pnomē. qz id qd est inuētū ppter defectū alicui⁹ p̄supponit ipm eē. Sz pnomē est inuētū ppter defectū nois ergo pnomē sequit nomē. Determinādo aut de nomie auctor pri⁹ determinat de eo quo an ei⁹ eēntialia: ponēdo diffinitio nem eius. Scdo eā declarat. In pma parte diffinit nomē sic No mē est partes oñonis cū casu corp⁹ aut rem pprie cōiterue significās

Sciendū pmo q in hac diffinitōe psoñonis po nūt loco gñis. et residuū ponitur

loco diffinitōe
prie aut cōiter
casu q̄ casib⁹
ta nō h̄nt ptes
excludit noia
indifferēt se
cū casib⁹ cū d
casum ideo a
casu cōueniat

Sciendū

deri z manu
res incorpore
nugatio. qz
stat p altera
data a p̄stia
ctorū corpor
intelligi Ma
tē vicz nomi

Sciendū

tatis vt virg
tatis vt hō a
ppue vt rom
ppui nomē
appellatine
ue sum⁹ est
Et ista exen
dere incorp
gelus aut sig

Sciendū

Et sic capū
est nomē hcat
in pposito nō
cia nō essent
mē imponit
nomē ab ali
camētū ab al
tas ē h̄m quā
gredo z sili

loco differēciarū. qz nulla aliarū par ciūoratiōis hcat cū casu pro
prie aut cōiter corp⁹ aut rē. Et in hac diffinitōe melius ponit cūz
casu q̄ casib⁹. qz noia aptote forme vt pus ⁊ fas. ⁊ noia monapto
ta nō hnt ples casus sed vnū tm̄. Et p hoc q̄ dī cū casu autor nō
excludit noia ples casus hñcia. qz termin⁹ cōis idiffinite sumpt⁹
indifferēse se hz ad nūez singlarē et plālē ḡ meli⁹ ponit cū casu q̄
cū casib⁹ cū dī de plurib⁹. nec etiā excludit noia hñcia solū vnum
casum ideo adhuc poti⁹ ponit cū casu q̄ cū casib⁹. cū hcare cum
casu cōueniat omī: hcare aut cū casibus nō cōuenit omī nomini.

Sciendū scdo

q̄ in diffinitōe nois ponit corp⁹. i.
ppter res sensibiles q̄ pnt oclō vi
deri ⁊ manu tangi siue palpari. vt hō asin⁹ bos Et ponit res ppe
res incorporeas ⁊ insensibiles vt aia angel⁹ et silia. Et ibi non est
negatio. qz licz oē corp⁹ sit res. tñ nō ois res est corpus. ideo res
stat p altera hcatōe sui. Et etiā illo mō capīt res in diffinitione
data a pristiano q̄ talis est. Nōmē est pforōis q̄ vnicuiqz subie
ctorū corpōz vlrerū ppiā vlr cōmunē distribuit qlitatē. q̄ sic dī
intelligi Nōmē est pforōis q̄ vnicuiqz rei ppiā distribuit qlita
tē vicz nomī ppiā et nomī cōmuni qlitatē appellatiuā.

Sciendū tcio

q̄ in diffinitōe nois a pristiano data
ponit ppiā ppter noia ppe quali
tatis vt virgilius et ponit cōmuniter ppter noia appellatiue qlē
tatis vt hō aial. Et pnter autor subiūgit exemplū vtriusqz cū de
ppie vt roma tiberis cōmuniter vt vrbis flumen. Roma enī est
ppriū nomē vrbis Et tiberis ppiū nomē fluij Vrbis est nomen
appellatiue qualitatis cōueniēs omib⁹ vrbib⁹. Siliter flumen si
ue fluij est nomē appellatiue qualitatis cōueniēs omib⁹ fluiijs
Et ista exempla data sunt de corpore Et siliter pōt exemplificari
de re incorporea vt mihael. significat enī rē ppe qualitatis. An
gelus aut significat rem appellatiue qualitatis.

Sciendū quarto

q̄ vt attestat pristianus hcare
subāz cū qlitate est ppiū nois
Et sic capīt ibi cū informatiue ⁊ nō copulatiue accipit ita q̄ sens⁹
est nomē hcat subāz cū qlitate. i. hcat subāz qlitate informatā. Et
in pposito nō capīt subā vt distinguit ptra accūs. qz alias accūs
cia nō essent noia. qd salm est Sz accipit ibi subā p oī illo cui no
mē imponit Siliter qlitas accipit p eo a q̄ nomē imponit. q̄ vnū
nomē ab alio distinguit. Et siliter qlitas nō accipit vt ē vnū pdi
camētū ab alijs distictū. h̄m quē modū diffit i pdicamētis q̄ qlita
tas ē h̄m quā qlēs eē dicimur qz si hoc mō sumeret h̄ tūc albedo ni
gredo ⁊ silia solū eēt noia. qd salm ē Ex his p̄t inferri q̄ in qlibz

noie duo sūt scz id cui nomē imponit ⁊ illd ē suba nois vt dictū ē
Et illud a quo nomē imponitur. ⁊ hoc ē qualitas. Et sic p̄t quid
sit nomē: qualiter intelligitur diffinitio. et quid sit p̄prium nois.

Contra p̄dicta arguit p̄mo sic.

Oratio nūq̄ p̄ficiť sine vbo. h̄ sine noie p̄t oīo p̄fici. qz ex p̄noie
et vbo sit p̄fecta oīo. vt ego lego. ḡ vbu est p̄ncipalior p̄oiois
quā nomē. et p̄ p̄ns d̄z p̄cedere nomē. ¶ Secdo sic si omne nomen ē
p̄oiois. sequit̄ qz nomē ē oīoez nihil est. h̄ hoc ē s̄lm. ḡ male po
nit̄ in diffinitioe nois p̄oiois ¶ Tertio sic Nulla bōa diffinitio
d̄z dari p̄ acc̄ia. qz diffinitio indicat qd est esse rei p̄ essentialia qd
nō puenit acc̄tib⁹ Sz ista dat̄ p̄ acc̄ia. qz dat̄ per casuz et q̄litas
tez. ergo ista diffinitio nō valz. ¶ Quarto sic. Nulla bona diffini
tio d̄z dari p̄ disunctionē. cū diffinitio d̄z indicare qd vnu. h̄ vbi
ē disunctio ibi est pluralitas. h̄ ista diffinitio datur p̄ disunctionez
cū dicit̄ p̄prie p̄muniterne h̄cans ergo. ¶ Quinto sic Albū ē nomē
et tñ nō h̄cat subaz cū q̄litate qz solā q̄litate h̄cat vt dr̄ in p̄ntis ḡ
non de nomē h̄cat subaz cū qualitate. et p̄ p̄ns significare substan
ciam cum qualitate non est proprium nominis.

Ad argumenta in oppositum.

Ad p̄mū dr̄. qz sicut in oī oīoe p̄fecta requirit̄ vbu sic etiaz requirit̄
nomē vl̄ alqd loco nois positū. vt cū dr̄ ego lego. ego ponit̄ loco
nois p̄prij. ⁊ sic sonat diffinitio p̄nois ḡ nō sequit̄ ex hoc qz vhu
d̄z p̄cedere nomē. ¶ Ad scdm̄ dr̄ Megado p̄nciaz: qz ps in diffini
tioe p̄dicta nō dicit̄ actū sed aptitudinē. mō licet nō sit pars ac
tu. ē tñ ps aptitudine Quicqd̄ enī ponit̄ indiffinitioe alic⁹ d̄z esse
vl̄e cū diffinitio sit solū vlu. ideo ps indiffinitioe posita dicit̄ ap
titudinē ⁊ nō actū. ¶ Ad terciū dr̄ qz nlla diffinitio q̄ditatua p̄t
dari p̄ acc̄ia. h̄ p̄ p̄ncipia essentialia diffiniti Sz diffinitio de
scriptiua bñ p̄t dari p̄ acc̄ia. mō ista diffinitio nois ē descriptiua
data p̄ sua acc̄ia et gen⁹ ¶ Ad q̄rtū dr̄ licz diffinitio q̄ditatua nō
possit dari p̄ disunctionē: tñ hoc nō ē incōueniēs in descriptiua. qz
contingit plura accidere alicui ideo licz illa acc̄ia sint diuersa et
circūloquatur diuersas passiōes inferiorz diffiniti: tñ possūt poni
indiffinitioe disiectiue. mō sic ē in p̄posito. qz ponit̄ p̄prie p̄pter
p̄pria noia. et p̄mūter p̄pter noia appellatiua. ¶ Ad quintū dr̄. qz
cū dr̄ albū solā q̄litate h̄cat capit̄ qualitas vt ē vnu de decē predi
cētis. h̄ aut̄ nō capit̄ q̄litas illo mō: h̄capit̄ p̄ illo a quo nomē im
ponit̄. sic hūanitas in hoie: equeitas in equo ⁊ illa q̄litas nō ē res
disiecta a substantia rei. Et ideo licet nomē significet substantiam cū qua

litate. Mō tamē
ciam cum quali

Nomi

⁊ dicit̄ autor si
do dionezi⁹. T
dētia Et p̄mo a
sequenter deta
gnaliora sūt p̄
lia ne eius dē re
determinat de
numerado ea.

Qued

accidit ei grā
est figura. qz
te significati
p̄ntēcoponi. n
pliciter vt ill
et sic ē numer
in quib⁹ tota n

aliquo indiuid
ns speciei. Id
sus cōpositus
ri natus. ⁊ esse
si vna limitas
nācia diuision
dicit̄ autor m
multiplicari
gratia signific
h̄m qz forma tr
mat sic est qua
sus. Si autē il
paratio que ac

Qued

me⁹ figura ⁊
entis. Vā vna
spēs nomi inel
lato. Alia est d

litate. Ad tamē sequit̃ q̃ sit equiuocū. Quia nō significat substantiam cum qualitate vt duo. sed vt vnum aliquid.

Nomi quot accidunt. sex. Que

Postq̃ autor superi⁹ determinauit de noie q̃ ad ei⁹ eñcialia ponēdo dionez ei⁹. Adic pñter determinat de noie quantū ad sua accidētia. Et pmo agit de accñtib⁹ nois in gñali ipa annumerādo. et cōsequenter determinat de q̃libet ipoz in spāli. Cui⁹ ordi ratio ē qz gñaliora sūt pōra et silit̃er pri⁹ determināda et pñter p̃p̃ia et spēa lia ne eiusdē rei plures fiāt repetitōes. et ob hoc anteq̃ sigillatim determinat de vnoquoqz accñte nomis pmo ponit ea gñaliter annumerādo ea. Et dē q̃ sex accidunt noi. scz q̃litas cōparatio et c.

Sciēdū pmo

q̃ sufficiēcia illozū accidētū sic pōt haberi. qz omē qd accidit nomī Aut accidit ei grā vocis. aut grā fcati. aut grā vtriusqz. Si p̃mū sic est figura. qz dictiōes solū habēt cōponi ex pte vocis et nō ex pte significati. qz illa que formaliter distāt inquantū huiusmōdi nō pñt cōponi. mō fcatū est forma dēonis igit̃ et c. Si s̃m hoc est dupliciter. vñ illud qd accidit ex parte fcati tenz se ex parte materie et sic ē numer⁹. Nā multitudo plalitatis sit p materiā ideo i illis in quib⁹ tota materia nata ē informari p formā. q̃ est cōprehēsa in aliquo indiuiduo vni⁹ speciei. nō possunt esse plura supposita illi us speciei. Ideo dicit philosoph⁹ in pmo celi et mūdi q̃ si eēt natus cōpositus ex omibus carnib⁹ et ossibus ex quibus posset fieri natus. et esset incorruptibilis tūc si esset in eo similitas nō esset nisi vna similitas et vnus sumus. nec possent esse plures. ideo repugnācia diuisionis in plura supposita prouenit ex pte materie Ideo dicit autor modozū fcañdi yle id est sola materia repellit dictionē multiplicari in plura supposita pticularia. Sz si id quod accidit gratia significati se tenet ex parte forme. Hoc est tripliciter. s̃m q̃ forma tria facit. quia i format. disponit. et ordinat. Si informat sic est qualitas. Si disponit sic est genus. Si ordinat sic ē casus. Si autē illud accidit gratia vocis et significati simul sic ē cōparatio que accidit nomini gratia vocis et significati simul.

Sciēdū secūdo

q̃ a pristiano qñqz solū assignāt accñcia nois scz gen⁹ species numer⁹ figura et casus. Et ista qñqz accñcia reperiunt̃ s̃m diuisionē entis. Nā vna diuisiō entis est i cām et causatū. et s̃m hoc assignāt spēs nomi inesse. p̃mitina quidē cōrñdens cause et derinātia causato. Alia est diuisiō entis i actiū et passiū. Et s̃m hāc diuisionē

habetur genus. quia genus masculinum sumitur a qualitate acti-
ua et genus femininum a qualitate passiva et neutrum a qualitate in-
differenti se habente ad utrumque. Alia est divisio entis in unum et
multa. et secundum hoc habetur numerus. quia numerus singularis sumitur ab uni-
tate. et pluralis a pluralitate. Alia est divisio entis in simplex et compo-
situm. et secundum hoc habetur figura. Alia est divisio entis in perfectum et im-
perfectum et secundum hoc habetur casus eo quod nominativus est per-
fectior obliquis casibus: obliqui vero sunt imperfectiores.

Sciendum tertio Quia licet philosophus assignat aliquam acci-
dentia nominis quod donat non assignat
et donat assignat aliquam quod tamen non assignat philosophus. Non tamen est perone-
ria inter ipsos quia diversimode assignaverunt accidentia nominis et etiam
diversimode locuti sunt. Nam philosophus loquitur perfectis et sapientibus.
Donat vero pueris et iuvenibus locutus est. Unde scire derivationem vo-
cabulorum pertinet ad perfectos et sapientes et non ad pueros. Ideo philo-
sophus assignat species per accidentia nominis. Non tamen assignat donat quia donat est in-
formator iuvenium et instructor puerorum. ideo ad maiorem informationem
neque earum assignat donat per operationem ut instruat illos quibus debent apparere.

Sciendum quarto Quia persona et declinatio non assignatur
tur nominis per accidentia nec a philo-
sopho nec a donato. Cuius ratio est de persona. Nam accensio dicitur per petere omni-
bus illi cui assignatur per accidentia secundum omnes suas species et differentias.
Sed persona non accedit nominis secundum omnes suas differentias et species. quia solus
tercia persona accedit nomini et non prima nec secunda. ideo persona
remanet una et eadem in quolibet nomine. Sed accensio debet variari
secundum omnes suas differentias circa id cui assignantur. ideo persona non as-
signatur nomini per accidentia. Quare autem in nomine non reperiatur prima et secunda
personae. non est alia ratio nisi voluntas impositorum. Ideo autor modo
rursus dicit. Dicit binas personas huic parti velle negare. Ratio autem quod
re declinatio non assignatur nominis per accidentia est ista. quia declinatio suffici-
entem comprehendit sub casu. Nec est sile de declinatione in nomine et in con-
iugatione in verbo. quia coniugatio in verbo sub nullo accensio potest comprehen-
deri. ideo assignatur per accidentia verbi. Et sic patet in generali quot acci-
dunt nominis. et quare tot accidunt et non plura nec pauciora.

Arguitur primo sic Soli substantiae accidunt accen-
cia. sed nomen non est substantia
sed accedens cum sit quoddam fabricatum a nobis ergo nulla acci-
dencia possunt accidere nomini.

Secundo sic Illi quod est perfectum nihil potest addi. Sed
nomen est perfectum sine accensibus eius. cum possit
ex materia et forma. ergo nulla accidunt nomini.

Tertio
dicendum est quod

Quarto
propter hoc non

Quinto
Ad unum

nomen non sit
tamen habet
habentibus

Ad sex
tamen est per
minis sit ven
quem finem

Ad septimum
tribus. quibus
vero loqueba
riationes vo

Ad octavum
nis. propter quod
tus in volens

Ad nonum
in prima nec
secunde personae
bet ei competere
culavit eam per

Qualiter
Postquam autor
consequenter
de qualitate dicit
sa est in duo

Tertio sic Species assignat pro accidente a pristiano
ergo etiam assignari debet ab autore nro. aut
dicendum est qd donatus sit diminutus aut superfluous.

Quarto sic Comparatio non accidit oibus noibus ergo non debet assignari pro accidente quia
propter hoc non assignatur a pristiano.

Quinto sic Dia noia sit alicuius persone sit casus et figura
psda dicitur assignari pro accidente nois sit casus et figura
Ad omni di. qd substantie vel alicui habenti modum sub
stantie accidunt accidentia. ideo dicitur qd licet
nomen non sit substantia proprie capiendum substantiam ut est ens per se.
tamen habet modum substantie. in quantum componitur ex aliquibus
habentibus modum materie et forme.

Ad secundum di. Licet nomen sine accidentibus sit perfectum
tamen quo ad esse et primaria perfectione. non
tamen est perfectum quo ad bene esse et perfectionem finis. cum finis no
minis sit venire ad constructionem congruam vel incongruam. ad
quem finem non potest venire sine accidentibus suis.

Ad tertium di. Negando consequentiam. quia ut dictum est
pristianus loquebatur perfectis et sapien
tibus. quibus pertinet scire derivationes vocabulorum Donatus
vero loquebatur pueris quibus non expedit scire huiusmodi de
rivationes vocabulorum.

Ad quartum di. qd licet comparatio non accadat omni
nominibus immo solum quibusdam adiecti
nis. propter quod pristianus ipsam non assignat pro accidente nomi
nis tamen volens instruere iuvenes ad componendum assignavit eam pro accidente.

Ad quintum di. Negando prius quia noia solum res
periuntur in tertia persona et non
in prima nec in secunda (quantum ad impositionem quia bene reperitur utrius
secunde persone) ut dictum est. Sed illud quod assignat alicui pro accidente de
bet ei competere secundum omnes suas species. quapropter donatus re
cusavit eam ponere pro accidente nominis.

Qualitas nominum in quo est

Postquam autor superius determinavit de accidentibus nois in generali
consequenter determinat de unoquoque in speciali. Et primo determinat
de qualitate dicens Qualitas nominis in quo est. et respondet bipartita est. i. divi
sa est in duo membra scilicet qualitate propria et appellativa. Cuius cau
sa est in duo membra scilicet qualitate propria et appellativa. Cuius cau

tam assignat autor qz vel nomē est vni⁹. i. vni soli cōuenit p insti-
tutionē z sic est nomē pprie qlitatis Aut tale nomē est multoz. i.
cōuenit plibz p appellatiōz. z sic tale nomen ē appellatū. z sibi
cōuenit qualitas appellatiua. qz ibi multa in vni pellunt. et ideo
omne nomen cōmune p quandā similitudinem dicitur appellatiuū.

Sciendū pmo qz qlitas nois p duplici cōsiderari
vno in se z absolute vt abstrahi
tur a ppria z appellatiua qlitate. z sic qlitas est eēntialis noī. Et
hinc hoc dicit q omne nomē hcat subāz cū qualitate. Aliomō p cō-
siderari qlitas vt est ptracta ad ppriā z appellatiuā. et sic qlitas
est accēntialis noī. Mō enī est incōueniēs illud qd in se est eēntiale
alicui scōz qz est ptractū p dñcias accēntales z extrinsecas eē sibi
accēntale. Vñ illa qualitas accēntalis pōt sic diffiniri. Qualitas ē
quidā mod⁹ hēcandi accēntalis datus noī ad designandū rez suā in
plā supposita mltiplicabilē vl nō mltiplicabilē Vñ p pma pte
intelligit qlitas appellatiua Per scōz vō qlitas ppria. scz p h⁹ q
d nō mltiplicabilē Et hoc pte patē q oīs qlitas nois vel est
ppria vl est appellatiua. qz si hcat rē suā in plā supposita mltiplica-
bilē. sic ē appellatiua qlitas. Si aut nō hcat rez mltiplicabilē seu
cōicabilē z sic est ppria qlitas. Et sic pte q qlitas in noīe nihil ali-
ud est q qdā habitudo vl aptitudo nois ad hēcādū rē suā discrete
vl cōiter Discrete ut roma. cōiter vt hō lapis. Et dī qlitas a qli-
eo qz p qlitatē pgnosim⁹ quale sit nomē. an ppriū an appellatiuū

Sciendū scdo qz autor pueniēcius dicit qualitas
noīm in quo est. qz qualitas noīm
quot sunt vel accidūt. Cui⁹ rō est. qz qualitas i noīe est qdā habi-
tudo vl forma accēntalis et nō eēntialis qz aduenit noī post ei⁹ esse
cōpletū Sz de rōne foīe accēntalis est esse i subiecto Ideo dī autor
qualitas noīm in q est z nō qlitas noīm qz sunt Itē foīa eēntialis
et foīa accēntalis itra se dñt. qz foīa subālis dat esse subāle rei z est
de rōne intrinseca eius z cōstitutōe ei⁹. sicut aīa rōnalis i hoīe Sz
forma accēntalis dat solū esse accēntale z p supponit esse cōpletū rei.

Sciendū tēto qz nomē ppriū et nomē appellatiuū di-
uersimode pñderant a grāmatico z lo-
gico. qz pñderāt a grāmatico vt modifcādī accēntales. et iō vt di-
ctū est qlitas q diuidit in ppriā z appellatiuā est qdā mod⁹ hēcādī
Sz nomē ppriū et appellatiuū pñderāt a logico p quāto sbiciūt et
pnt singlarit vl pñcularit et vltiter. et vt sūt sbiectū vl pñdicatū
ppoīs vltis pñcularis idiffinite z singlaris. Et pte etiā nomen ap-
pellatiuū cōsiderari a logico iquātū ē pñdicabile vt gen⁹ vl vt spēs
vl vt dñā l vt ppriū vl ut accēns Et licz qlitas nō sit pñcipiū cō-

Arctōis sed ne-
prio z appellati-
vatur a grāmā-
que sunt principia

Sciendū

actu mltiplica-
Nec repugna-
sed solū ex pre-
actu. Et licz v-
femur est auis q-
ad senectutē cō-
nit in nidū suū
burit ipse fem-
senectutē vel
litate quomōdō

Argu

habet partes
indi. et per co-

Sciendū

Et omne nomen
tiū. ergo omne

Terrio

nomē ppriū

Qua

numeri esset
nomen. et rati-
ris numeri est
meri quod nō

Quin

cū sit pluralis

Ad pñ

in ptes subiec-
ditur hic qual-

structōis sed sit in mō pstruēdi mod⁹ scādī absolut⁹. tñ ex noīe p
prio ⁊ appellatio p̄t p̄stitui p̄fecta oīo et cōgrua. et illo mō cōside
ratur a grāmatico. Non enī omīa accñcia cōsiderat grāmaticas
que sunt principia cōstructōis. sed solū accñcia respectiua.

Sciēdū q̄rto q̄ illa noīa. sol fenix luna sunt nomīa
appellatiua et nō pp̄ia. et licz nō sunt
actu mltiplicata in plā supposita. sunt tñ multiplicabilia in poīa
Nec repugnat ip̄is ex pte forme multiplicari i plura supposita.
sed solū ex pte materie. qz tota materia solis ē in ip̄o sole ⁊ tota in
actu. Et licz vnus sit fenix i actu. sunt tñ plures successiue. Maz
fenix est auis quedā que ē sola ⁊ in sua sp̄etie h̄m actū. que qñ veit
ad senectutē cōgregat p̄bustibilia ⁊ quosdā lapides p̄ciosos ⁊ po
nit in nidū suū. ⁊ ex rep̄cussōe alarū suarū nascit̄ ignis. a q̄ igne cō
burit̄ ip̄e fenix. ⁊ ex puluere nascit̄ alius fenix. q̄ s̄l̄iter facit dū ad
senectutē veit. et sic sunt plēs fenices successiue. Et sic p̄t de qua
litate quomō diuidat̄. ⁊ qd sit vna queqz tā pp̄ia q̄ appellatiua

Arguit̄ p̄mo sic Nulla forma simplex diuidit̄.
quia illud quod est simplex nō
habet partes. Sed qualitas est forma simplex ergo non potest di
uidi. et per consequēs male dicit̄ q̄ qualitas sit bipertita.

Secūdo sic Om̄e quod est ideo est qz vnū numero ē
ergo om̄e nomē significat̄ vnū numero.
Et om̄e nomen significās vnū in numero est pp̄iū et nō appella
tiū. ergo om̄e nomē est pp̄iū. et p̄ cōsequens nullū appellatiū.

Tercio sic Nec vox petrus pōt cōuenire plurib⁹ euz
plures vocent̄ hoc noīe petrus. ⁊ tamē est
nomē pp̄iū ergo male dicit̄ q̄ nomē pp̄iū est nomen vnus rei.

Quarto sic Si om̄e nomen qd est vnus tñ est pp̄i
um sequerēt̄ q̄ om̄e nomen singularis
numeri esset pp̄iū. p̄sequēs est falsum. quia homo nō est propriū
nomen. et tamē est singularis numeri. patet p̄ia qz nomē singula
ris numeri est tantū vnus. et per hoc differt a nomē pluralis nu
meri quod nō est vnus tantum sed plurium.

Quinto sic Hoc nomē athene narū. est nomē pp̄iū
et tamen nō est nomē vnus sed plurium
cū sit pluralis numeri. ergo nō om̄e nomē pp̄iū cōuenit̄ vni soli.

Ad p̄mū di. q̄ nulla forma simplex diuidit̄ in ptes i
tegrales ⁊ quātitatiuas. tñ bñ diuidit̄
in ptes subiēctiuas. sicut genus in suas sp̄eties. Et hoc mō diui
ditur hic qualitas i pp̄ia et appellatiua sic gen⁹ in suas sp̄eties.

Ad secundum di. q. omne qd est in ultio actu nature. id est quia unum numero est et singulare singularitate materie sue individuali. Sed non oportet qd illud qd est in suo esse formali quantum ad esse essentiale qd illud unum sit numero numerositate materie. Sed bene unum numero numerositate essentie et ideo quedam sunt nomina propria. quedam appellativa.

Ad tercium di. q. licet petrus pluribus conveniat equivoce. Non tamen potest pluribus convenire univoce. quia iste petrus et alius petrus habet unam rationem communem in qua conveniunt scilicet in hoc nomine hominis. non tamen in hoc nomine petrus quia petrus non significat plures res sub una impositione vocis.

Ad quartum di. q. nomen proprium et nomen singularis numeri diversimode dicunt nomen unum quia nomen proprium puenit uni: sic qd non potest puenire pluribus. Neque huiusmodi actum neque huiusmodi aptitudinem. Sed licet nomen singularis numeri pueniat uni soli huiusmodi actui. tamen huiusmodi potestas et aptitudinem potest puenire pluribus.

Ad quintum di. q. hoc nomen athenensium potest dupliciter considerari. Unum modo ut est nomen unius ville vel civitatis et sic est proprie qualitatis. quia uni soli puenit scilicet civitati. Alio modo consideratur ut in sua significatio includit multitudinem gentium in illa civitate habitantium. et tunc pluribus puenit et sic est appellativum qualitatis.

Gradus comparationis quot sunt

Postquam autor determinavit de qualitate nominis. hic consequenter determinat de comparatione. Cuius ordinis ratio est. quia qualitas puenit omni nomini. sic quod omne nomen est alicuius qualitatis. comparatio autem non convenit omni nomini ut inferius dicetur. ideo qualitas generalior et prior est comparatione. Et primo ostendit autor quot sunt gradus comparationis. Secundo ostendit que nomina recipiant comparationem. Tercio ostendit naturam comparationis. et cui casui serviat. In prima parte dicit quod tres sunt gradus comparationis scilicet positivus ut doctus et sic de alijs. Cuius divisionis ratio est. quia omnis gradus comparationis aut significat rem suam absolute. aut respectively. Si primum sic est positivus. Si secundum hoc est dupliciter. Aut significat rem suam citra terminum. sic est comparativus. Aut habet rem suam in termino. et sic est superlativus. Et ex hoc eliciuntur diffinitiones ipsorum graduum. Unde hic proportionabiliter siue similitudinarie agit de gradu ad similitudinem graduum in rebus naturalibus. Nam sicut in naturalibus per gradum fit ascensus et descensus ita per gradus comparationis fit descensus et ascensus de positivo in superlativum et e contra. ut parvus minor minimus Magnus maior maximus.

Sciend

excludunt nomina
tamen est propria
ut comparatione
ta salomone per sa
hic non omnia nomi
etina qualitate
ri vel minimi. et
cuius aliqua reci
laris autem compa
recta formatio
cuius positio
suppare compar
cuius hoc adver
me doctus. In
bus modis si
nificans magis
imior. Multu
quod se tenet ex
nificationis. va
timus. Movens
etiam patet quod
simul. ut doct
uus. ior. illum
mus. Et hoc
virog. Do
Sciend
sine positio
illius potest esse
etiam ablativus. et
sicut de constru
tione determi
plenus vini. et
pedem. quicquid
simus non ha
non facit mem
comparativus co
est in motu. et

Sciendū pmo q (vt dicit autor) solū noia appel
 latina recipiūt ppatioē et p hoc
 excludunt noia ppria. Et licz inueniat salomonior clemētiōz. ibi
 tū nō est ppria cōpatio. sed abusina. Et adhuc talia noia nō recipi
 unt cōpatioē inqnatū ppria. sz vt accipiūt p appellatiuis. vtpu
 ta salomō p sapiēte. vt sit sensus salomonior. i. sapiētiōz. Et ad
 huc nō oia noia appellatiua recipiūt cōpatioē. Sz solū noia adie
 ctina qualitātē aut quantitātē hēcantia. quorū pprietas pōt auge
 ri vel minui. Et istorū adiectiuorū qualitātē aut quantitātē hēcan
 tiū aliqua recipiūt cōpatioē regularē. aliqua irregularē. Regu
 laris aut cōpatio est qū cōpatiu⁹ est descendēs a suo positiuo hē
 rectā formatioē. et supat suū positiuū in vna sillaba. et idez hēat
 cū suo positio et cū hoc aduerbio magis Siliter superlatiu⁹ dicit
 supare cōparatiū in vna sillaba. et idem hēat cum suo positiuo et
 cū hoc aduerbio valde vel maxie. vt doctissim⁹. i. valde vl mari
 me doct⁹. Irregularis aut cōpatio est cōtraria regulari. Et fit tri
 bus modis scz additiōe. subtractiōe. mutatiōe. Additiōe vt mag
 nificus magnificētiōz magnificētissimus. Subtractiōe vt iuuenis
 iunior. Mutatiōe vt bonus melior optimus. Et illa mutatio qū
 qz se tenet ex pte vocis. vt mal⁹ peior pessim⁹. Quqz ex parte sig
 nificatiōis. vt non⁹ nouior nouissim⁹. Vñ nouissimus idē est qz vl
 tim⁹. Nouus aut idē est qz recēs. et sic mutat hēcatio positiuū. sic
 etiā patet qz trib⁹ modis fit cōpatio regularis scz voce et hēcatōe
 simul. vt doctus tior tissim⁹. quedā aut voce et nō hēcatōe vt no
 uus. ior. issim⁹. quedā hēcatōe tū et nō voce. vt mal⁹ peior pessi
 mus. Et hoc ptez per hos versus. Sensu vel voce collatio fit vel
 vtroqz. Voce nouus. sensuqz bonus. fit doctus vtroqz.

Sciendū scdo q (autor dicit) ppatiu⁹ gradus hz cō
 strui cū abltio vtriusqz numeri et hoc
 sine ppositione media vt cū dicimus doctior illo vel illis. Et cā
 illius pōt esse illa. qz sicut cōparatiū⁹ hēat rem suāz vt in fieri. ita
 etiā abltiū. Et nō facit hic autor mentionē de pstructione positiuū
 sicut de cōstructione aliorū gradū. qz positiu⁹ nō habet cōstruc
 tiōē determinatā cū aliquo casu. Mā qūqz cōstruit cum gto. vt
 plenus vini. qūqz cum dtō. vt similis illi. qūqz cum actō vt albo
 pedem. qūqz cum abltio vt festinus cursu. Et hoc est ideo. qz po
 sitiuus nō habet determinatā naturā sicut alij gradus. ideo autor
 nō facit mentionē de pstructione eius. Alia causa pōt assignari qz
 compatiū⁹ cōstrui possit cum abltio. qz cōpatiū⁹ hēat rē suā vt
 est in motu. qz omne id qd est extra suū terminū sp est i motu quo

vsq; attingit suū terminū. cōpatiu⁹ autē citra finem seu extra ter-
minū hēat rē suā Sz ablatiu⁹ dicit terminū mor⁹. ideo vt silia fili-
bus gaudeāt. potius cōstruit cū ablatio casu q̄ cū alio casu. Et
pōt cōpatiu⁹ cū pluribus ablatiis cōstrui diuersis tamē respec-
tibus. vt cū dicitur sortes est lōgior platone dimidio pede. ille ppa-
tius longior cōstruit cū illis ablatiis diuersimode. Nā cū primo
cōstruit ex vi cōpatiu⁹. et cū alijs pstruit ex vi excessus quātitatē

Sciendū tertio q̄ pparatiu⁹ nō solū cōstruit cū
ablatiis vtriusq; numeri. Sed
etiā q̄q; cū nominatiuo mediāte hac cōiunctione q̄. vt sortes ē for-
tior q̄ plato. Et nō solum cōstruitur cū nominatiuo sed etiam cū
alijs casibus mediāte eadem cōiunctione. Exemplum quādo cō-
struitur cum genitiuo mediāte hac cōiunctione q̄. vt miserior
petri fortioris q̄ platonis. Exemplum vbi cōstruitur cum dati-
uo. vt sum similis iohāni fortiori q̄ platoni. Exemplum vbi con-
struitur cum accusatiuo. vt video iohānem fortiozem q̄ platone.
Exemplū vbi cōstruitur cū vocatiuo. vt o petre fortior es q̄ pla-
to. Exemplū vbi cōstruitur cū ablatiis. vt fui cū petro fortioze
q̄ platone. Verū tamē in istis omnibus exemplis potest poni no-
minatiuus post illam cōiunctionē q̄ intelligendo hoc verbū sit.
vt miserior petri debilioris q̄ sit iohānes et sic de alijs.

Sciendū quarto q̄ suplatiuus tñ cōstruitur cū ge-
nitiuo plura hēante vt doctissim⁹
poetarū vel doctissimus viroz. Cuius causa est. qz suplatiuus
hēat rē suā vt est in termino. illud autē qd est in termino ē in q̄te sed
gti⁹ est h̄mōi. cū dicat pncipiū subē. ideo poti⁹ cōstruit cū gtō
q̄ cū ablatio vel cū alio casu. Sed q̄ pstruat cū gtō plura hēante
ptz qz suplatiu⁹ semp tenet p̄tine. sed in oī cōstructiōe partitiua
dz poni ps et suū totū: 7 ponit ps in singulari 7 totū in plurali vt
dicēdo sortes est doctissim⁹ hoīm. Nā totū denotat pl̄itatē. cum
cōtineat in se pl̄es ptes ideo suplatiu⁹ cōstruit cū gtō pl̄i: vel sal-
tē cū gtō singulari pl̄a hēante vtputa cū gtō singulari noīs collec-
tini Nā collectiū nomē s̄ singularitate pl̄itatē importat. vt gens
ppl̄is plebs turba exercit⁹. Et in p̄structiōe suplatini grad⁹ res
excedēs et res excessa dñt p̄cipare eandē naturā vt petr⁹ est do-
ctissim⁹ hoīm. sed nō in cōstructiōe cōparatiui. Et sic patz quot
sunt gradus cōparatiōis. et que sit natura suplatini et cōparatiui.

Contra p̄dicta arguit primo sic.

Omnis bona dimissio debet esse bimēbris. sed ista nō est h̄mōi. cū
sit trīmēbris. igitur ista dimissio nō est bona ¶ Secdo sic. oīa noīa hēat

quātē aut quātē
noīa hēant quātē
pp̄ia siue apper-
tū ē vtriusq;
nūeri. qz illd qd
grad⁹ cōstruit
nō solū cōstruit
itur cum geniti-
uo dicit q̄ suplati-

Ad ar.

Ad p̄mū dī-
bilis ad bimē-
bilis ad bimē-
lute aut respo-
tatē recipiūt
h̄m quē mod⁹
vt est quedā
dicimur. sicut
lus ablatiis si-
sue cōmune
ē singularis in
ablatio vtriusq;
pl̄is numeri
alter vō plur
a suppositiōe
ibi ablatiis su-
patiuus nō
tū dicit q̄ q̄
paratiue in si-
perlatini. ¶
¶ Ad quātū
numeri. nūli in
nō cū gtō plu-
gtō plurali hē-
tem importa-

Vene

Post q̄ anto-
nat de ḡie n

Qualitatē aut quātitatē. qz scire subāz cū qualitate ē ppiū nois sed
noia scātia q̄litate recipiūt p̄pationē. vt dictū est. g oia noia siue
ppia siue appellatia recipiūt p̄pationē. ¶ Tercio sic. null⁹ ablti
nus ē vtriusqz nūeri. ergo p̄patin⁹ nō cōstruit cū abltio vtriusqz
nūeri. qz illd qd nō est cū nullo p̄t cōstrui. ¶ Quarto sic. p̄patin⁹
grad⁹ cōstruit cū gtō vt dicēdo maior hoz caritas. ergo p̄patin⁹
nō solū cōstruitur cū abltio. ¶ Quinto sic. suplatiuus aliqñ p̄stru
itur cum genitiuo singulari. vt dicēdo doctissim⁹ cleri. ergo male
dicit q suplatiuus solū cōstruitur cū genitiuo plurali.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dī q ois bona diuisio dī esse bimēbris aut saltē reduci
bilis ad bimēbrem. Modo licet ista nō sit bimēbris Est tñ reduci
bilis ad bimēbrē. vt sic ois grad⁹ cōpationis aut scāt rē suā abso
lute aut respectiue. ¶ Ad scdm dī q cū dicit. au. noia scātia q̄l
tatē recipiūt p̄pationē ibi nō capit q̄litas p illo a q nomē iponit.
fm quē modū oē nomē scāt subāz cū q̄litate sed put cōuenit noī
vt est quedā forma intēfibilis vel remissibilis fm quā quales esse
dicimur. sicut alb⁹ niger scāt qualitātē. ¶ Ad terciū dī Licet nul
lus ablti⁹ sit vtriusqz nūeri idē in numero. tñ ablti⁹ s indiffinite
siue cōmuniter in spetie sumpt⁹ bñ est vtriusqz nūeri. sic q vnus
ē singularis nūeri. Alter vō pluralis nūeri. Modo qñ autor dicit
abltio vtriusqz nūeri. nō itelligit q ablti⁹ aliqñ sit singularis et
plis numeri simul. sed diuisim. sic q vnus sit singularis numeri
alter vō pluralis numeri. Vel pōt negari cōsequēcia. qz arguit
a suppositōe psonali ad simplicē. Mā cū dicit null⁹ ablti⁹ est zc
ibi ablti⁹ supponit psonaliter Sz cum dicit incōsequēte ergo cō
pationis nō regit ablti⁹. ibi ablti⁹ supponit simplicif. ¶ Ad quar
tū dicit q quādo p̄paratiuus cōstruit cum gtō. tūc nō tenet com
paratiue in sua p̄pria natura. sed tenetur partitiue et in natura su
perlatiui. Modo ibi loquit autor de cōparatiuo p̄patione tento.
¶ Ad quintū dicit q suplatiu⁹ semp cōstruit cum gtō pluralis
numeri. nisi in noibus collectiuis. Et licz qñqz cōstruat cū eis et
nō cū gtō pluralis nūeri fm modū cōstruendi. tamen p̄struit cuz
gtō plurali fm rem. quia nomen collectiui in singulari nūero fm
rem importat pluralitatē. sicut et pluralis numerus. ergo zc.

Genera nominum quot sunt.

Postq̄ autor supi⁹ determinauit de p̄patione noim. h p̄nter determi
nat de gñe noim. Cui⁹ ordinis rō est. qz cōpatio tenet se ex parte

Voc. gen⁹ aut ex parte significati. **MA** gen⁹ orit a pprietate rei. et
 vox pcedit rem sicut signū suū signatur. ideo pri⁹ agendū fuit de
 cōpatidē q̄ de gñe. Et ideo pmo dī. an. q̄ quor sūt genera noīm.
 scz masculinū. feim neutriū. et cōmune. Et postea subiūgit duo ge
 nera. scz omne qd est triū generū qz cōponit ex masculino semio et
 neutro sicut hic hec et hoc. et epicenū. Et dī epicenū. qz sub vno ar
 ticulo cōprehēdit vtrūqz sexū scz masculinū et muliebrē. Et gen⁹
 epicenū vocat p̄miscuū. a vbo p̄misceo p̄miscēs qz hic abo sex
 us miscentur et importātur per vnum nomen.

Sciendū pmo q̄ in isto passu antoz nō facit men
 tionē de dubio gñe. qz gen⁹ quātū
 est de se nūq̄ est dubiū. sed p tātō dī dubiū qz doctores dubitane
 rūt sub q̄ gñe ponat illa noia que dicunt dubij gñis. vt dies finis
 clunis. Et p hoc bñ apparet q̄ illa noia q̄ in singulari nūero sunt
 dubij gñis. in nūero plī sunt generis masculini. Et q̄ ptz q̄ mas
 culinū quantū est de se nō est dubiū ideo. an. hic nō facit mentionē
 de dubio gñe. Quia tñ de eo postea facit mētionē quādo docet de
 clinare h⁹ nomē dies fm quātā declinatiōz Ideo ex dictē autoris i
 ista parte et in alijs pōt cōcludi q̄ septē sunt gñia in noie. scz mas
 culinū feim. neutriū. cōmune. omne. epicenū et dubiū. Quor suffi
 ciētia sic habet. Omne gen⁹ aut ē simplex aut ppositū. Si simplex
 hoc ē duplicif. Aut ē certū aut incertū Si certū hoc est tripliciter
 vel orit a pprietate actina. et sic est masculinū gen⁹. aut a pprieta
 te passina. et sic ē feim gen⁹ Aut a pprietate indistē se habēte ad
 vtrūqz. et sic est neutriū. Si sit incertū hoc est duplicif. aut habet
 plus de incertitudine in re q̄ in voce. Aut est equalit incertuz ex
 parte vocis et ex parte hcati Si p̄mū sic est epicenū qd sū vno ar
 ticulo rē vtriusqz sexus iporat. Si scdm sic est dubiū. Si aut ge
 nus est cōpositū. hoc est duplicif. Aut cōponit ex trib⁹ generib⁹.
 et sic est omne. aut ex duob⁹. et sic ē cōmune qd cōponit ex duobus
 cōiunctim vel etiā dubium quod cōponitur ex duobus diuisim.

Sciendū scdo q̄ inter pñe et epicenū gen⁹ pōt assig
 nari triplex differētia. Prima est hec.
 qz cōmune genus recipit duos articulos. Epicenū vō vnū tm. et
 tm opat sub vno articulo quātū cōmune sub duob⁹. Et dicif ab
 epi qd est sup et zenō cōmune q̄si supra cōmune. Scda differentia
 est Quia cōmune p̄sistit i magnis aialib⁹ scz in hoie boue leone et
 sic de alijs Epicenū vō in paruis aialibus vt piscib⁹ auib⁹ Tertia
 differētia. qz gen⁹ cōmune p̄t visu discerni. epicenū vō non. Alia
 pōt esse differētia. Quia si aliqua determinatio siue adiectm addit
 nomini epiceno. Nō potest ipsum restringere p masculino tantū

vel feminio tan
 autem nō est d
 re p masculino
 illos sacerdos stat
 na. ibi stat p fem
 mune recipit du
 hic et hec sacer
 quia vnt in se
 duorū articulo
 es. ita q̄ dubiū

Sciendū
 mina termina
 cundo per ar
 minini. et per
 quas p̄stiam
 cotter. Quar
 hoc relatiū
 homo currit
 genere. Quin
 rilem sunt gen
 neris femini. S
 bos. bos est ge
 generis femin
 sibus patent.
 um solent no

Sciendū
 nū. Quia ma
 tē a pprieta
 passo. vt dicit
 nū pcedunt
 bente ad actiū
 trum pcedit
 dicamētis. Et
 simplicius ta
 Sed epicenū
 certa et cōfusa
 Vnde genus
 oratio ad de
 vel indifferen

vel feminino tantū. immo indifferenter se habet ad vtrumq. Sic autem nō est de cōmuni. qz determinatio sibi addita facit ipm sta- re p masculino tñi vel feminino tñi. Nam cū dī sacerdos magn⁹ ibi sacerdos stat pro masculino tantū. Et qñ dicit sacerdos mag- na. ibi stat p feminino tantū. Similiter etiā dicit de dubio. qz cō- mune recipit duos articulos mediāte cōiunctiōe copulatiua. vt hic et hec sacerdos. ideo dicit cōmune a con. i. simul ⁊ vnio onis quia vnit in se duo genera. Sed dubiū genus recipit ppositionē duorū articuloz mediāte cōiunctiōe disiunctiua. vt hic aut hec di- es. ita qz dubiū sit quis articuloz debeat pponi huic dictioni.

Sciendū tertio

qz genus pōt notificari sex modis. Primo per terminationē. sicut no- mina terminata in us sunt masculini generis. licet nō semper. Se- cundo per articuloz. vt per hic notificatur masculinū. per hec fe- mininū. et per hoc neutru. Tertio potest notificari per regulas quas pristinianus ponit. siue donatus. vl' alij maiores autores. vt cortex. Quarto per relationē. sicut homo currit qui mouet. ibi p hoc relatiuū qui notificat qz hō capit pro masculio. Sed cū dicit homo currit que mouet. ibi notificat qz homo capit pro femino genere. Quinto notificat per sexū. Nam illa que habent sexū vi- rilem sunt generis masculini. et que habent sexū femineū sunt ge- neris femini. Sexto notificat per adiectiuū. vt cū dicit magnus bos. bos est generis masculini. cū autē dicit magna bos. bos est generis femini. Et istis sex modis notificat genus. q in his ver- sibus patent. Terminus articulus. casus. relatio. sexus. Adiecti- uum solent notificare genus.

Sciendū quarto

qz (videat ordo istorū gene- rū) masculinū pcedit femini- nū. Quia masculinum sumitur a proprietate actiua. femininū au- tē a proprietate passiua. Modo agens prius et prestācius est suo passo. vt dicitur tertio de anima. Similiter masculinū et femininū pcedunt neutru. quia sumitur a qualitate indifferenter se ha- bente ad actiuam et passiua. et sic presupponit ea. Similiter neu- trum pcedit cōmune. quia vnū pcedit plura. sicut dicit in p- dicamentis. Etiā cōmune pcedit omne. quia de quāto aliquid est simplicius tanto est prius. Modo cōmune simplicius est omni. Sed epicenū et dubiū in vltimo loco ponūtur. cū sint genera in- certa ⁊ cōfusa. Et sic patet quot sunt genera nominū. et que sint. Vnde genus in pposito est quidā modus significandi datus parti- oratiōis ad designandū rem suā sub qualitate actiua vel passiua vel indifferenter se habente ad vtrumq.

Contra predicta arguitur primo sic.

Quaecumque respectu unius et eiusdem sunt eadem. illa inter se sunt eadem. Sed masculinum et femininum et neutrum sunt eadem respectu unius et eiusdem rei. ut lapis est masculini generis petra feminini generis. saxum neutri generis. et tamen ista nomina eandem rem significant. ergo masculinum femininum et neutrum non sunt genera distincta. ¶ Secundo sic. Masculinum femininum et neutrum sunt genera opposita. scilicet ex oppositis non potest aliquid constitui. ergo ex istis tribus non potest constitui omne genus. ¶ Tertio sic. Nullum nomen importat utrumque sexum sub uno articulo. cum isti sexus sint distincti ergo male dicitur quod epicenum genus sub uno articulo importat utrumque sexum. ¶ Quarto sic animal importat utrumque sexum sub uno articulo. et tamen non est epicem generis. ergo illud genus non est epicenum quod sub uno articulo comprehendit utrumque sexum. ¶ Quinto sic. sicut est in natura sic debet esse in arte. quia ars imitatur naturam secundum philosophorum. sed in natura non sunt nisi duo genera. scilicet masculinum et femininum. ergo erunt etiam in arte nisi duo genera.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primum dicitur. quod illa que sunt eadem uni tertio sunt rem et rationem simul sunt eadem inter se. Modo licet illa nomina idem significant rem. non tamen sunt rationes. quia imponuntur a diversis rationibus sine proprietatibus in illa re repertis. Nam in illa re reperitur una proprietas activa que est ledere pedem. et sub hac imponitur in masculino genere. reperitur etiam in illa re alia proprietas passiva. scilicet pedem teri. et sub hac imponitur in feminino genere. Ideo cum oritur genus a proprietate rei. et ille proprietates sunt diverse. ob hoc illa genera erunt diverse. ¶ Ad secundum dicitur. quod licet illa genera sint opposita formaliter. et quantum ad suas rationes formales. non tamen materialiter. Et ideo equivoce possunt reperiri in aliqua re sunt diversas proprietates. sunt quas illa res potest attribui masculino feminino et neutro generibus. sicut felix potest conformari in genere cum masculino feminino et neutro. ¶ Ad tertium dicitur. quod licet uterque sexus ex parte rei per idem non possit importari. tamen ex parte vocis bene importatur per aliquod nomen. Nam licet sexus ille ex parte nature sit discretus. non tamen est discretus quo ad nomina. Ideo potest solus significari una et eadem voce. ¶ Ad quartum dicitur. quod non omne nomen importans utrumque sexum sub uno articulo est epiceni generis. sed ultra hoc requiritur quod illud nomen significet aliquid speciale et determinatum in quo non potest sexus discerni quod ad nos sicut passer mustela

milinus. Adodo
le sed aliquod ge
ling aliqua per
¶ Ad quintum d
nero. as. are. vel
rat secundum que mo
dens nominis.
modum significa
plura genera qu
reperi in rebu
nera. tamen sunt

Quinto

Postquam autem
a qualitate est
terminat de n
laris et plural
dividitur in s
omnis numeri
per modum p
dum sic est plu
bare medium. qu
re medium. Ide
de generibus d
ritur medium
quia in re rep
litate activi

Quinto

cem boies ve
virgilius Ado
tio numerandi
mus numerari
to est modum
modum actuali
cadi inest noi
ribus. Et hoc
beni phos v
rata. Accidit

Quinto

miluus. Modo hoc nomen animal. nō significat aliquod spetia
le sed aliquod generale. cū aliqua spetialia significant per masculu
linū Aliqua per femininū. ideo indifferēter se habet ad vtrunqz.
C Ad quintū dicitur. q̄ licet accipiendo genus vt dicitur a ge
nero. as. are. vel a generoz. aris. scz quia vel generatur vel gene
rat scdm quē modum nō sumitur genus a grāmatico. nec est acci
dens nominis. sunt tantū duo genera. tñ accipiendo genus vt est
modus significandi consignificans proprietatem rei possunt esse
plura genera q̄ duo. scdm q̄ illa proprietates potest multipliciter
reperiri in rebus. Et sic patz q̄ licet in natura sunt tantū duo ge
nera. tamen hñ artem sunt plura.

Numeri noīm quot sunt Duo

Postq̄ autor superius determinauit de genere. quod inest nomi
a qualitate essentiali a qua nomen imponit. Hic cōsequenter de
terminat de numero. dicēs q̄ duo sunt numeri nominū. scz singu
laris et pluralis. Et sic numerus qui est quidā modus significandi
diuiditur in singularē et pluralem. Cuius diuisionis ratio est. qz
omnis numerus. Aut significat rem suam per modū vnus. aut
per modum pluriū. Si primū sic est singularis numerus. Si secū
dum sic est pluralis numerus. Et quia inter vnum et plura nō est
dare mediū. quia duo sunt plura. et inter vnum et duo nō est da
re mediū. Ideo tantū duo sunt numeri nominum. Nec est simile
de generibus et numeris. Quia inter masculinū et femininū repe
ritur medium per abnegationem aliqualem scz. neutrum genus.
quia in re reperitur proprietates que indifferēter se habet ad qua
litatem actiuam et passiuam.

Sciendū pmo q̄ numerus multipliciter accipit. p
mo idē est q̄ res nūerata. sicut de
cem hoies vel canes. Secūdo idem est q̄ aia numerans. vt dicit
virgilius Mos numeri sumus tanq̄ fruges. Tertio idē est q̄ ra
tio numerādi. et iste numerus vocat numerus formalis quo sole
mus numerare. Quarto idem est qd̄ metrum sive mensura. Quin
to est modus significandi datus parti ad designandū rem suā per
modū actualis vnitatis vel pluralitatis. qui quidē modus signifi
candi inest noi ex eo q̄ de ipso potest fieri hñ vt de vno vel de plu
ribus. Et hoc modo solū est hic ad ppositū Et iste acceptiōes ha
bent p hos versus. Est numerus numerās distinctio res nume
rata. Accidit et numerus metri quādoqz vocatur.

Sciendūz scdo q̄ iste modus significandi nomi
nis potius nominatur a nomine

quātītatis discrete et ad eo sumitur q̄ a nomie quātītatis p̄tinne
Ratio huius est. quia accētia nomis debent esse generalia et cō
munia omibus nomibus. Sed quātītās cōtinua nō cōuenit omi
rei per nomen significare. Nam rebus spūalibus nō cōuenit quā
tītās cōtinua. cū sint immateriales. nec habēt partes integrales
Sed tamē ipsis bene puenit quātītās discreta. ideo iste modus sig
nificandi nō sumitur a quātītate cōtinua. sed a quātītate discreta
q̄ cito enī aliquid profert intelligit sub isto modo significādi. scz
sub actuali vnitāte. vel pluralitate. Cū ergo omne nomē sit p̄fe
ribile. sequit̄ q̄ modus significādi iste reperit̄ in quolibet nomine.

Sciendū tertio q̄ ista noīa numerabilia duo tria
sunt pl̄alis numeri t̄m. similiter
alia noīa a trib⁹ rē Que sunt indeclinabilia. qz talia noīa indr̄ster
se hñt ad noīa cuiuslibet declinatiōis. Si enī declinarent̄ hñ vñā
declinatiōē magis viderent̄ se habere ad noīa vñī declinatiōis
q̄ ad noīa alteri⁹ declinatiōis. Quāuis aut̄ duo ⁊ tria sint noīa nu
meralia. tamen declinātur ppter aliquā excellentiā. quia ipsa dicū
tur principia aliorū numeroz. Et aut̄ alia noīa numeralia sint in
declinabilia. p̄z p quoddā simile. Nā vt p̄noīa indr̄ster et equa
liter se haberent ad oīa noīa cuiuscūqz declinatiōis fuerint. nō ha
bēt declinatiōē oīno noī simile. Si aut̄ haberēt cōuenientē decli
natiōē. magis viderent̄ se habere ad vñū nomē q̄ ad aliud. ergo
vt illud dubiū remoueret̄. illa p̄noīa habent incōuenientē decli
natiōē. Sic dicendū est de istis noībus numerabilibus. que equa
liter se habent ad oīa noīa. et ideo manent indeclinabilia.

Sciendū quarto q̄ p oppositū noīa p̄pria sūt
t̄m singularis numeri. Cui⁹
ratio est. qz nomē p̄p̄riū vñi soli rei cōuenit. ideo cū solū singulas
ris numer⁹ h̄cat rem suā per modū vñius. noīa p̄pria sunt t̄m sin
gularis numeri. et sic ipsis repugnat numerus pl̄is. Et si noīa p̄
pria qñqz in plurali numero inueniant̄. sic dicūt q̄ duo ayaces ve
nerūt ad troyā. hoc est solū improprie. inquantū ponunt̄ loco no
mis appellatini. Et oīa noīa appellatiua possunt habere plurales
numeri. Et si aliqñ noīa metalloz et huiusmōdi careāt plurali nu
mero. hoc est solū h̄m vsuz et nō h̄m artē. Et sic p̄z q̄ sunt nūeri
noīm. et quare tot nec pl̄es nec pautiores. et qd vnusqzqz illoz.

Contra predicta arguit̄ p̄mo sic.
Vbiqz est nūer⁹ ibi ē mltitudo ex vnitatib⁹ aggregata. vt p̄z
p diōnez nūeri. in q̄ d̄z nūerus est mltitudo ex vnitatib⁹ aggrega
ta. sed singularis nūer⁹ nō est b̄mōi. cū h̄cet solū p modū vñī. ḡ

nullus ē numerus
et aliq̄ ternari⁹
male assignat̄ t̄m
singulare dualen
imitari grecos.
sic oīa noīa sub a
ergo ⁊ nūeri erū
¶ Quinto sic h̄
et nō est pl̄is nū
modus significā

Ad arg

Ad primū dici
rādī de q̄ nō est
la sed nō vbi et
datus noī rē
us. et qñqz p n
sunt quātītate
in noīe tanq̄ n

¶ Ad terciū
qz sunt duo ibi
numero. qz quo
¶ Ad quartū
tamen oīa redu
men quodcūqz

¶ Ad quintū
litatem est plu
pōt dici plura
vñius. Et ergo
t̄cū plus cōst
citer dici q̄ gen
iste noībus po

Figure

Postq̄ antoz si
denumero. Nō
figura. Cui⁹
sube. figura aut̄
accipiat mltis
nit signat et om

nullus ē numerus singularis. ¶ Secundo sic aliquis ē numerus binarius et aliquis ternarius. ergo sequitur quod plures sint numeri quod duo. et per prius male assignantur tamen duo. ¶ Tercio sic greci ponunt tres numeros scilicet singularē dualem et pluralem. ut testatur philianus. sed nos debemus imitari grecos. ergo etiam debemus habere tres numeros. ¶ Quarto sic omnia nomina sub aliquo numero prebentur. sed nomina sunt infinita ergo et numeri erunt infiniti. et per prius non sunt tamen duo numeri in nomine. ¶ Quinto sic hoc nomen gens habet rem suam per modum pluralitatis. et non est plures numeri sed singularis. ergo male dicitur quod numerus plures est modum significandi habens rem suam per modum pluralitatis.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primum dicitur quod ubicunque est numerus formalis. quod est ratio numeri radici de quo non est hic adpositum. ibi est multitudo ex unitatibus posita sed non ubi est numerus de quo est hic adpositum. quod est modus habendi datus nominis et cetera. Modo talis numerus habet rem suam quicquid per modum unius. et quicquid per modum plurium. ¶ Ad secundum dicitur quod numeri formales quod sunt quantitates discrete. non sunt tamen duo sed numeri quod assignantur in nomine tanquam modificandi sunt tamen duo de quibus est hic adpositum. ¶ Ad tertium dicitur quod dualitas comprehenditur sub pluralitate. quod ubicunque sunt duo ibi est plures. ideo pluralitas non est distincta a plurali numero. quod quod excedit unitatem. sub pluralitate comprehenditur. ¶ Ad quartum dicitur quod licet nomina sunt infinita in numero quod ad nos tamen omnia reducuntur ad unum illorum duorum numerorum. quia omne nomen quodcunque sit. aut habet per modum unius aut per modum plurium. ¶ Ad quintum dicitur quod hoc nomen gens eo modo quo habet pluralitatem est pluralis numeri. significat enim pluralitatem habere rem. et ergo potest dici pluralis numeri habere rem. et habere vocem habet per modum unius. Et ergo est singularis numeri habere vocem. Et quia grammaticus plus considerat voces et dictiones quam res. ideo debet simpliciter dici quod gens est singularis numeri. Et sic etiam dicendum est de istis nominibus populus plebs turba et sic de alijs.

Figure nominum quot sunt. due.

Postquam autor superius determinavit de quarto accidente nominis scilicet de numero. Nunc consequenter determinat de quinto accidente scilicet de figura. Cuius ordinis ratio est. quia numerus inest dictioni ratione figure. Figura autem ratio vocis ideo numerus precedit figuram. Et licet figura accipiat multis modis. ut patet per hos versus Accidit est christus disponit signat et ornat. Grammatices viciū sepe figura notat. Quorum

versuū satis habet expōitō in libro modorū hācandi. tñ figura in
pposito solum accipit hñ primū istoz modorū. scz prout est mo
dū significādi accēstalis datus parti ad designādum rem suā sub
esse simplici vel sub esse cōposito. Et hñ hoc dicit autor qz tantū
due sunt figure noim. scz simplex vt decēs potēs. cōposita vt in
decens impotēs. Quis diuisionis sic habet sufficientia. qz omia
figura. vel hcat rem suā sub esse simplici vel sub esse cōposito. Si
pmū sic est figura simplex. Si scdm sic est figura cōposita.

Sciendū pmo qz figura fuit inuenta triplici de cau
sa. Primo causa cōfusionis tollende
Mā hoc vbum fatio indifferēter se habet ad bonū et malū et ista
confusio tollit quādo cōponit cum bene vel male. vt dicendo be
nefatō malefatō. Scdo fuit inuenta causa breuitatis. Mā breui
us dicit dapifer qz ferens dapes. Tertio innēta fuit ppter necessi
tatem. Mā armiger melius intrat metrum qz arma gerens. Et
sumit hic figura ad similitudinē figure in mathematicis. qz diffini
tur ab Euclide sic. figura ēque termino vel terminis clauditur
quia sicut videm⁹ qñqz qz quedā simplex figura ex simplici linea
circulari sit. sicut circul⁹. Ita hic figura simplex fit ex simplici vo
ce. Et sicut videmus qz quādo figura cōstituit ex plurib⁹ lineis
triangulis vel quadrangulis. ita videmus qz qñqz figura ex plu
ribus vocibus constituit. et talis figura dicit cōposita.

Sciendū secūdo qz figura decōposita quā ponit
pristianus cōprehendit sub cō
posita. Mā donatus capit figurā cōpositā cōmuniter p illa
que nō est simplex. Vnde illa figura vocat a pristiano decōposita
ea que descendit a cōposita figura. vt magnanimitas descendit
a magnanimus. et sic potius debet denominari species derivatiōis
qz figura. quia vnā dictionē descendere ab alia nō facit diuersita
tem figurarū. sed poti⁹ facit diuersitatē specierū derivatiōis. ideo
dicit autor modorū hācandi qd sapiens pristianus intelligit per de
cōpositā speciem derivatiōis. donatus aut nō considerat deri
uatiōē dictionis. que pertinet ad pfectos. et non ad pueros. ideo
hñ hoc nō facit mentionē de cōposita figura.

Sciendū terciō qz vt dicit autor noia pponitur
quattuor modis Vnomō ex du
obus integris vt suburbanus. que sunt due integre dictiones. et in
cōpositiōe remanēt. Scdo cōponitur ex duob⁹ corruptis. i. dua
bus dictionib⁹ quarū nulla ē integra in dictione cōposita. vt efficax
municeps Efficax enī pponit ab effectus effect⁹ effectui et capax
capacis. et municeps a mun⁹ et capiens. Modo manifestū est qz

nulla pars manet
rupto et integro.
et una pars cōpo
intero et corrup
mutat in e in cō
mutatur a in u in
ex pluribus vo
i. nō et expugn
imperterritus. a
terrītus. a. m. n.

Sciendū
tis. quarū p
natur ex parte
sa isti regule d
oriat dictione. id
mia declinent
ex pre vtriusq
obliquo declin
paterfamilias.
vbi sequit. Ter
ex parte vtriusq
que sunt cōposi
ille tres regule
ne vbi dicit ear
sunt figure. et c.

Contra
figura est de d
tres figuras sil
derare. ergo fig
est accides nois
vel adesse preter
figura nō pōt ab
ergo figura nō
incipia plentis
tes. decet decel
to sic. Armiger
gure. qz nō signi
te. quia nō possu
bil significat. n

nulla pars manet integra in illa dictioe. Tercio componunt ex corrupto et integro. ut mugigerulus. quod componit a muge et gerul⁹. et una pars compositionis non manet integra. Quarto componunt ex integro et corrupto. ut ineptus quod componit ab in et aptus. a enim mutat in e in compositione. Insulsius quod componit ab in et falsus. et mutatur a in u in compositione. Et ut dicit autor noia quicquid componunt ex pluribus vocibus quod duabus. Nam inexpugnabilis dicit ab in. i. non et expugnabilis. quod componit ab ex et pugnabilis. Similiter imperterritus. quod dicit ab in. i. non. et per. i. valde et perfecte. et territus. a. mn. quasi non valde territus.

Sciendum quarto quod propter istos modos predictos dantur tres regule de nominibus compositionis. quarum prima est quod omne nomen compositionis ex duobus rectis declinatur ex parte utriusque recti. ut insurandus. respublica Et causa istius regule est quia a nominativo cadit impositio dictionum. ut de illo oritur dictio. ideo non est maior ratio quare ex parte unius recti ista nomina declinentur quam ex parte alterius. quapropter talia nomina declinantur ex parte utriusque recti. Secunda regula est. quod nomen compositionis ex recto et obliquo declinat solum ex parte recti et non obliqui. ut in hac dictioe paterfamilias. ubi precedit nominativus. et in hac dictione legislator. ubi sequitur. Tercia regula est. quod nomen compositionis ex duobus obliquis ex parte utriusque manet indeclinabile. sicut huiusmodi officipedi que sunt composita ex duobus obliquis. et manent indeclinabilia. Et iste tres regule ponuntur in doctrinali in illa parte. Rectos compositiones ubi dicit earum expositio. et de quibusdam adiectis. Et sic patet quod sunt figure. et que sit unaqueque. et quot modis nomina componuntur.

Contra predicta arguitur primo sic.

Figura est de consideratione logici. Nam in primo priorum philosophus ponit tres figuras syllogismorum. Sed diversi artifices debent diversa considerare. ergo figura non est de consideratione grammatici. et per philosophum non est accedens nominis. ¶ Secundo sic. Omne accedens nominis potest abesse vel adesse preter subiecti corruptionem. ut dicitur in predicabilibus. sed figura non potest abesse nomen. quia omne nomen est alicuius figure. ergo figura non est accedens nominis. ¶ Tercio sic decem potes sunt participia presentis temporis. descendencia ab istis verbis possum potes. decet decebat. ergo male ponuntur pro exemplis in nomine. ¶ Quarto sic. Armiger et dapifer sunt nomina. et tamen non sunt simplicis figure. quia non significant rem suam sub esse simplici. nec etiam composita. quia non possunt dividi in partes intelligibiles. Nam armignibil significat. nec ger. ¶ Quinto sic. partes separate cuiuslibet

nomis nihil fecit. ut dicitur primo periarmentias. q̄ nullū cōpo-
nitur ex tribus integris. p̄na patet. quia si ille partes essent in-
tegre in cōpositione. ipse separte aliquid significarent.

Ad argumenta in oppositum.

Ad p̄mū dī q̄ licet figura q̄ est ordinatio triū terminorū h̄m debita
subiectionē et p̄dicationē sit de cōsideratiōe logici. Ad t̄m figura
ut est mod⁹ h̄candi. de qua hic est ad p̄positū. ¶ Ad sc̄d̄s dicit q̄
licet om̄e nomē sit alicui⁹ figure. tamē figura pōt sibi abesse. q̄ si
nomen nō haberet aliquā figurā. adhuc reponeret in sp̄e partis p̄
suū modū h̄candi essentialē specificū. q̄ est h̄care per modū habit⁹
et quietis. ¶ Ad terciū dicit q̄ decens potēs nō sunt ibi partici-
p̄ia. sed trāseunt in vim nois. ut dicit autor doctrinalis q̄ parti-
cipiū potest trāsire in vim nois. ¶ Ad quartū dicit. q̄ armiger
et dapifer sunt cōposite figure. Et ad p̄bationē dī q̄ nō oīa noīa
cōposita dñt diuidi in duas partes intelligibiles sed hoc solū est
verū de illis q̄ cōponunt ex duobus rectis. in alijs aut̄ sufficit q̄
possint diuidi i duas partes reducibiles ad partes intelligibiles
Modo sic est ibi Mam̄ armi et ger reducūt an istas duas partes
sc̄z arma et gerens. que sunt intelligibiles. ¶ Ad quintū dicit q̄
h̄m rei veritatē nomē cōpositū nō p̄ponit ex duobus integris.
nec diuidit in duas partes itelligibiles. Mā hoc dictū est h̄m cō-
munē opinionē antiquorū grāmaticorū. Sed solū cōponit nomē
cōpositū ex duobus integris h̄m apparentiā et nō h̄m rei verita-
tem. Ideo dicit p̄h̄s primo periarmentias q̄ licet nomē cōposi-
tum nō possit diuidi. t̄m habet vultū. i. apparentiā. Et hoc idē dī
autor modorū significādi cū dicit. Quod sit cōpositū prebet vox
cōsona vultū. Et licet partes dictiōis cōposite h̄m rei veritatem
nihil significēt q̄d sit de intētiōe toci⁹. vident t̄m h̄care. et ideo ille
partes dicunt̄ integre siue itelligibiles. quia adhuc sunt significa-
tine non quātū ad illā cōpositionē. sed inquātū stant sub par-
te orationis. quia parsozōnis est significatiua. ut notū est ex se.

Casus nominū quot sunt. De

Postq̄ autor superius determinauit de quinto accidēte nominis
sc̄z de figura. Ad p̄nter determinat de sexto sc̄z de casu. Et dicit q̄
sex sunt casus nois. sc̄z nt̄is. gt̄is et sic de alijs. Vnde sufficiētia
istorū sex casuū est. q̄ om̄is casus aut est trāsitiu⁹ aut intrāsitiu⁹.
Si sc̄dm hoc est duplici⁹. q̄ aut dicit substāciā in qua est fuit vel
erit act⁹ vbi et sic ē nt̄is. Aut dicit subāz excitatā ad aliq̄nē actū
exercendū et sic est vt̄is. Si aut̄ casus sit trāsitiu⁹ hoc ē duplici⁹

Aut est trāsitiu⁹
vel p̄ncipiū
Sic dī hoc c̄
sic est ablt̄is. a

Quēd

q̄ dicit de quā
idē est q̄ enē
modo cap̄t b̄
diaccidentalē
ut quod. vel
vel per modū
a quo. Et it̄
om̄iū casū
versibus. Ad
dicas a cadē

Quēd

quia ab ip̄o
ius tanq̄ p̄
q̄ cadit ab al
a nomino. as
fit impositio
tiū. q̄i est
trem eius. i.
nitū a ḡg
co ponit. q̄
cū antez dī
cū alijs dī
to loco. q̄ ad
om̄is accusa
culatiū dī
accusatiōē
q̄ solū p̄stru
ferēter habē
raliores et p̄
as. are. q̄ i
Ultimo ve
manis Mā
q̄ ablt̄is dī

g nullū cōpo
res essent in
re.

litum.

ori hūm debita
Mā in figura
d sedz dicit q
bi abesse. qz li
in spz partis p
modū habet
unt ibi partici
nalis qz parti
t. qz armiger
qz nō oīa noīa
ed hoc solū est
aūe sufficit qz
p intelligibiles
s duas partes
quintū dicit q
bus integris.
ctū est hūm cō
cōponit nomē
hūm rei veritas
nomē cōpositū
Et hoc idē de
itū prebet vox
rei veritatem
are. et ideo ille
sunt significat
stant sub par
notus est ex se.
nt. De
idēte nominis
asa. Et dicit qz
nde sufficiētia
ut intrāsitū
qua est fuit vel
ad aliqū actū
hoc ē dupliciter

Aut est transitū psonarū aut actū. Si pīmū hoc est dupliciter. qz
vel de pīcipiū subē. et sic est gūis. vel finē substācie z sic est dūis
Si sedm hoc ē dupliciter. aut dicit rem que est pīcipiū actus z
sic est ablatūs. aut dicit rem que ē termin⁹ actus et sic est actūs.

Sciendū pīmo q casus accipit multis modis. Pri
mo casus ē ruina sine lapsus rei hūm
qz dicit de quāto gradus altior de tanto casus grauior. Secundo
idē est qz enētus. Tercio est inflectio vocis de voce in vocē. z illo
modo capīt hic. Et describit sic. Casus est quidā modus significā
di accidentalī datus nomini ad significandū rem suā per modū
vt quod. vel cuius. vel p modum vt cui. vel per modū vt quem
vel per modū excitati ad actū verbi psequendū. vel p modū vt
a quo. Et illa diffinitio possunt elici diffinitiones particulares
omniū casū Vnde predictae acceptiones casus cōtinentur in hīs
versibus. Lapsus et enētus inflectio sit tibi casus Et quicquid
dicās a cado sit tibi casus.

Sciendū secūdo qz in illos casus est ordo. Mā
noīatius pcedit omēs abliqz
quia ab ipso hūm vocem descendūt omnes obliqui. et ideo nomīati
uus tanqz pīcipiū ponitur in pīmo loco. Et non dicit casus eo
qz cadit ab alio sed quia alij cadunt ab ipso. Et dicitur noīatius
a nomino. as. are. quia noīatius pprie nomiat rem suā. z in ipso
fit impositio dictiōis. Genitiuus vero sequit immediate nomīa
tū. qui est quasi vinculū Mā sicut filius immediate sequit pa
trem eius. ita genitiuus immediate sequit noīatiū. ideo dicit ge
nitiuus a gigno. is. ere. qz gignit a noīatiuo. Dūis vero in tercio lo
co ponit. qz ad amicos pertinet. quia amicorū interest dare. Dis
cit antez dūis a do das dare. nō qz det aliquid. sed qz habz pstrui
cū alijs dictiōibz que significāt dare. Actūs vero ponit quāto
loco. qz ad inimicos ptinet. Mā accusatio ē inimicorū. Est enī
omīs accusatio odiosa nisi causa correctiōis pponatur. Vnde ac
cusatiuus dicit ab accuso accusas accusare. qz cōstruit cū verbis
accusationē importātibz. Vocatiuus aut in quinto loco ponit.
qz solū pstruit cū verbis secūde psonē. Alij aut pcedētes indis
ferēter habēt cōstrui cū omibz psonis. ideo alij casus sunt genes
raiores z priores ipso Et dicit a voco. as. are. qd idē est qz exerto
as. are. qz ipse hcat per modū excitati ad actū verbi psequendū.
Vltimo vero loco ponit ablatiū. quia vltimo sunt innētus a ro
manis Mā greci eundē casum nō hnt Lati⁹ causam assignāt aliq
qz ablatūs dicit ab aufero sed qz greci fuerūt oēs curiosi. ideo illi
L iij

raptorē habere noluerūt in cōsortio casuū Sed illa causa min⁹ vi
det valere. ideo dicendū est q̄ abltūs casus a grecis s̄b ḡtō p̄pre
bendebat. q̄ abltūs et ḡtūs multū cōueniūt in modofignificandi
Alia causa potest esse quare vltimo loco ponitur quia ip̄e dicitur
ab aufero. sed prius est apponere q̄ auferre. ideo ip̄e in vltimo lo
co ponitur in ordine casuum.

Sciendū tertio q̄ septē sūt forme casuales sc̄z apto
ta mōaptota diptota triptota tetra
ptota p̄taptota et exaptota. vt p̄t̄ p̄ hos vsus Aptota dicunt̄ h̄i
cia solos rectos. Neutra duos casus quartū quintū supaddunt
Cōtinet atq̄ simul pus fas irq̄ nefasq̄. Sz cornu gelu genu mo
naptota ponis. Et thabi thabo diptota noia trado. Scamnū in
trento tibi triptota dicit̄ esse Dic puer atq̄ faber tetraoptota sine
magister. Dic dñs p̄ta p̄nus vnus atq̄ exapte. Vnde illa forma
que nō h̄z casuz formatū ab eo d̄r aptota sicut pus et fas Mā illa
noia nō repiunt̄ in p̄lib⁹ casib⁹ q̄ in ntō. Et ita p̄prie illud nomē
q̄ nō declinat̄ in p̄lib⁹ casib⁹ est aptota forme. vñ⁹. Aptota nō
querit p̄ casuz flectere voces. Et d̄r aptota ab a q̄d est sine et p̄to
tos casus. q̄si dictio sine casu. Sed nomē monaptote forme habet
vnū casum tñi. vt forte de fors. Et dicit̄ a monos q̄d est vnum et
ptos casus. q̄si dictio h̄is vnū casuz tñi Etā illud nomē q̄d h̄z
eandē terminatiōz in oib⁹ casib⁹ in singulari nūero pōt dici mo
naptote forme. vñ⁹ versus Que monaptote sunt casus flectuntur
p̄ omēs. hoc est s̄m vnū et eandē terminationē. Et p̄pter hoc ta
lia noia dicūt̄ur habere tñi vnū casum. i. vnā casuale terminationē

Sciendū quarto q̄ diptota forma est illa que h̄z
duas terminatiōes siue casus
dissimiles. vt thabi thabo. Et d̄r a dya. i. duo et ptotos casus q̄si
habēs duos casus dissimiles. Triptota forma est que h̄z tres ca
sus diuersos in terminatiōib⁹ in singulari nūero. vt scamnū. ni. no
Et dicit̄ a tris q̄d est tres et ptotos casus quasi habēs tres dissim
iles casus in terminatiōib⁹. Tetraoptota forma est illa que habz
quatuor terminatiōes casuales i singulari nūero vt mgr. ri. ro. rū
Et dicit̄ a tetra q̄d est quattuor et ptotos casus q̄si habēs quattu
or dissiles casus in terminatiōibus in singulari nūero. Pentaptota
forma ē illa q̄ h̄z quiq̄ casus dissiles in singulari. vt dñs. i. o. ū. e.
Et d̄r a p̄ta. i. quinq̄ et ptotos casus q̄si habens quiq̄ casus dis
similes in singulari nūero. Exapto. forma est illa que h̄z sex cas
dissiles in singulari nūero. vt vnus. nuns. ni. nū. e. o. Et d̄r ab exa
. i. sex. et ptotos casus q̄si h̄is sex casus dissiles. et sic p̄t̄ q̄t sunt
casus noim. et quomō vnusq̄sq̄ diuidit̄. et quē ordinē h̄nt inter se

Cōtra n̄
Quot modis dici
sed rectus et obli
minatur et vñs
erit nisi quattuor
q̄ casus q̄ nō b̄
oñe genus eloq̄
casus. ¶ Ter
quo. vt dicit̄ in
casus differētes
ratiōe nomis di
¶ Quarto sic
cum ntō. et p̄
immediate po
ralior vocatin
Vocatus v
generaliora su
latius debet

Ad ar
Ad primū dici
opponunt̄ s̄m
nō habet verit
speciales. Ad
suas ratiōes si
dem res sign
greci cōpreh
quinq̄ casus
ponit̄ sex casu
differāt in re si
cādi. quia recti
stantis. ideo be
significat vt el
rectus et obli
significandi. ¶
derationem s̄
ores vñs. q̄ p̄
p̄sone. Dñs
lus tanq̄ gen
postponerem

Contra predicta arguitur primo sic:

Quot modis dicitur unum oppositorum tot modis dicitur et reliquum, sed rectus et obliquus opponuntur, ergo cum tamen duo sunt recti scilicet nominativus et vocativus, sequitur etiam quod tamen duo erunt obliqui, et per consequens non erunt nisi quattuor casus. ¶ Secundo sic, greci non ponunt nisi quatuor casus quod non habent ablativum, sed nos debemus imitari grecos, quia omne genus eloquentie a fontibus grecorum est ortum, ergo sunt tamen quatuor casus. ¶ Tertio sic, ratio quam habet nomen est eadem in recto et obliquo, ut dicitur in libro periermenias ergo rectus et obliquus non sunt casus differetes, consequentia tenet, quod si rectus et obliquus differerent ratione nominis differrent, et sic esset alia ratio in recto et obliquo. ¶ Quarto sic, Verbum inter alios casus maximam habet convenientiam cum nomine, et propter hoc vocatur alter rectus, ergo vocativus debet immediate poni post nominativum. ¶ Quinto sic, ablativus est generalior vocativo, quia potest constructi cum verbis omnium personarum. Vocativus vero tantum constructi cum verbis secunde persone, sed generaliora sunt priora, ut dicitur in prohemio philosophorum, ergo ablativus debet precedere vocativum.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primum dicitur, quod illa autoritas solus habet veritatem in illis que opponuntur secundum omnes suas rationes tam generales quam speciales, et non habet veritatem in illis que solum opponuntur secundum suas rationes speciales. Modo sic est quod rectus et obliquus solum opponuntur secundum suas rationes speciales, et non secundum rationes generales, quod una et eadem res significat per rectum et obliquum. ¶ Ad secundum dicitur, quod greci comprehenderunt ablativum sub genitivo, ideo non habent nisi quinque casus. Latini autem distinxerunt genitivum ab ablativo, ideo ponunt sex casus. ¶ Ad tertium dicitur, quod licet rectus et obliquus non differant in re significata per ipsos, differunt tamen in modo significandi, quia rectus significat rem suam per modum ut quod siue per se stantis, ideo bene in oratione sub iicitur, obliquus vero eandem rem significat ut est alterius vel ut quod est alterum et sic de alijs, ideo rectus et obliquus sunt casus distincti inter se secundum suos modos significandi. ¶ Ad quartum dicitur quod autor non habuit illam considerationem sed aliam scilicet quod genitivus datus et actus sunt generaliores utroque, quod possunt constructi indifferenter cum omnibus verbis cuiuscunque persone, Verbum vero solum constructi cum verbis secunde persone, ideo illi tres casus tanquam generaliores proponuntur utroque. Etiam si vocativus immediate postponeretur nominativo, dubium esset an obliqui formarentur

a noiatino vel a vtō. cū vocatiuus sit alter rectus. ideo ppter du
biū tollendū postponit vtūs. ¶ Ad quintū dicit. licet abltūs sit
generalior vtō. tamē postponit ipsi vocatino. eo q vltimo fuit in
uētus a romanis. et sic pro tūc nō erat in vsu grāmaticorū. cū er
go vtūs prius sit inuētus q abltūs. merito precedit ipsum.

Magister nomē appellatū

Postq̄ autor superius determinauit de accidētibus
noīs. Nūc cōsequēter declarat vñū quod pposuit de
terminādo de casu. Nā posuit q noia oīm generū de
clinant per hos sex casus nominū. ideo declarat hoc. ostēdēdo p
mo quomō declinant noia masculini generis p sex casus tā in sin
gulari q in plurali. et gracia huius docet declinare hoc nomē ma
gister. dicens q in noiatino declinat vt hic magister. gto hui⁹ ma
gistri zcījs. Et p hoc q dicit hic magister denotat q est masculi
ni generis. qz p hic intelligit genus masculinū. Secūdo hoc idēz
ostēdit autor de noibus feminini gñis declinādo hoc nomē mīsa
Tertio ostēdit declinare noia neutri generis. declinādo hoc nomē
scamnū. Et postea docet declinare noia cōmūnis generis declinā
do hoc nomē sacerdos zcījs noibus p ordinē. z hoc tractās deter
minat autor de declinatiōib⁹ noīm Nam hoc nomē mīsa est pme
declinatiōis. scamnū et magister secūde declinatiōis. sacerdos z
foelix terciē. fructus quarte. species vero quinte. Et ita ex hijs q
dicta sunt hic patz. q quinqz sunt declinatiōes. et septem genera
nomis. et q sunt sex casus. p quos declinant oīm genēz noia. pa
tet etiā q tantū duo sunt numeri. scz singularis z pluralis. Et sic
ista determinatio est necessaria circa accidēcia nominis.

Sciendū pmo

q declinatio dī qñqz declinantis
actio. qñqz dicit illi⁹ qd declinat
passio z sic sumit hic passine. Et diffinitur sic Declinatio est infle
ctio vocis a voce principio retēto et fine variato. Et diuidit de
clinatio. Nā alia est declinatio cōsequēs. alia incōsequens. Cōse
quens est quādo gñis recte descēdit o noiatino. z ceteri casus ab
ipō zcījs. vt magister magistri. et hec dicit regularis declinatio
Incōsequēs est quādo genitiu⁹ indirecte formatur a nomiatiuo
vt Iuppiter ionis. et hec vocatur irregularis declinatio. Declinatio
iterū diuidit qz quedā est generalis. in qua fit variatio per
genus. vt albus alba. bum. Alia casualis in qua fit variatio p ca
sus. vt magister. tri. Alia ē nūeralis que fit p numeros. vt homo
homines. Alia est personalis que fit per personas. vt lego legis.
Alia est temporalis. que fit per tempora. vt amo amabā amant.

Alia est modalis

Sciendū

mīali casuali se
sufficiētia. qz on
flectio vocis ce
est dupliciter. ve
plicē hoc est du
que facit geniti
secūda. que fac
Si vero per m
vt species spec
est dupliciter
Si v sic ē qu

Sciendū

qz vocales p
dit scōz. qz p
vocaliū e p
tima littera i
que ē penultim
debet pcedere
syllabas. quart
vñū precedit
declinatiōib⁹
alio casu. Nā
ab hoc mō
Nā verbum
cuz abltio m
Sed hoc nō h
potest esse ali
et ablatiui. idē
dum differē

Sciendū

Et huius ca
clinationib⁹
imūtes gre
natiōis. sed h
tionis. z boc

Alia est modalis que fit per modos. vt amo ama amem.

Sciendū scdo

q̄ tñ sunt quinq; declinatiōes nominū. intelligēdo de declinatiōe nominali casuali scz p̄ma. scda. tertia. quarta ⁊ quita. quaz sic habet sufficiētia. q̄ omis declinatio est inflectio vocis. vel ergo illa inflectio vocis cognoscit̄ per vocales vel p̄sonātes. Si primū hoc est duplicif. vel cognoscit̄ p̄ vocalē simplicē aut mixtā. Si p̄ simplicē hoc est duplicif. aut p̄ e. aut p̄ i. si p̄ e sic est prima declinatio que facit genitiuū ⁊ datiuū singulares in ae. vt musae. si p̄ i sic est secūda. que facit gtm̄ in i. vt magistri. et datiuū in o vt magistro. Si vero per mixtā sic est quinta. que facit genitiuū ⁊ datiuū in ei vt species speciei Si aut̄ declinatio noscit̄ penes consonantē. hoc est dupliciter. vel i p̄cedit cōsonantē vel v. si i p̄cedit sic ē tertia Si v sic ē quarta. que facit gtm̄ in us. vt manus. nus. nui.

Sciendū tertio

q̄ inter istas declinatiōes ē ordo prima enī et scda p̄cedunt alias q̄ vocales potes ⁊ digniores sunt cōsonantib⁹. Et iterū p̄ma p̄cedit scda. q̄ p̄ma cognoscit̄ penes e. scda aut̄ penes i. mō in ordie vocaliū ē p̄cedit i. Similit̄ tertia p̄cedit quartā. quia i est penultima littera in terminatione gti tercie declinatiōis. que p̄cedit v. que ē penultima littera gti quarte declinatiōis. Et similiter quarta debet p̄cedere quintā. q̄ quita facit gtm̄ in ei. que faciūt diuisas syllabas. quarta aut̄ nō facit gtm̄ nisi in vnam syllabaz. ideo sicue vnū p̄cedit duo. ita quarta p̄cedit quintā. Et in istis omib⁹ declinatiōib⁹ ex pte ablti sumit̄ ista p̄positio ab et non in actō vel alio casu. Nō enī dicimus ab hūc magistrū in actō sicut dicim⁹ ab hoc m̄gro in abltio. Et hoc est ad ostendendū originē ablatiui. Nā verbum a quo descendit ablti⁹ de sua natura habet cōstrui cūz abltio mediāte p̄positiōe a vel ab. vt cūz dicif̄ aufero ab illo. Sed hoc nō hz accuso as are. a quo venit accusatiu⁹. Vel huius potest esse alia causa. q̄ in aliquibus noibus eadem ē vox datiuī et ablatiui. ideo ante ablatiū ponit̄ hec p̄positio ab. ad ostendēdum differentiā inter datiuum et ablatiū.

Sciendū q̄rto

q̄ raro reperiunt̄ aliqua adiectia quarte vel quinte declinationis. Et huius causa est. quia greci vtunt̄ maxime quarta vel quita declinationib⁹. sed greci nō habent huiusmodi adiectiua. ideo nos imitātes grecos. nō habemus adiectiua quarte vel quinte declinatiōis. sed habem⁹ adiectiua prime vel secūde vl̄ tercie declinationis. ⁊ hoc competit nō mō loquēdi. Nā desideram⁹ exp̄mere

rerū quiditates quod greci nō curāt. Vnde in p̄ma declinatōe reperiunt quinqz genera. scz masculinū vt papa. femininū vt musa. neutrū vt pasca. cōmune vt lixa. epicenū vt mustela. In sc̄da de clinatōe reperiunt siliter quiqz. scz masculinū vt magister. femininū vt bapirus. neutrū vt scamnū. p̄mune vt clauiger. epicenū vt miluus. Et in istis ambabus declinatiōibus reperiunt adiectiua que sunt ois generis. vt albus. ba. bū. In tertia aut declinatiōe reperiunt omia genera. Masculinū vt pater. seim vt mater. neutrū vt tēpus. cōmune vt sacerdos. om̄e vt foelix. epicenū vt passer. dubiū vt hic aut hec finis clunis. Sz in quarta declinatōe reperiunt tñ tria genera. scz masculinū vt fructus. femininū vt bec acus. neutrū vt hoc cornu. Et in quinta similiter reperiunt tria. Masculinū vt hic meridies. femininū vt hec facies. dubiū vt hic aut hec dies. Et sic clare patet quomō declinat̄ur oim generū noia per hos sex casus. et quot sūt declinatiōes nois. et quare tot sunt et non plures nec pauciores.

Contra predicta arguit̄ p̄mo sic.

Momē debet p̄cedere p̄nomē. sed magister est nomē. hic vero p̄ nomē. ergo debem⁹ dicere ntō magister hic. et non hic magister. ¶ Sc̄do sic. Musa ē nomē feminini generis p̄me declinatiōis et magister secūde declinatiōis. sed p̄ma declinatio p̄cedit secūdam. ergo autor prius debuisset declinasse hoc nomē musa q̄ magister. ¶ Tercio sic i hoc passu autor nō ponit aliquod nomē epiceni generis. ergo hic nō seruatur ordo generū. nec ordo declinatiōnū vt patet in p̄cedenti ratione. ergo videt̄ q̄ hic autor male ordinat. ¶ Quarto sic. vocalis p̄or est cōsonante. ergo illa declinatio que cognoscit̄ penes vocalē p̄ior ē illa que p̄gnoscat̄ penes cōsonantē. sed quinta cognoscit̄ penes vocalē. tertia vō ⁊ quarta penes cōsonantem. ergo quinta debet p̄cedere tertiā et quartam. ¶ Quinto sic. Illa nomia solus alter vnus ⁊ c. sunt declinabilia et tñ nō declinat̄ur s̄m aliquā istarū declinatiōnū. ergo ille quiqz declinationes nō sufficiūt. Minor probat̄ quia si sic. hoc esset maxime s̄m secūda declinatiōe. sed hoc nō. quia non faciunt gēos singulares in i et datinos in o. sed gēn̄ in ius et dēn̄ in i.

Ad argumenta in oppositum.

Ad p̄mū dicitur q̄ autor hic nō considerat ordinem nominis ad pronomen. sed considerat vt p̄ hoc pronomē hic ducit nos in p̄gnitiōe generis huius nominis magister. sed illud qd ducit nos in cognitiōe rei p̄cedit illaz. ideo bene dicit autor noiatino hic

magister. et non i
q̄ autor nō consi
generis ad genit
genis feminini
lūi p̄cedit femi
Ad tertiū di
terre declinatio
secūde vel terti
posuit hic anto
tor aliquatiter d
nomia tertiē de
te declinatiōis
genus. et ideo
gister et scam
nomen fructu
paliter vellet
quintā tertiā
vocalis ad co
positum. mo
tur penes sim
ideo quinta de
tam dicitur. q
clinatur s̄m se
clinationem p̄
natio in nomie

do diffinition
accidēcia en
Pronomen e
Dien
ibi pars appi

declinatōe
nū ut mū
p. In scda de
agister. femi
ger. epicenū
riunt adiecti
aut declinati
m ut mater.
r. epicenū ut
ta declinatōe
femininū ut
r. reperitur
acies. dubiū
ātū oim ge
nois. et qua

mo sic.

ē. hic vero p
hic magister.
clinationis et
precedit fecit
ē mū qm ma
od nomē epi
ordo declina
c autor male
rgo illa decli
noscat penes
o 7 quarta
et quartam
declinabilia
go ille quicq
hoc esset ma
faciunt gēō
in i.

litum.

em nominis
ducit nos in
qd ducit nos
notatio hic

magister. et non notatio magister hic. ¶ Ad secundū dicitur
q̄ autor nō considerat hic principaliter ordinē declinationis. sed
generis ad genus. et quia magister est generis masculini et mūsa
generis feminini. sed masculinū 7 femininū sic se habēt q̄ mascu
linū p̄cedit femininū. ideo autor prius declinat magister q̄ mūsa
¶ Ad terciū dicit q̄ noīa epiceni generis sunt prime secunde vel
tercie declinatiōis. et quia autor manifestat qualiter noīa prime
secunde vel tercie declinatiōis declinātur p̄ hos sex casus. ideo nō
posuit hic autor aliquod nomē epiceni generis. Et ita tenet h̄ au
tor aliquāter ordinē declinationis ad declinationez. Nam post
nomia tercie declinationis ponit hoc nomē manus quod est quar
te declinationis. sed tamen principaliter tenet ordinē generis ad
genus. et ideo p̄pter hoc illa duo nomia secunde declinatiōis ma
gister et scamnū. et duo tercie scz sacerdos 7 felix p̄cedunt hoc
nomen fructus. quod nō faceret propter declinatiōes nisi princi
paliter vellet manifestare genera. ¶ Ad quartū dicitur q̄ inter
quintā terciā et quartā declinationes nō considerat autor ordinē
vocalis ad consonātem Sed considerat ordinem simplicis ad cō
positum. modo sic est q̄ tercia et quarta declinatiōes cognoscun
tur penes simplices vocales. et quinta cognoscitur penes duas
ideo quinta declinatio ponitur post terciā et quartā. ¶ Ad quin
tum dicitur. q̄ ista nomina vnus solus et totus et similia non de
clinātur s̄m secundā declinatiōē nominis. sed scdm̄ secundā de
clinationem pronominis. ideo p̄pter ipsa nō est aliqua alia decli
natio in nomie quoniā de paucis nō est ars.

Ronomen quid est. parsozationis que.

Postq̄ autor superius determina uit de no
mine quantū ad sua essentialia. et etiā quo
ad eius accidentalia. ponendo accidēcia ei
us. Nōc consequenter determinat de pro
nomine. Et primo quo ad essentialia ponē

do diffinitionē eius. Secundo quo ad eius accidentalia. ponēdo
accidēcia eius. In prima igit̄ parte ponit diffinitionē eius dicēs
Pronomen est parsozatiōis que pronomine posita rē.

Sciendū p̄mo q̄ in predicta diffinitione parsoz
nis ponitur loco generis. et dicit̄
ibi pars aptitudinē et nō actū. q̄ ad rationez pronomis nō oportet

semper quod actu ponatur in oratione. Et totum residuum ponitur loco dñe. scilicet ad dñaz aliaz personarum. Nulla enim personarum ponitur pro nomine sit ipsum pronomen. Unde ipsum pronomen principaliter ponitur loco proprii nominis ut dicendo sortes currit et ille disputat. Et aliquando ponitur pro nomine appellatio. ut dicendo homo est animal et ille est rationalis. ibi non ponitur homo inquam tamen appellatum. sed inquam huiusmodi proprii. quia ille actus essendi animalis non est primo et per se hominis in communi. sed est alicuius particularis hominis. ut dicit philosophus in phemio metaphisice. Actus et operationes sunt circa singularia. hoc autem dicitur intelligi primo et per se. Nam ex parte actus sunt vltimi

Sciendum secundo quod pronomen positum pro nomine tamen habet sicut ipsum nomen pro quo ponitur. ut si dicatur sortes currit et ille disputat. ille ibi tamen habet sicut sortes. Nam relatum est ante late rei recordatum. Et hoc est quod dicit autor cum dicit quod illa personarum. que est pronomen pro nomine posita tantumdem pene significat. Nam nomen in proposito significat substantiam cum qualitate determinata et distincta. pronomen vero habet illam substantiam indeterminate ideo differunt specie nomen et pronomen et ideo dicit autor tantundem pene habet. Et ultimo subiungit autor personarum namque interdum recipit. Et ponit interdum propter istas dictiones quis qualis quantus etc. que dicuntur esse pronomen. et tamen non recipiunt certas personas. ideo dicit autor quod pronomen interdum. id est aliquando recipit personam. et interdum non recipit sibi determinatam personam. Nec est inconueniens quod in hac diffinitione ponatur persona que est actus personarum. quia illa diffinitio non est quodammodo descriptiva. que potest bene dari per accitiam. Et sic patet intellectus huius diffinitionis. Et hec diffinitio bene concordat cum diffinitione philosophi que talis est. pronomen est personarum que pro nomine ponitur et vniuersumque certas et finitas habet personas.

Sciendum tertio quod pronomen inuenitur fuit duplici de causa. scilicet causa comoditatis et necessitatis. Causa necessitatis est duplex. quodammodo enim est in ordine ad nomen alia in ordine ad verbum. Causa necessitatis in ordine ad nomen est. ut pronomen ponatur pro nomine. in ordine autem ad verbum est ut reddat ei suppositum in prima et secunda personis. quod nomen facere non potest cum tamen sit tercie persone. Nec etiam alia personarum Causa comoditatis etiam est duplex. Prima est propter negationem tollendam Comodius enim dicitur Virgilius scripsit bucolica et ille scripsit georgica quam si dicatur Virgilius scripsit georgica etc. Quia est ibi quedam negatio. Secunda est propter dubitationem tollendam. Tercius enim dicitur aiex venit ad troiam et idem fortiter pugnavit. quam aiex fortiter pugnavit. quia si diceretur aiex venit ad troiam et aiex fortiter pugnavit. dubium esset utrum diceretur de vno vel de pluribus. Sed quando dicitur

ayax venit ad troiam
idem in numero in
in derelatione
quod antecedens fuit
verbum. Pronomen
cessaria sunt vtili

Sciendum

significandi. pro
stantie indetermi
principia essentia
dicitur personarum
per modum subst
tibus orationis. d
et ab alijs parti
minate differt
finitioes essen
donatus tradit
pronominis. d
bet ad alias par

Littera

Simplex debet
nificat substantiam
stantiam cum quali
sic. vnius diffi
esse. quod expr
ab illa. ergo be
(ut dicit boeci
Minor phatu
differetia. sed p
Quarto sic. q
conceptu. sed p
in diffinitioe q
pitur in mete p
quod caret quali
non significat m
plurali numer
minio proprii. se
mero. sed hoc e

ayax venit ad troiam et idem fortiter pugnavit. certū est q̄ de eo
idem in numero intelligit̄. Et ideo dicit pe. his. in septimo tracta
tu de relatione q̄ relatiū facit maiorē certitudinē de antecedēte
q̄ antecedens sui ipsius. Et iste due cause per hos duos patent
versus. Pronomen duplici de causa reor esse repertū. Prima nec
cessaria fuit utilis causa secunda.

Sciendū quarto q̄ pronomen quiditativē sic
diffinitur ab autore modorū
significandi. pronome est parsozatiōis significans per modū sub
stancie indeterminate. Et ista diffinitio est essentialis data p̄ eius
principia essentialia. scz per genus et differētiā. quia per hoc q̄
dicit̄ parsozatiōis tangitur genus. Et per hoc q̄ dicit̄ significās
per modū substantie indeterminate tangitur differētia ab alijs par
tib⁹ oratiōis. quia per hoc q̄ dicit̄ substantie differt ipsum a verbo
et ab alijs partibus indeclinabilib⁹. Et per hoc q̄ dicit̄ indeter
minate differt a noie. Et quia vna res nō potest habere duas dif
finitōes essentielles et quiditativas. sequit̄ q̄ ista diffinitio quaz
donatus tradidit est descriptiva et accidētalis. data p̄ accidētia
pronominis. Et sic patet quid sit pronomen. et quē ordinem ha
bet ad alias partes orationis.

Contra p̄dicta arguit̄ primo sic.

Simplex debet p̄cedere cōpositū. sed pronome est simplex. qz sig
nificat substantiā sine qualitate. Nomē vero cōpositū. qz h̄cat sub
stantiā cū qualitate. ergo p̄nome debet p̄cedere nomē. ¶ Secūdo
sic. vnius diffiniti debet esse vna diffinitio. qz res nō h̄z nisi vnū
esse. quod explicatur per diffinitionē. sed p̄nois est alia diffinitio
ab illa. ergo hec est supflua. ¶ Tertio sic. Soli⁹ spēs est diffinitio
(vt dicit boecius) sed p̄nome nō est spēs. ergo nō debet diffiniri
Minor. pbatur. qz ois spēs est quoddā totū cōpositū ex genere ⁊
differētia. sed pronome est parsozationis et nō totū p̄positū ergo ⁊c
¶ Quarto sic. omis parsozationis preter interiectionē h̄cat mentis
conceptū. sed pronome nō h̄cat mentis cōceptū. ergo male ponit̄
in diffinitōe q̄ est parsozationis. Probat̄ minor. qz omē quod cōci
pitur in mēte per suā formā concipit̄. sed pronomen caret forma.
qz caret qualitate. ergo nō potest cōcipi in mēte. et p̄ consequens
nō significat mentis cōceptū. ¶ Quinto sic. Nomē p̄priū caret
plurali numero. ergo si pronome esset parsozatiōis posita loco no
minis p̄prii. sequer̄ q̄ omia nomia p̄pria nō carerent plurali nu
mero. sed hoc est fallū. ergo male dicitur q̄ pronomen est parso
zationis.

orationis posita pro alio scz pro proprio nomine.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dicit q simplex debet precedere ppositū qd ex illo simplici cōponit. sicut aqua et farina precedunt panē ex ip̄is cōpositum. sed nō oportet q simplex precedat cōpositus qd nō cōponit ex ipso. Adodo sic est q nullū nomen cōponit ex pronōie. ideo nomen nō debet sequi pronomē sicut simplex suū cōpositus. ¶ Ad secundū dicit q vnus diffinitus debet esse vnica diffinitio quiditatis et essentialis. sed nō est incōueniēs q habeat plures diffinitōes descriptinas. qz sicut pōt habere plura accītia. ita pōt habere plures diffinitōes descriptinas. Adodo dicēdū est q diffinitio data a donato est solū descriptina et nō quiditativa ipsi pronomi. ¶ Ad terciū dicit Licet pnomē sit p̄sozōnis in ordine ad orationē. ex ip̄o pnoie et v̄bo cōstitutā. tñ est spēs si cōpat ad suū genus scz p̄sozōnis in cōmuni. sub qua p̄tinet tanq spēs sub suo genere. et hoc mō pnomē est quoddā totū cōstitutū ex genere et diffinitōe specifica. ¶ Ad quartū dicit Licet pnomē nō habeat qualitātē determinatā et distinctā p̄ forma. habet tñ qualitātē indeterminatā et indistinctā p̄ forma. et hoc sufficit ad hoc q ab intellectu p̄cipiat. ideo dī autor modorū h̄candi q pnomē h̄cat sub stanciā mere. i. indeterminate. ¶ Ad quintū dī. Negādo cōsequētiā. qz pnomē ponit qñqz pro plurib⁹ noib⁹ p̄p̄is. sicut dicen do fortes et plato currūt. et illi disputant. ideo necesse fuit pronomen habere pluralē numerū. Non autē noia p̄p̄ia. qz talia vni soli rei cōueniunt. et sic eis repugnat pluralis numerus. ergo rē.

Pronomini quot accidunt sex.

Que. Qualitas genus numerus rē. Postq̄ autor determinat de pnoie quantū ad eius essentialia ponēdo diffinitionē eius. Consequēter determinat de ip̄o quantū ad ei⁹ accītia. et facit hoc p̄mo generali. ostendēdo quot sint. et secundo determinat de vnoquoqz ip̄ozū in speciali. In prima parte dicit autor pnomini quot accidunt sex. scz. qualitas. genus. numer⁹ rē. Quorū sufficientia sic habetur. qz omne quod accidit pnomini aut accidit ei gratia substācie. aut gratia qualitatis indeterminate Si primū hoc est dupliciter. Aut accidit ei gratia substācie absolute. et sic est p̄sona. aut gratia substācie cōparate ad aliud et sic est casus. Si ex pte qualitatis hoc est tripliciter. Aut ex parte qualitatis absolute. aut respectiue. aut in ratione principij. Si primū sic est genus. Si secū

dum sic est numerus principij. Nam

Aliud est errare

Sciendū

sunt quedā accītia demonstrantis et corporis cum a relatio que sunt frantis nō sunt nōtur ab autore te rei recordati est quādo relatio cedēte. sicut de nalis ē quādo fortes currit et

Sciendū

stratio ad sensū v̄lin vel audiri sensu demratur num alia simple demonstratur id de ip̄o dicit ista sona. eo q res plex ē quādo aldo res demratur vt becherba latini ad sensū faciū facit recordare sub sensu nullū est relatiū stratiū. vt talis sum et ad intell nomē habet qu rēcie. ideo de aliud intellige maior ostendit ad sensū et ro. Demratiō

dum sic est numerus. Si terciū hoc est dupliciter sūm q̄ duplex ē principii. Nam quoddā est p̄cipiū intrinsecū quod est qualitas. Aliud est extrinsecum quod est figura.

Sciendū p̄mo q̄ relatio et demonstratio non sunt modi significandi p̄nominis. sed sunt quedā accidentia siue quedā p̄prietates cōsequentes modū demonstrantis et referentis. sicut enī vita que resultat ex vnione corporis cum anima nō est anima nec corpus. ita demonstratio et relatio que sunt p̄prietates cōsequētes modum referentis et demonstrantis nō sunt modi demonstrātis et referentis. Et ideo nō ponitur ab autore inter accidēcia p̄nominis. Vnde relatio est ante late rei recordatio. Et ē duplex scz simplex et personalis. Simplex est quādo relatiū refert idem in specie et nō in numero cū suo antecedēte. sicut ibi. mulier damnavit que salvauit. Sz relatio personalis ē quādo relatiū refert idem in numero cū suo antecedēte. vt socrates currit et ille disputat.

Sciendū scđo q̄ duplex est demonstratio. scz ad sensum et ad intellectum. Demonstratio ad sensum ē quādo demonstratur res que subiicitur sensui. vt visui vel auditui. Demonstratio ad intellectū est. quando res absens demonstratur per aliquod signū in intellectu existēs. Demonstratio num alia simplex alia personalis. Demonstratio personalis ē quādo demonstratur id quod supponit. vt socrate demonstrato personaliter de ipso dicitur iste homo currit. Et dicitur demonstratio personalis a persona. eo q̄ res in p̄pria persona demonstratur. Sed demonstratio simplex ē quādo aliud supponit et aliud demonstratur. et habet fieri quādo res demonstratur et p̄ eadem re in specie supponit et nō in numero vt hec herba crescit in ortu meo. Et nō potest relatiū diuidi in relatiū ad sensum et ad intellectū sicut p̄nomen demonstratiū. qz relatiū facit recordationē de re absente. sed illud qd ē absens nō potest cadere sub sensu. qz sensus percipit suū obiectū sub hic et nūc. ideo nullū est relatiū ad sensum sicut demonstratiū. Vnde nomē demonstratiū. vt talis tātus quātus nō diuidit in demonstratiū ad sensum et ad intellectū sicut p̄nomen demonstratiū. Quis causa est. qz nomē habet qualitatem. sed qualitas est p̄cipiū cōueniēcie et differēcie. ideo demonstratio noialis demonstrat vñū p̄ncipaliter. et dat aliud intelligere. Vt si aliquis dicat talis est magnus. demonstratio maiori ostendit qualitatem. et ideo demonstratio nois partim se tenet ad sensum et partim ad intellectū. et vñū nō p̄tingit separari ab altero. Demonstratio autē que ē in p̄noie se tenet ad vñū solū scz ad sensum

vel ad intellectū. Et q̄ sensus vltus dignior est quantū ad cogni-
tionē. q̄ plures differētiās rerū nobis ostendit. put dicit in p̄hemio
metaphisice. ideo demonstratio ad sensum potissime fit ad vltum

Sciendū tertio q̄ autor inter accētia p̄nois primo
determinat de qualitate. dicēs q̄ q̄-
litas p̄nois est duplex. Ma alia ē finita alia ⁊ infinita Qui causa
assignat donat. q̄ quedā sunt p̄noia finita quedā infinita. Quali-
tas finita accedit p̄noibz finitis. et qualitas infinita accedit p̄-
noibz infinitis. Dñ dicit autor. p̄noia finita sunt illa que recipi-
unt p̄sonas. vt ego tu sui. Et debet itelligi q̄ recipiūt certas p̄so-
nas et determinatas p̄sonas. q̄ oia p̄noia recipiūt aliquā p̄sonā vt
determinatā vel indeterminatā. Et p̄noia infinita vt dicit autor
sunt illa que nō recipiūt p̄sonas. vt q̄s que qd. Et debet etiā intel-
ligi q̄ nō recipiunt certas personas.

Sciendū quarto q̄ difficile videt illud eē qd
dicit autor q̄ aliqua p̄noia
sunt infinite qualitatis. q̄ vt dicit pristinns omia p̄noia sine de-
monstratiōe et relatione sunt cassa et vana et ergo oportet q̄ oia
p̄nomia sint demonstratiua vel relatiua. sed qd est demonstratiuū
vel relatiuū est certū et finitū. et sic omia pronomina vidētur esse
finita et nō infinita. Et reprobat autor modorū significandi istam
diuisionē qualitatis in qualitatē finitā et infinitā. Et ideo dicēdū
est q̄ illa diuisiō a nullo sustineri pōt. dicēdo q̄ hec dicēdes quis
qualis quātns sint pronomia infinite qualitatis p̄pter que ponitur
qualitas infinita. Et hoc etiā intelligit autor vt patet p̄ sua exem-
pla. Sed remigi⁹ volēs excusare donatū dicit q̄ nō dicit ip̄a esse
pronomina. nec qualitatem esse finitam ⁊ infinitā s̄m opinionem
propriā. sed hoc dicit insequēdo suū magistru. Sed ista excusatio
est minus sufficiens quia vt dicit aristoteles in primo ethicorū
de platone qui fuit amicus socratis Amicus q̄dem plato. maior
amica veritas. ideo dicendū aliter q̄ autor iste loq̄tur pueris. et
q̄s et qui multum cōueniūt cū pronomibz in declinatiōe et in q̄-
buscūq̄ accidētibus. ideo ut facilius instrueret iuuenes dicit ip̄a
p̄nomia esse. sciens ex sua p̄pria opinione ip̄a esse nomia. Et sic
patet de accidētibus pronomis in cōmuni.

Contra p̄dicta arguit primo sic.
Omne quod accedit vni post eius esse p̄pletum est ei accedēs. sed
demonstratio et relatio accidunt nomi post eius esse cōpletū ergo
sunt accidētia pronomis. ⁊ per cōsequēs nō sunt tantū sex accide-
cia pronomis. ¶ Secūdo sic. Nullū ens reale est accedēs p̄ciū

rationis. quia
litas est ens re-
litas nō est acci-
cū substantiā si-
per cōsequēs nō
p̄noia per de-
ergo male dicit
vel qui est terc-
cipiūt personas
sone exceptis q̄
doctrinalis in

Ad ar-
Eld primū di-
prietates acci-
nominis. vt o-
cādi accidēt-
dicūt. q̄ licet
ponatur vni
tum sed est en-
tum que ē mod-
suam finite vel
quantū ad suū
substācie inde-
stācie sine qual-
tione. tūc nō ē
quartū dicit
Ideo dicēdū
quis vel q̄ ē
bic nō vult di-
cere q̄ nō recipi-
p̄sonā specialē

Vener-
Postq̄ autor
terminat de se-
re eadē cū gen-
feminini et ne-
quis. feminini
Omne qd est

orationis. quia accidens nō excedit id cuius est accidēs. sed qualitas est ens reale. cū sit vnum de decem predicamentis. ergo qualitas nō est accidens pronominis. ¶ Tercio sic. pnomē significat substantiā sine qualitate. ergo pnomē nō habet qualitatem et per cōsequēs nō accidit sibi. ¶ Quarto sic. Pristian⁹ dicit q̄ oīa pronoia per demonstratiōem et relationem sunt finita et determinata. ergo male dicit q̄ aliqua sunt infinita. ¶ Quinto sic. Nec vox q̄s vel qui est tercię persone. ergo male dicit q̄ aliqua pronomina nō recipiūt personas. Antecedēs patet. quia omnis nō ē tercię persone exceptis quattuor nominatiuis. pronomialibus. vt dicit autor doctrinalis in illa parte. Terne persone.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dicit. q̄ bene verū est q̄ demonstratio et relatio sunt proprietates accidentales pronominis. sed nō sunt modisignificandi pronominis. vt ostensum ē. Modo hic solū enumerātur modisignificandi accidentales. et nō omnia accidentia pronomis. ¶ Ad secundū dicit. q̄ licet qualitas que est forma sūm quā quales esse dicimur ponatur vni de decē predicamentis. de qua nō est hic ad oppositum sed est ens reale. Nō tamen qualitas de qua hic est ad oppositum que ē modisignificandi datus pronomini ad designandum rem suam finitē vel infinitē. ¶ Ad terciū dicit q̄ si pnomē cōsiderat quantū ad suū modisignificandi essentialē qui est scire per modū substantie indeterminate. determinabilis tamē sic sciat p modū substantie sine qualitate. S; si cōsiderat quantū ad demonstrationem et relationem. tūc nō sciat sine finita qualitate certe et determinate. ¶ Ad quartū dicit q̄ oīa illa q̄ vere sunt pronoia sunt finita et determinata Ideo dicendum ē q̄ autor solū dicit aliqua pronoia esse finita ppter quis vel q̄ zc. que ponit esse pronoia. ¶ Ad quintū dicit q̄ autor hic nō vult dicere q̄ quis z qui nullā personā recipiāt. sed vult dicere q̄ nō recipiāt personā certā et determinatā Nā ibi capit autor personā specialiter pro persona certa et finita et nō generaliter.

Genera pronominū quot sunt

Postq̄ autor determinauit de pmo accēte pronois. Nōc p̄ter determinat de secūdo scz de genere dicēs q̄ genera pronomiū sunt sex eadē cū generibus nominū Nā sicut in noie reperit masculinū femininū et neutrum zc. sic etiā in pronoie reperitur masculinū. vt quis. femininū vt que. neutrum vt quod. cōmune vt qualis talis. Omne qd est triū generū (q̄ equinoce p̄bēdit masculinū feminū

et neutrum sicut ego tu sui. Quorum sufficiencia potest haberi si
cut habita est in nomine. quia omne genus aut est simplex aut cō
positum. sicut ibidem patuit.

Sciendū pmo q̄ autor dicit fere ppter epicenū
genus et dubiū. que nō repiūt i
pronoie. Cui⁹ ratio est. quia pronoia sunt certa et determinata in
demonstratiōe et relatiōe. Epicenū aut genus ⁊ dubiū dicunt qd
incertū. ideo nō debent attribui pronomini. Et quia ista duo ge
nera nō attribuūt nōi ex parte rei. sed ex parte nri eo q̄ nos nō
cognoscim⁹ p̄prietates rei ex qbus sumūt illa genera. ideo pro
prie in pronoie nō reperiunt. ideo etiā dicit autor q̄ genera prono
minū sunt eadē fere que et noim. q̄ genera p̄ncipalia sunt eadē in
nomie et pronoie. Et licet pronomē nō significet p̄prie qualitatez
actiua v̄l passiua. sc̄at tamē subz finitā p̄ demonstratiōe et rela
tiōe pro q̄litate actiua vel passiua. gracia cui⁹ sibi accidit gen⁹.

Sciendū scdo q̄ licet hoc pronomē ego sit omis
generis. Nō tamē sibi preponunt
illi tres articuli scz hic hec et hoc. sicut dicebat in nomine de hac
dictiōe foelix. Cuius causa est. quia articulus additur dictiōi cau
sa discretionis faciende. sed hoc pronomē ego satis est discretum
et finitū in se. ideo nō est necesse sibi addere articulum Alia ratio
est. quia articul⁹ p̄prie nō additur pronomini. ideo articuli non
addūt hui⁹ pronomini ego nec alijs pronoib⁹. Et hoc prono
men ego cōfundit genera et nō p̄fundit numeros. nec p̄sonas nec
casus. immo est vni⁹ determinati numeri scz singularis et vni⁹
determinate p̄sone scz prime. et vni⁹ determinati casus scz noiatiui
Cui⁹ causa est. quia hoc pronomē ego significat suū prolatozem.
ideo si masculus proferat hanc vocem ego. est generis masculini
Et si femella ē feminini generis. et si mancipiū est neutri generis
ideo hoc pronomē ego significat suū prolatozem ⁊ cōfundit gene
ra. Sed nō cōfundit p̄sonas. quia solum repertum fuit vt redde
ret suppositū verbis p̄me p̄sone. Nam si eadem virtute importa
ret suppositū prime secūde et terciē p̄sonarū maxima ibi esset con
fusio. ratiōe cuius cōfusionis tollende nō cōfundit in personis.
Et ex hoc patet q̄ etiā nō cōfundit in numeris. quia numerus et
p̄sona sunt accidentia p̄ngata idest sub eodem iugo posita. ideo
cum ego nō cōfunditur in personis. nec etiam confunditur in nu
meris. Nec etiam in casu. quia casus est dispositio substantie in
ordine ad actū. ideo si diversi casus ponerēt in illa dictiōe ego
esset maxima cōfusio in dispositione substantie ad actum.

Sciendū

mens aut signi
plurim. Si pri
plurales numer
tantum h̄m pri
poni pro plur
ralem numerū.
omia que dicta
mero in prono
sed ex eo loco p̄

Sciendū

sunt figure p
Et v̄t ibi au
toze ponūt
scz simplex v
talis est sillab
positio. gemi
positio est qu
diversis cōpo
do aliqua dict
sine sillabica
sumit in ratiō
tor aut ille dic
pro geminatiō
ra in noie q̄
eadem quare

Sciendū

Interrogatio
quādo querit
ergo male res
fere dicit res
plura genera
tantū quatti
bus nominū
tera in prono
cat tantū suū
latoz hui⁹ di
est vir vel m

Sciendū tertio q̄ duo sunt n̄ieri pronomin. **Vir**
ius diuisiōis causa est. q̄ oīs nu-
merus aut significat rem suam per modū vnius aut per modum
plurium. Si primū sic est singularis numerus. Si secundū sic est
pluralis numerus. Et licet pronomen ponatur pro p̄prio nomine
tantum s̄m pristinū. tamen quādoq̄ potest simul et cōiunctim
poni pro pluribus nōibus p̄p̄iis. ideo adhuc pronome habz plu-
ralem numerū. quia plura singularia equipollēt vni plurali. Vñ
om̄ia que dicta sunt in nomine de numero possunt etiam dici de nu-
mero in pronomine. que hic nō sunt repetenda causa breuitatis.
sed ex eo loco p̄supponenda

Sciendū quarto q̄ cōsequenter autor agit de
figura pronomin. dicens due
sunt figure pronomin. scz simplex vt quis. et cōposita vt quisq̄s.
Et vñ ibi autor illo exēplo. quia vt dictū est) quis et qui ab au-
tore ponūtur inter pronomia. sed tamen possunt dari alia exēpla.
scz simplex vt ego. cōposita vt idem vl' egomet Vñ compositio
talīs est sillabica adiectio siue assumptio Differūt autem inter se cō-
positio. geminatio. et assumptio siue sillabica adiectio. quia com-
positio est quādo aliqua dictio ex duabus vocibus. vel pluribus
diuersis cōponitur aliquid significātibus. Sed geminatio est quā-
do aliqua dictio sibi met addit. vt sese quisquis Assumptio vero
siue sillabica adiectio est quādo dictio aliqua nihil significās p̄ se
sumit in ratiōe cōstitutionis alicui⁹ dictiōis vt egomet feci. Au-
tor autē iste dicit dictiōē esse cōpositā ponens ḡnāliter p̄positiōē
pro geminatiōe. Et in p̄posito p̄supponunt oīa q̄ dicta sunt de figu-
ra in nomine q̄ eodē modo sumit hic figura sicut in nomine. et causa est
eadem quare hic tantū due sunt figure sicut in nomine.

Contra predicta arguit p̄mo sic.

Interrogatio et responsio debent adinueniē p̄portionari. ergo hic
quādo querit quot sunt genera pronomin debet respōderi numer⁹
ergo male respōdetur eadem fere que 7 nominū. ¶ Secundo sic
fere dicit restrictionē vel diuisionē alicuius. sed in pronomie sunt
plura genera q̄ in nomine. ergo 7c. Minor probat. q̄ in nomine sunt
tantū quattuor genera. vt ostendit autor determinādo de generi-
bus nominū. et hic assignātur quinqz genera. ergo plura sunt ge-
nera in pronomie q̄ in nomine. ¶ Tertio sic. hoc p̄nomē ego signifi-
cat tantū suū prolatozem. sed res neutri generis nō potest esse pro-
lator huius dictiōis ego. q̄ omis qui profert hanc dictiōē ego
est vir vel mulier. ergo nō pōt esse neutri generis. ¶ Quarto sic

Parciū differentiū diuersa debet esse accētia. quia accētia numerū
rationē habet ab illis quorū sunt accētia. sed numerus singularis
et pluralis sunt accētia nomis. ergo nō pronōis. et per pñs male
dicitur q duo sunt numeri pronominum. ¶ Quinto sic. quisq̃s
nō est dictio pposita. sed gemiata. qz cōpositio ē diuersorū in vnū
positio. ergo male exp̃plicat autor de figura pposita vt quisquis

Ad argumenta in oppositum.

¶ Ad p̃mū dicit. q interrogatio et respōsio que satisfacit querē
ti et questiōi simul debent pportionari adinuicē. et talis respōsio
etiā debet esse de nūero. sed nō oportet de respōsione que satisfacit
querēti sed nō questiōi. cuiusmodi ē ista respōsio. Vel pōt dici q
ibi sumit numerus generū in pnoie ex nūero generū positorū in noie

¶ Ad s̃m dicit q fere ibi dicit diuisionē. qz epicenū et dubiū ge
nera nō reperiunt in pronōie sicut in noie. Licet etiā indeterminā
do de generib⁹ noim autor p̃mo respōdeat et dicat q tñ sunt qua
tuor. postea subiūgit alia. cū dicit est p̃terea triū generū. etiā poit
epicenū. i. p̃miscuū et dubiū cuz d̃r hic aut hec dies q duo genera
nō ibiungit in pnomie. ¶ Ad terciū d̃r q prolatio hui⁹ dictiōis
ego etiā reperit in neutro genere. Nā hoc nomē mancipiū ē neut
generis et pōt proferre hanc dictionē ego. Nam bñ dicit ego mā
cipiū lego. tu mancipiū legis. et ita ego pōt applicari ad omia ge
nera. Et licet mancipiū sit vir vel mulier distincte vel determina
te tamē neutraliter s̃cat. ideo hoc pronomē ego est neutri generis

¶ Ad quartū dicit. q diuersarū parciūōis diuersa sunt accē
tia s̃m numerū. sed bene possunt esse eadem s̃m speciem. si ab ea
dem p̃prietate sumātur. sicut est de numero in nomie ⁊ in pronōie

¶ Ad quintū d̃r. q ibi capit cōpositū generaliter. put extendit se
etiā ad gemiatū. Vt p̃t dici q hec dictio quisq̃s bñ pōt eē pposite
figure. qz licet ille ptes sint eedē s̃m vocē. nō tñ sunt eedē s̃m fig
urificationē siue intellectu. qz hec dictio q̃s in p̃mo loco dicit subāz
īfinitā. et s̃cat vnū in actu ⁊ plura ī potēcia. sed quis in s̃do loco
reducit illa plura ad actū et dicit substantiā finitā et determinatā.

Personae pronominum quot sunt

Postq̃ autor superi⁹ determinauit de quattuor accētib⁹ pronō
minis scz de qualitate nūero genere ⁊ figura. Nūc p̃nter determi
nat de quinto scz de psona. Cui⁹ ordinis ratio ē. quia pronomē a
se capit qualitatē genus numerū et figurā. Sz (vt dicit p̃ristian⁹)
pnomē capit psonā a vbo. sed qd̃ inest alicui ex ratioe p̃pria pre
cedit illud quod sibi inest ex ratione alterius. ideo illa quattuor

accidentia p̃cedi
sunt p̃one pronō
quā sufficētia
quādi. Vel ergo
prima persona.
aliū. et sic est
de alio vt de
ter q nō sunt ni

Sciendū

cia. s̃m quē mo
inferiori alicui
no in suppositi
lis in qua ter
supposito di
cuius superio
tas vel modū
alio vt de ali
possunt elici
nō capiat b̃ic
nomen ab illa
tur a p̃sona ra

Orient

secunde perso
nomia. Nam
et nō omia p
men vocatur
men particip
Sunt ego no
ctrinalis dice
natur quattuor
accipiunt tñ
meri et plural
obliquo s̃cant
nomen s̃cat e
est quare repe
de. qz prima
cullibet vna
absent. ergo
quia si tantū

accidentia pcedunt psonā In prima igitur parte dicitur autor. q tres sunt psonae pronominum. scilicet prima ut ego. secunda ut tu. tertia ut ille quarum sufficiētia sic habet. quia psona in proposito est quidam modus loquendi. Vel ergo habet rem suam sub modo loquendi de se ut de se. sic est prima persona. ut ego lego. vel sub modo loquendi ad alium ut ad alium. et sic est secunda persona ut tu legis. Vel sub modo loquendi de alio ut de alio. et sic est tertia persona ut ille legit. Et ita patet quod non sunt nisi tres persone.

Sciendū pmo quod hic non capit psona ut est natura intellectualis individua substantia. sed quod modum diffinitur a boetio Nec capitur hic persona pro inferiori alicuius superioris. sed quod modum capitur a petro hispano in suppositiōibus. cum dicit quod aliqua est suppositio personalis in qua terminus communis supponit pro suis inferioribus. que suppositio dicitur personalis a persona accepta pro inferiori alicuius superioris. Sed capit hic pro persona ut est quedam approprietas vel modus loquendi de se ut de se. ad alium ut ad alium. vel de alio ut de alio. Est enim ista diffinitio persone in communem. Ex qua possunt elici diffinitiones cuiuslibet persone in particulari. Et licet non capiat hic psona pro natura intellectuali. tamen persona accipit nomen ab illa natura in proposito. quia modus loquendi hic sumitur a psona rationali. scilicet ab homine a quo habet ortum.

Sciendū scdo quod tantum reperitur unum pronomen pro me persone scilicet ego. et similiter unum secunde persone scilicet tu. Sed in tertia psona reperitur plura pronominia. Nam omnia alia pronominia ab istis duobus sunt tercie persone. et non omnia pronominia solum. sed etiam nomina et participia. Exceptis tamen vocatiuis ut patet in hijs versibus. Dilecte tibi nomen pronomen participans est. Terne persone. trahit hinc ego tu nos et vos. Sunt ego nos prime. tu vosque secunde. Idem etiam patet per auctorem doctrinalis dicentem. Sed demas pronominia quatuor inde. Et licet pronatur quatuor in numero. tamen sunt tamen duo in specie. quia ego et nos accipiunt tamen pro uno. Similiter tu et vos. quia pronomen singularis numeri et pluralis numeri habent idem realiter. Similiter in recto et obliquo habent idem. Ideo dicit in primo periarmentias quod ratio quod nomen habet eadem est in recto et obliquo. Et ratio huius diversitatis est quare reperitur plura pronominia tercie persone quam prime et secunde. quia prima et secunda persone habent res presentes tamen. ideo sufficit cuiuslibet una vox. Sed tertia psona habet quicquid rem presentem quicquid absente. ergo necesse est eam habere plures voces in tertia psona quia si tantum una vox ibi esset. in ipsis magna confusio fieret propter

diuersa significata.

Sciendū tertio ^{q^d vt dicit pristin⁹} p^ronomē re
cipit personā a verbo. Cuius ra
tio est (quia vt superius dictū est) p^ronomē fuit inuentū vt redde
ret suppositū verbo. ideo verbū prius fuit inuentū sub qualibz p
sona. et postmodū excogitatum fuit p^ronomē. vt redderet supposi
tū verbis p^rime et secūde personarū. et cū suppositū et appositūz
habeāt p^ruenienciā in p^rsona. sequit^r q^d p^rsona p^rnois accepta ē a ver
bo. Non tū est eadē vniuoce in noīe et p^rnoie. sed solū est eadem
equoce. Nā p^rsona in p^rnoie sumit^r ratiōe substantie significare et
expresse. In verbo aut^m sumit^r ratiōe substantie subintellecte. vnde
cū persona reperiat^r in omī parte declinabili. Oportet in eis eē alī
quod cōmune. et illō cōmune pōt esse natura subē hēcate vel itelle
cte. hēcate vt in p^rnoie nomie et p^ricipio. Intellecte vt in verbo.

Sciendū q^rto <sup>q^d inter accētis p^rnois autor vlti
mo determinat de casu. vt fecit i no
mie. q^r declinatiōes p^rnois cognoscunt^r ex casu. sed de declinatiōe
p^rnois vltimo ē agendū. ideo de casu penultimo agit. q^r declina
tio nō est mod⁹ hēcandi p^rnois. sed ē quedā p^rprietas p^ris modūsig
nificādi p^rnois et spēaliter casuz. ideo imēdiate declinatiōes po
nunt^r post casus. ideo penultio determinat autor de casu dicens. q^d
sex sunt casus p^rnoim quēadmodū et noīm. Etia^m au. nō vult dicē
q^d in p^rnoie obliq⁹ formant^r a ntō sicut in noīe. q^r in quibz dā est i
cōsequēs declinatio sicut ē in hoc p^rnomie ego. Sz vult dicere q^d
quēadmodū sunt sex casus i noīe ita in p^rnoie. eodē mō noīati. et
eundē ordinē hēntes. p^rpter q^d d^r autor quēadmodū. q^d dicit fili
tudinē in nūero. et etiā in ordie. Ex quo p^rtz q^d eodē mō pōt diffi
ri casus i p^rnoie sicut in noīe. quozū diffinitōes. et filiter casūz. z
multa alia q^d occurrere possūt supponunt^r et dictis de noīe. Et sic
patet de p^rsona p^rnoim. et alijs accētibus assignatis a donato.</sup>

Cōtra p^rdicta arguit^r p^rimo sic.

Q^d vni est subā nulli ē accētis vt habet^r in p^rmo p^rhicozū. sed p^rsona
est alicui subā. q^r est indiuiduū rōnalis creature. ergo p^rsona non
est accētis p^rnois. ¶ Secūdo sic. Mūer⁹ singularis et plis sunt
distincti. ergo etiā p^rsone pluralis vel singularis numeri erūt inē
se distincte. ¶ Tertio sic. hec cōiunctio itē hēcat reiterationē. sed
hic nō reiterationē casus p^rnois. ergo male dicit autor. item casus
p^rnoim quot sunt. ¶ Quarto sic. Nō omia p^rnoia habēt oēs
casus. sed solū ista tu me⁹ noster et nrās. ergo male d^r au. q^d p^rno
mia oīm generū p^r sex casus declinant^r. ¶ Quinto sic. frustra fit p

plura q^d pōt fieri
haberi ex his q^d
bēnt et noīm. er

Ad arg

Ad p^rimū dicit^r
ideo dictū est q^d
Sed solū de p^rso
quēdi. et illa nū
licet ille p^rsone i
hūm speciem. q^r
plurali. Nec e
cū numeri. q^r
sunt in singula
tea nō sit deter
casib⁹ noīm. c
dem ordie. id
¶ Ad quartū
illa p^rnoia q^d
meus ē gūis n
omīs generis.
generū declina
q^d defectus mū
tiores casus est
cia q^d est falsū
frustra fit p^r p^r
¶ Dodo dicit^r
beri ex casib⁹
nomie. Nam
casus. posset a
ideo remouēdū
p^rpter dictā cau
nomina se habi

Ego p

numeri singu
Dic cōsequē
dicit em q^d on
Et illud proba
p^rnois p^rno
nitia p^rmo de

plura qđ pōt fieri p pauciora. sed numer⁹ et ordo casuū satis pōt haberi ex hijs q̄ dicta sunt i noie. qz casus pronoim eodē mō se habēt sic et noim. ergo frustra autor h̄ determinat de casibus pronoim

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dicit q̄ illa psona q̄ alicui ē substantia nulli est accūs. ideo dictū est q̄ nō est ad ppositū de psona q̄ h̄cat rōnalē subāz. Sed solū de psona est ad ppositū. que ē mod⁹ h̄candi sine mod⁹ loquēdi. et illa nulli est subā. sed ē accūs. pnois. ¶ Ad h̄m dicit q̄ licet ille psona in singulari z plī sint diuerse h̄m numerū. nō tamē h̄m speciem. qz ab eisdem pprietatibus sumūtur in singulari z in plurali. Nec enā oportet q̄ ille psona distinguātur eodē modo sicut numeri. qz nō sumūtur a numero. sed a pprietatibus q̄ eodem sunt in singulari et in plurali nūero. ¶ Ad terciū dicit q̄ licet antea nō sit determinatū de casib⁹ pronoim. est tū pus determinatū de casib⁹ noim. et qz casus noim et pronoim sunt i eodē nūero et i eodem ordie. ideo merito vñ illo signo itē qđ h̄cat reiterationem. ¶ Ad quartū dicit q̄ licet nō oia pronoia habeāt omēs casus. tū illa pronoia q̄ h̄nt oēs casus reperiunt in omib⁹ generib⁹. Nam meus ē gñis masculini. mea generis femi. meū gñis neutri. tu est omis generis. nrās vero pmunis gñis. ideo dicit q̄ pronoia oim generū declinant p oēs casus. Nā dignior ē abundācia paucorū q̄ defectus multorū. vt dī in pmo phicoz. Si enī diceret au. pauciores casus esse i pronoie q̄ sex excluderet. pnoia sex casus habēcia qđ est falsum. ¶ Ad quintū dī q̄ illud qđ pōt fieri p pauciora frustra sit p plura. si eque bñ et eque debite possit fieri p pauciora. Modo dicit q̄ numer⁹ et ordo casuū pronois nō pōt ita bene haberi ex casib⁹ nois sicut pōt haberi enumerādo numeros in pronoie. Nam ex hoc q̄ sunt aliqua pronoia que nō habent omēs casus. posset aliquis dubitare. Vtrū oēs casus accidāt pronoib⁹ ideo remouēdo illud dubiū enumerāt hic casus ab au. verū tamē ppter dictā causāz breuius se expedit de ip̄is dicens q̄ casus pronomiū se habent quēadmodū casus nominum.

Ego pronomē finitū generis ois

numeri singularis zc. Postq̄ autor superius determinauit de casu. Dic cōsequēter probat vñ quod supponit determinādo de casu dixit enī q̄ omia pronoia et participia declinantur per sex casus. Et illud probat discurredo p oia pronoia. Primo enī hoc ofidit de pronoib⁹ pmitiuis. Secdo de deriuatiuis. Et inter pronomia pmitiua pmo de istē q̄ s̄ pme declinatōis vt sūt ego tu sui determinat

Et inter pnoia pme declinatiōis primo de pnoibz pme pfone. scz ego. Secūdo de pronoibz scde pfone scz tu. Tertio de pnoibz tercie pfone scz sui. In pma parte docet autor declinare hoc pnomē ego. dicēs q in ntō casu habem⁹ ego. in qdō mei vel mihi in dtō mihi. in accusatino me. in abltio a me. Et in nomiatiuo plī nos nostrū. Et caret vocatio tam i singulari q in plurali. Cuius ratio est. qz prima persona fcat rem de se loquentē. et omēs vocatiui sunt secunde pfone. et fcant res ad quas fit sermo. ideo hoc pronomen ego nō habz vocatū. cū nō potest esse secūde persone

Sciendū pmo q omia pronoia carent vocatino exceptis quattuor scilicz tu me⁹ noster et nostras. Ut patz per hos versus Quattuor exceptis p nomia nulla vocabis. Tu meus noster et nostras hec sola vocamus. Cum autē primū pronomē nō habet vocatū vt dictum est. sed pronomē quod est secunde pfone. et fcat rem ad quā sermo dirigitur. ideo cum vtū sit secūde persone. hoc pronomen tu bene potest habere vocatū. Sed sui nō potest habere vocatū. quia est reciproci. sed reciprocatio habet fieri in obliquis et nō in rectis. ideo cum vocatiuus sit rectus. sui nō potest habere vocatū. Alia causa potest esse. quia vocatiuus fcat primā noticiā rei. sui autē (cum sit relatiū) nō potest facere primā noticiā de re. ideo caret vocatio casu. Cur autē tu meus noster et nrās habeant vtū casum. et alia pronoia nō. videbitur in sequētibus.

Sciendū scdo q tantū sedecim sunt pnoia quod patet per sufficientiā. quia omīe p nomen vel est simplex vel cōpositū. si simplex hoc est dupliciter. Aut primitiū aut deriuatiū. Si pmitū hoc est tripliciter. quia vel ē prime pfone. vel secūde. vel tercie. Si primū sic est ego. Si secundū sic ē tu. Si terciū hoc est tripliciter. Aut ē relatiū tantū aut demonstratiū tantū. aut demratiū et relatiū simul. Si relatiū tantū hoc est dupliciter. vel ē relatiū simplex. vel reciproci. Si primū sic est is. Si secundū sic ē sui. Si demonstratiū tū hoc est dupliciter. Aut ē demonstratiū ad sensum. aut ad intellectum. Si primū hoc est dupliciter vel demonstrat rem prope positam. aut longe. Si primū sic ē iste. Si secundū sic ē ipse. Si ad intellectum sic ē hic. Si autem ē demonstratiū et relatiū simul. et sic ē ille. Si autē pronomē sit deriuatiū hoc est tripliciter. Aut deriuatur a prima persona. aut a secūda. aut a tercia. Si a prima hoc ē dupliciter. aut deriuatur a singulari. et sic est meus. Aut a plurali. et hoc ē dupliciter. Aut est possessiū. et sic ē noster. Aut gētile et sic est nrās. Si autē a pronoie secunde persone deriuatur hoc est

dupliciter vel a si
pliciter. Vel est
Si autē deriuatur
men fuerit comp

Sciendū

inter omēs casus
tur illa pronoia
q hoc pronomē
declinationē. Si
pristinus iert
quāto pnoia pl
sunt pfula sed
et determinate.
uis sint finita
sequētē declina
magis certū es
cum pma pfon
se. Secunda at
ma persona cer

Sciendū

omīs. et declinat
eandē vocē in si
Nec habet noi
at iam dictū est
mo qz vbi gre
se ppter coinci
greci habent. x
re noiatiū hui
litteras et sic ha
verbi sum es est
ferret ab hoc p
haberem⁹ si. et
ta causa. qz hoc
in obliquis tū
et hoc qd caret n

Contra

Declinatio est

duplīciter vel a singulari. et sic est tuus. vel a plurali et hoc ē dū
pliciter. Vel est possessivū et sic est vester. vel gentile sic est vras
Si autē derivatur a tertiā personā. et sic est tuus. Si autē prono
men fuerit compositum et sic est idem.

Sciendū terciō q̄ p̄noia derivatiua poti⁹ derivant
a g̃tō casu q̄ ab alijs. Ratio est. qz
inter omēs casus g̃tīs est maxime generatiu⁹. ideo potius derivā
tur illa pronoia derivatiua a genitiuis q̄ ab alio casu. Et sic patz
q̄ hoc pronomē tu quātū ad pluralē numerū habet incōsequentē
declinationē. Similiter in singulari nūero. Cui⁹ causa est (qz vt dicit
pristianus) certitudo est causa incōsequentis declinatiōis. et ideo
quātō p̄noia plus habent incōsequentē declinationē tanto minus
sunt p̄fusa sed p̄noia p̄me et secūde p̄sonarū h̄cant rem suā certe
et determinate. ideo possunt habere irregularitatē ex pte vocis q̄
uis sint finita ex pte significati. S; cū querit q̄re ego magis h̄z icō
sequentē declinatiōz tā in singulari q̄ in plī q̄ tu. Ratio ē ista. quia
magis certū est ego q̄ tu. eo q̄ p̄ma p̄sona certior est q̄ secunda.
cum p̄ma p̄sona significet rem suā p̄ modum loquētis de se vt de
se. Secunda autē per modum loquētis ad aliū vt ad aliū. ideo p̄
ma persona certior est q̄ secunda.

Sciendū q̄rto q̄ pronomē sui est tertiē pers
one omis generis p̄me declinati
onis. et declinat sui sibi se a se in g̃tō d̃tō actō et ablatiō. Et sic h̄z
eandē vocē in singulari et in plī. et hoc est p̄pter penuriā vocum.
Nec habet noiatiuū nec vocatī casum. quare vocatī nō habet
at iam dictū est. Sed q̄ careat noiatiuo patet quinqz modis p̄ri
mo qz vbi greci habēt he ibi nos habem⁹ se sed nō potest habere
se p̄pter coincidentia ip̄ius cum actō. ideo si ex hac voce he quā
greci habent. vel ex hac voce se quā nos habemus vellemus face
re noiatiuū huius p̄nois sui debem⁹ mutare h in f. et trāspōnere
litteras et sic haberem⁹ es qd nō potest haberi ad differēciā hui⁹
verbi sum es est. Secūda patz. Quia si mutarem⁹ e in i. sic nō dis
ferret ab hoc p̄noie is ei⁹. Tercia ideo qz si vellem⁹ cōvertere is
haberem⁹ si. et sic coincidentia hui⁹ cōiunctōis si impedit. Quar
ta causa. qz hoc p̄nomē sui est reciproci. sed reciprocatio h̄z fieri
in obliquis tñ vt patuit. Quinta causa. qz sui ē equivalēs homo
thoy qd caret noiatiuo. Et sic patz de illis p̄noibus ego tu sui.

Contra p̄dicta arguit p̄mo sic.
Declinatio est p̄ncipij retentio ⁊ finis variatio. S; obliqui hui⁹

pronomis ego nō retinent principii sue litterature. ergo male de-
clinatur. ¶ Secundo sic egomet tuimet sunt pronōia composita
h̄m q̄ dicit auctor in illa parte da horū cōposita. ergo male dictū ē
q̄ tantū est vnū pronomē cōpositum scz idem. ¶ Tercio sic Au-
merus pluralis debet formari a numero singulari. sicut de homo
formatur homines Sed ab hoc pronomie ego nō format litteralit̄
nos. ergo nos non est pluralis numerus huius pronominis ego.
¶ Quarto sic Omis oratio actiua cōuertitur in passiua h̄m pristi-
anum. sed ista oratio ē actiua sortes videt se. ⁊ tamen nō pōt cō-
ueri. cum sui nō habeat noiatiuū ad supponendū huic verbo vi-
det. ergo cōmittitur incōueniens. ¶ Quinto sic. de sui sibi se a se
nō formatur pronomē gentile. quia nō dicit suas suatis. ergo nō
debet formari pronomē gentile a secunda persona vel prima. cū
nō sit maior ratio de vno q̄ alio. quare scz potius formatur a pri-
ma persona vel secunda q̄ a tertia.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dicit. q̄ declinatio p̄ns est principij retētio et finis va-
riatio. Nō aut̄ declinatio incōsequēs modo (vt dictū est) hoc p̄-
nomē ego habet declinationē incōsequentē. ¶ Ad secundū dicit
q̄ in istis dictiōibus egomet tuimet nō est p̄prie cōpositio. sed ē
syllabica adiectio eo q̄ sibi adiūgitur dictio h̄cans per se et nihil
faciēs per se ad cōstitutionē dictiōis. ideo illa pronōia nō debet
dici cōposita p̄prie. Nec differunt essentialiter ab istis pronōib⁹
ego et tu. Similiter dicet de istis pronōib⁹ hiccine heccine ⁊c.
¶ Ad terciū dicit. q̄ hoc pronomē ego nō habet pluralē numerū
voce et h̄catione simul. sed h̄catione tantum. sicut illud verbū fio
est passiuū huius verbi facio h̄m rem. licet nō h̄m vocem. ¶ Ad
quartū dicit. q̄ omnis oratio que est simpliciter trāsitiua. in qua
p̄structibilia pertinent ad diuersa simpliciter potest cōueri in su-
am passiua. sed hoc nō oportet de illa in qua est cōstructio recipro-
ca in qua cōstructibilia nō pertinent ad diuersa realiter q̄uis des-
notentur pertinere ad diuersa. ¶ Ad quintū dicit negādo conse-
quenciā et causā est. q̄ si dicat suas suatis. dubiū esset utrū a ḡto
singulari vel plurali deriuaret. cum eadē sit vox in singulari et in
plurali huius p̄nois sui. et hoc nō cōtingit in p̄nomibus prime
vel secunde persone. cū sint diuersificata h̄m vocem ergo ⁊c.

Personę t̄cie generis masculini

Ille illius. Post q̄ auctor superi⁹ determinauit de p̄noibus p̄me de
declinatiois. Hic p̄ter docet declinare pronōia p̄mitiua secūda

declinatiois. quon-
cet declinare vni-
terio in vtro g
masculini ḡtis s
hoc pronomē istud
nō est alia cō-

Sciendū

ius cōiunctim. v
nitiuū in ius diu
rū format ḡtōs
us. et hoc p̄no
bic facit ḡm v
hui. q̄ si facit
mē vel interie
relatiuis. q̄ re
ciā facit. Secū
sira in tertia p
go vtiis sit se
persona hinc ē
endū q̄ inter i
vel qui. ex eo q̄
facit ideo vt fac
eius. ⁊ nō vt tr
nendo donatur
patet. quia cō
participatiois
dissignificādi
habet hoc abs
dicendū est q̄

Sciendū

relatiua. queda
latina simul. vt
uū tantum. ille
stratiua tātum
stratiuū ad inte
sim sed differē
remorā. vel a le
etia cōmōstrat

declinatiōis. quorū sunt quinqz scz ille ipse iste hic is. Et pmo docet declinare vnūquodqz in masculino gñe. Scdo in femino gñe. Tercio in neutro genere. In pma parte dicit q hoc pnomē ille exiis masculini gñis sic declinat. ille illi illi zc. vt patz i textu. Cur aut hoc pnomē istud in neutro gñe terminet in d. et ipse in eodez gñe nō nō est alia cā nisi volūtas ipositorz fūdata sup cām euphonie

Sciendū pmo q horū quinqz pronominū secūde declinatiōis quedam faciunt gñū in ius cōiunctim. vt hic huius huic. is eius ei. Alia vero faciūt gñū in ius diuisim. vt ille illius illi. ipse ipsius. Similiter tria horū formāt gñōs suos remonēdo e. vt ille illius. ipse ipsius. iste istius. et hoc pnomē is mutat i in e faciēdo eius ei cōiunctim. Sed hic facit gñū in huius et dñi in c. ad differentiā huius interiectiōis hui. qz si faceret hui in dō dubiū esset vtrū illa vox hui esset pnomē vel interiectio. Et ista quinqz carēt vtō. Cuius ratio ē prima de relatiuis. qz relatiuū facit secundā noticiā rei. sed vtis primā noticiā facit. Secunda est demonstratiuorum. quia demonstratiua sunt fixa in tertia persona. ita q nō possunt euocari ad secundā. cū ergo vtis sit secunde persone. et demonstratiua sint fixa in tertia persona hinc ē q demonstratiua nō possunt trahi ad vtrū. Et est sciendū q inter ista pronomina autor docet declinare hoc nomē quis vel qui. ex eo q ipsum multū assimilatur eis in declinatiōe. et hoc facit ideo vt facilius valeat introducere iuuenes ad declinatiōē eius. z nō vt tradat ipsum esse pronomē. et hoc probabiliter sustinendo donatum. Quid autem quis vel qui nō possit esse pronomen patet. quia cōcretum et abstractū vt album et albedo sunt eiusdē participatiōis. cum significēt vnā et eandem rem sub eisdem modis significandi essentialibus sed cōcretū huius qd est quis vl qui habet hoc abstractū quiditas. quod est nomen z nō pnomē. ergo dicendū est q quis non ē pronomen sed nomen.

Sciendū secūdo q horū quinqz pronominū secūde declinatiōis. quedā sunt relatiua. quedam demonstratiua. et quedam demonstratiua et relatiua simul. vt patuit in sufficiētia pronominiū. Vnde is ē relatiuū tantum. ille demonstratiuū et relatiuū simul. Alia vero demonstratiua tātum. sed differēter. quia hoc pronomen hic est demonstratiuū ad intellectū. ipse autem et iste sunt demonstratiua ad sensum sed differēter. quia iste demonstrat rem propinquā. et ipse rem remotā. vel a lōge distantē. Sed ille quādo ē demonstratiuū. quinqz etiā demonstrat distantē rem. sed nō intantū sicut ipse. ppter ea ipse

cōiungi potest cū qualibet persona. vt dicendo ego ipse. tu ipse ille ipse. Et significat ego ipse tantū sicut egomet. et tu ipse sicut tuamet. Sed quādo ipse cōiungitur prime persone tunc est tñ prime psona. et quādo secunde tunc est tantū secunde persone.

Sciendū tercio q̄ pnoia demonstratiua et relatiua multipliciter differūt. q̄ pnoia demonstratiua designāt primā rei noticiā. relatiua vero secundā. Ideo demonstratio est rei p̄sentis vel tanq̄ p̄sentis ostensio. vt si demonstratur aliqua res dicēdo hic vel ille. illa pnoia ex demonstratione et relatione recipiunt certā personā sine significationē. vñ hoc pronome ego est etiā demonstratiuū et potest demonstrare tā in singulari q̄ in plurali numero. Sed differenter. q̄ in singulari suū prolatore tñ demonstrat. in plurali autē nō solū seipm. sed et alios ad quos videt sermo pertinere demonstrat. Si em̄ dicā nos legimus. Nos nō solū demonstrat me. sed etiā alios qui legūt mecum similiter hoc pronome tu ē demonstratiuū in singulari et in plurali. sed diuersimode vt dictum est de hoc pronome ego. sed hoc pnoia men sui est tantū relatiuū et nō demonstratiuū.

Sciendū quarto q̄ pnoia relatiua debēt se cōformare cū suis antecedentib⁹ in nūero genere et psona et aliqñ in casu. sed nō semp. q̄ quedā accidūt dictiōi gracia significationis. vt genus numerus psona. que dā gracia vocis vt spēs et figura. quedā gracia cōstructionis. vt casus. Cum ergo relatiua habeāt eandē significationē cū suis antecedentibus. ideo debēt etiā habere illa accidentia similia que gracia significationis insunt. que sunt gen⁹ numerus psona. Sed relatiua sepe habent cōstructionē diuersam. ideo etiā illa accidentia que insunt dictiōi gracia vocis et cōstructionis sunt diuersa et dissimilia. et ideo relatiuū et suū antecedēs semp cōformant in genere et in nūero. sed aliqñ discōformant in casu. Et sic ptz de quinqz pnomibus scde declinationis q̄liter declinant. et quomō inter se differāt.

Cōtra predicta arguit pmo sic.

Si aliqđ pronome esset demonstratiuū ad sensum. maxie esset ad sensū tactus. sed p̄is est falsum. q̄ tactus nihil cognoscit a lōge. patz p̄ia. q̄ sensus tactus est p̄fectior inter omēs sensus. et est omi ani mali necessarius. vt dicit scdo de aia. ergo si demonstratio erit ad sensum. tūc erit ad tactū. ¶ Scdo sic. Ip̄m dem̄rabile nō cognoscit p̄ sensū. q̄ nulla dem̄ratio erit ad sensum. Aliis probat. q̄ om̄e dem̄strabile est v̄le. vt dicit in pmo posteriorū. sed v̄le nō cognoscit p̄ sensū sed p̄ intellectū igit̄ r̄c. ¶ Tertio sic. Si hoc pronome

Alie esse dem̄strabile
relatiuū nō dicitur
q̄ quicunqz
mōstratio in hoc
relatio inter
suppositū pert
qui est huiusm
qui curris. ill
sic. Illud quod
sed pronome. q̄
subam cum q̄
cie videretur

Ad a

Ad p̄mū dic
sum dem̄str
ad esse q̄ vñ
discōmēt
diu vinit m
vñ dicitur. q̄
mo metaphis
a nobis. ¶ Ad
dem̄rationē l
le p̄ intellectū
mirabile qđ d
q̄ est rei p̄ntia
lus dem̄ratio
est dem̄ratio
relatiuū inq̄
nū inquantū
vñ et eide eac
nō est sic ergo
ptinet rōne su
suppositū de s
od om̄e suppo
significāci. ¶
terminare sic
speciale nō
minare solū
litatem gene

ille esset demonstratiuū et relatiuū simul sequeret qd demonstratio et relatio nō different inter se. sed cōsequēs est falsum. p̄t̄ tñ p̄na: qz quēcunqz vni et eidē sunt eadem. sunt eadē inter se. ergo si demonstratio in hoc p̄nomīe ille est eadem cū relatione. demonstratio et relatio inter se sunt eadez. ¶ Quarto sic. Illud quod ad omne suppositū pertinet est p̄nomē vt dicit p̄stianus Sed quis vlt̄ qui est huiusmodi. Nam bene possumus dicere. ego qui curro. tu qui curris. ille qui currit. ergo quis vlt̄ qui est p̄nomē. ¶ Quinto sic. Illud quod h̄cat per modum entis indeterminate nō est nomen sed p̄nomē. qz illud quod est nomen est determinatū. cū significet subām cum qualitate. sed quis vlt̄ qui significat p̄ modum substantie indeterminate. ergo nō est nomen sed p̄uomen.

Ad argumenta in oppositum.

Ad p̄mū dicit̄. qd p̄nomē demonstratiuū ad sensum p̄ncipaliter ad vlt̄mū demonstrat et nō ad tactū. Et licet tactus p̄fectior sit aialī quo ad esse q̄ visus. qz tactus ē discretiuis nutrimentī cōnemētis vel discōnemētis. qz illud semp̄ requirit̄ ad aial. Nam om̄e vniēs q̄ diu viuūt nutrimentō viuūt et tactū h̄z. tñ visus p̄fectior est quo ad rerū dīnas. qz plures rerū dīnas p̄ se nobis ostēdit. vt dī in probe mo metaphice. Et ideo ibi dī qd sensus visus maxie diligēdus est a nobis. ¶ Ad scōm dī. qd hoc demonstrabile qd demonstrat logicus p̄ demonstrationē logicā. que ē silogismus faciēs scire. est cognoscibile p̄ intellectū. qz solius rōnis est discurre de vno ī aliud. sed demonstrabile qd demonstratur per demonstrationē de qua p̄siderat grāmatic⁹ ē est rei p̄ntis vlt̄ tāq̄ p̄ntē ostēsiō bñ pōt cognosci p̄ sensū. ideo talis demonstratio est ad sensum. ¶ Ad terciū dī. qd hoc p̄nomē ille nō est demonstratiuū et relatiuū h̄m eandē rationē. sed h̄m diuersas. qz ē relatiuū inquantū facit scōaz noticiā rei antelate. sed est demonstratiuū inquantū ostēdit rem p̄ modū noticie p̄me. Adodo ista q̄ sunt vni et eidē eadem h̄m rem et rōnem simul. sunt inter se eadē sed h̄ nō est sic ergo zc. ¶ Ad quartū dī qd illud qd ad om̄e suppositū p̄tinet rōne sui modifiēdi est p̄nomē. sed nō id qd p̄tinet ad om̄e suppositū de suo significato. sicut quis vel q̄. Vñ licet quis vel q̄ od om̄e suppositū p̄tineat rōne significati. non tamen rōne modi significadi. ¶ Ad quintū dī. qd id quod h̄cat p̄ modū entis indeterminate sic qd nullā habeat qualitātē distinctā nec generalē nec speciale nō est nomen. sed id quod h̄cat per modū entis indeterminate solum per carenciā qualitatis specialis sed tamen h̄z qualitatem generalē est nomen sicut quis vel qui.

Item possessiua finita ad aliqñ

dicta. Postq̃ autor determinauit de octo p̃nomib⁹ p̃mitiuis scz ego tu sui zc. Nunc p̃nter determinat de p̃noib⁹ deriuatiuis que ab illis causant et generant. quare sequitur alia sicut effect⁹ suā causam. Et p̃mo determinat de p̃noib⁹ deriuatiuis deriuatis a p̃noib⁹ singularis nūeri. que sunt tria scz me⁹ tu⁹ suus. Et secūdo de p̃noib⁹ deriuatis a p̃noib⁹ plis numeri. q̃ sunt duo scz noster et vester. Et inter illa p̃noia deriuata deriuata a p̃noib⁹ singularis nūeri p̃mo determinat de hoc p̃noie meus. qđ deriuat a p̃noie p̃me p̃sone. Dicēs q̃ me⁹ sic declinat ex pte masculini gñis. me⁹ mei zc. tā in singulari q̃ in plurali. tā in femio gñe q̃ in neu. gñe. sicut clare p̃ez in textu. Et ponit a meo in abltio in masculio z neutro gñibus ad dñaz dñi. et in feio gñe ponit a mea ad dñaz noia tui. Et eodez modo dicendū est de alijs p̃nomib⁹ sequētib⁹.

Sciendū p̃mo

q̃ iste genitiu⁹ mei de ego mei vel mei Et iste genitiuus mei de me⁹ mei sic inter se differūt. quia iste genitiuus mei de meus in oīone nō potest poni sine substantiō sicut cōgrue dicim⁹ iste liber est mei magistri vel mei dñi. Sed mei de ego potest poni in oratiōe sine aliquo substantiō. sicut p̃grue dicim⁹ ille liber est mei. Et hoc p̃nomē meus habet vñū casum. licet suū primitiuū nō habeat. Cuius ratio est. quia meus importat duplicem personā scz possessoris et possessionis. sicut cum dicim⁹ iste liber est meus. meus importat personā meam. et personam libri mei quem possideo. Et quia possessor prime persone bene potest dirigere sermonē suū ad possessionē suam. Vocatiuus autē est casus ad quē sermo dirigitur. ideo meus ratione rei possesse et nō ratione possessoris habet vocatiuū casum. Sicut autē dictū est q̃ hoc p̃nomē meus h̃cat duas personas. ita dicendū est de alijs p̃nomib⁹ possessiuis. que sunt tuus suus noster et vester. Significant enī personā possessoris extrinsece. et personam possessionis intrinsece intellectam. Et hac de causā vocantur pronomina possessiua. quia duplicē important personam scz possessionis et possessoris.

Sciendū secūdo

q̃ tuus eodē modo declinatur sicut meus nisi q̃ caret vocatiuo. Quia autē nō habeat vocatiuū patet. quia tuus est tercię p̃sonę. quā admodum possessor. Sed possessor nō potest dirigere sermonem suū ad seipsum per hoc pronomē tuus. Vocatiuus autē significat per modum ad quem sermo dirigitur. ideo tuus nō potest habere vocatiuum. Si enim haberet vocatiuū sequeretur q̃

persona possessoris
est. Hec est simile
tu dñi de per
bere vocatiuū. N
sicut et caret
vocatiuū. vt patet
que distribuit zc
ideo sicut primitiuū
bet ad numeri s
exponitur per m
et sicut currit z
p̃neri sunt in s

Sciendū

Sed ratio de po
vester. qđ decl
et caret vocati
noster et vester
fessionē per mo
significari per
noia que signifi
mero singulari.
o numero plura
possessiua. que
o sunt declinat
re in i vel in is
quorū vñū hab
gularem in i
scz ille ipse iste
declinationē p
eius alius. qu
cia mittit gñi
secūde declinati
suus noster ves
ta autē termina
strat. vñas. ti
mentionē. qz e
Et quia autor
hic non declin
dum declinād
nomina tercię

aliq̃

primitiuis scz
natiuis que ab
effect⁹ suā cau
riuat⁹ a pnois
s. Et secūdo de
duo scz noster
pnoib⁹ singula
riuat⁹ a pnoie
ini gñis. me⁹
p in neu. gñe.
nasculio z nen
ad dñas noia
bus sequētib⁹.
de ego mei vel
us mei de me⁹
meus in oīone
ste liber est mei
in oratiōe sine
mei. Et hoc p
nō habeat. En
ā scz possessio
s. meus impos
sideo. Et quia
onē suū ad pos
sionē dirigitur.
onis habet vo
e meus hēat du
possessiuus. que
rsonā possessio
nēlectam. Et
duplicē impo
modo declinatur
q̃ caret vocati
us est terciē plo
est dirigere lē
Vocatus autē
leo tuus nō pos
ū sequeretur q̃

persona possessoris et possessionis essent vna persona. qđ absurdū
est. Nec est simile de tuus et hoc pronome tu a quo descendit. qz
tu est secunde persone sicut vocatiuus. ergo nō repugnat sibi ha
bere vocatiuū. Hoc autem pronomen suus declinatur eodē mō
sicut tuus et caret vocatiuo. Ratio. quia omnia relatiua carent
vocatiuo. vt patet per alexandū in prima parte. ibi Que querūt
que distribuūt zc. Sed suus est relatiuū. ideo caret vocatiuo Et
ideo sicut primitiuū scz sui a quo descendit suus indifferēter se ha
bet ad numerū singularē et pluralem Ita similiter suus quādoqz
exponitur per numerū singularē. vt fortes et suus asinus currūt.
et fortes currit z su⁹ asinus currit. Quāqz p numerū plēz. vt plēs
pneri sunt in scholis et suus magister venit. i. eorū mgr venit.

Sciendū terciō q̃ hoc pnomē noster eodez mō
declinat sicut tu⁹ suus et meus.
Sed ratiōe possēssōis habet vñū. et ita similiter dicendū est de
vester. qđ declinat sicut tuus et suus p oia genera et oēs nūeros.
et caret vocatio sicut hoc pronomē tuus. et eadē ratione. Vnde
noster et vester declinatur in plurali numero. quia importāt pos
sēssionē per modū pluralitatis. Nam sicut cōtingit possēssionem
significari per modū pluralitatis vel per modū vnitatis. ita pro
noia que significāt possēssionem per modū vnitatis forman^t a nu
mero singulari. sed que significāt per modū pluralitatis forman^t
a numero plurali Et sic patz qualiter declinatur hec quicqz pnoia
possēssiuā. que cōtinent sub terciā declinatiōe pnois. vñ quattu
or sunt declinatiōes pnoim. Prima est que terminat gñū singula
rē in i vel in is et datiuū in i. Et cōtinet tria pnoia scz ego tu sui
quorū vñū habet vocatiū scz tu. Secunda autē terminat gñū sin
gularem in ius et datiuū in i vel in c. Et cōtinet quinqz pnoia.
scz ille ipse iste hic is. Et cōtinet etiā octo noia que habēt secūda
declinatiōē pnois. que sunt vnus vllus vter nullus sol⁹ alter
totus alius. quorū tria habent vñū scz vnus totus et solus. Ter
cia mittit gñū in i vel in e et dñū in o vel in e. sicut noia prime et
secūde declinatiōis nomis. Et cōtinet quinqz pnoia scz me⁹ tu⁹
suus noster vester. q̃rū duo habēt vñū scz meus et noster. Quar
ta autē terminat genitiuū in atis et datiuū in ati. vt nostras no
strat⁹. vrās. tis. Et de istis duobus pronomib⁹ antoz non facit
mentionē. qz eodē modo declinatur sicut noia terciē declinatiōis
Et quia antoz satis docuit declinare noia terciē declinatiōis. ideo
hic non declinat pronomina quarte declinatiōis. cum eundē mo
dum declinādi habeant cum ipsis Sed tamē docet declinare pro
nōmina terciē declinatiōis. Quis etiam prius sufficiēter docuit

Sciendū quarto q̄ cōsequēter autor dēterminat multiplicitatē compositionū pronominū. Dicens q̄ cōposita horū possunt sic dari. sicut egomet tuimet. que cōponuntur de ego tu et met. suimet sibimet. que cōponuntur de sui sibi et met. et illic istic illiccine isticcine. q̄ cōponuntur de ille et iste. hiccine heccine hoccine. que pponunt de hoc pronominē hic hec et hoc. Et in omnibus istis autor capit cōpositionē cōmuniter. vt se extendit ad sillabicā adiectionē que ē in istis pronomīnib⁹. ideo ī eis nō est vera compositio. sed sillabica adiectio. quia hec voces met et cine nihil significant per se. cum tamen sumuntur cum dictionibus significatiuis et intelligibilibus aliquid significāt. Sed in hoc pronomine idem est vera cōpositio. cōponitur enim de is et demū remouendo s et ym. Et declinatur sic. Nominatiuo hic et hoc idem. ita q̄ habem⁹ in masculino genere et in neutro. idem. sed differēter vt dicit autor doctrinalis. quia idem in masculino genere producit prīmā sillabam. in neutro vero corripit. Vnde versus. Hoc breuiabis idē sed proināre protrahis idem. et est solum causa differentie. Et vtraq; autor hic ponit quedam cōposita ab illa dictione quis vlt⁹ qui que reponitur inter pronomina vt dictum est. sicut sunt quisnam quispiam zc. Et sic patet qualiter declinātur pronomina possessiua. et quare dicuntur possessiua.

Pronomina derivativa debent ordinari inter se sicut primitiva eorum a quibus derivantur et casantur. Sed nos nostrum praedicat tu tui, et tui sibi, ergo prius debuisset determinasse de nostro tuo et sui. **S**ecundo sic. Primitivum a quo descendit meus mea meum scilicet mei non habet vocativum. Ergo meus non potest habere vocativum, quia difficiēte causa deficit et effectus. Sed hoc pronomen ego quod est de causa ei⁹ caret vocativo quod sequitur causati scilicet meus debeat carere vocativo. Et eodem modo

potest argui de noster. quod descendit a nos nostrum. quia nihil
 dat quod non habet. ¶ Tertio sic. Si hec pronomina meus tuus
 importarent duas personas sequeretur quod essent equiuoca. quia omne
 importans plura sub una voce est equiuocum. sed hoc est falsum. quia
 in pronomibus non est equiuocatio. ut patet per omnes grammaticos
 ergo illa pronomina non important duas personas. ¶ Quarto sic. Si
 predicta pronomina importarent duas personas. vel importarent pri-
 mam et secundam. vel secundam et terciam a sufficienti diuisione. Sed nul-
 lum est dicendum. quia talia pronomina determinant sibi certam personam.
 tantummodo scilicet terciam. ergo non important duas personas. ¶ Quinto sic
 Sicut habemus egomet tuimet suimet accipiendo met cum istis pro-
 nomibus ego tu et sui. ita similiter debemus habere tumet. adden-
 do met huic pronomini tu. sed hec autor non ponit inter pronomina
 composita. ergo non debet ponere egomet suimet.

Ad argumenta in oppositum.

¶ Ad primum dicitur. quod autor non habeat eandem considerationem circa pro-
 nomina primitiua et deriuata. quia pronomina primitiua ordinantur secundum ordi-
 nem personarum. ita quod pronomina prime persone precedunt pronomina secunde per-
 sone. Sed sic non possunt ordinari pronomina deriuata. cum omnia sint
 eiusdem persone sed ordinantur inter se secundum ordinem numerorum. ita quod de-
 riuata deriuata a singulari numero precedunt alia. ¶ Ad secundum dicitur
 quod hoc pronomine meus ratione sui primitiui non habet vtrum. sed solum
 nominatum. quia mei a quo descendit meus non habet ideo nec ipsum. quia non
 dat sibi quod non habet. Nec est causa eius in quantum habet vtrum
 habet enim vocatum non ratione possessoris. sed ratione rei possesse ut
 dictum est. Et eodem modo dicendum est de noster. ¶ Ad terciū dicitur. Ne-
 gando prius. Ad probationem dicitur. quod illud quod importat plura pro-
 dum pluriū et secundum diuersas rationes est equiuocum. Sed quod importat
 plura per modum vnius et secundum eandem rationem non est equiuocum Sed
 quia pronomina possessiua important istas duas personas per modum vnius
 eo quod possessio vnitur cum possessore. igitur non sunt equiuoca. ¶ Ad
 quartum dicitur. quod quando dicitur pronomina importare duas personas
 ibi non est sermo de persona que est modus loquendi de se ut de se. et
 que est accidens pronomis. Sed est sermo de persona que est suppo-
 situm vel inferius alicuius superioris. ideo insufficienter arguitur
 a diuisione persone. ¶ Ad quintū dicitur. quod non est simile de egomet
 tuimet suimet. quia dicendo egomet suimet nulla fit coincidentia
 Sed dicendo tumet fit coincidentia cum illa terciā persona huiusmodi ver-
 bi tumes. es. et. Ideo propter istam coincidentiam tollendam per figuram quā
 dicitur antithesis sibi addit in medio. ut dicendo tuimet et non tumet.

Verbū quid est p̄sozonis.

Postq̄ autor determinavit de pronomie. Nūc con
sequēter determinat de verbo. Cuius ratio est. quia
nomē et p̄nomen h̄cāt substantiā. et habēt se in ora
tione tanq̄ id de quo aliquid dicit̄ siue tanq̄ suppo
sitū quod idem est. Verbū autē significat accidens. et habet se in
oratiōe tanq̄ illud quod de alio dicit̄ siue appositū. S3 substantia
prior est accidēte. et suppositū prius est appositū. ideo prius deter
minat de noīe q̄ de verbo. Et p̄mo determinat de verbo quātū ad
eius essentialia ponēdo diffinitionē eius. Secūdo determinat de eo
quantū ad sua' accidētia. In prima parte dicit̄ autor. q̄ verbū est
p̄sozonis cum tempore et persona sine casu zc.

Sciendū p̄mo q̄ in hac diffinitōe ponit̄ p̄soza
tionis loco generis et totū residu
um ponit̄ loco differentiarū Cum tpe ponit̄ ad differentiā nomis
et p̄nois que h̄cant sine tēpore. Vnde significare cū tempore est
preter h̄cationem principalē aliquā differentiā temporis ip̄ortare
scz p̄sens preteritū et futurū. Deinde ponit̄ persona ad differen
ciā participij. licet enī participiū significet cū tempore. nō tamē
cū persona quantū ad omēs differētiās p̄sone sicut verbum. Et q̄
pronomē etiā h̄cat cū persona. ideo ad differentiā p̄nois subiun
git̄ agere aliquid zc. tanq̄ eius p̄pria passiōes. quia p̄prij verbi
est h̄care actionē vel passiōē cū tempore. z per istā particulā p̄nt
cōprehendi quinqz genera verborū. Nā p̄ hoc q̄ dicit̄ agere com
prehendunt̄ verba actiua et cōmunis generis. Et p̄ hoc q̄ dicit̄
aut pati cōprehendunt̄ verba passiva et etiā aliqua verba cōmu
nis generis. Et per hoc q̄ dicit̄ neutrū cōprehendunt̄ oīa verba
neutralia. deponēs autē est cōpositū ex voce passivā z significatōe
actiua aut etiā passiva. et ideo passivum genus et etiā actiū
comprehendunt̄ deponens.

Sciendū scdo q̄ verbū accipit̄ quattuor modis.
sicut patet p̄ hos versus. Hoc no
men verbū designat quattuor ista. Est pars deceptio christus fili
usqz loquela. Et horū versū habet̄ expositio in modis significadi
Et in p̄posito capis̄ verbū in p̄ma acceptiōe scz inquantū est p̄so
ratiōis. Et dī verbū a verberādo. q̄ in prolatiōe verbi verberat̄
ser. Vnde verbum potius dī a verberādo q̄ alia p̄sozonis. q̄
verbū habet pluries p̄ferri et frequēcius est in vsu nostro q̄ alie
p̄sozonis. q̄ solo verbo expresso et noīe intellecto pōt̄ p̄fecta

confutatio oratio. v
ideo de p̄sozonis

Sciendū

ma et rēponibus
ita diffinitōe sat
in libro periarum
pus z est temp e
omnia ista accide
quia ponit̄ in diff
significare cū tē
nūcet cū tpe. ta
bet ratioe verbo
nitione partici
ones. et sic ve
et hoc sufficit a

Sciendū

minis. ut cū dī
legere currere
bo est. Sed nu
Nec potest hab
cat substantiā q̄
accis. scz agere
modū accitio
tet p̄mo phisic
substantia. tñ b
greco et ceter
cari possunt. i
significas acci
men significan
se verbū. et qu
significadi essen

Nota

Alia que faciū
sunt huiusmodi
ciā verbum v
crat et albesce
cundo sic. De
deno probatur

constitui oratio. ut patet de verbis prime et secunde personarum. et ideo hec personis per anthonomasiam sibi retinet hoc nomen verbum.

Sciendum tercio quod verbum a pristiano sic describitur. Est personis cum modis et for-
mis et temporibus agendi vel paciendi significatio sine casu. Et cum ista diffinitio satis concordat diffinitio donati. Sed ab aristotile in libro periermentas sic diffinitur. Verbum est quod consignificat tempus et est semper eorum que de altero dicuntur nota. Et sic patet quod inter omnia ista accidentia ubi tempus magis proprie convenit ipsi verbo. quia ponitur in diffinitione verbi ab omnibus istis autoribus. Et ideo significare cum tempore est proprium verbi. Et licet participium etiam significet cum tempore. tamen hoc non habet a natura sua propria. sed hoc habet ratione verbi a quo capit partem. Nam (ut postea dicitur in diffinitione participii) participium capit a verbo tempora et significatio-
nes. et sic verbum est illud cui potius convenit significare cum tempore. et hoc sufficit ad hoc quod significare cum tempore sit proprium ipsi verbo.

Sciendum quarto quod verba quandoque possunt designari nominaliter et habent vim nominis. ut cum dicitur legere est agere. currere vero est non legere ubi legere currere sumuntur nominaliter cum reddat suppositum huic verbo est. Sed nunquam nomen potest fieri verbum sive sumi verbaliter. Nec potest habere vim verbi. Cuius causa est. quia nomen significat substantiam que est per se stans et permanens. verbum autem significat accitens. scilicet agere aut pati. Sed substantia nunquam potest significari per modum accitens. Quia quod uni est substantia nulli est accidens. ut patet primo philosophorum. Illud autem quod est accidens licet non possit esse substantia. tamen bene potest significari per modum substantie ut albedo nigredo et cetera accidentia absoluta que per modum substantie significari possunt. Et ratio est. quia significat substantiam ideo verbum significans accitens potest quandoque capi nominaliter. Sed nunquam nomen significans substantiam potest capi verbaliter. Et sic patet quid sit verbum. et quomodo intelligatur diffinitio eius. Quia autem sint modi significandi essentiales eius. patet in libro modorum significandi.

Contra predicta arguitur primo sic.

Ille que faciunt unum numero non distinguuntur. sed nomen et verbum sunt huiusmodi igitur et. Ad idem patet. quia nomen significat substantiam verbum vero actum. sed ex substantia et actu fit unum. ut ex sorte et albescencia sua. ergo nomen et verbum non distinguuntur. Et secundo sic. Verbum est tota oratio ergo non est personis. Antecedens probatur. quia illud est oratio quod causat perfectum sensum in

animo auditoris. sed verbum hoc solum facit. ut patet dicendo curro.
¶ Tercio sic diffinitio entis positivi non debet dari per negationem
 sed verbum est ens positivum cum sit participationis. ergo male ponitur in
 diffinitione verbi sine casu. **¶** Quarto sic. Omne verbum significat
 agere aut pati. ut patet per diffinitionem praestantem. ergo superflue
 ponitur in ista diffinitione aut neutrum. **¶** Quinto sic. Diffinitio de-
 bet dari per principia essentialia sua. quia diffinitio est oratio indicans
 quid est esse rei per essentialia. ergo in ista diffinitione verbi male po-
 nuntur accidentia eius. scilicet tempus et persona.

Ad argumenta in oppositum.

¶ Ad primum dicitur. quod eadem numero dicuntur quadupliciter. scilicet ead-
 dem nomine. eadem differetia. eadem proprio. et eadem accidente. Ista enim
 que faciunt unum numero duobus primis modis non distinguuntur ab
 invicem secundum rem. Sed tamen illa que faciunt unum numero numerosi-
 tate subiecti et accidentis licet non distinguantur secundum rem tamen distinguun-
 tur per suas essencias. quia alia est essentia substantie quam accidentis. cum eterna-
 cie predicamentorum sunt impmitte. et ita nomen et verbum distinguun-
 tur essentialiter per suas essencias specificas et formales. **¶** Ad se-
 cundum dicitur quod verbum non est tota oratio sed est participationis. Et licet
 verbum quandoque generet perfectum sensum in animo auditoris. hoc tamen
 non est ex sua propria natura. sed gracia determinati nominis intellecti
 in ipso. **¶** Ad cum dicitur curro intelligit ego. quod reddit sibi suppo-
 situm. quia omne posterius dat intelligere prius. **¶** Ad tertium dicitur.
 quod diffinitio entis positivi non debet dari per negationem negatorem te-
 tam. tamen bene potest dari per negationem fundatam in affirmatione.
 cuiusmodi est ista negatio sine casu. significat enim quod verbum significat
 per modum fluxus et fieri. **¶** Ad quartum dicitur. quod si capit actio ut
 se extendit ad omnem actionem tam transcurrentem quam immanentem. hoc
 modo omne verbum significat agere aut pati. quando autem capit specialiter
 solum pro actione transcurrente. sicut capit ab autore nostro. sic non
 omne verbum significat actionem sicut sunt verba neutralia et absoluta.
 que solum significant actionem immanentem. sicut sedeo studeo et similia.
¶ Ad quintum dicitur. quod omnis diffinitio quiditativa debet dari per
 essentialia principia. sed hoc non oportet de diffinitione descriptiva.
 quia illa potest dari per accidentia. cuiusmodi est diffinitio auctoris.

Verbo quot accidunt Septem.

Postquam auctor determinavit de verbo quantum ad eius essentialia
 ponendo diffinitionem eius. In qua licet ponant aliqua accidentia. tamen
 illa notificant essentialia verbi que per primam partem diffinitionis

explicantur per
 a primis eius
 eius accidentia que
 nant illis in gene-
 parte dicit auctor

Sciendum

ipso prolequat cum
 formis. Qui? rati-
 phendit modum su-
 verborum in quo el-
 bent quod copreben-
 aliud enumerari
 tuit ponere mo-
 enumerat auctor
 forma cum qualita-
 In determinatio-
 dicit. modi qui su-
 sunt. ut doceat

Sciendum

pionis. non tamen
 consistat in modis
 cia qualitate in no-
 in eodem reperiri.
 mel sicut hoc pro-
 finitum simul et se-
 quod quodlibet ver-
 sicut hoc verbum leg-
 dus et forma que
 membra duodecim
 divisit qualitate in

Sciendum

accidit verbo au-
 tionis. Si primu-
 noscitur in fine
 forma. Si autem
 dupliciter. aut et a-
 cides committit si

explicant scz p' genis. Et datur etia per accitua ppria que sunt
a principijs eius. Sic consequenter determinat de verbo quatu ad
eius accidētia que consequuntur esse cōpletū eius. Et pmo determi
nat de illis in generali. et postea de vnoquoq; in speciali. In pma
parte dicit autor q' verbo accidūt septem vt patet in textu.

Sciendū pmo q' autor nō enumerat modū inter
accitua verbi. Licet imediate de
po prosequat cū dicit. qualitas verborū in quo est. in modis et in
omnis. Cuius ratio est. qz in enumeratiōe accitū verbi autor cō
prehendit modū sub qualitate Quia vt postea dicit autor qualitas
verborū in quo est in modis et in formis. Cum em̄ aliqua sic se ha
beat q' cōprehendunt inter se quādo vnū enumerat non oportet
aliud enumerari. et ideo ex quo donat' posuit qualitatē. nō oportet
ponere modū inter accitua verbi Et ppter eandē causā non
enumerat autor formā quia sub qualitate cōprehendunt modus et
orma cū qualitas verborū cōsistat in modis et in formis verborū
In determinatiōe tñ accidētū verbi autor determinat de modo cū
dicit. modi q' sunt. Et similiter de forma cū dicit forme verborū quot
ant. vt doceat iuvenes ad debite formandū vnā formā ab alia.

Sciendū scdo q' licet autor dixerit qualitatē no
mis esse bipertitā. et etiā qualitatē
onois. nō tamē dicere debuit qualitatē verbi esse bipertitā. licz
cōsistat in modis et in formis. Cuius ratio est qz membra diuidē
ia qualitatē in noie et pnoie nunq' pnt p̄tinere ad eandē rē. neq;
eodē reperiri. cū nullū nomen sit p̄prium et appellatiū simul et se
mel sicut hoc p̄nomē ego. Similiter in p̄noie nihil est finitū et in
nitū simul et semel Nec aut diuersitas nō est in qualitate verbi
et quodlibet verbū est alicuius modi et alicuius forme simul et semel
cū hoc vbi lego ē indicatiui modi et p̄fecte forme. Et ideo mo
us et forma que qualitatē vbi h̄cant in eodē reperiri pnt. cū ergo
ēbra diuidēcia pnt simul et semel in eodē reperiri. ideo autor non
inuit qualitatē in modū et formā sicut in nomine et pronomine.

Sciendū tertio q' sufficientia septē accidētū ver
bi sic potest haberi Quia om̄e quod
accidit verbo aut accidit ei ex parte vocis aut ex parte significa
tionis. Si primū hoc est dupliciter Vel illa accidentia solū cog
noscentur in fine vocis et sic ē cōiugatio. Vel in tota voce et sic ē
orma. Si aut aliquid accidit verbo gracia significatiōis. hoc est
dupliciter. aut ē accidēs absolutū et hoc est dupliciter. aut est ac
cidēs cōmūe et sic ē figura. aut ē p̄prium et sic ē t̄pus. aut respectū

et hoc ē dupliciter. qz vel illa subā verbi ponit̃ apartean sine a p
tepost. Si p̃mū sic est tripliciter Aut ṽbz dī a subā. aut ē in subā
aut terminat subāz Si p̃mū sic dicit̃ esse p̃sona. Mā inter n̄tū p̃ce
dentē et inter verbū dī esse cōformitas p̃sone. Si scdm sic est nūc
rus. Si terciū sic ē mod⁹ Et sic sunt tria accētia ex parte h̄cantōis
aparteante. Si ṽo sit apartepost sic est gen⁹. qz gen⁹ inest verbo
per cōparationē ad substantiā apartepost. Nam verba actiua re
gunt apartepost. passiua vero aparteante

Sciendū q̃rto q̃ licet verbū nō h̄cet subām habz
tamē modū subē eo q̃ cōstituit̃ in
esse per suos modos h̄candi essentielles. qui sunt h̄care per modūz
fluxus et fieri et p̃ modū dicibilis de alio. quorū p̃mus est g̃nialis
h̄is modū materie. et scdm sp̃ialis habens modū forme. Mā se
parat et distinguit verbū ab alijs partibus orōnis. et reponit ip̃m
ṽbum sub esse partis. Et ideo sicut subā materialis p̃ponitur ex
materia et forma. ita ṽbū intelligit̃ cōponi ex istis duobus modis
h̄candi. Ex q̃ patet q̃ verbū habet modū subē ideo sibi p̃nt inesse
aliqua accētia Ita q̃ licet ṽbum cōpatum ad subām sit acc̃s. tñ
cōparatū ad suos modos h̄candi acc̃tales h̄z modū subē. Sicut
sup̃ficies ad subām materialē cōpata (cū sequat̃ ei⁹ esse cōpletū)
est acc̃s. tamē in ordine ad nigredinē et albedinē que subē insunt
mediante sup̃ficie. sup̃ficies habet modū subē. ideo dicit̃ aristot̃
les in p̃ntis quāta est sup̃ficies tantū album fore dicas. Et sic p̃z
quot sunt accētia verbi et q̃ non plura. nec pauciora.

Contra p̃dicta arguit̃ p̃mo sic.

Accidētia accipiūt esse ab illis quorū sunt accētia. qz acc̃tis esse
est solū inesse. sed nulla accētia p̃nt capere esse a verbo. ergo ṽbū
nō habet accētia. Minor p̃bat qz nihil dat alteri qd nō h̄z ṽbum
aut non habet esse. cū sit acc̃s. ergo zc. ¶ Secdo sic. Pristianus
assignat verbo octo accētia. qz cū p̃dictis assignat sp̃m. ergo ṽl
pristianus ē sup̃fluus. vel donatus diminut⁹. ¶ Tertio sic. dona
tus nō assignat formā inf̃ accētia ṽbi. et tñ post hoc dicit̃ formaz
accidere ṽbo. qz de ipsa determinat inter accētia verbi. ergo sunt
plura q̃ septē. ¶ Quarto sic. Om̃e acc̃s adest vel abest p̃ter cor
ruptionē illius cū est accidēs. vt dī in p̃dicabilib⁹ sed tēpus nō
pōt abesse verbo. qz vt dicit̃ autor modorū h̄candi fluxus et fieri
sine tpe nequit haberi. ergo tempus nō est acc̃s verbi. et p̃ p̃is
pauciora sunt accētia verbi q̃ septē. ¶ Quinto sic. Si qualitas
esset in modis et in formis. sequer̃ q̃ deberet diuidi i modū et in
formā tanq̃ genus in suas sp̃es. sed qlitas nō diuidit̃ in ista rāq̃

in duo membra di
tur q̃ nō debeat

Ad arg

Ad p̃mū dī. q̃ lic
dicit̃ est. ideo p̃
nō assignat sp̃ez
p̃tes. quos op
ille loquit̃. ideo
Vel pōt dici q̃
dicit̃. q̃ autor in
sub q̃tate. vt
sam. q̃ dicta ē d
in ṽbo sicut sp̃
p̃fecta. sicut sp̃
tineat scire deri
cidēs cōmune
acc̃s p̃p̃iū. cū
negādo p̃iaz e
litate sic mēbra

Modi

Postq̃ autor de
determinat de vi
forma in quibus
modi verborū
indicātis. vt le
ctu impantis.
affectu incerto
di in verbo p̃fo
cut legit̃ in indic
ṽlegi. et hoc est

Sciendū

inclinatio animi
tore modorū h̄c
dētalis datus v
ctu certo aut in
omniū modorū
bet modi. vt ṽl

in duo membra distincta. qz reperit̃ur in eodem verbo. ergo seq̃
tur q' nō debeat enumerari inter accidentia verbi.

Ad argumenta in oppositum.

Ad p̃mū dī. q' licet verbū realiter sit acc̃s. tñ hz modū subē. vt
dictū est. ideo pōt dare esse suis acc̃sib⁹. ¶ Ad sc̃dū dī. q' autor
nō assignat spēs inter acc̃sita verbi. qz spēs ptinet ad p̃fectos z sa
piētes. quos oportet scire qd sit deriuatio. et nō ad p̃ueros ad q̃s
ille loquit̃. ideo solū enūerat illa acc̃sita q̃ p̃ueri p̃nt apprehēdere
¶ Vel pōt dici q' donat⁹ cōprehēdit spēm sub forma. ¶ Ad terciū
dicīt. q' autor in enumerādo acc̃sita verbi satis p̃prehēdit formā
sub q̃litate. vt visum est. vel pōt dici q' nō enūerat eā. p̃pter cau
sam. q̃ dicta ē de specie. qz dicit autor modorūfcandi q' forma est
in vbo sicut spēs in noīe. ita scz q' tres vltime foīe deriuant a foīa
p̃fecta. sicut spēs deriuat̃a a p̃mitina. Et sic cū ad p̃ueros nō p̃
tineat scire deriuatiōes au. obmisit formā. ¶ Ad quartū dī q' ac
cidēs cōmune pōt adesse ṽl abesse p̃ter s̃b̃iecti corruptiōz. sed nō
acc̃sib⁹ p̃p̃riū. cuiusmōi est tēpus in ordie ad ṽbz. ¶ Ad quītū dī
negādo p̃nāz et cā satz p̃tz ex dict̃. qz mod⁹ et foīa nō h̃nt se ad q̃
litate sic mēbra diuidētia. ideo p̃nt simul z semel reperiri in eodē.

Modi qui sunt indicatiuus vt.

Postq' autor determinauit de acc̃sib⁹ verbi in g̃nali. Nōc p̃nter
determinat de vno quoqz in speciali. Et p̃mo determinat de modo z
forma in quibus cōsistit qualitas verborū. In p̃ma parte dicit q'
modi verborū sunt hī. scz indicatiu⁹ qui h̃cat rem suā sub affectu
indicātis. vt lego. Impatiuus qui h̃cat rem suā vt cadit sub affe
ctu impantis. vt lege rē. Sed infinitiu⁹ h̃cat rem suā vt cadit s̃b̃
affectu incerto. vt legere. Et sic p̃tz qualiter reperiunt̃ quicqz mo
di in verbo p̃sonali. Et etiā regiunt̃ quicqz in verbo imp̃sonali si
cut legit̃ in indicatiuo. in iperatiuo vt legat̃ rēi⁹. Et in infinitio
vt legi. et hoc est qd addit autor imp̃sonalis vt legitur.

Sciendū p̃mo

q' pr̃stianus sic diffinit modūz in
maiori volumie. Modus ē varia
inclinatio animi. varios eius affectus demōstrans. Licet ab au
tore modorūfcandi sic diffinitur. Modus est mod⁹ h̃candi acc̃s
dētalis datus verbo ad designandū rem suā prout cadit sub affe
ctu certo aut incerto. Ex illa diffinitōe possunt alicī diffinitōes
omniū modorū in speciali ponendo cui⁹ affectu verbum cuiusli
bet modi. vt visum est. Et hoc dicit autor modorūfcandi cū dicit

Pone sub affectu rem cuiuscūq; modi Et dicitur modus a modo
 as. are. qz p ipm modū conceptū vel affectū animi moderamus.
 Vel dicitur modus a motu. qz dicitur indicatū in vno motu et im-
 patin⁹ in alio z cūq; suo modo. Vñ inter istos quicq; modos indi-
 catū priorē obtinet locū. qz forma prior est formato. sed indica-
 tius se hz p modū forme. alij aut p modū formati. ideo indicati-
 uis prior est oibus alijs modis. Similiter ex noie et verbo indi-
 catiui modi pstituitur oratio verū vel falsum hicans. quod nō p-
 fieri ex verbis aliorū modorū ab indicatio. Et inde est q alia ver-
 ba ab indicatio fere dicunt casus verbi. ideo omēs alios modos
 pcedit indicatiuis Similiter impatiuis pcedit optatiui. qz im-
 patiuis significat imperare. Optatiuis aut optare. Sed dignū
 est impare q optare Similiter optatiū pcedit cōiunctiū. qz cōiun-
 tius et certior est significato pūctiui. et simplitiū. qz optatiū
 ad sui pfectionē nō indiget nisi hoc adverbio vtiā. Cōiunctiū
 vero quādoq; indiget alio verbo. et hoc adverbio cū. vt patet in
 hac oratiōe. cū veneris ad me dabo tibi equū. Cōiunctiuis etiā
 pcedit infinitiui. quia cōiunctiuis significat rem suā sub affe-
 ctu certo. infinitiuis aut sub affectu incerto Sed certus pcedit
 incertū tanq; magis dignū pcedit minus dignum.

Sciendū scdo q numerus z sufficiētia istorū qui
 qz modorū sic pōt haberi qz omīs
 modus est varia inclinatio animi. vel ergo illa inclinatio habet fi-
 eri finite vel infinite Si secundū sic est infinitiuis. qz hcat rem su-
 am sub esse incerto et infinito. qz est sine numeris et personis. Si
 primū hoc est quadupliciter quia vel illa certitudo est ex parte
 dicantis et sic est indicatū. Vel ex parte imperantis. et sic ē im-
 peratiuis. Vel ratiōe optantis. et sic est optatiuis Vel rōne cō-
 iungētis. et sic ē cōiunctiuis. Nā (vt dicit pristinū) cōiuncti-
 uis dicitur quia alteri modo cōiungit plus q alij modi. et plus ei
 igitur in eo q in alijs modis. qz cōiunctiuis nihil certū denotat.
 sicut nec infinitiuis. sed significat rem suā cōditionaliter.

Sciendū tertio q cōsequēter dicit autor q qu-
 tuor sunt forme verborū. scz p-
 fecta meditativa inchoativa et frequētiua. Forma aut pfecta i-
 illa que nō format ab alia. sed format alias de se. ita q forma di-
 cat a formo formas Nā vt dicit autor modorū significādi. forme
 perfecta habet se in verbo sicut species primitiua in noie. sed ali-
 tres sicut species derivatiua in noie. Vñ forma imperfecta repertū
 in qualibet cōiugatione. Meditativa autē forma est illa que signi-
 ficat rem suā in ratiōe meditatiōis. Et formant verba meditatiua

ab ultimo supino
 cōiugatiōis Sed
 frequētiōis
 mōdo u in o. vt
 canū modi remo-
 tū psona. Sed
 andis. vt feruē
 tūa a sēda psona
 es. fit feruē co. d
 tatiue foie sunt p
 ditatiua quarta

Sciendū
 quattuor causa
 fecta forma con-
 pfecta forma al-
 alie educunt for-
 spōdet. qz ad fo-
 nisi quod in tot
 det cause finali
 aut forma cause
 motus. Et hoc
 datur efficiēti. Q
 terialis q respōd
 causa formalis.
 me verborū. p
 viso. quedā dū
 ratiua. vt patri
 autorē et pristinū
 tor modorū signi-
 format a verbi
 natur tam a nom
 Et sic patet quod

Contra
 Modus est
 enumerari inter
 orationes. Et
 habet modū signi-
 liber partitio

ab ultimo supino breuiando u et addendo rio. Et semp sunt quarte
cōiugatiōis Sed frequētatiua est illa que hcat rem suā in ratione
frequētatiōis Et formant verba frequētatiua ab ultimo supino
mutādo u in o. vt de cursu sit curso. Et qñqz a secūda psona indi
catini modi remouēdo s et addēdo to. vt legis legito. Et qñqz a
tercia psona. Sed inchoatiua forma hcat rem suā sub ratiōe icho
atiōis. vt feruesco hcat incipio feruere. Et formant verba inchoa
tiua a scda psona pñtis tpis indicatini mōi addēdo co vt a ferueo
es. fit feruesco. Et sunt semp tercie pñgatiōis. Verba aut frequē
tatiue foie sunt pñme pñgatiōis. vñ⁹. Verba inchoatie tercie me
ditatiua quarta submōstrat. Atz frequēs pñme pfecta tenet vbiqz

Sciēdū quarto q sufficiētia istarū qñtuor for
marū pōt haberi ex nūero istaz
quattuor causarū. q sunt materia forma efficiēs et finalis. Mā pā
fecta forma corrūdet materie. Mā sicut materia sūstat formis ita
pfecta forma alijs substat formis. z ex ipā tanq forme de materia
alie educunt forme. frequētatiua vō forma cause formali corres
pōdet. qz ad formā ptinet frequēs opatio cū nihil frequēter agat
nisi quod in toto per formā est. Sed meditatiua forma correspon
det cause finali. qz meditatio est eorū que sunt ad finē. Inchoatia
aut forma cause efficiēti. quia illa causa est a qua primo inchoatur
motus. Et hoc patet p hoc metrū. Per ma. fre. for. me. si. inchoa
datur efficiēti. Qui versus sic exponit. per ma itelligit causa ma
terialis q respōdet pfecte forme fre. i. frequētatiua forma. for. i.
causa formalis. me. i. meditatiua. Et sic patz q quattuor sunt for
me verborū. pter tñ has formas quedā est desideratiua forma. vt
viso. quedā diminutiua. vt sorbillo. i. parū sorbeo. Et quedā imi
tatiua. vt patrisso. i. patrē imitor. Tamen nō est cōtrouersia inter
autoz et pñstianū. quia autoz iste et autoz doctrinalis et etiā au
toz modorū significandi capiunt formā specialiter. vt forma solū
formatur a verbo. Sed pñstianus capit ipām generaliter vt deri
natur tam a nomie q a verbo. vt patrisso quod derivatur a patre
Et sic patet quot sunt modi in verbo et quot forme.

Contra pñdicta arguit pñmo sic.

Modus est accidens cuiuslibet partis. ergo nō debet magis
enumerari inter accidētia verbi q inter accidētia aliarū partiū
orationis. ¶ Antecedens probatur. quia quelibet pars orationis
habet modū significandi accidentalem. ergo modus accidet cui
libet partioriōis. ¶ Secundo sic. omīs inclinatio est accidēs

Alins enī est inclinatio. sed modus ē inclinatio animi. ergo etiā
est accidēs animi et nō verbi. ¶ Tercio sic. Unus mod⁹ in ver-
bo vocat impersonalis. ergo sex sūt modi verborū. Antecedēs p̄z
p̄ autorē numerādo modos dicentē impersonalis vt legi. ¶ Quar-
to sic. omnia accītia verbi sūt forme. ergo forma nō est accīis vbi
distinctū ab alijs. Antecedēs p̄z. qz omne quod informat aliud est
forma eius. sed omne accīis verbi informat ipm. ergo omne accīis
verbi ē forma. ¶ Quinto sic. lectito as. nō est verbū frequētiue
forme. ergo male ponit pro exēplo vbi frequētiui. Antecedēs p̄z
qz si sic maxime videret formari ab hoc verbo lego cū quo cōne-
uenit in p̄ncipio. Sed hoc nō pōt esse. qz de lego solū format lecto
ab vltimo supino. et sic nō videtur vnde formetur lectito.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dicī. qz modus in p̄posito non capitur vt accidit alijs
partibus orōnis. sed pro modo dato vbo ad designandū rem suā
sub affectu certo. vt incerto et sic soli vbo cōuenit. ¶ Ad scdm dī
qz modus nō est inclinatio animi. capiēdo inclinationē prout est
actiua inclinatio. sed modus est inclinatio passiua. put est inclina-
te rei passio. et hoc modo non est accidēs animi sed vbi. ¶ Ad
terciū dī. qz autor cū dicit impersonalis vt legi. nō intelligit qz im-
p̄sonalis modus sit distinctus ab alijs. sed itelligit qz verbū imp̄-
sonale etiā hz quīqz modos sicut verbū p̄sonale. et ideo exēplifi-
cat autor de indicatiuo verbi impersonalis. dicēdo qz mod⁹ indica-
tiuis verbi impersonalis est vt legi. ita qz impersonalis p̄struitur in
gtō. et regit ab hoc noīe indicatiu⁹ seu modus. ¶ Ad quartū dī
qz hic nō accipit forma generaliter p̄ omi illo qd informat suā sū-
stantiā. Sed capī hic specialiter pro quodā modosignificādi ac-
cidentalī dato verbo ad designandū rem suā sub esse primario vt
secundario. et sic forma solū in verbo reperit. ¶ Ad quintū dicī
qz hoc verbū frequētiui lectito non formatur immediate ab
illo verbo lego. sed mediate. qz ab vltimo supino huius verbi le-
go scilicet lectu formetur lecto lectas. quod facit in supino lectas
tum lectatu. per mutatiōē a in i et v in o sit lectito. per illam re-
gulam doctrinalis. Si tamen a longa et ē.

Cōiugatiōes verborū quot sūt.

Post qz autor superius determinauit de modis et formis verborū
hic consequenter determinat de cōiugatiōe. Dicēs qz tres sūt
cōiugatiōes verborū. Prima in a. secūda in e. terciā in i. Et istas

accipit autor et p̄
etiā modi. et nō ex
tor doctrinalis po
cas et parte infim
p̄ma. et quādo cō
sic est terciā. et q
tu ponit solum
et qz quilibet ea
temporis indica

Sciendū

assignatur verbū
dam accidēs
Nam calus m
tio Sic autē n
possit cōprehē
bo. est cōsequē
inflectiōe que
p̄ inflectiōe q
et iugum. quā
sub vna cōiuga
p̄rie alicuius cō
Nec etiā cum
iugatiōe p̄p̄ia
militet in ipis
cuius cōiugati
quē declinati

Sciendū

fenti numero s
a longā ante s.
Sed in vbo pass
labāris. vt amo
aris. Sicut dī
p̄ma cōiugatiō
distinguit cōi
distinguit cōi
gatiō est p̄p̄ia
vocalē cognō
qz cōsonās. id
qz p̄enas conso

accipit autor ex parte secunde persone presentis tēporis indicatini modi. et nō ex parte pſentis infinitiui. Et licet pſtian⁹ et autor doctrinalis ponūt quattuor cōiugationes. distinguunt tamen eas ex parte infinitiui. quia quādoq; habet a longā ante re et sic ē prima. et quādoq; i longam et sic est secunda. quādoq; i breuē et sic est tertia. et quādoq; i longam et sic est quarta. tamen iste autor ponit solum tres. quia cōprehēdit quartā sub tertia. cum dicit q; quelibet earum habet i ante s in secunda persona presentis temporis indicatini modi.

Sciendū pmo q; licet declinatio nō assignetur p accidente in noie tamē cōiugatio assignatur verbo pro accidente. Ratio est quia in nomine est qdādam accidens scz casus sub quo potest declinatio comprehendi. Nam casus nihil aliud est nisi inflectio vocis a voce sicut declinatio Sic autē nō est de verbo. quia nō est aliquod accidēs sub quo possit cōprehendi cōiugatio. Vnde cōiugatio diffinitur sic i verbo. est cōsequens verborū declinatio. Et capit hic declinatio pro inflectiōe que fit per modos tēpora numeros et personas. et non p inflectiōe que fit per casus. Et dicit cōiugatio a con id ē simul et iugum. quia ibi plura sub vno iugo ponūtur. Nam plura vba sub vna cōiugatiōe ponūtur. Et ita verba anomala nō sunt proprie alicuius cōiugationis. quia inter se nō habent cōuenientiam. Nec etiam cum alijs verbis. nec etiam per se possunt habere cōiugationē ppiā eo q; sub cōiugatione cōtinent plura similia. Similiter in ipis nō est cōsequēs declinatio. ideo ppiē nō sunt alia cuius cōiugatiōis. Et ideo etiā in diffinitiōe cōiugatiōis confesquēs declinatio ponit pro genere ad excludendū verba anomala.

Sciendū scdo q; autor dicit pma cōiugatio ē illa que in indicatino modo tēpore pſenti numero singulari secūda pſona verbo actiuo et neutrali hz a longā ante s. in secūda persona pſentis indicatini. vt amo. as. Sed in vbo passiuo et deponēti habet a pductā aī nomissimā silabā ris. vt amor. aris. in verbo cōmuni. vt moror. aris. osculor. aris. Siliter dicit autor q; futurū tpus eiusdē modi scz indicatini in pma cōiugatiōe habet a pductā aī bo et bor. Et sic ptz q; autor distinguit cōiugatiōes ex parte secūde pſone pſentis indicatini. et distinguit cōiugatiōes p vocales potius q; p cōsonātes. q; cōiugatio est pſis verborū declinatio. sed talis declinatio poti⁹ penes vocalē cognoscit q; penes cōsonantē. q; vocalis hz maiore sonū q; cōsonās. ideo cōiugatiōes poti⁹ distinguūtur penes vocales q; penes cōsonātes. q; a digniori semp debet fieri denoiatio.

Sciendū tertio q̄ secunda cōiungatio est illa quē
habet e productā in secunda per
sona presentis temporis indicatiui ante nouissimā litterā s in
verbis actiuis et neutralibus. vt doceo doces. sedeo sedes. In v̄
bis autem passiuis cōmuniibus et deponentalibus habet e longā
ante nouissimā sillabam ris. sicut doceor doceris. misereor misere
reris. Et in eadem cōiungatione futurū tempus eiusdem modi scz
indicatiui habet e longā aū bo in voce actiua. vt docebo. et e lon
gam ante hor. vt docebor et hoc i voce passiuā. Et ratio ordinis
est. quia secūda cōiungatio cognoscitur per e. et sequit̄ primā que
cognoscitur per a. et precedit terciā que cognoscitur per i. Et
non debet intelligi q̄ cognoscatur per i absolute. sed cognoscitur
per i vt suppositum est.

Sciendū quarto q̄ terciā cōiungatio est que in
indicatiuo modo tēpore pre
senti numero singulari secunda persona verbo actiuo et neutrali
habet i correptā vel i productā ante nouissimā litterā s. Et dicit̄ i
correptā ppter terciā cōiungationē que dicit̄ a pristiano terciā. vt
lego legis. Et dicitur i productā ppter quartā cōiungationē que
dicitur a pristiano quarta. Sed in verbo passiuo cōmuni et depo
nēti terciā cōiungatio habet e correptā vel i productā ante nouissi
mā sillabam ris. vt legor legeris. audior audris Et dicitur e cor
reptam ppter terciā. et dicit̄ i productā ppter quartā. Et sic patz
q̄ in ista cōiungatione autor cōprehendit duas cōiungationes que
cōmuniter ponūt̄ distincte in terciā scz et quartā. Et ipsa ter
ciā cōiungatio in futuro indicatiui terminatur in am vl' in ar. vt le
gam legar. Et ponit autor duo exempla. Vnū pro terciā cōiungati
one. vt lego legam. legor legar. Et aliud pro quartā. vt audio au
diā. audior audiar. Et cōsequenter hic dicit autor. Vbi possunt
hec discerni inter se. respondēs q̄ in infinitiue et imperatiue. quia
vel ista verba habent i correptam in secūda persona indicatiui vl'
i productam. Si correptam tunc illa littera i cōuertitur in e cor
reptam in infinitiue. et imperatiue modis. ita q̄ in imperatiue di
cimus. lege. et in infinitiue legere. media correpta et non media
longa. Sed si illa littera i fuerit pducta nō mutatur nec in infiniti
tino nec imperatiue. sicut audio audis. in imperatiue habet audi.
in infinitiue audire. semp repetendo illā litterā i quā habeat in se
cunda psona presentis indicatiui modi. Et cōsequenter dicit autor
q̄ terciā cōiungatio nō solū habet futurū in am et i ar. sed etiā in bo
et in bor. vt eo is ibo. queo quis quibo. eam vel queā. Et ideo bñ

dicti q̄ verba te
i productā Et a
duos verbis
Vn sicut dicit
cōiungatōes ver

Nota

Quattuor sunt c
riminalis. et p
Sed sic m
quing sunt de
tōes in vbo. C
les. sed quing
causa ponit e
munt due pug
breuē disting
a breuē ante s
cōiungatōis. et
hoc vbi sum
cōiungationes
quia sicut omi
verba debent

Ad ar

Ad primū di
sub terciā. Se
ticitur per i lo
los autores
tiones. Et
noie in ordine
Sed solū est si
vocem. sic et
voces q̄ verb
in or. Plomina
nō est mirum q
in verbo. Et
penes omnes
quare autor
per o vel v. Q
in secunda per
vltimā sillabā

dict q̄ verba tercię cōiugatōis nō habent hoc nisi quādo habēt
i productā. Et adhuc nō sit in omib⁹ habētib⁹ i. sed solum in istis
duobus verbis supra dictis. scz eo et queo cum suis compositis
Nam sicut dicitur ibo. sic etiā dicit redibo. Et sic patz quot sunt
cōiugatōes verborum et quomō distinguūtur inter se.

Cōtra predicta arguit p̄mo sic.

Quattuor sunt cōiugatōes vborū. vt patz p̄ pristinū ⁊ autorē do
ctrinalis. et p̄ cōmune dictū. ergo male dictū est q̄ sunt tñ tres.
¶ Sedo sic tñ facit cōiugatio in vbo sicut declinatio in noie. sed
quinqz sunt declinatioes in noie. ergo a simili quiqz erūt cōiuga
tōes in vbo. ¶ Tercio sic. cōiugatōes distinguūt penes voca
les. sed quiqz sunt vocales. ergo quiqz erūt iugatōes. qz posita
causa ponit effect⁹. ¶ Quarto sic. penes i longā et i breuē distig
nūt due iugatōes scz terciā et quartā. ergo penes a longā et a
breuē distinguūtur due iugatōes. qz aliqua sunt verba habēcia
a breuē ante s in secūda p̄sona. vt do das. cū tribus p̄positis p̄me
cōiugatōis. ergo sequit q̄ quinqz erūt iugatōes. ¶ Quinto sic
hoc vbu sum es est nō p̄incet sub aliqua istarū cōiugationū. ergo
cōiugationes hic posite nō sufficiunt. patet cōsequencia a simili.
quia sicut omia nomia reponūtur sub aliqua declinatiōe. ita omia
verba debent cōtineri sub aliqua cōiugatione.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dicit q̄ autor iste cōprehendit quartā cōiugationem
sub terciā. Sed alij autores distinguūt eas intra se. qz vna cogno
scitnr per i longā. alia per i breuē. et sic non ē cōtrouersia inter il
los autores ex parte rei. sed aliter et aliter cōsiderauerūt cōiuga
tiones. ¶ Ad secūdū dicit q̄ non est penitus idem et simile de
noie in ordine ad declinatiōes de verbo in ordine ad cōiugatōes
Sed solū est simile in hoc. Quia sicut noia inflectūtur de voce in
vocem. sic et verba. Sed ē dissimile in hoc. qz noia habēt plures
voces q̄ verba. Nam omia verba regularia terminātur in o vel
in or. Nomina autem habent quasi infinitas terminationes. Ideo
nō est mirum q̄ sunt plures declinatiōes in nomie q̄ cōiugatōes
in verbo. ¶ Ad terciū dicitur q̄ cōiugationes nō distinguūtur
penes omnes vocales. sed solum penes istas. a. e. i. ⁊ ista fuit cau
sa quare autor solum posuit tres cōiugationes. Et nō distinguūt
per o vel v. Quia non sunt aliqua verba habēcia o vel v ante s.
in secūda p̄sona p̄sentis temporis indicatiui modi. vel ante
vlīmā sillabā. et hoc potest esse propter difformitatē soni iparū.

nam difforme habent sonum. ¶ Ad quartū dicit q̄ verba terciē et quarte cōiugationū nō solum distinguūt penes i correptā v̄l productā. sed etiā penes diuersos modos. Modo inflectio penes a longā et a breuē nō distinguitur. sic autē nō est de inflectione penes i longā et breuē. Similiter de paucis non est danda regula. sed q̄ pauca reperiūt verba que habent a breuē. q̄ solū reperiūt hoc verbū do cū tribus cōpositis scz pessimdo venūdo circūdo. Sed multa reperiūt que habēt i breuē ergo zc. Alij assignāt aliā causam quare penes i sumātur due cōiugatiōes et nō penes a longā et a breuē. q̄ illa vocalis i generat et fit fm protractionē lineę cui maxie cōuenit correptio siue productio. correptio em̄ et productio habent figurā gracilem et longā. ideo potius fm i habemus duas cōiugatiōes q̄ fm alias vocales. ¶ Ad quintū dicit q̄ hoc verbū sum es est. est verbū irregulare. et ideo nō potest cōprehendi sub aliqua illarū cōiugationū. que solū cōueniūt verbis regularibus. Si em̄ hoc verbū sum esset alicuius determinate cōiugatiōis. tunc nō videret equaliter cōtineri in omnibus verbis. sed magis i istis que essent eiusdem cōiugatiōis cum eo q̄ i alijs. quod falsum est. Nec est simile de noibus etheroclitis et de istis verbis irregularibz. q̄ nomia etheroclitā sequūtur declinatiōes regulariū. sed verba anormala et precipue hoc verbū sum nullaz habet cōuenienciā cū verbis recte declinabilibus. ideo nō debet esse alicuius determinate declinatiōis siue cōiugationis.

Genera verborum quot sunt.

Post q̄ autor determinauit de cōiugationibus in verbo. hic cōsequēter determinat de generibus dicens. q̄ quinqz sunt genera verborū scilicet. actiū. passiū. neutrum. deponens. et cōmune quorum sic habetur sufficientia quia omne verbum aut significat agere aut pati aut neutriū aut vtrunqz simul. Si agere sic est verbum actiū. Si pati. sic est verbum passiū. Si neutriū sic est verbum neutrale. Si vtrunqz hoc est dupliciter vel importat ea sub vna voce. et sic est cōmune. aut partē sub vna et partē sub alia. et sic est deponēs. quod est cōpositū ex voce passiua et significatiōe actiua. Et licet multis modis possit accipi genus. tamen in p̄posito accipitur pro modosiificandi dato verbo ad designandum rem suā fm q̄ remanet in agente. vel fm q̄ procedit ab agēte. vel fm q̄ recipit in paciens. Et fm hanc diffinitionē reperiūt tria genera. que sunt genera simplicia. Et adhuc ipsa satis potest cōpetere alijs duobus generibus. quia cōponūtur ex istis duobus.

Sciendū

et passiva. sic
manet in o et p
fm bene dicit
hij in aliā tern
ma. quia nihil e
m̄s litteras o
cipio. ideo vt li
terminatur i
tum actiū mo
nes figuras fig
verbum actiū
fican passionē
accusatiuo ex
q̄ in eo reperi

Sciendū

tera redeunt in
remanet lego
indefinit. ad
ponitur ea dem
borum cōmuni
Et constructi
tione. et hoc q
fertur. Nam
enim ablati
sitione ab. vt
et sic constru
etiam proprie
diate. vt per c

Sciendū

pra r littera la
dicatur in o del
et deponētali
sunt. differūt a
subiungit autē
qua sub voce
quinqz gaudi
fm vocem neutrā

Sciendū pmo q̄ verba actiua sunt illa que desinūt in o et accepta r littera faciūt ex se passiuia. sicut hoc verbum lego legis est verbum actiuū r terminatur in o et potest accipere r super o et facere ex se passiuum. Nam bene dicitur legor legeris. Et poci⁹ terminantur in o ista vba q̄ in aliā terminationē. Quia omne verbum actiuū est perfectum. quia nihil est actiuū nisi sit perfectū et cōpletum. Sed inter omēs litteras o est perfectissima. quia in ea finis cōiungitur principio. ideo vt signum correspondeat signato. verbi actiuū poci⁹ terminatur in o q̄ in aliam terminationē. Alia causa. quia verbum actiuū maxime motum significat vel fluxum. sed inter omēs figuras figura spherica que est o. maxie apta est ad motū. ideo verbum actiuū terminatur in o. vt metuo timeo. tamen illa significant passionem per modum transitionis. Et habent cōstrui cū accusatiuo ex sua propria natura. quia significat substantiam huius q̄ in eo reperitur actus verbi.

Sciendū secūdo q̄ verba passiuia sunt illa. que desinūt in r et eadem pta r littera redeunt in actiuia. sicut legor est passiuū. et remota illa littera r remanet lego quod est actiuū. Et in hac diffinitione ponitur que in r desinūt. ad differentiā verborum actiuorum et neutraliū. Et ponitur ea dempta r littera redeunt in actiuia. ad differentiā verborum cōmuniū et deponentaliū que non possunt dimittere r. Et cōstruūtur verba passiuia cū ablatiuo casu mediante prepositione. et hoc quando cōparantur ad substantiam a qua aliquid infertur. Nam talis substantia significatur per ablatiuū. Quādoq; enim ablatiuus incipitur a vocali. et sic cōstruitur cum prepositione ab. vt videoz ab illo. et quādoq; incipitur a consonante et sic cōstruitur cum illa prepositione a. vt verberoz a petro. Et etiam proprie illa verba cōstruūtur quādoq; cum ablatiuo inmediate. vt percutioz baculo.

Sciendū tercio q̄ verba neutralia sunt illa q̄ terminantur in o sicut actiuia et accepta r littera latina nō sunt. vt stor et curroz nō dicitur per hoc q̄ dicitur in o desinūt. differūt verba neutralia a passiuis cōmuni⁹ et deponentalibus. Et per hoc q̄ dicit accepta r littera latina nō sunt. differūt ab actiuis. que possunt accipere r sup o. Et notāter subiungit auctor in textu q̄ quedā verba dicuntur neutropassiuia. quia sub voce neutrali habent circūlocutionē preteritorū. que sūt quicq; scz gaudeo soleo zc. Et dicitur ista vba neutropassiuia. qz sū voce neutrali habēt circūlocutionē p̄terita vborū passiuorū

quia sicut verba passiva habent pro preterito participium preteritum
 poris cum presenti huiusmodi verbi sum. ita etiam similiter ista verba habent
 Nam audeo facit ausussum. fido fessussum vel fin. Ad tamen est
 simile de isto verbo fio sis sicut de alijs. quia hoc verbum fio solum est
 neutrum huiusmodi vocem. huiusmodi rem autem est passivum. Nam fio habet factum esse. sic
 amor habet amatum esse. et fido significat fessussum esse. Et propter hoc
 autor ponit hoc verbum fio inter verba neutrapassiva. quod sunt quatuor
 tunc scilicet exulo vapulo veneo fio. Et dicunt neutrapassiva. quia sub
 voce neutra habent significationem passivam. eo quod solum fio est neutrum
 huiusmodi vocem et passivum huiusmodi significationem Et similiter hoc verbum
 ratio est activum eius. Et licet non sit activum huiusmodi vocem. est tamen activum
 huiusmodi rem. Et non oportet quod sibi conveniat diffinitio activorum prius
 data. que solum convenit hijs que sunt activa huiusmodi rem et vocem simul
 nisi dumtaxat in preterito et in temporibus ab eo formatis in qui
 bus non sunt neutra huiusmodi vocem sed passiva.

Sciendum quarto quod verba deponentalia sunt illa
 que terminantur in r sicut pas
 sina et remota r non sunt latina ut loquor sequor nascor. Ad enim
 dicimus loquor sequor nascor. Et per illam particulam differunt ver
 ba deponentalia a verbis passivis. et per primam differunt a verbis
 neutralibus et activis. Differunt etiam verba deponentia a communibus
 bus. quia deponentia habent solum unam significationem activam. scilicet
 cuius gerunt regulam. Sed verba communia sunt illa que in r desinunt
 ut deponentia. sed in duas formas cadunt. scilicet agentis et patientis.
 Nam illa verba important sub una voce. scilicet passiva utraque signi
 ficationem tam activam quam passivam. per primam particulam differunt
 etiam a deponentibus. passiva etiam et deponentia non in illas formas
 cadunt. sicut communia. Nam hoc verbum osculor quandoque habet
 significationem activam. ratione cuius constructur cum accusativo ca
 su. ut osculor illum. quandoque autem habet significationem passivam
 ratione cuius constructur cum ablativo mediante prepositione a vel
 ab. ut osculor a te. Et eodem modo dicendum est de alijs verbis
 communibus. que sunt. Largior experior veneror moror osculor hor
 tor. Cruminoz amplector etc. Et non capitur in diffinitione verbi
 communis forma pro forma perfecta vel imperfecta. sed capit pro
 significatione. ita quod sit sensus verba communia cadunt in duas for
 mas. id est in duas significationes. scilicet activam et passivam Et
 licet aliqua verba communia habeant significationem passivam et
 etiam vocem eiusdem. Non tamen dicuntur solum passiva. quia
 non solum habent significationem passivam immo etiam activam.
 Nec etiam debent dici deponentia. Quia licet habeant vocem passivam

et significationem
 passivam. Sed dicuntur
 significatio
 genera in verbo.
 quod deponentalia

Contra

passiva ponit
 neutrapassiva
 vel ille autor dicit
 passiva vel neutra
 Antecedens pro
 aut passionem.

Tertio sic. T
 et absolute. ergo
 neutra absolute.
 phatur. quia sicut
 sic. sicut se habet
 vor passiva ad
 sub una voce ac
 ergo a simili nunt
 et passiva habea
 tum commune. C
 stor et curtor pr
 cit autor quod stor

Ad ar

Ad primum dic
 bendit neutro
 lum determina
 quitur neque det
 maliter appreh
 quod in diffinitioe
 genera. Nam per
 communis et etia
 significatiois ac
 tangitur passiv
 et tangit neut
 passiva non potest
 prior passiva. D

et significationem actiuam. tamen etiam habent significationem passiuā. Sed dicuntur verba cōmunia. quia sub vna voce important significationem actiuam et passiuam. Et sic patet quot sunt genera in verbo. et que sunt verba actia. que passiuā. que neutra que deponentalia. et que cōmunia.

Contra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic.

Priscianus ponit septem genera verborum. quia cū predictis ponit neutropassiuā et neutrapassiuā. ergo vel priscianus supfluous vel iste autor diminutus. ¶ Secundo sic. Omne verbū est actiuū passiuū vel neutrum. ergo tantum tria sunt genera verborum. Antecedens probatur. quia omne verbum aut significat actionem aut passionem. aut neutrum. vt patet per diffinitionē prius datā. ¶ Tertio sic. Nullū est verbum significans passionē immanentē et absolute. ergo etiā nullum est verbū significās actionē immanentē absolute. et per cōsequēs nullū est verbū neutrum. cōsequētia probatur. qz sicut se habet actio ad verba. ita et passio. ¶ Quarto sic. sicut se habet vox actiua ad significationē actiuā. ita se habet vox passiuā ad significationē passiuā. Sed nullum est verbum qd sub vna voce actiua importat significationē actiuā et passiuā ergo a simili nullū erit verbum quod sub vna voce passiuā actiuā et passiuā habeat significationē. et per cōsequēs nullum est verbum cōmune. ¶ Quinto sic. quicquid p̄fertur illud dicitur. sed stor et curroz proferuntur. ergo dicuntur. et per cōsequēs male dicitur autor qz stor et curroz nō dicitur.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dicit̄. qz autor enumerādo genera sub neutro comprehendit neutropassiuā et neutrapassiuā. Sed tamen procedēdo solum determinat de neutropassiuis. Sed de neutrapassiuis non loquitur neqz determinat. quia ip̄e loquit̄ pueris. qui nō possunt fortiter apprehendere verba neutrapassiuā. ¶ Ad secundū dicit̄. qz in diffinitionē verbi per agere pati et neutrum tanguntur quinque genera. Nā per hoc qz dicit̄ agere tangit̄ actiuū genus et vna pars cōmunis et etiā deponens qd etiam significat agere. scz ex parte significationis actiue. ppter qd dicit̄ deponēs. per hoc qz dicit̄ pati tangitur passiuū et altera pars cōmunis. Et per hoc qz dicit̄ neutrum tangit̄ neutrum genus. ¶ Ad terciū dicit̄ Negādo p̄nāz. quia passio nō potest absolui ab actiōe. sed bene ecōtra. Actio enim est prior passiōe. Omne autem prius potest absolui a posteriori et nō

ecōtra. ideo aliqd est verbū ꝑcans actionē absolute. nō est autē ali
quod verbū ꝑcans passionē absolute. Itā omis passio inferitur ab
actiōe. ꝑprium enī est passioni inferri ab actiōe. Et licet sit ꝑprium ac
tioni trāseunti ex se inferre passionē nō tamen actioni immanenti.
quā actionē ꝑcat verbum absolutū. ¶ Ad quartū dicit q nō est
idez de voce actiua et passiua. qz vox passiua est posterior voce ac
tiua. et vox actiua ē prior voce passiua. modo sic est q omne poste
rius dat intelligere suū prius. et posito posteriori ponit et prius.
nō autē econtra. ideo bene est aliquod verbū qd sub voce passiua
habet ꝑcationē actiua et passiua. ¶ Ad quintū dicit q autor non
vult dicere q stoz curroz nō possunt dici. i. ꝑferri. sed vult q non
possunt dici latine et grāmaticaliter et cōgrue loquēdo. quia iste
partes stoz curroz nō sunt partes significatiue.

Numeri verborum quot sunt.

Postq̄ autor determinat de quinꝫ generibus verborū. Itā cō
sequēter determinat de nūero verborū. Dicens q duo sunt nūeri in
verbo scz singularis vt lego. et pluralis vt legim⁹. Et ita nūerus
qui est accēs verbi diuidit in singularē et plurālē. Qui⁹ diuisiōis
ratio ē. eadē que dicta sunt in noē. qz omis numer⁹ est modus sig
nificādi datus verbo ad designandū rem suā vel ꝑ modū vnus ⁊
sic est singularis numer⁹. vel ꝑ modū pluriū et sic ē pluralis nūe
rus. Et ideo ista ē diuisiō generis in suas spēs. qz numer⁹ singula
ris et pluralis sunt spēs numeri ad quas descendit numer⁹ ꝑ diffe
rēcias formales et intrinsecas. que sunt vnitas et plitas. Et quia
spēs (vt dicit boeci⁹) sunt coequēte sū suo genere assignate. ideo
inter istos nūeros nō est ordo necessari⁹. sed dūtaxat volūtarius.

Sciendū pmo q licet multis modis possit capi
numerus. vt dictū est in nomie ta
men in ꝑposito sumit numerus solū ꝑ modo ꝑcandi dato parti
sue verbo ad designandū rem suā ꝑ modum vnus vel pluriū.
Vnde numer⁹ in verbo de quo est hic ad ꝑpositū est quedā ꝑꝑrie
tas que inest verbo ex eo q copulat rem suā vni vī pluribus. Et
ꝑ hoc q dicit vni tangit numer⁹ singularis sed ꝑ hoc q dicit plu
ribus tangit numer⁹ pluralis. Et dicit numer⁹ a nūerando. Vñ
numer⁹ a pristiano quito maioris sic diffinit. est forma dictiōis q
discretionē quātitatē facere potest. Et nō accipit hic forma ꝑ
forma essentiali dictiōis. nec ꝑ omi forma accidētali. sed solū cas
pitur hic forma ꝑ forma que inest dictiōi rōne quātitatē sū quā
calis dictio capitur vt vna vel vt plures. Alia autē que solēt hic
inquiri. videri possunt in nomine.

Sciendū

quā verbū
go. Et cōponit
aliqua parte cōp
cor nelego non
ms pōt assignari
omis figura ē m
sub esse simplici
figura cōposita.
m duas tamē n
mine donat⁹ cō
tamē ponit pū
loquendo. sed e

Sciendū

et eo q est simp
in nomie et ꝑ
capit apostolus
prosa spēs dōr pa
rei. Vñ dicit ap
id est in signo. Q
de quādi figura
Sicut enī res d
in cōmuni eorū
habent rectā fig
ra ab arestotile
circa hoc aliqd
Vnde dicim⁹
gintitres. Sex
sic capie figura
lo doctrinalis. a
Accidit est chri
gura sepe notat.

Sciendū

mo possunt aliq
ad et amo. q
bus corruptis. v
et corrupto. vt
qd cōponitur a

Sciendū secūdo q̄ cōsequēter autor determinat
de figura dicēs q̄ due sunt fig-
gure in verbo sicut in noīe. sc̄j simplex vt lego. cōposita vt negli-
go. Et cōponit negligo a ne et lego. et nō manet hec littera g cuz
aliqua parte cōpenenciū. sed interponit causa euphonie Si enī di-
ceret nelego non interponēdo g esset cacephaton Et hui⁹ diuisio-
nis pōt assignari sufficiencia sicut assignata ē de figura in noīe. q̄
omīs figura ē mod⁹ sc̄andi datns verbo ad designandū rem suaz
sub esse simplici et sic ē figura simplex. vel sub esse cōposito et sic ē
figura cōposita. Et licet pristin⁹ ponat tres figuras. et autor iste
tū duas tamē nō est cōtrarietas inter ipos. q̄ vt dictū est in no-
mine) donat⁹ cōprehendit figurā decōpositā sub cōposita. quam
tamē ponit pristin⁹. Nō enim decōposita figura ē figura pprie
loquendo. sed est quedā spēs derivatiōis potius q̄ figura.

Sciendū terciō q̄ figura dī multis modis p̄rio
est accūs dictiōis sibi inherens
ex eo q̄ est simplex vel p̄posita. et hoc mō capit in p̄posito. sicut
in nomīe et p̄noīe. Alio modo idem est q̄ christus. et hoc modo
capit apostolus cū dicit splendor patris et figura subē. et in vna
prosa splendor patris figura filij. Tercio dī figura signū ostensiuū
rei. Vñ dicit apostolus filij israhel oīa cōtingūt vobis in figura.
id est in signo. Quarto idem ē q̄ qualitas vel dispositio mēbrorū
de qua dī figura inter omīa accūtia magis attestat nobis speciem
Sicut enī res differūt specie. ita etiā figura. et quorū vna est spēs
in cōmuni eorūndē est vna figura in p̄muni. Sicut omēs homīes
habent rectā figurā. et oēs asini curuā. Et hoc modo accipit figu-
ra ab aristotile in p̄ntis. p̄ vna specie qualitatis. que est forma. et
circa hoc aliqd cōstans figura. Quinto dī figura p̄tractio littere
Vnde dicim⁹ ex pristin⁹ figure litterarū quibus vtimur sunt vi-
gintitres. Sexto figura est viciū rōne excusabile vel excusatū. et
sic capit figura in grāmatica. et de ip̄a determinat in vltimo capitu-
lo doctrinalis. Et iste acceptiōes possunt cōtineri in hīs metris
Accidit est christus signat disponit et ornat. Grāmatiche viciū fi-
gura sepe notat. Sicut tactum fuit in nomīe.

Sciendū quarto q̄ sicut noīa cōponuntur ita
etiā verba possunt cōponi. p̄
mo possunt aliqua cōponi ex duob⁹ integris. vt adamo cōponit
ab ad et amo. q̄ sunt itēgre dictiōes. sicut p̄curro. Secdo ex duob⁹
bus corruptis. vt suffitio cōponit a sub et fatio. Tercio ex integro
et corrupto. vt p̄fatio Quarto ex corrupto et integro. vt suffero.
qd cōponitur a sub et fero. Et sic patz quot sunt figure verborū.

et quot modis capitur. 7 quot modis verba componuntur.

Contra p̄dicta arguit p̄mo sic.

Sicut se habet genus ad genus in vbo. sic se hz nūerus ad nūerū. Sed inter duo g̃ia in vbo ē vnū mediū. qz inter actiū et passiū est genus neutrū. ergo etiā inter illos duos nūeros dz esse nūerus medius. et p̄ n̄s sunt tres nūeri in vbo et nō t̄m duo. ¶ Se cūdo sic. verbū simplex et verbū cōpositū nō distinguunt. ergo a simili figura simplex et figura p̄posita nō distinguunt. Antecedens p̄t. qz verbū simplex est pars cōpositi. sicut lego est ps huius dictionis negligo. sed totū et ps nō distinguunt. ergo simplex 7 cōpositū vbi nō distinguunt. ¶ Tertio sic. cui nō accidit gen⁹ huic nō accidit spēs illius g̃is. sicut cui nō accidit coloratū. huic nō accidit albū. sed qualitas nō accidit vbo ergo nec figura. Minor p̄bat. qz q̃litas est gen⁹ figure. et est vnū de decē p̄ntis. et quarta spēs qualitatis est figura. vt dicit ibidē. sed talis qualitas nō accidit vbo. ergo nec figura. ¶ Quarto sic. Intellectus noster non potest simul plura itelligere. vt dicit sc̄do thopicoz. ergo nō possum⁹ diuersas dictiōes cōponere. qz sic itellec⁹ plura itelligeret sc̄z illas duas voces. 7 p̄ n̄s nulla ē figura p̄posita i vbo. ¶ Quinto sic. Nullū est vbi cōpositū. q̃ in vbo nō est figura p̄posita. Antecedens patet. qz verbū est vna simplex dictio. nō cōtinens plures voces. ergo nullū verbū est cōpositū. sed omne est simplex.

Ad argumenta in oppositum.

Ad p̄mū dicit. qz genus nō oīno similiter se hz ad genus sicut nūmerus ad nūerū. in hoc enī est similitudo. qz sicut duo genera in specie. cōtinent sub genere in cōmuni. ita duo nūeri cōtinent sub vno nūero in cōmuni. Sz dissimilitudo ē hec. qz numer⁹ singularis dicit vnū. numer⁹ vō plis plura. sed inter vnū et plura nō est dare mediū. sicut inter vnū et duo. ideo nō est mediū inter illos duos nūeros. Sed est mediū inter duo g̃ia p̄ abnegationē vtriusqz sic qz reperit aliquod indūter se habens ad agere et ad pati. et ita habem⁹ mediū inter genera. ¶ Ad secūdū dicit. qz licet simplex verbū materialiter sumptū sit ps p̄positi. et nō distinguat ab ipso t̄m si accipit formalit^r simplex sub rōne simplici. et p̄positū sub ratiōe cōpositi. sic distinguuntur formalit^r. 7 ideo figura simplex 7 cōposita distinguuntur ab inuicē. ¶ Ad terciū dicit. qz sicut q̃litas que est vnū p̄ntū nō accidit vbo. ita nec figura que est spēs ei⁹. Sz t̄m figura q̃ est quedā p̄prietas cōsequēs significatuz verbi sc̄ans rē inā sub eē simplici vlt^r p̄posito accidit vbo. 7 illa nō ē spēs q̃litas

Ad quartū dicit. qz ben
tuo diuersis d
quant⁹ p̄ modū
tūpo illa voce
fimeret. p̄ re sub
sic aliq̃d verbū ē
tū de ne et lego
p̄tur hic verbū
late p̄o re subie
quantū est subie

Le p̄ore

Postq̃ antoz d
sequenter deter
pora verborū. n
verbum signifi
teritū vel futuri
teritū. Si terci
propositū est m
tum suū present
guntur tria temp
Vnde presens ē
hic autem capū
quo et vulgari.
quia hoc modo
p̄ncipiū et finis
teritū in p̄posi
ficat rem suam
que inest verbo

Sciendū

libilis mediant
tis mobiliū et q
nerant et corru
sic ab aristotile
in alū. et s̄m bo
penitus ignorat
cū mundo ince
ad hoc caput d

¶ Ad quartū dicit. q̄ intellect⁹ nō potest plura intelligere p̄ modū pluriū. tñ bene pōt plura itelligere p̄ modū vni⁹. vñ ex duab⁹
 bus diuersis dictiōib⁹ cōponit vna dictio. et ille ptes diuerse acci-
 piunt p̄ modū vni⁹ dictiōis. **¶** Ad quintū dicit. q̄ si sumat ver-
 bū pro illa voce vel intentiōe. tñc omne verbū est simplex. Sed si
 sumeret pre subiecta intentiōi. scz pro significato illi⁹ vocis vbū
 sic aliqd verbū est cōpositū. sicut hoc verbū negligo. qd est cōpo-
 sitū de ne et lego qd est verbū simplex. Et hoc secūdo modo acci-
 pitur hic verbū quādo dicit figura accidit verbo. nō tamen abso-
 lute pro re subiecta intentiōi tātum. sed capitur pre subiecta in-
 quantū est subiecta intentiōi. sine pro intentiōe cōcreta rei.

Tempora verborū quot sūt. tria.

Postq̄ autor determinauit de numero et figura verborū. Hic cō-
 sequenter determinat de tempore verborū. Dicens q̄ tria sunt tē-
 pora verborū. scz presens preteritū et futurū. Ratio est quia omne
 verbum significat actum. Vel ergo significat actum presentē p̄-
 teritū vel futurum. Si primū sic est presens. Si secundū sic est p̄-
 teritū. Si terciū sic est futurum. Et sic tempus de quo hic est ad
 propositū est modus significandi datus verbo ad designandum ac-
 tum suū presentem preteritū vel futurum. Et in ista diffinitōe tñ
 guntur tria tempora principalia. scz presens preteritū et futurum
 Vnde presens tēpus est cuius vna pars est p̄terita et alia futura
 hic autem capit presens tempus p̄ tempore immediato et propin-
 quo et vulgari. et nō capitur presens tempus p̄ nunc indiuisibili
 quia hoc modo nō esset tempus nec pars tēpis. sed aliqd ipius vt
 p̄ncipiū et finis ipius. et recapitulatio parciū eius. sed tēpus pre-
 teritū in p̄posito est quedā p̄prietas que inest verbo ex eo q̄ signi-
 ficat rem suam p̄teritā. futurū vero tempus est quedā p̄prietas
 que inest verbo ex eo q̄ significat rem suā futuram.

¶ Sciendū p̄mo q̄ tēpus capit duob⁹ modis. vno
 modo realiter vt ē passio p̄mi mo-
 bilis mediante motu eius. et hoc modo tempus est numer⁹ mo-
 tus mobiliū et quietis quiescibiliū. et generaliter omniū que ge-
 nerant et corrūpunt. vt dicit quarto phicoz. Et hoc mō diffinit
 sic ab aristotile. Est numerus motus rerū mutabiliū de vno statū
 in aliū. et hñ hoc (vt ipse dicit) de tpe loquimur. qd aut sit tēpus
 penitus ignoram⁹ Alio modo sic diffinit tempus est spaciū quod
 cū mundo incepit et cū mūdo finiet. si mūdo sit daturus finis. Et
 adhuc capitur duobus modis. Vno modo quantū ad esse reale

scz vt est passio ei' realis. et hoc mō cōsiderare de tpe pertinet ad
phiscū. Alio mō quantū ad esse dicibile siue p'dicabile et hoc mō
de tpe determinare p'tinet ad logicū. Nā hoc mō tēpus est species
quātitat' cōtinue. vt d' in p'ntis. et nullo istorū modorū de tpe est
hic ad p'positū. Alio mō capit' pro quadā p'prietate que inest ver
bo ex eo q' h'cat rem suā presentē p'teritā vel futurā. et hoc modo
est hic ad p'positū. Et d' tēpus a t'pando. q' actus nrōs tēperat z
distinguit. Vel d' a ten. i. etas et pos. i. custos. q'si custos etatis

Sciendū secūdo q' licet t'pā p'ncipalia sint tria. tū in declinatōe v'borū sūt
quiqz tēpora. scz p'sens p'teritū imp'fectū p'teritū p'fectū p'teritū
plusq' p'fectū z futurū. Et hui' causa est. q' p'teritū tēpus i cō
muni diuidit' in p'teritū imp'fectū p'teritū p'fectū z plusq' p'fectū
et sub p'terito tēpore cōprehendunt' tria tēpora. que adiūcta alijs
duobus tēporibus p'stituūt quiqz t'pā. Et p'teritū in cōmuni nō
ponit i numerum cōtra tria i particulari. q' genus nō ponit i nu
merum cōtra speciem. Nā vbi ponit' spēs alicuius generis. ibi po
nit' genus. Et genus nihil aliud est i re p'ter suas spēs. vt dicit'
septio phicorum. et quarto thopicorum. et q' nihil est i genere qd
nō est i aliqua suarum specierū. ideo cum p'teritum imp'fectum p
fectum et plusq' p'fectū cōtineatur i hys in q'bus p'teritum in
cōmuni cōtinetur sicut genus i suis sp'ibus. sic q' genus i suis spe
ciebus nō distinguat' cōtra numerū suarū sp'ium. z ergo nō opor
tet addere sextū tempus scz p'teritum i cōmuni. z ideo bene dicit'
autor. q' i declinatōe sunt quiqz tempora verborum.

Sciendū tertio q' p'teritū tēpus potius potest
diuidi q' p'sens z futurū. Cui'
ratio est. q' p'teritum ē certū determinatū z finitum vt patz cum d'z
q' p'teritum nō est igit' nullo mō variari nō potest Nā vt dicitur
in p'mo celi et mūdo ad p'teritum nulla est potēcia Similiter etiā
omne futurū est incertū et indeterminatū. q' est remotū quo ad hu
manā naturā siue cognitionē. vt dicitur p'mo periarmentias. de cō
tingētibz futuris nō est determinata veritas. p'sens aut' est indi
uisibile. Ideo nec p'sens nec futurū pōt diuidi sicut p'teritū. Vñ
p'teritum imp'fectum est qd h'cat actum suū certū et imp'fectū
vt patet i hac o'one ego scribebaz dūmodo vocasti me ille actus
scribere est certus et nondum p'fectus. sed p'teritum p'fectum
significat rem suā siue actum ex toto p'fectum siue peractum qd
tamen nō multum distat a p'senti tpe. p'teritum vero plusq' p
fectum ē quod h'cat actum suū p'fectum cōplete p'teritū. et mul
tū distat a p'senti tpe. Et horū quiqz tēporū que sunt i declinatōe

vt dicit sic pote
ad designandū ac
tū et hoc est
finis. et sic est
nō multū distat a
finis a p'nti et sic
ad designandū a

Sciendū

tres sunt p'son
git. Prima ē cui
go. Secda est illa
tu legis. Tercia
tum. vt ille legi
timis. Et eodem
sicut data est in
cer. vt est quidā
aliū vt ad alium
verbo. q' in ver
tat. in noie vero
actio vel passio
supponit. et sic

Contra

De tēpore nihil
quod erit. Sed
nullum est tēpu
Tempus p'teri
toz p'ns debuiss
tria sunt t'pā vel
borū nō possunt
reperi i declin
tatum vt dicit'
omne tempus est
tum. ergo omne tē
verbo grā sub e
sed in noie tatum

Ad arg

Et p'mū dicit'
camē i successiō

verborū sic potest haberi sufficiētia. qz omne tēpus attribuit vbo
ad designandū actum suū vel p̄sentē et sic est p̄sens tēpus vel pre
teritū et hoc est tripliciter. qz vel talis actus est iceptus et nōdū
finitus. et sic est preteritū imperfectum. vel est penitus p̄fectus et
nō multū distat a p̄nti et sic est p̄teritū p̄fectū. vel est multum di
stans a p̄nti et sic est p̄teritū plusq̄perfectū. vel tēpus datur vbo
ad designandū actum suū futurum. et sic est futurum tēpus.

Sciendū quarto qz cōsequēter autor determi
nat de p̄sona verborū dicēs.
qz tres sunt p̄sone scz p̄ma vt lego. secunda vt legis. tertia vt le
git. P̄ma ē cui p̄nomē p̄ime p̄sone reddit suppositū. vt ego le
go. Scda est illa cui p̄nomē secunde p̄sone reddit suppositum vt
tu legis. Tercia ē cui tertia p̄sona p̄nois vel nois reddit supposi
tum. vt ille legit sortes currit. et similiter oīa noīa exceptis voca
tinis. Et eodem mō potest dari sufficiētia huius diuisiōis p̄sone.
sicut data est in p̄noie. et etiā eodem mō accipit vtrobiqz. videli
cet. vt est quidā modus loquēdi de se vt de se. de alio vt de alio. ad
aliū vt ad aliū. Aliter tamē sermo fit de noīe et p̄noie. et aliter de
verbo. qz in verbo fit gracia actiōis et passiōis quā verbū impo
tat. in noīe vero et p̄noie fit sermo gracia substācie a qua egredit̄
actio vel passio verbi. Vnde omīa dicta de p̄sona in p̄noie hic
supponunt. et sic patet de tēpore et p̄sona verborum.

Contra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic.

De tēpore nihil habem⁹ nisi nunc. qz quod fuit nō est. neqz etiam
quod erit. Sed nunc non est tēpus. sed indissolubile quoddā. ergo
nullum est tēpus. et p̄ p̄ns verbo nō accidit tēpus. ¶ Secūdo sic
Tempus p̄teritū p̄us est tpe p̄nti qz p̄cedit ip̄m p̄sens. ergo au
tor p̄us debuisset determinasse de p̄terito q̄ de p̄nti. ¶ Tertio sic tri
a sunt tpa verborū. vt dixit autor p̄us. ergo in declinatiōe ver
borū nō possunt reperiri quīqz declinatōes. qz quod nō est nō pōt
reperiri in declinatiōe verborū. ¶ Quarto sic. Omne totum est p̄
fectum vt dicit̄ tercius phicoz. Sed omne tempus est totum. quia
omne tempus est sp̄s cōtenta sub tpe. et omis sp̄s est quoddā to
tum. ergo omne tēpus est p̄fectum. ¶ Quinto sic. P̄sona accidit
verbo grā subē a qua egredit̄ actus que subā importat per nomē
sed in noīe tātum est vna p̄sona. ergo et i verbo erit tātum vna.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dicit̄ qz in permanētia de tēpore nihil habem⁹ nisi nunc
tamē in successiōe habem⁹ tempus p̄sens. p̄teritum et futurū.

et hoc sufficit ad esse tēporis. qđ est ens successiuū et nō pmanēs.
¶ Ad secūdū dī. qđ licet pteritū precedat p̄sens quantū ad rē quā
 mensurat. qz res pterita p̄us fuit q̄ p̄sens. nō tamē precedit p̄
 sens quantū ad discretionē nr̄az. immo sic p̄sens p̄cedit pteritū
 qz nos cognoscim⁹ res p̄sentes. Et licz etiā cognoscām⁹ rem p̄te
 ritā. hoc tñ est p aliquā speciē que est nobis p̄sens. Ideo semp p̄
 sens precedit pteritū quo ad cognitionē nostrā. **¶** Ad terciū dī
 qđ licet tñ tria sunt tēpora p̄ncipalia. tñ alia duo sunt minus p̄nci
 palia. que sub p̄terito cōtinent v̄t dictū est. et sic tria sunt p̄terita
 que adiuncta alijs duobus t̄pib⁹ scz presenti et futuro faciūt quicqz
¶ Ad quartū dicit. qđ tēpus nō dicit̄ imp̄fectū km se. immo eodē
 modo quo est totū. est et p̄fectū. Sed tēpus dicit̄ imp̄fectū p cō
 parationē ad actionē exercitatā in tempore que actio nō est p̄fec
 ta et cōpleta v̄t dictū est. **¶** Ad quintū dicit. qđ substantia a qua
 egredit̄ actus nō solū importat̄ per nomē. immo etiā importat̄ p
 p̄nomē in quo sunt. tres p̄sone sicut in verbis. Et sic notū est qđ
 tres sunt persone in verbo et nō plures nec pauciores.

Adverbium quid est. p̄

oratiōis que r̄c. Postqđ autor determinauit de
 verbo. Nūc cōsequenter determinat de aduer
 bio. Cui⁹ ordinis ratio est. qz verbū est parso
 nis necessario requisita ad cōstitutionē orōnis p
 fecte. Adverbii aut nō. ideo verbum p̄cedit ad
 uerbiū. Sed qđ adverbii immediate debeat po

ni post verbū. et precedere participiū et alias partes indeclinabi
 les probat. qz adverbii est determinatio verbi. Sed determinatio
 imēdiatē dī sequi suū determinabile. ideo adverbii imēdiatē dī
 sequi verbū. Alia causa. qz adverbii dicit̄ quasi iuxta verbū posi
 tū. Nā dicit̄ ab ad et verbū. et addit̄ hec vocalis i causa euphoie
 ideo adverbii imēdiatē ponit̄ post verbū. Similiter hoc idē p̄t
 ex alio. qz adverbii (v̄t dicit̄ p̄stian⁹) ē vi verbi adiectiuū. Sed
 adiectiuū debet imēdiatē sequi suū substantiuū. ideo p̄pter istas
 causas p̄dictas adverbii preponit̄ p̄ncipio. Et licz p̄stianus et
 autor modorūfcandi preponat̄ participiū adverbio. tñ alias cōsi
 deratiōes habuerūt qđ donatus. Cōsiderauerūt enī qđ participiū
 est parsoōnis declinabilis. adverbii vero indeclinabilis. Scđo
 cōsiderauerūt qđ participiū imēdiatē descēdit a verbo. similiter
 partē suorū accidentiū capit a verbo et a noīe. ideo ip̄i posuerunt
 ip̄m imēdiatē post nomē et verbū. Et sic isti autores solum hab
 uerūt diuersos respectus in ordinādo. licet res semp sit vna.

Sciendū

partitionis
 men adiectiuū ve
 partitionis cu
 significandi specit
 significare per mo
 nomis. nec sibi rep
 dicit̄ specificus
 uerbio sed sibi rep
 ad nomē sicut ad
 quantū ad determi
 Ad autē similitu
 stinctionē in par
 adiectiuū autem
 sunt ponere vnan
 uū verborum. et

Sciendū

verbo f̄cationē ē
 parsoōnis loco q
 ferenciā aliarū pa
 nis est adiecta ver
 Nam verbū signi
 omne indetermin
 verbū indiget al
 planatio siue de
 Nam cū dicit̄ a
 est determinatus
 natus et cōfusio
 lecta verbo satis
 p̄tuit Adiectiuū
 qđ ad aliū iactū

Sciendū

cuius significati
 Si enī intelligat̄
 sequeret̄ incōuen
 et ab eo essent a
 tio data p̄stian
 verbi ab autore

Sciendū pmo q̄ licet adiectiū nominis (scilicet albus et niger) ponatur in eadem parte orationis sicut suum substantiū. cum etiam sit nomen tamē adiectiū verbi quod est adverbium nō ponitur sub eadem parte orationis cum suo substantiū. Cuius ratio est. quia modus significandi specificus qui reponit nomen in specie partis scilicet significare per modū habitus et quietis. bene cōuenit adiectiū nominis. nec sibi repugnat modus significandi nominis. modus significandi autē specificus ubi. scz modus dicibilis de altero nō cōuenit ad verbū sed sibi repugnat. Et si obicit q̄ adiectiū nominis se habeat ad nomē sicut adiectiū verbi ad verbū et ecōuerso. hoc est verū quantū ad determinationē. eo q̄ vtrūq; determinat suū substantiū. Ad autē similiter se habēt q̄ ad modū significandi. Qui causat distinctionē in partibus orationis. ideo adiectiū nominis est nomen adiectiū autem verbi nō est verbum. sed adverbium. ideo necesse fuit ponere vnam parte orationis distinctā ab alijs ppter adiectiū verborum. et illa pars vocatur adverbium.

Sciendū secūdo q̄ adverbium ab autore sic diffinitū est parte orationis que adiecta verbo scationē eius explanat atq; implet. in ista diffinitōe ponit parte orationis loco generis. et totū residuū loco differēcie. scz ad differēciā aliarū partiū orationis ab adverbio. q̄ nulla alia parte orationis est adiecta verbo. neq; explanat scationē eius sicut adverbium. Nam verbū significat cōfūse agere vel pati et indeterminate. sed omne indeterminatū querit determinari et finitari ab aliquo. ideo verbū indiget aliqua explanatiōe siue determinatiōe. Et talis explanatio siue determinatio est verbo postposita. et est adverbium. Nam cū dicitur curro velociter vlt̄ tarde. ille actus qui est currere est determinatus cū vero dico curro. actus currēdi est indeterminatus et cōfusus. Et per hoc etiā q̄ dicitur est parte orationis que adiecta verbo satis patet q̄ adverbium est adiectiū verbi. vt supra patuit. Adiectiū em̄ dicitur de adiūctio. is. ere. ideo dicitur adiectiū q̄ ad aliud iactū. eo q̄ alteri est adiectiū et est p̄p̄iū adiectiū ei.

Sciendū terciō q̄ adverbium a pristiniano sic diffinitū est parte orationis indeclinabilis cuius significatio verbo adiūctā ad eius scationē determinādas. Si em̄ intelligat q̄ significatio adverbij adhereat huic voci vbi sequeret incōueniēs. scz q̄ vox esset alba vel bona. et sic bonitas et albedo essent aduerbia. qd̄ est falsum. ideo explanāda est diffinitio data a pristiniano sic. Ita q̄ adverbium determinat significatiōē verbi ab autore vō modorū scandi diffinit. Adverbium est parte orationis

significatio rem suā p modū flux⁹ et fieri i alio videlicet in verbo. et
hec est essentialis diffinitio et q̄ditatiua aduerbij. data p suū gen⁹
et modū scādi specificū. Alie aut diffinitōes date a pristiano et
a donato sūt diffinitōes causales date p causam finālē ipi⁹ aduer
bij. qz finis aduerbij ē explanare et determinare h̄cationē verbi.

Sciendū q̄cto qz aduerbiū principalit̄ determinat
verbi. ideo aduerbiū h̄cat p mo
dū fluxus et fieri i alio. Sed q̄qz tñ etiā determinat p̄cipiū sicut
nimis honorati sunt amici tui de⁹. sed nō determinat ipm rōne p̄ci
pij sed rōne vbi a q̄ descendit. et qd in illo p̄cipio itelligit̄. ideo
qz illud vbiū honoro h̄z determinari p hoc aduerbiū nimis. etiā hoc
p̄cipiū honorat⁹ ab ipso descendēs grā eius p̄t determinari ab illo
adverbio nimis. Quidōqz etiā determinat oīzōnē. vt h̄ maxie sortes
currit. tñ hoc ē rōne vbi i oīzōne positi et nō rōne nois⁹. ideo bñ dī
in diffinitōe aduerbij est p̄sōis q̄ adiecta vbo et nō alteri p̄sōi
nis. quia determinat p̄cipaliter h̄cationē eius. Et sic patet quid
sit aduerbiū. et qualiter est itelligenda diffinitio.

Contra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic.

Habit⁹ p̄cedit p̄uationē. q̄ p̄sōis declinabilis d̄z p̄cedere p̄sōi
nis indeclinabilē. qz declinabile et indeclinabile h̄nt se sicut habit⁹
et p̄uatio Sz aduerbiū est ps indeclinabilis. ergo d̄z seq̄ p̄cipiū
qd est ps declinabilis. ¶ Secdo sic vbiū est cōpletū et p̄fectū ante
adiūctiōz aduerbij. ergo male d̄z qz aduerbiū additū vbo implet
h̄cationē ei⁹. qz p hoc denotat qz vbiū de se sit imp̄fectū ¶ Tertio
sic Id qd p̄ficit alterū. vt implet ē nobili⁹ ipso. sed aduerbiū nō est
nobili⁹ ipso vbo. imo ignobili⁹ et idigni⁹. ergo aduerbiū nec implet
nec p̄ficit h̄cationē vbi. ¶ Quarto sic. vbiū est p̄sōis h̄cās p se
q̄ nō h̄z h̄catū p aduerbiū. et p p̄s aduerbiū nō explanat nec implet
h̄cationē vbi. ¶ Quinto sic Aliqd aduerbiū determinat nomē. ergo
nō est p̄sōis adiecta vbo. Q̄cedens p̄z de hoc adverbio ecce
et etiā de hoc adverbio tñ. dicimus enī ecce mgr̄. et tñ hō currit.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū d̄z qz p̄cipiū in rōne p̄tis declinabilis bñ pōt p̄cedere
aduerbiū. vt dictū est. sed au. iste nō habuit illā p̄siderationē. sed
cōsiderauit qz determinatio (cuiusmodi est aduerbiū) imediate de
beat seq̄ suū determinabile. ¶ Ad h̄m dicūt. qz licet verbū h̄m suaz
h̄cationē sit p̄fectū anteq̄ sibi addat aduerbiū tñ est cōfusum et in
determinatū quo ad finē grāmatice. et ideo indiget adverbio. vt
tollat eius indeterminatio. et hoc mō itelligit au. cū dicit qz ad

verbiū implet h̄cat
qz id qd p̄ficit alter
nimis. Non tñ
ad vā partē deter
bumō est h̄catū
tāqz imp̄positiōe
quantū ad hoc qd
elegere. nō tamen
immo indit̄r se
ad aduerbiū ad
tñ ecce mgr̄. in
qd est mgr̄. Et ho
claudī dicās hanc
p hoc aduerbiū e
uerbiū est deter

Aduerb

Postq̄ antoz sup
cilia. ponēdo dī
verbo quo ad ei⁹
bio accidūt tria. sc
q̄ omīe quod accid
ergo sequit̄ ipm ra
ctue ad aliud. Si
pliciter. aut refer
ratio. vel ad aliq
Et in p̄posito h̄
hum gracia acci
posito sic diffinit
dum rem suam v
meri. aut gracia
h̄cationis. Et cap
verbi. que est h̄ca
dicit accidere ad
p̄sōis vel loci dī

Sciendū

cēs. qz h̄catū ad
bia. Nam sunt ad
et itabibent sign

in verbo.
ta p suu gel
a prifiano
le ipi? adu
one verbi.

lit determin
hui fcat p mo
picipiu fcat
ipm rone p
utelligit. id
mis. etia hoc
miari ab ill
magie fortes
is. ideo bñ d
o alteri pnoio
sic patet quid

mo lic

cedere pteio
se licet habie
seq picipiu
et pfectu ante
u vbo imple
cti. ¶ Tertio
aduerbiu no est
erbiu nec iple
fonia fcas p
amat nec iple
at nome. ergo
aduerbio ecce
tiñ bñ currit

licum.

n pte pcedat
deratione. sed
mediate de
verbu fm suu
e cofulm 2 u
t aduerbio. v
cu dicit q ad

verbiu implet ficatione verbi. hoc est determinat. ¶ Ad terciu dñ.
p id qd pficit alteru essentialiter tanq picipiu cōstitutiuu est dig
nins eo. Non tñ id qd pficit alteru accñtaliter determinado ipm
id vnā partē determinatā sue acceptōis. ¶ Ad quartu dñ. q ver
bum nō est fcatiuu p aduerbiu tanq per id qd pncipaliter impoz
at ex impositiōe sibi facta. Sed verbiu est fcatiuu p aduerbium
quantu ad hoc qd est determinare. licet enī hoc verbiu lego fcat p
legere. nō tamen fcat bñ legere nisi sibi addat hoc aduerbiu bñ
mmo indūter se hñ ad bene vl male legere. ¶ Ad quitu dñ. q si
liqd aduerbiu addat noi hoc est rōne alicui? vbi subintellecti vt
ū dñ ecce mgt. includit hoc picipiu ens. ita q sensus ē ecce ens
id est mgt. Et hoc est qd dicit autor modozū fcatū cū dicit. Ens
laudi dicas hanc si cū nomie iungas. Et participiu determinat
hoc aduerbiu ecce ratiōe verbi a quo descendit. vt patuit qz ad
uerbium est determinatio verbi vel alicuius ratiōe verbi.

Adverbio quot accidunt. tria.

Postqz autor superius determinauit de adverbio quo ad eius essen
tialia. ponēdo diffinitionē eius. Nūc cōsequēter determinat de ad
verbio quo ad ei? accñtalia. ponēdo eius accñcia. dicēs qz aduer
bio accidunt tria. scz significatio cōparatio 7 figura. Cuius ratio ē
qz omne quod accidit adverbio sequit ipm post suu esse cōpletū vl
rgo sequit ipm ratiōe sui significati absolute cōsiderati. vl respe
ctiue ad aliud. Si pñmū sic est significatio. Si secundū hoc est du
pliciter. aut refert ad aliquod pncipiu extrinsecū et sic est cōpa
ratio. vel ad aliquod tanq ad pncipiu intrinsecū 7 sic est figura
Et in pposito fcatio dicitur quedam ppietas determinādi ver
bum gracia accidenciū que insunt aduerbijs. Vnde fcatio in pro
posito sic diffinitur. Est mod⁹ fcatū datus adverbio ad designā
lum rem suam vt determinat verbum gracia loci. aut gracia nu
neri. aut gracia tēporis. aut gracia alicuius alteri? particularis
fcatōis. Et capitur alio modo fcatio pro fcatōe essentiali ad
uerbiū. que est fcare per modum fluxus vel fieri in alio. Et illa nō
nec accidere adverbio. sed fcatio circa illā rem vel istam puta
tēporis vel loci dicitur accidere adverbio.

Sciendū pmo qz inter accidentia aduerbiū autor
prius determinat de fcatōe di
cēs. qz fcatio aduerbiū est multiplex. quia multiplicia sunt aduer
bia. Nam sunt aduerbia loci que determināt verbum gracia loci
et ista habent significationē localem. Alia sunt aduerbia tēporis

et illa habet hcatōnē tpaletē et tps. que p ordinē ponunt in textu
Et sic sunt tot hcatōes quotuplicia sunt aduerbia. sed qz nos nō
habem⁹ certū numerū aduerbioz ideo nec nūerū hcatōnū aduer
bialiū. quare nō dicit autor hcatōes aduerbioz qd sunt. qz ad b⁹
nō potuisset dedisse certā responsionē. cū hcatōes nō habeāt cer
tū numez vt dictū est. Sed dicit hcatio aduerbioz in quo ē que
questio nō p numez querit ideo etiā nō respōdet p numerum. sed
ostēdit multiplicitatē aduerbioz a qua multiplicat hcatio aduer
bioz. Ad tamen hic enumerātur omia aduerbia. sed solū magis
principalia. ad que quantū possibile est alia reducuntur.

Sciendū secūdo q inter istas significatiōes au
tor pmo determinat de signifi
catiōe locali. sicut etiā facit enumerando aduerbia. vbi pmo enu
merat aduerbia loci. et ostendit p exempla. dicens q aduerbia lo
ci sunt ibi hic illic inde intro foris foras. Et differunt inter se. v
patebit in sequētibus. quādo agetur de aduerbijs localib⁹. Et nō
ponit autor omia aduerbia localia. sed dat quedā exempla ad no
ticiā aduerbioz localiū valēcia. quoniā sicut ista significāt locu
sic et alia omia. et nō exemplificat ibi autor de aliquibus interro
gatiuis locoz. sed tantūmodo de aliquibus responsiuis quia ta
lia aduerbia interrogatiua locoz sunt quattuor scz quo qua vbi
et vnde. de quib⁹ postea videbit⁹. Omia aut alia aduerbia locoz
sunt respōsiua. vt hic illic istuc vnde iste accusatiu⁹ scz aduerbi
intelligit in qualibet hcatōe aduerbiij. ita q regat ab isto vbo da
et regat istos genitiuos positos in sequētibus. scz loci temporis
numeri et tps. et nō exprimitur causa breuitatis. qz per hoc q in
ma significatione ponitur in omnibus alijs intelligitur.

Sciendū tercio q cōsequēter ostendit autor qu
sunt aduerbia tps sine que sit
gnificatio tēporalis. Dicens q aduerbia tēporis sunt hodie he
nunc et. Et nō reperitur eodē modo tempus in aduerbio sicut
verbo. quia verbū cōsignificat tēpus. i. hcat cū tpe vt dicit p
periarmenias. et ideo tempus est mod⁹ hcatandi datus verbo et
Aduerbia aut tēporalia hcat habitudinē tēporis mensurat⁹ a
rem temporaliter mensuratā. et ideo aduerbia principaliter signi
ficāt tempus. et nō ex cōsequēti sicut verba. Et ideo tempus nō
dicit accidere aduerbio. qz significare pncipaliter nulli parti dic
tur accidere. Et ita meli⁹ dicit autor. da aduerbia tēporis q si
ceret de tpe aduerbiij sicut in verbo de tpe verbi. Luz enī dicere
aduerbiū esse alicui⁹ tēporis crederet q tempus accideret adue
bio qd falsum est. Et postea ostēdit autor que sint aduerbia nūer

Dicens q aduer
la aduerbia pnc
cam verbi. sicut
pas nō est acciden
aduerbia numeri
am hcat nume
de pncipis exen

Sciendū

tu negādi sunt h
n qz cōiunctu
Et quādo est cō
gere aliqua exte
video negs fra
negs illud pro
seribo. qzqz in
participia. vt n
et quid sit hcat
aduerbiij. paten
poralis. numerā

Contra

Illud quod nō
vt patet per diff
esse aduerbio. et
aduerbum est
esset plus adue
tempora sicut
turuz vt cras.
sequēs nō solū
semel hcat singl
mō hcat. sed m
cadere partiōiō
Deciduo neq
male etēplifica
cia pbat⁹. qz a
negādi est separ
ponit per vna
est aduerbiū. S
tio est aduerbiū

Dicens q̄ aduerbia numeri sunt semel bis ter quater. et h̄cant il-
la aduerbia principaliter numerū. id est determināt numerū cir-
ca rem verbi. sicut patet cū dicūt legi semel. legi bis et ita nume-
rus nō est accidens aduerbiij. sed h̄catio numeralis Vnde quedā
aduerbia numeri h̄cant numerū determinate. vt semel bis ter. que-
dā h̄cant numerū indeterminate. vt sepius multociens &c. &c.
et de primis exemplificat autor.

Sciendū quarto q̄ p̄ter antoz exēplificat de aduerbijs negādi dicēs q̄ aduerbia negādi sunt haud nō neq̄. Vnde neq̄ quādoq̄ est aduerbiū et q̄nq̄ cōiunctio. Quādo est aduerbiū tūc eius officiū est negare. Et quādo est cōiunctio. tunc eius officiū est cōiungere et disiungere aliqua extrema respectu terciij. Vnde q̄nq̄ p̄iungit noia. vt video neq̄ fratrē neq̄ fororē. q̄nq̄ aut̄ inter p̄noia. vt neq̄ hoc neq̄ illud prodest mihi. quādoq̄ inter verba. vt neq̄ lego neq̄ scribo. q̄nq̄ inter aduerbia. vt neq̄ bene neq̄ male. quādoq̄ int̄ participia. vt neq̄ bibens neq̄ comedēs est ille homo. Et sic patet quid sit h̄catō in cōmuni. et quo modo capitur vt est accidēs aduerbij. parent etiā in speciali quattuor h̄cationes. scz localis tēporalis. numeralis. et negandi.

Contra p̄dicta arguit̃ p̄mo sic.

Illud quod nō potest adesse et abesse rei non potest sibi accidere. vt patet per diffinitionē accidentis. sed significatio nō potest ab esse aduerbio. ergo nō est accidens eius. Minor probat. qz omne aduerbium est significatiuū. et si ab eo seperaret significatio. non esset plus aduerbiū. ¶ Secūdo sic. In aduerbijs inueniūtur tria tempora sicut in verbo. scz presens. vt hodie. pteritū vt heri. futuru vt cras. ergo tempus accidit aduerbio sicut verbo. et p cōsequēs nō solū tria accidunt aduerbio. ¶ Tertio sic. hoc aduerbiū semel hcat singularitatem. et ista aduerbia bis ter quater pluralitātē hcant. sed numer⁹ gracia singularitatis et pluralitatis dī accidere partiōnis. ergo numer⁹ accidit aduerbio. ¶ Quarto sic. Nec dictio neqz est cōiunctio. cū habeat officiū cōiunctiōis. ergo male exēplificat autor hic de ipsa inter aduerbia negādi. cōsequēcia pbat. qz actus cōiunctiōis est cōiungere. et actus aduerbij negādi est separare. sed isti actus sunt distincti. ergo nō possūt imitari per vnā dictionē. ¶ Quinto sic. Illud quod destruit nō est aduerbiū. Sed omnis negatio destruit verbiū. ergo nulla negatio est aduerbium. Et per consequēs nullum est aduerbiū negādi.

Maior patet. quia aduerbium implet h̄cationem verbi. vt dicitur diffinitio aduerbij. Minor patet. quia cum dicitur nō currit. illa negatio nō destruit actum illius verbi currit.

Ad argumenta in oppositum.

¶ Ad primū dicitur q̄ significatio essentialis et generalis que determinat verbum nō potest ab adverbio separari preter subiecti corruptionem. et ista non accidit adverbio. Sed significatio specialis et accidentalis. que est determinare verbum hoc vel illo modo sc̄z gracia temporis. vel numeri. bene potest abesse adverbio. Et illo modo dicitur accidens. et separatur ab eo preter eius corruptionem. Vnde nihil prohibet q̄ illud quod secundū se est essentialē et naturale. cōparatum ad aliud h̄m habitudinem eius sit accidentale. sicut in simili punire latrones est naturale. sed punire hoc vel illo modo est accidentale et voluntariū. ¶ Ad secundū dicitur q̄ licet inueniat̄ tempus in adverbio tanq̄ h̄catio eius. Non tamen tanq̄ mod⁹ h̄candi. Nam licet aduerbium significet temp⁹. non tamen h̄cat cum tempore sicut verbum. Nam aliud est significare tempus et significare cum tempore. Significare enim tempus est de sua h̄catione principali importare tempus. Sed significare cum tempore est de suo significato dare intelligere aliquam differentiā temporis. sc̄z presens preteritum vel futurum. ¶ Ad terciū dicitur Licet hoc aduerbium semel significet singularitatem tanq̄ significatum eius. nō tamen de suo modo h̄candi. Neq̄ similiter bis vel ter importat pluralitatem de suo modo h̄candi h̄ de suo significato. Et inde est q̄ hoc aduerbiū semel potest cōiung cum verbo vtriusq̄ numeri. Nam congrue dicitur semel legi. si mel legimus. bis legi. bis legimus. quod nō contingeret si semel et bis importarent singularitatem et pluralitatem de suo modo significandi. ¶ Ad quartū dicitur. q̄ hec dictio neq̄ nō potest eodem modo esse cōiunctio et aduerbiū. sed diuersimode. Nam inquantum negat actum et tenet negative sic est aduerbiū negandi. Sec inquantū habet cōiungere voces et disiungere significata est cōiunctio disiunctiva. licet enim inquantum est cōiunctio sibi cōueniat cōiungere. tamē inquantū est disiunctiva sibi puenit disiungere. ¶ Ad quintū dicitur. q̄ aduerbiū negandi nō destruit omnē actum verbi. sed solū destruit actum specialem. et relinquit actū generalem. qui significatur per hoc verbum est acceptus. vt est cōmune ad esse in natura et ad esse in apprehensione. quemquidē actū non potest negare negatio Cum enim dicitur nō curro. solū negatur ille actus qui est currere. et nō actus generalis q̄ est esse.

Da affi

Postq̄ autor sup
cōsequenter deter
minat. quia licet
negatione. sicut esse
et nō esse. negatio
est q̄ esse. Hoc
est affirmati q̄
affirmati quin et
est sicut dictū est
ad aduerbiū et q̄
ratione etiā. q̄ qu
est diuersimode
Sed quando d
sequēter declar
vt en ecce. Ita
bendendum. id
tem bonādi sim
posita. Et in pr
cipiendo ea ver
res loquendo d

Sciend

aduerbiū quali
Ego quali vitu
tem. vt nor et
ostēdit vnica
vni geniti a pa
neritate sed of
sic exponat. vic
vni geniti. pate
luperet q̄ chri
quidē autor tra
tal. sunt docte p
q̄ a nomibus q̄
re fortiter. de p
loquantū descēdi
tio. Sed inquant
tamē verius d

De affirmādi ut etiāz quā nī.

Postq̄ autor superius determinavit de adverbij negandi. Dic
cōsequenter determinat de adverbij affirmandi. Cui⁹ ordinis ra
tio est. quia licet simpliciter et in diversis affirmatio precedat ne
gationē. sicut esse precedit nō esse. tamē in eodez quod potest esse
et nō esse. negatio precedit affirmationē. qz tale ens p̄us habet nō
esse q̄ esse. Hoc aut̄ modo cōsiderans autor. posterius de aduer
bio affirmādi q̄ negādi determinat. Dicēs q̄ ista adverbia dicunt̄
affirmādi quā etiā nī certe. Ista enī adverbia hēant affirmationē
Et sicut dictū est i precedētibus de hac dictiōe neqz. q̄ quādoqz
est adverbii et quādoqz cōiunctio. Ita etiā dicendū est de hac di
ctione etiā. q̄ quādoqz ponit̄ inter cōiunctiōes causales. S; hoc
est diversimode. quia cum cōiungit̄ ponitur inter cōiunctiones.
Sed quando determinat̄ actum verbi ponitur inter adverbia. Et
sequēter declarat̄ autor. q̄ quedam sunt adverbia demonstrandi.
ut en ecce. Ista enī adverbia excitant̄ auditorem ad aliquid appre
hendendum. ideo dicuntur adverbia demonstratiua. Adverbia au
tem hortādi sunt eya aye. Vnde aye eya sunt verba adverbialiter
posita. Et in proposito nō sunt alicui⁹ numeri nec persone. Licet
capiendo ea verbaliter ad vnum loquēdo dicimus aye. et ad plu
res loquendo dicimus ayate.

Osciendū primo q̄ adverbia similitudinis sunt
cen. sicut. quasi zc. Vnde hoc
adverbii quasi dicit similitudinem cum diversitate. ut patet hic
Ego quasi vitis fructificam Et quandoqz ostendit̄ improprietate
tem. ut nox et dies sunt quasi id est improprie cōtraria. quādoqz
ostēdit̄ unicā expressionē. ut i euāgelio Vidimus gloriā ei⁹ quasi
vni geniti a patre. ibi hec dictio quasi nō dicit similitudinē cū di
versitate sed ostēdit̄ unitatē. et exponit̄ pro vere. ita q̄ illa oratio
sic exponat̄. vidi mus gloriā eius. s. christi quasi vni geniti. i. vere
vni geniti. patet qz sicut quasi denotaret similitudinē cū diversitate
sequeret̄ q̄ christus nō esset vere vni genitus qd̄ est error. Conse
quēter autor tractat de adverbij qualitate. dicēs q̄ adverbia q̄li
tati sunt docte pulcre zc. Vnde ista adverbia dicuntur qualitatē
qz a nominibus qualitatem hēantibus descendunt. sicut de forte for
te fortiter. de pulcher pulchre zc. Vnde hoc adverbii similiter
iquantū descendit a nomie qualificāte scz filis d; adverbii qualita
tis. Sed iquantū de similitudinē. potest dici adverbii similitudinis
tamen verius dicitur similitudinis q̄ qualitatis adverbium.

Id ij

Sciendū secūdo q̄ aduerbia q̄ntitatis sunt m̄tum parum &c. et sunt pprie illa que descendunt a nominibus quantitatē significantibus. sicut multum quod descēdit a multis multa multū. inquantū multus significat quantitatē. et sic capitur materialiter. et sic quantū ad illud quod est. significat quantitatē. licet formaliter captum significet relationē ad paucum. Etia hoc aduerbium paulatim est aduerbiū quantitatē. quod descēdit a paulus. la. imm. considerādo ipsum quantū ad significatū eius. Et hoc testat pristinus in maiori volumine in tractatu de aduerbijs. vbi exemplificat de aduerbijs scantibus quantitatē. et dicit q̄ ab ocio venit ociatim. a parte venit partim. a paulo paulatim. Sed si cōsideratur quantū ad formā quā importat potest dici aduerbiū qualitatis. Sed de aduerbijs personalibus exēplificat autor. vt mecum tecū &c. Et iste voces s̄m pristinū sunt oratiōes et nō dictiones. quia vt dicit pristinus) prepositiōes cū p̄nominibus cōponi nō possunt. S̄z s̄m autorē istum sunt dictiones cōposite. eo q̄ vnico accētū profertur. Nam si nō essent dictiones. nō essent aduerbia. quia omnis parforationis est dictio. licet nō econtra Et hoc habet veritatem s̄m vsum. quia s̄m artem sicut pristinus loquitur magis dicuntur oratiōes. quia (vt dictū est) prepositiōes nō cōponunt cū p̄nominibus s̄m artem. sed solum s̄m vsum.

Sciendū terciō q̄ de aduerbijs dubitandi exemplificat autor. vt forsitan forsitan et sic de alijs. Et licet ista aduerbia determinēt totā orationem si preponant. vt forsitan veniet rex parisius. nō tamē determinant totā orationē nisi gracia verbi in ea positi. et ideo bene dicunt aduerbia. Sed de aduerbijs vocandi exemplificat autor. vt heus. similiter o inquantū ponitur vocatiue vt ibi o petre veni. ibi o est aduerbium vocādi. Et licet ista aduerbia vocādi in oratiōe posita nō sint partes principales. que sunt suppositum et appositum tamē sunt partes minus principales disponētes partes principales. ideo bene dicuntur aduerbia. Cōsequenter autor determinat de aduerbijs separādi. que sunt scorsum retrosum &c. que significant separationē vnius ab alio. et determināt verbum gracia separationis. De aduerbijs iurandi exemplificat autor. vt edepol castor &c. Et (vt dicunt quidā) illa vox medius fidius nō est aduerbiū. quia nō est dictio sed oratio. Sed tamen donatus eam ponit inter aduerbia. nō q̄ sit aduerbium iurandi. sed exemplificat hoc ppter aduerbium hercle. sic q̄ sit sensus. hercle medius fidius idest per berculē qui est medi⁹ fidius iouis. et ponitur ibi o pro l.

et dicit fidius p
medius fidius
medius. et fidius
das fidius. i. p
per ex almena
gis. mortalis au
fidius idest filius

Sciendū
ligo deū pocine
fos. eligo dilect
potest esse cōp
que est dilecti
lū verbū dēre
tini. q̄ imper
tarius impo
ideo hoc adue
imperatio. nō
natura optati
nat. vt forte fo
uerbia eūctis n
quālibet est dub
rerit casus. Sed
dico forte rex v
risius et hoc d
exēplificat au
minimū vald

Contra
Prepositio pre
sonalia cōponi
tio debet prepo
cū tecum. Et S
sonale. sicut illu
verbium non h
um. ergo mlla
habet qualitate
compositio seq
nonita ma reale
titati. et cōse

et dicitur fidius pro filius ut testatur remigius. Alij dicunt quod illa vox medius fidius est aduerbiū cōpositū ex tribus dictiōibus. scilicet de medius. et fidius et de ionis. id est de iuppiter. ita quod sit sensus medius fidius. id est per mediu filiu ionis iuro. id est per hercule quem iuppiter ex alcmene genuit. et ita hercules fuit immortalis ex parte ionis. mortalis autem ex parte alcmene. et ideo hercules fuit medius fidius id est filius quo ad immortalitatem et mortalitatem.

Sciendū quarto quod aduerbia eligendi sunt potius immo. ut cum dicitur diligo dei potius quam dyabolū. ibi potius tenet electione. ita quod sit sensus. eligo dilectionem dei. et negligo dilectionem dyaboli. quia ibi non potest esse cōparatio. cum ambo ibi non participet in eadem proprietate que est dilectio. De aduerbijs phibendi exemplificat ut ne. quod nullū verbiū determinat nisi verbiū optatiuū. Ad eū determinat imperatiuū. quia imperiū et phibitio non cōpaciuntur se. Et causa est quia optatiuus importat desideriu. sed nihil phibetur nisi quod desiderat. ideo hoc aduerbiū ne cōiungitur optatiuo et si quandoque iungitur imperatiuo. non tamen imperatiuus tenet in propria natura. sed in natura optatiui. De aduerbijs euentus autem consequenter determinat. ut forte fortuitu. Et licet omnis euentus sit dubius. tamen aduerbia euentus non possunt dici aduerbia dubitandi. neque econtrario. quia aliud est dubitatio et aliud euentus. Euentus enim est inopinatus rerū casus. Sed dubitatio est ambigue vite occupatio. Cum enim dico forte rex veniet parisiis. non dubito nec certifico regē esse parisiis et hoc denotat per hoc aduerbiū euentus. scilicet forte. Similiter exemplificat autor de aduerbijs cōparandi. ut sunt magis tam maximū minimū valde. Et sic patet de omnibus significationibus aduerbiorum.

Contra predicta arguitur primo sic.

Prepositio preponitur alijs partibus in oratione. sed aduerbia personalia cōponuntur ex prepositione et pronomine. ergo prepositio debet preponi. et sic debemus dicere cum me cum te. et non me cum tecum. ¶ Secundo sic. Illud quod non habet personam non est personale. sicut illud quod non habet albedinem non est album. sed aduerbiū non habet personam. ut patet in assignatione accidentium. ergo nulla sunt aduerbia personalia. ¶ Tertio sic. Illud quod habet qualitatem est completum et perfectum in natura. quia secunda compositio sequitur primam. sed aduerbiū non est huiusmodi. cum non sit ens reale. ergo aduerbiū non habet qualitatem nec quantitatem. et per consequens nulla sunt aduerbia qualitatis aut quantitatis.

¶ Quarto sic. Hoc aduerbiū poti⁹ est aduerbiū cōparandi. cui⁹ sit cōparatiui gradus sicut hic et hec potior et hoc poti⁹. ergo male dicitur autor ipm esse aduerbiū eligēdi. **¶** Quinto sic. Hic nō ponit aliqua aduerbia imparandi ergo nō debēt poni aduerbia phibēdi. qz impare et phibere sunt opposita. Adodo quicūqz tradit scienciā de vno oppositorū. debet etiam tradere de alio. quia omnium oppositorū est eadem disciplina.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dicit. qz licz ppositio preponat in orōne dū est simplex dictio. et etiā libere preponat alijs partibus in orōne. non tamen semp oportet preponi in dictiōibus cōpositis. immo etiā postponitur in cōpositiōe causa euphonie et boni soni. Sic etiā in ppositio. turpe em esset dicere cū me cū te. sed pulchre me cū tecū. g. zc.

¶ Ad sūm dicit. qz licet aduerbiū nō habeat personā que est modus loquēdi de se vt de se zc. et que est accidēs verbi vel pnois. tamē aduerbiū hz personā vt est hūane nature suppositū. et eodē modo quo hz personā aduerbiū dicit psonale. **¶** Ad terciū dicit qz illud quod hz qualitatē et quantitatē tanqz subiecta eorū est ens completū et pfectū in natura. Non tamē oportet hoc esse de illo qd habet qualitatē aut quantitatē tanqz pncipale eius significatū. Adodo aduerbia nō habēt qualitatē et quantitatē. sic qz essent subiecta qualitatē et quantitatis. sed habēt qualitatē et quantitatē sic qz significāt eas. **¶** Ad quartū dicit. Si hoc aduerbiū poti⁹ dicitur cōparatiui gradus. tūc est aduerbiū cōparandi. sicut cū dicitur diligo patrē poti⁹ qz matrē. sensus enī est diligo matrē. sed magis diligo patrē. ita qz tam pater qz mater participāt ī dilectione. Sed si hoc aduerbiū potius tenet electiue. ita qz vnū illorū habeat illam formā et aliud nō. tunc est aduerbiū eligēdi. vt in exemplo diligo deū potius qz dyabolū. **¶** Ad quintū dicit. qz licet aduerbiū imparandi autor nō ponat explicite. tamē implicite. Nam sub aduerbijs hortandi comprehendit omia aduerbia imperandi qui enī hortatur satis imperare videtur.

Lōgatio aduerbiorū in quo est

Post qz autor determinat de significatiōe aduerbiorū. Hic cōsequenter determinat de cōparatiōe. Cuius ordinis ratio est. qz significatio cōuenit omibz aduerbijs. Cōparatio autē nō. sed solū aduerbijs descendētibz a nobis cōparationē recipientibus. sicut hoc aduerbiū docte doctius doctissime. eo qz descendit a noie adiectiui scz doct⁹. sed genraliora sunt priora. ideo p⁹ determinat de

significatiōe qz cō
aduerbiū est in
pno et supla
pno. vt docti
bus diuisiōis e

Sciend

et. Vnde si non
declinatiōis. tur
minitudo o in e
largius. dū? si
hoc modo adue
firmiter largel
Imueniunt etiā
me pmo. secū
uerbia formant
ter sit fortiter.
remus dicere fā
tuo nois. neutri
disformant a m
eius venit doct
ni modo qd est
noie vms veni

Sciend

et cōposita vt
uerbia sunt de
indoctus imp
lū et decōpo
posita. vt dicti
cum et cōposit
mā diffinitur
mū quattuor
gris. vt indoct
efficaciter. Te
to et corrupto

Sciend

ostendit mū lē
ficam esse in lo
vt intus loqz

significatiōe q̄ cōparatiōe. In p̄ma parte dicit autor. q̄ cōparatiō aduerbiorū est in tribus gradibus cōparatiōis. scz positino comparatiuo et suplatiuo. Et dat exemplū de positino. vt docte. de cōparatiuo. vt doctius. de suplatiuo vt doctissimū vel doctissime. Et huius diuisiōis eodē mō pōt dari sufficiētia sicut data est in noie

Sciendū p̄mo q̄ de aduerbijs cōpabilib⁹ autor exemplificat p̄ hoc aduerbiū docte. Vnde si nōmē a quo descēdit aduerbiū cōparabile sit secunde declinatiōis. tunc aduerbiū ab eo descendēs formā a dō singula ri mutādo o in e. vt de docto sit docte Et ab ista regula excipiunt largius. durī⁹. firmius. lōgius. ⁊ quedā alia noia que nō formant hoc modo aduerbia sua. immo formāt ea tam in e q̄ in r. vt firme firmiter. large largiter. dure duriter. que cōtinentur in grecismo. Inueniunt etiā multa alia aduerbia termiata in e vel in o. vt p̄ma me p̄mo. secūde secūdo. Si autē fuerit terciē declinatiōis tunc aduerbia formant a dō correpta i et addēdo ter. vt a forti addendo ter sit fortiter. Inde excipit hoc aduerbiū facile. qz h̄m hoc debet remus dicere facili⁹. Vñ cōparati⁹ hui⁹ aduerbij similis est cōparatiuo nois neutri generis a quo formā. Vñ aduerbia trib⁹ modis formant a noibus. Quedā h̄m vocē et h̄cationē simul. vt a doctus venit docte. Quedā h̄m vocē tñ. vt ab hoc noie modus venit modo qd est aduerbiū t̄pis. Quedā h̄m h̄cationē tñ. vt ab hoc noie vnus venit semel. Et sic patet de cōparatiōe aduerbij.

Sciendū secūdo q̄ in aduerbio due sunt figure scz simplex vt docte prudēter. et cōposita vt indocte imprudēter Vnde h̄m pristinū aliqua aduerbia sunt decōposita figure. qz derivātur a noibus cōpositis. vt indoctus imprudēs. sed donatus nō ponit differentiā inter cōpositā et decōpositā figurā. immo sub cōposita cōprehendit decompositā. vt dictum est in noie. Et huius diuisiōis figure in simplicem et cōpositā eadē est ratio sicut in noie p̄noie et in verbo. Et etiā diffinitur sicut in istis partibus oratiōis. Et sicut noia componuntur quattuor modis. ita etiā aduerbia. Primo ex duobus integris. vt indocte imprudēter. Secundo ex duobus corruptis. vt efficaciter. Tercio ex integro et corrupto. vt inepte insulse. Quarto ex corrupto et integro. vt impie rēijs.

Sciendū terciō q̄ aduerbia localia sūt multiplicia. ideo determinat autor de eis ostendēs multitudinē eorundē. Et dicit q̄ quedā aduerbia significant esse in loco. vt intus foris. Alia sunt que h̄cant esse de loco vt intus foris. ⁊ ideo d̄t autor q̄ aduerbia de loco et i loco eandē

significationē habet. i. eandē litteraturā. ita q̄ sub vna voce p̄nt
importare ambas h̄cationes. Et dat autor exemplum. sicut bene
dicit̄ intus sum intus exeo. et similiter suz foris. venio foris. Alia
sunt aduerbia que h̄cant ad locum. sicut intro foras. Et alia sunt
que h̄cant per locum. sicut hac illac istac. Et illa aduerbia que sig
nificant ad locum et per locum aliam et aliā h̄cationē habet. Nam
ista aduerbia intro foras. aliter h̄cant q̄ illa hac illac istac. Vnde
quattuor sunt interrogatiua locorum et etiam nominū h̄cancium
locum. et generaliter quattuor sunt interrogatiua oim locorum. scz
quo qua vbi et vnde. quo querit ad locū. vnde cū querit quo vadis
tantū valet. i. ad quē locū vadis. Sed p̄ qua querit per quem
locū aliquis trāseat. vt cū querit qua vadis. i. per quē locū trans
sis. Vbi vero querit in quo loco aliq̄ sit vel fuerit. vt vbi es. i. i
quo loco es. Vnde autē querit de loco. vt cū querit vnde venis.
id est de quo loco venis. Et horū quattuor interrogatiuorū sic pōt
haberi sufficiētia. qz om̄e illud de quo querit aut est i motu aut in
q̄te. Si secundū sic de ip̄o querit per hoc aduerbiū vbi Si p̄mū
sic est tripliciter. vel hoc considerat̄ h̄m p̄ncipiū sui motus. et sic
querit de ip̄o p̄ vnde. Aut quātum ad mediū sui motus. et sic que
ritur p̄ qua. Vel quātum ad finē sui motus. et sic querit per quo.

Sciendū quarto

q̄ ad questionē factā p̄ quo
duobus modis responderetur
Vno mō per aduerbiū. Alio mō per nomen. Si per aduerbiū tūc
respondetur illa tria huc illuc istuc. Respondent̄ etiā ista aduer
bia intro foras. Si per nomē hoc est dupliciter. aut per p̄p̄iū aut
per appellatiuū. Si secundū sic debemus respōdere per accusati
uū casum mediāte prepositione ad. vt vado ad villā vel in villā.
Si per nomen p̄p̄iū hoc est dupliciter. qz vel illud est nomen pro
p̄rium ciuitat̄ vel ville simplex vel cōpositū. Si simplex tunc re
spondetur per accusatiū sine prepositōe. vt vado romā. Si cōpo
situm tunc respondetur per accusatiū mediāte prepositōe. vt va
do ad sanctum iacobū. vado ad montem pessolanum. Si vero re
spondemus p̄ verbum. sic debemus respondere per p̄mū supinū
vt vado lectuz. Vñ versus. Roma rothomagū vernone tendū
athenas. Siliter ad questionē factā per qua dupliciter responde
mus. scz per aduerbiū et p̄ nomē. Per aduerbiū. vt hac illac istac
Per nomē dupliciter scz p̄ nomē p̄p̄iū et appellatiū. Si sit appella
tiū sic respōdemus p̄ actiū mediante prepositōe per. vt qua va
dis. per villā per templum. Si sit p̄p̄iū nomē ciuitat̄ vel ville.
hoc ē dupliciter. qz vel illud est simplex vel cōpositū. Si simplex
sic debem⁹ respōdere per accusatiū sine prepositōe. vt qua trāsīs

trāsīs roma. Si
trāsīs. vt trāsīs p̄
vnde respōdem⁹ v
pernia et hoc du
spōdemus per ab
spōdetur in temp
hoc dupliciter. q
sic debemus resp
sem in mōte rec
Si vero illud no
plaris vel plura
ne declinatiōis.
respōdemus p̄ ge
Si tercie sic resp
vt rer̄ et vernon
tiū pluralē sine
Roma rothoma
nem factam per
vt hinc illuc ist
nomē p̄p̄rium a
per ablatiūm n
hoc est dupliciter
respōdemus p̄
cōpositū tunc
venio de sancto p
meabit athenis.
bumus romani
tionē propriorū
quattuor aduer
interrogatiua po
suo p̄ quo. Mac
vult ad vbi vere
sic patet de a
Contra
p̄p̄rianus nō ē
ergo iste autor
paratio acciden
cluniblis. cōseq
p̄p̄iū pars por
ratio figura si

transio romā. Si cōpositū. sic respondem⁹ p accusatiuū cū ppositiōe. vt trāseo per portā nicolai. Siliter ad questionē factā per vbi respōdem⁹ vno modo p illa aduerbia hic illic istuc. Alio mō per noia et hoc dupliciter. qz vel est nomen appellatiuū. et sic respōdemus per ablatiuū mediante prepositione. vt vbi est rex. respōdetur in templo. Vel est propriū nomen ciuitatis vel ville et hoc dupliciter. quia vel est simplex vel cōpositum Si cōpositum sic debemus respōdere per ablatiuū mediāte prepositione in. vt sum in mōte recluso. Vel per accusatiuū mediāte prepositiōe ad Si vero illud nomē sit simplex hoc est dupliciter quia vel est singularis vel pluralis nūeri. Si primū hoc est tripliciter. vel est p me declinatiōis. vel secūde vel terciē. Si prime vel secūde tunc respōdemus p genitiuū casum. vt rex fuit rome. vel rothomagi. Si terciē sic respōdemus per ablatiuū singularē sine prepositione vt rex est vernone. Si sit pluralis numeri sic respōdemus p ablatiuū pluralē sine prepositiōe. vt Rex fuit athenis. Vnde versus. Roma rothomago vernone meabit athenis Similiter ad questionem factam per vnde respondemus vno modo per aduerbiū. vt hinc illinc istinc. Alio modo per noia. et hoc dupliciter. Aut ē nomē ppiū aut appellatiuū. Si appellatiuum tunc respōdem⁹ per ablatiuū mediante prepositione de. vt de templo. Si ppiū hoc est dupliciter. aut est simplex aut cōpositus. Si simplex tūc respondemus per ablatiuū sine prepositione. vt venio roma. Si cōpositū tunc respondemus per ablatiuū cum prepositiōe. vt venio de sancto paulo. vnde versus Roma rothomago vernone meabit athenis. Et ista quattuor nomina scz rus domus milicia humus romanis militibus et homibus appropriata sequūtur rationē priorū nominū in omnibus questionibus factis per illa quattuor aduerbia. Que autem aduerbia respondeāt ad illa in interrogatiua potest sciri p hec metra. Nunc illuc istuc dic si sit questio p quo. Nunc illac istac dic. si sit questio per qua Nunc illic istic vult ad vbi vero reddi. Nunc illinc istinc dicas si queritur vnde Et sic patet de aduerbijs localibus.

Contra p̄dicta arguit p̄mo sic.

Priscianus nō enumerat cōparationem inter accidentia aduerbij ergo iste autor nō deberet eam enumerare. ¶ Secūdo sic. Si cōparatio accideret aduerbio sequeretur qz aduerbiū esset pars declinabilis. cōsequens ē falsum. ergo illud ex quo sequitur. p̄na tamē patz qz pars ponit in specie p suos modos significādi. Sed cōparatio et figura sunt modifiādi partiū declinabiliū. q̄ si acciderent

aduerbio. aduerbiū esset pars declinabilis. ¶ Tercio sic. Omne quod habet figurā est figuratū. sed aduerbia nō sunt figurata cuz nō sint corporea nec quanta. ḡ aduerbia nō habent figurā. et per cōsequēs male assignat figura pro accidēte aduerbij. ¶ Quarto sic. autor sufficienter determinat de aduerbijs localibus in illa parte. da aduerbia loci. ergo frustra determinat hic de aduerbijs localibus. ¶ Quinto sic. aduerbia que querūt de esse i loco et de esse de loco sunt diuersa. ergo etiā ea que respōdentur ad ipsa debent esse diuersa. et per cōsequens male dicit autor q aduerbia de loco et i loco eandem significationem habent.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dicitur. q iste autor et pristinus habuerunt diuersas cōsideratiōes assignādo accidentia aduerbij. qz pristinus solum assignat illa accētia. que cōueniūt omibus aduerbijs. et qz sic nō est de cōparatiōe. vt dictū est. ideo pristinus nō ponit eā. Autor vero noster volens instruere iuuenes posuit omia accētia aduerbio cōuenientia sine omibus sine aliquibus. ¶ Ad secūdū dicit. q pars in specie partis reponit per suū modū significandi essentialē et specificū. et nō per modū significandi accidentalē. quales sunt isti scz cōparatio et figura. ¶ Ad terciū dicit q aduerbiū eodez modo quo est figuratū habet figurā. Nam qz omne aduerbiū est simplex vel cōpositū. ideo aduerbiū bz simplicē vel ppositā figuram. Sed qz aduerbiū nō habet figurā que terminio vel terminis clauduntur. ideo aduerbia nec sunt quāta nec corporea nec qualia. nec tali figura figurata. ¶ Ad quartū dicit. q aduerbia localia sunt in multiplici differētia. Nam quedā sunt interrogatia. z quedā respōsina. et quedā significāt esse in loco. et quedā de loco. ideo vt illa nota sint. necessariū est determinare de eis. ¶ Ad quintū dicit. q p significationē intelligit autor litteraturā vel vocē. Nam hoc aduerbiū intus sub vna voce hcat esse in loco et esse de loco. et nō vult autor q habeant eandem significationē fm esse suū.

Articipiū qd est psonis

Postq autor superius determinauit de aduerbio. hic consequenter determinat de participio quia priorē locum non potuit inuenire. Nam nomen simpliciter ē prior pars. vt dictum est prius. Pronomē vero in se cūdo loco locatur gracia nominis tanq vicarius eius eo q etiam significat substantiam sicut nomen. Et quia verbū est princi-

partis pars post
um posuit ver
minio post su
cipiū in quito loc
nomē et verbū. q
qz cognitio medi
hui ponere prius

Sciendū

nate cōiungi nō
m dicere ego sci
lego. ob hoc ergo
iungerent. vt dic
causa est. qz obli
ideo necesse fuit
gens scribo. lege
vt actus actui p
per mutationē h
est etiam addi
lucēte dies est

Sciendū

pianonimis et
manifestat et ost
verbi. Dices q
pora et hcatide
telligit partes
nis loco gener
rū parciū recip
tū debet itelligi
dem accētia i n
qz bz sūlia acc
modorū candi

Sciendū

participium sue
Nam participi
sua. Similiter a
lectatū finitur
cōtione. Et bi
a noie z verbo

palior pars post nomē. ideo tertio loco ponit. Similiter aduerbi-
um postponit verbo. tanq̃ adiectiuū post suū substantiuū ⁊ deter-
minatio post suū determinabile. et ideo necesse fuit ordinare parti-
cipiū in quito loco. Et licet participiū quodāmodo mediet inter
nomē et verbū. q̃ capit partē vtriusq̃. nō tamē ponit in medio.
q̃ cognitio mediū dependet ex cognitione terminorū. ideo necesse
fuit ponere prius nomen et verbū anteq̃ participium.

Sciendū p̃mo q̃ participiū inuentus fuit triplici
de causa. Prima q̃ duo actus ime-
diate cōiungi nō poterāt sine cōiunctione media. Nō possumus
enī dicere ego scribo lego. sed bene possumus dicere. ego scribo ⁊
lego. ob hoc ergo inuentū fuit p̃icipiū. vt duo actus immediate cō-
iungerent. vt dicendo ego legens scribo. pro lego et scribo. Alia
causa est. q̃ obliqui nō potuerunt cōstrui intransitiue cum verbo
ideo necesse fuit inuenire participiū in obliquis. vt diceremus le-
gens scribo. legentē audiui. et sic p̃ alios casus. Tercia fuit causa
vt actus actui preberet cōcomitanciā. vt hic sole oriente dies fit
per mutationē huius verbi oritur in hoc participiū oriente. Pos-
test etiam addi alia causa. scz breuitas. Nam breuius dicitur sole
lucente dies est. q̃ si diceretur si sol lucet dies est.

Sciendū secūdo q̃ participiū ab antore sic dif-
finitur. Est parsozonis partē cas-
piens nomis et verbi et partē ab vtroq̃. quā diffinitionem antoz
manifestat et ostēdit quid intelligat per partē nois et per partem
verbi. Dices q̃ participiū capit a noie genera ⁊ casus. a vbo tem-
pora et h̃cationses. ab vtroq̃ numerū et figurā. Et ita per partē in-
telligit partes accidentiū. Vnde in hac diffinitōe ponit parsozo-
nis loco generis. et totum residuū loco differētie. Nulla enī alia
rū parciū recipit sua accētia a noie et a vbo sicut participiū. Nō
enī debet itelligi q̃ participiū capiat accētia a noie et vbo sic q̃ ea-
dem accētia i numero sunt in noie vbo ⁊ participio. Sed itelli-
gi q̃ h̃z silia accētia accētib⁹ nois et vbi. et hoc est qd̃ dicit antoz
modorū sc̃andi cū dicit. A verbo partē et a noie participantē.

Sciendū tercio q̃ p̃icipiū recipit duo genera p̃-
cipiū a noie et a verbo. recipit enī
participium sue significationis partē. et partem suorū accidentiū
Nam participiū capit a nomie substantiā infinitam genera et ca-
sus. Similiter a verbo habet partē sue h̃cationis. scz actū spetia-
lē et actū finitum et partē suorū accidentiū. vt tempora et signifi-
cationes. Ex h̃is duabus significatiōibus quas participiū capit
a noie ⁊ a verbo. oritur modus significādi essentialis ⁊ specificus

qui est significare per modum fluxus et fieri vnite substantie. Vt
cū dicit legens importat substantia infinita. cuius signū est. qz hoc
participiū exponit p hoc nomen infinitū qui. vt dicēdo legēs. i.
qui legit. Similiter importat actus spetialis z finitus. qui est le-
gere p hoc picipiū legēs. z ita participiū differt ab omibz alijs
partibusōis Et omne participiū significat actū vnitū subē. Et
p hūc modū specificum differt participiū tam a noie q̄ a verbo.
licet quodāmo teneat mediū inter illa. qz nomē hcat subām sim-
plicē et verbū actum simplicē. participiū vero vtrūqz Et licet p-
icipiū habeat partē duarū parciū. nō tamē sequitur q̄ sit duplex
parsoōis. sicut cū aliquis sit discipulus duorū magistrorū nō se-
quitur q̄ sit duplex discipulus immo est solum vnus.

Sciendū quarto q̄ licet autor nō dicat expli-
cite in diffinitōe q̄ picipiū
capit partem sue hcationis ā nomie et a verbo. tamen implicite.
Cum semper in posteriori intelligatur prius. Modo sic est q̄ ac-
cidentia sunt posteriora hcatione. ideo cum tangit autor expresse
in diffinitōe participij partem accidentiū. satis tangit implicite
partem sue hcationis. Vnde cōueniēcius est q̄ participiū capi-
at a nomie subām generalem et infinitā. et a verbo actum specia-
lem et finitū. q̄ eōuerso. scz q̄ habeat a verbo actum infinitū et
a nomie subām finitā. Quis ratio est. quia illud quod habet se
vt materia vel habet modū materie. debet esse infinitū et indeter-
minatū. Sed illud qd habet modū forme est determinās et finies.
Sed in cōpositōe participij subā quā recipit a noie hz se in ratōe
materie. sed actus quā recipit a verbo habet se in rōne forme. qz
ppriū est materie substare. ppriū vero forme finire z determinare
ideo subā in participio debet esse infinita et indeterminata de natu-
ra sua. et actus vnitus subē debet esse vnies et finies ipaz subāz
Et sic patet que sit diffinitio participij data a donato. et quomō
intelligatur. A pristiano autem sic diffinitur participiū. est parso-
rationis hicans cum tempore et casu agere et pati.

Contra p̄dicta arguit p̄mo sic.

Participiū habet hcationem nomis et verbi. cū capiat partē ab
vtrōqz. ergo participiū est cōmuniū verbo. quod solū habz suā
ppriam hcationem. sed cōmuniōra sunt priora. vt dicit p̄mo phi-
sicoz. ergo participiū debet precedere verbum. ¶ Secūdo sic
Vnius partisoōis debet esse vniciū hcatum. sed participiū non
habet vnū significatū. sed duo. quia substantiā hcat et actū. ergo
participiū nō est vna parsoōis ¶ Tertio sic. qd cadit ab altero

manet in eo. ergo
trunc nomen nō
non capit genera-
non caperet a ve-
3da diffinitio cō-
sunt alijs a diffi-
tem a nomine z
w. ergo nō omi-
capia. ergo ista
omnis parsonat
ed participiū
quia capit suam
ergo non est pa-

Ad arg

Ad primū de
nem nomis et te-
libz que sunt
eodem modo si-
ms. dato etiā q̄
positio eius dep-
q̄ licet participi-
ficat ea per mod-
tum est substant-
vero per modum
ria et forma sit
anima. q̄ nō est
Ad terciū dicit
veritatem acci-
bet cōsimiles ca-
3d in specie. ¶
partem ac-
solum ab ipsis c-
nō sequitur q̄ di-
ponitur. q̄ licet p-
era verbo. non t-
sui soli cōuenien-
vānem dicitur
bene capit simili-
sunt in nomine et

manet in eo. ergo si participium capit a nomine genera et casus. tunc in nomine non manerent. quod est falsum. ergo participium non capit genera et casus a nomine. Similiter possit probari ergo non caperet a verbo tempora et significationes. ¶ Quarto sic: Ista diffinitio cōuenit istis nominibus armiger dapifer. ergo conuenit alijs a diffinito. Antecedens probat. Quia ista capiunt partem a nomine et partem a verbo eo quod cōponuntur ex nomine et verbo. ergo nō omnia capientia partem a nomine et a verbo sunt participia. ergo ista diffinitio non cōuenit soli diffinito. ¶ Quinto sic Omnis parsonationis imponitur primo et per se ad significandū sed participium nō primo et per se imponitur ad significandum. quia capit suam significationē a nomine et a verbo. ut dictum est ergo non est parsonationis.

Ad argumenta in oppositum.

¶ Ad primū dicitur. quod participium nō capit totam significationem nominis et totam significationem verbi. sed bene habent similia hijs que sunt in nomine et in verbo. Et adhuc nō importat ea eodem modo sicut nomē et verbum. ideo nō sequitur quod sit cōmuniū. dato etiā quod sit cōmuniū. nō tamen debet precedere. quia cōpositio eius depēdet ex nomine et verbo. ¶ Ad secundū dicitur quod licet participium significet substantiā et actum. nō tamen significat ea per modum pluriū. sed per modum vniū. quia (ut dictum est) substantia se habet per modum materie et potencie. actus vero per modum forme. Modo ex actu et potentia. siue ex materia et forma sit vnum per se. Et ideo dicit philosophus secūdo de anima. quod nō est querēda causa quare ex anima et corpore fiat vnum. Ad terciū dicitur. quod (ut dictum est) participiū non capit similitudinem rei veritatem accidentia a nomine. sed solum similitudinariē. eo quod habet cōsimiles casus et genera sicut nomen non tamen in numero sed in specie. ¶ Ad quartum dicitur. quod armiger et dapifer nō capiunt partem accidentiū nominis et verbi. sicut participiū. sed solum ab ipsis capiūt partē cōponentem. ex qua cōponūtur. ideo nō sequitur quod diffinitio cōueniat alijs a diffinito. ¶ Ad quintū dicitur. quod licet participiū capiat significatū materialiter a nomine et a verbo. non tamen formaliter. sed habet propriū significatū sibi soli cōueniens. scilicet significare actū vniū substantie. Et ad probationem dicitur. quod nihil capiat vniū a nomine et a verbo. sed bene capit similitudinariē. et ideo participiū presupponit ea que sunt in nomine et in verbo.

Participio quot accidunt Sex

Postq̃ autor determinat de p̃icipio quantum ad eius eẽntialia. Nunc cõsequẽter determinat de ip̃o quantum ad eius accẽtialia. Et p̃mo i generali ostendit que et quot sint accẽtia ipsius. Deinde de vnoquoq̃ in speciali determinat. In p̃ma parte dicit autor q̃ sex sunt accẽtia p̃icipij. scz gen⁹ casus tẽpus hcatio numer⁹ et figura quorũ sic habet sufficiẽtia. qz omne quod accidit p̃icipio vel accidit ei gracia nomis vl⁹ gracia verbi vel g̃ra vtriusq̃. Si p̃mũ hoc est dupliciter. qz vl⁹ illud accidit sibi ex parte qualitatis. vel ex pte subẽ. Nã illa subã quã importat p̃icipiũ est informata aliqua qualitate. licet illa qualitas se nõ habeat hic tanq̃ vltim⁹ act⁹. Si p̃mũ sic est genus. Si s̃m sic est casus q̃ est dispositio subẽ ad actum. Et genus sumit a qualitate actiua vel passiua vel indistincte habente. Si vero illud accidens insit p̃icipio gracia verbi hoc est dupliciter. qz vel illud accidens est absolutũ vel respectiũ. Si p̃mũ sic est tẽpus. Nã tpe variato nõ variat cõgruitas. Ideo tẽpus est accidens absolutũ. Si secundũ sic est significatio. variat enim hcatioẽ participij variat cõgruitas oratiõis. Nã cõgrue dicitur ego sum legẽs librũ. incõgrue autẽ ego sum lectus librũ. et hoc est solũ virtute mutatiõis actiue hcatioẽ in passiua Si vero accidens insit p̃icipio g̃ra vtriusq̃. scz nois et vbi hoc ẽ dupliciter v se tenet ex pte materie. et sic est nũmer⁹. vel g̃ra forme et sic ẽ figura

Sciendũ p̃mo

q̃ autor enũerat illa accẽtia in pl⁹ Dicẽs genera tpa et significatiões. Qui ratio est. qz si singulariter enumeraret dicẽdo gen⁹ tempus significatio. videret q̃ p̃icipiũ nõ acciperet nisi vnum casum et vnu genus a noie cũ tamẽ recipiat sex casus. et quattuor genera. Similiter dicendũ est de tpe. Nã participiũ recipit tria tẽpora verbo. scz p̃sens p̃teritũ et futurũ. Similiter etiã plures sunt significatiões in p̃icipio. ideo meli⁹ loquit̃ pluraliter q̃ singulari. Nec simile est de istis accẽtibz in participio in noie et in verbo. qz genus et casus insunt nomi ex sua p̃pria natura. et nõ gracia terius. et sumũtur a p̃prietatibz rei significate per nomen. idẽ certũ est q̃ in noie sunt plures casus et plura genera. et ideo enũmerãdo accidentia in nomine dicitur genus casus et c. in singulari. sed hic nõ debet sic fieri p̃pter predictam causam.

Sciendũ secundo

q̃ participiũ nõ potest recipere modum a verbo. sicut accipit tempora et significatiões. Quia modus nihil aliud est q̃

dictio actus ad
tioneus ad i
participiũ impo
nã actũ vni
cũ nõ indiget m
et cõparatio nõ
possit cõparari n
mari in or. qd o
solutiũ possit r
et alium quẽ su

Sciendũ

autor p̃mo deter
cipiõis. scz mas
cõmune vrbic e
muni trũ. et nõ p
genus. qd nõ dic
q̃ habet a verb
sunt accidentia d
mune diuim. cõm
picipio. Particip
tribz parvis ani
mum nõ signific
etmũ. ideo partic
are speciem sub
tis p participiũ
genus. Unde ex
veribus autor nõ
ria genera bene
mus articulis ad
muni generis et
mũ est masculini g
mũ indigemus ar
tã qua possit ad
ne genus nõ tamẽ
mũ picipij. imo r
mũ significare acc
actiũ generis. sed
cipere iug. sic q
in or. Cum ego p

nt De

eius eēntialit
ecēntalia. Et
us. Deinde
icit autor q
umer? r figur
icipio vel acc
z. Si pūm hoc
itatis. vel ex
ormata aliqu
olum? acc? S
tto subē ad ac
ua vel indit
gracia verbi hoc
respectuū. Si
ritas. Ideo t
ificatio. variat
Ma cōgrue dic
ctus libri. r b
na. Si vero ac
e dupliciter
ne r sic ē figura
a accētia in p
et significatō
do gen? temp
si vnum casum
quattuor genera
cipit tria rēpo
ia plures sum
iter q? singula
noie et in vtr
a. et nō gracia
par nomen. id
nera. et ideo en
sus rē. in singu
sam.
um nō potest re
a verbo. sicut
bil aliud est q?

elinatio actus ad subām. quē actum ipsa subā terminat. et finit ra
tione cuius ad ipām subām per modū actus inclinā. sed actus p
participiū importatus. actu cōiunctus est subē. cū participiū sig
nificet actū vnitū subē. ideo nō indiget inclinatiōe. et p cōsequēs
etiā nō indiget modo. cum modus sit inclinatio quedam. Simili
ter cōparatio nō accidit participio. quia picipiū vocaliter non
potest cōparari nisi trāseat in vum nois. q? participiū nō pōt ter
minari in oz. qd oporteret si cōpararet. Et similiter si cōpararet ei
suplatiu? posset regere gtnū hū donatū. et tūc picipiū aliū rege
ret casum quē suū verbū. Nullū enī verbū hū se regit genitiuū:

Sciendū tertio

q? genera insunt picipio gracia
nois. ideo inter accētia picipiū
utor pmo determinat de genere dicēs. q? quattuor sunt genera pti
cipiorū. scz masculinū vt lect? femininū vt lecta. neutru vt lectū
ōmune vt hic et hec et hoc legēs. Et accipit hic cōmune pro cō
muni triū. et nō pro cōmuni duū. Vnde cōmune duū est cōmune
genus. qd nō dicit accidere participio. q? picipiū ratione actus
quē habet a verbo significat agere vel pati. Sz actio et passio nō
unt accidentia cōmunia. ideo participium nō potuit habere cō
mune duum. cōmune aut ē triū est omne genus. et illud accidit p
icipio. Participiū autem genus epicenū non habet. quia tale at
ribuit parvis animalibus. et volatilibus et piscibus. participiū
utem nō significat talia animalia. quia omne participiū est adie
ctiuū. ideo participium nō habet epicenū genus. Similiter desig
nare speciem sub genere est aliquid speciale. Sed actus importa
us p participiū est cōmunis. ideo picipium nō habet epicenum
genus. Vnde exemplificādo de masculino feminino et neutro ge
neribus autor nō dicit hic lectus. hec lecta hoc lectum. quia ista
ia genera bene possunt discerni sine articulis. sicut enī nō indige
mus articulis ad sciendū q? bonus sit masculini generis. bona fe
minini generis et bonū neutri generis. Sic nec ad sciendū q? lec
tus est masculini generis. lecta femini generis. lectū neutri gene
ris indigemus articulis. Et licet in verbo reperiā aliqua pprie
as a qua posset accipi masculinū scz qualitas actia. et etiā cōmu
e genus nō tamē ab istis pprietatib? repertis in verbo sumit ge
nus picipij. imo reperit a pprietatib? repertis in noie. Similiter
iā significare actū solū nō facit actiū genus. quia sic legor esset
ctiū generis. sed hcare actum sub illa terminatiōe o. et posse ac
pere r sup o. sic q? actiū genus faceret passiū genus terminatū
oz. Cum ergo participia non possint hoc modo in o terminari,

inscipientes r super o nō recipiunt suū genus a vbo. sed a nomine
Vnde eodem modo posset hic genus diffiniri in cōmuni ⁊ etiam
masculinū femininū et neutrum. sicut diffinita sunt in nomine. q
ab eisdē proprietatib⁹ ortū hñt. ideo hic causa breuitatē obmittunt.

Sciendū quarto

q sex sunt casus participiorū sicut nominū pronomini
scilicet nominatiuus genitiuus et sic de alijs. Nominatiuus vt hī
et hec et hoc legens. Genitiuus vt huius legētis. ⁊ sic de alijs c
sibus tam in singulari q̄ in plurali. sicut patet clare ī certis. Et e
emplificat autor poti⁹ de hoc p̄icipio legens q̄ de alijs duplici
causa. Prima est. q̄ ipm est p̄mū inter omia participia cū sit p̄se
tis t̄pis. ergo exemplificat de ipso tanq̄ de priori. Alia causa p̄
esse. q̄ hoc participiū importat tria genera sub vna voce solum
ideo declinādo ipm per omēs casus. ostendit quomodo declina
per tria genera. quod nō faceret si declinaret hoc participiū lec
a. um. et etiam illud nō esset p̄sentis tēporis. immo p̄teriti tē
ris. et sic mutaret tempora. et aliter declinari nō potest. ideo p̄
pter istas causas melius exemplificat de hoc participio legēs
de alijs. Vñ tot sunt casus in p̄icipio sicut in noie et in p̄noie.
eodem modo nominant. ideo omia dicta de genere et casu notēt.

Contra p̄dicta arguit p̄mo si.

Persona etiam accidit participio. ergo nō tantum sex sunt ac
dencia participij Antecedēs patet per autorem modorū signific
di dicentē. dicas hinc parti personam posse creari Secundo p̄
tur. quia omia participia sunt alicuius persone. ¶ Secundo
Participiū habet actum verbi. cum significet actum verbi sicut
verbum. sed verbo accidit modus. ergo etiam p̄icipio. et p̄
sequens nō solum sex sunt accidentia eius. ¶ Tertio sic. Quia
p̄icipiū est derivatiue speciei. et species derivatiua est spēs. ergo
omne p̄icipium est alicuius speciei. et p̄ consequēs species deri
assignari p̄ accidente p̄icipij. ¶ Quarto sic. Illud qd est p̄cipi
cuius. nō accidit sibi. immo est de essentiali cōstitutione eius. ad
gen⁹ et cas⁹ sūt partes participij. ergo nō accidunt p̄icipio Ant
cedens patet. quia p̄icipiū capit p̄tem a nomine scz genus ⁊ casus
ergo genus et casus sunt partes participij. ¶ Quinto sic. hoc
p̄icipiū pregnans terminat in ans. et tamē nō est omis generis. ergo
nō omne p̄icipium in ans terminatū et etiā in ens. vt nubes
est omnis generis. ⁊ sic videt q̄ autor nō bene exemplificat de
neribus participiorū. Minor probat. quia res huius participi

dicans tāto p
fuit hoc nomen
res tantū ad fem

Ad arg

Ad p̄mū dicit q
ulla inueniunt
dicit debet sibi
nō est de p̄sona
atur nōi p̄sona
tūne ille actus
actus nō est sol
voluit autor n
sed dicit q̄ po
dicit. q̄ actus
est vnitus sub
pōt addi p̄cipi
in p̄icipio. nō
uenit sibi hī
tam dī. q̄ gen
nō p̄bationē
cialem a nomi
q̄ genus ⁊ casus
tam dicit. q̄ li
tamen de suo

Tem

Potē q̄ auto
p̄mū capit
determinat de
et h̄catione.
ta a nomine.
te dicit autor
gens. p̄teriti
p̄mū hīc
nō minus p̄
sunt quinqz
la. Quorū
tūm in p̄
p̄cipiū diffi

pregnans tantū pertinet ad mulieres ergo tñ erit femini generis.
sicut hoc nomen nutritrix est tantū feminini generis quia significat
res tantū ad feminas pertinētes.

Ad argumenta in oppositum

Ad pñm dicit q oia picipia reperiunt eisdē psonē. scz terciē. &
nulla inueniunt pñm vel secūde. sed illud qd assignat alicui p acci-
dēte debet sibi cōuenire hñ omēs suas dñcias siue spēs. sed sic
nō est de psona in picipio que inest ei sicut noi. ideo sicut nō assignat
natur noi psona. ita neqz picipio. Et licet picipiū importat actū
tamē ille actus nō potest cōuenire pñm et secūde psonis. qz ille
actus nō est solus. sed vnitus subē. que temp ē terciē psonē. Nec
voluit autor modorum hñcādi q actu psona sit assignata picipio.
sed dicit q potuisset sibi assignare si ipositor voluisset. ¶ Ad hñm
dicit. q actus subē ideo modus q dicit inclinationē nō terminat. nō
est vnitus subē ideo modus q dicit inclinationē nō terminat. nō
pōt addi picipio. ¶ Ad terciū dī. q licet aliqua spēs inueniat
in picipio. nō tamē spēs debet assignari p modum hñcādi. qz nō cō-
uenit sibi hñm vtranz dñiaz. sed solū hñm dñiationē. ¶ Ad qñ-
tum dī. q gen⁹ et casus non sunt ptes picipij sed eius accñtia. et
ad pbatōnē dī q nō debet itelligi q picipiū capiat partē essē-
cialem a nomine. sed capit partē accidēcium nois. ideo non sequit
q genus & casus sint partes ei⁹. sed solū sunt accñtia. ¶ Ad quin-
tum dicit. q licet hoc picipiū pregnās tantū pñet ad feminas
tamen de suo modum hñcādi potest etiā cōuenire alijs a feminis.

Tempora picipioꝝ quot sunt

Postq autor superius determinauit de accidentibus que partici-
piū capit a nomine. scilicet de genere et casu. ¶ Dic cōsequenter
determinat de accidentibus que capit a verbo. scilicet de tempore
et hñcatione. Et quia nomen pñcedit verbum. ideo accñtia sump-
ta a nomine. pñcedunt accidentia sumpta a verbo. In pñma pars
te dicit autor q tria sunt tempora in picipio. scz pñsens vt les-
gens. pñteritū vt lectus. futurū vt lecturus vel legendus. Et ca-
piuntur hic tria tempora pro temporibus principalibus verbi et
nō minus principalibus verbi. ideo licet in declinatione verborū
sint quinqz tempora. picipiorum tamen sunt tantū tria principa-
lia. Quorū sic habetur sufficientia sicut in verbo. Nam eodē mō
sumuntur in picipio et in verbo tempora. Et etiā eodem modo
possunt diffiniri. ideo oia dicta in verbo de tpe hic pñsupponuntur.

Sciendū pmo q omne picipiū terminatū in an-
 matur a pma persona preteriti impfecti temporis indicatū mor-
 di mutando bam in ns. vt de amabam fit amans. Et huius cau-
 sa est. quia pteritum impfectum aliquid dicit pſentis ⁊ aliquid p-
 teriti. et idem facit picipium pſentis temporis. et ideo maiorem
 habet cōuenientiā cum pterito impfecto q̄ cum alijs tēporibus
 ideo potius ab eo q̄ ab alijs temporib⁹ format. Sed picipia ter-
 minata in tus sunt pteriti temporis. et etiam in sus et in rus. vt
 lectus nſus nixus ⁊ formatur ab vltimo supino. h̄t a lectū addē-
 do s fit lectus. Cuius ratio est. quia vltimū supinū dicit actū pro-
 priū et pteritum. cum enī dicit venio lectū. sensus est q̄ ille act⁹
 est pteritus et quod a me aliquid sit lectum. picipium vero pte-
 teriti temporis hoc idem dicit. ideo illud picipium lectus. a um
 cōueniēter formatur ab vltimo supino. Participia vero futuri tē-
 poris descendētia a vbis actiuis terminātur in rus. et etiā forma-
 tur ab vltio supino addita rus. Sed picipia futuri tps descendē-
 tia a verbis passiuis terminant in dus. et formatur a gto picipiū
 pſentis tps. mutādo tis in dus. vt legentis legendus.

Sciendū secūdo q quicq sunt significatiōes p-
 ticipiorum scz. actiua passiua
 neutra cōmunis et deponens. Cuius diuisionis eadem est ratio.
 sicut diuisionis generis verbi in actiū passiuū neutrū ⁊c. Nam
 idem est genus in verbo et significatio in picipio. et eandē habz
 cōstructionem picipiū actiue significatiōis apartepost sicut ver-
 bum actiui generis. Et eodem modo dicere de significatiōe passi-
 ua picipij et in verbo de genere passiuo. et ideo tot assignat autor
 significatiōes in picipio quot sunt genera in verbo. Vnde signi-
 ficatio in participio sic potest diffiniri. Est quedā ppietas que in
 est participio. ex eo q̄ descendit a verbo actiuo passiuo neutrali cō-
 muni vel deponenti. Ab autore modorū significandi sic diffinitur
 Est quidam modus significandi datus participio ad designandū
 actum suū vt remanet in subiecto suo. vel vt transit in aliud. vel
 vt recipit in aliud. et per primā particulā intelligitur significatio
 neutralis. per secundā intelligit actiualis. per terciā passionalis.
 Et sic patz q̄ sicut sunt tria genera pncipalia in verbo. scz actiū
 passiuū et neutrū. ⁊ alia sunt quodāmodō cōposita ex ipis. ita in p-
 cipio sunt tres hcatōnes pncipales. scz actiua passiua et neutra
 et alie due formant ab hys. Vñ qū dicit autor in textu hcatōes p-
 ticipiorū quot sunt debet itelligi q̄ picipia que descendūt a ver-
 bo actiuo sunt actiue hcatōis participij. Et similiter itelligendū

est de alijs. Et ibi autor nō respondet per numerū. qz cū sint quāqz genera in vbo. satis notū est qz etiā sunt quinqz significatiōes. participiorū. que etiā patent per ordinem in textu.

Sciendū tercio qz (vt autor dicit) ab actiuo verbo duo participia veniūt. scz p̄sens in ans vel in ens. et futurū in rus. Et ista p̄cipia dicuntur actiua. Et a verbo passiuo duo p̄cipia veniūt. scz p̄teritum in tus et futurū in dus. Et a neutro descendunt duo p̄cipia sicut ab actiuo. vt stans staturus. Vnde sicut nō dicit omnimodā similitudinem. p̄cipia enī descendētia a verbo neutrali nō possunt esse significationis actiue. sicut p̄cipia descendētia a verbo actiuo. Sz sicut solū dicit similitudinē quo ad tempora et quo ad formationē. ita qz sit sensus. qz eodē modo descendūt participia a neutro sicut ab actiuo. Vnde p̄teritū nō potest descendere ab actiuo vt a passiuo. Quia verbum actiuū et neutrum significant actionē. Actio autē nō habet esse in p̄terito. sed in p̄senti et in futuro. quia nihil potest agere cū est in tpe p̄terito. quia ad p̄teritū nulla est potētia. Et sic relinquit qz actiuū et neutrum nō possunt habere p̄teritum participij. Verbum autē deponēs habet tria p̄cipia scilicet p̄sens p̄teritū et futurū. vt loquens locutus et locuturus. Cuius ratio est quia verbum deponēs habet significationē actiuā. ideo habet p̄sens et futurū sicut actiuū verbum. Et habet vocē passiuam. ratione cuius ab eo descendit p̄teritū A verbo autē cōmuni veniūt quattuor p̄cipia. scz p̄sens p̄teritum et duo futura. vñ terminatū in dus. et aliud in rus. Cuius ratio est. quia verbū cōmune h̄cat actionē et passionē. Et ratione actiōis habet p̄sens et futurū in rus. Sed ratione passiōis habet futurū in dus et p̄teritū. Et illa regunt eundē casum quē regunt verba a quibus descendunt. Et ista p̄cipia sunt cōmunis h̄cationis. Et licet participiū capiatur a parte a nomie et parte a verbo. tamen potius deriuatur a verbo qz a noie. qz maiorē cōuenientiā habet cū verbo qz cū noie. tam in voce qz in h̄catione. sicut legens multū cōuenit cum hoc verbo lego. ideo potius deriuatur a verbo qz a nomine.

Sciendū quarto qz duo sunt numeri participiorū. scz singularis et pluralis Singularis numerus significat per modum vnius. Pluralis vero significat per modum plurū. sicut legens et legētes. Et qz in vñ et plā nō pōt dari mediū. vt dictū est de numero nomī cū de ipso determinabat. ideo solum sunt duo numeri in participio. Et posset hic eodē modo diffiniri numerus sicut in nomie Nam hic

et alibi eodem modo capitur. Similiter in participio sunt due figure scz simplex et cōposita. Simplex est illa que hcat rem suā sub esse simplici vt legēs. Cōposita est illa que hcat rem suā sub esse cōposito vt negligēs. Nec debet hic poni de cōposita distincta ab ipsa que est potius quedā spēs deriuatiōis q̄ figura. Et sic patz de cōpositis participij. finaliter docet declinare oīa participia oīm generū per sex casus in vtroq; nūero. Primo facit hoc de participijs descendētibz a verbis actiuis. scz presentis et futuri t̄pis. sicut sunt legēs et lecturus. Secūdo de participijs descendētibz a verbis passiuis. cuiusmodi sunt lectus et legēdus. Nec fuit necessarium q̄ autor poneret aliqua participia hcatiōis deponētalīs vel naturalis et cōmunis. qz talia eodem modo declinātur sicut ista.

Contra predicta arguit pmo si.

Nihil amittit suā p̄p̄iā naturā ppter amissionē accētis qz accētis est qd̄ adest vel abest ppter subiecti corruptionē. sed participiū amittit suā p̄p̄iā naturā ppter amissionē tēporis. ex quo tunc transit in vñm noīs. vt d̄t pristin⁹ et alexāder. ergo tēpus non est accētis participij. sed de essentia eius. ¶ Secūdo sic. hcatiō in participio idem est qd̄ genus in verbo. sed genus i verbo p̄cedit tēpus ergo etiā in participio p̄us debet determinare de hcatiōe q̄ de tempore. ¶ Tertio sic. Nihil dat qd̄ nō habet. sed verbū nō hz hcatiōem paccēte. ergo nō dat participio hcatiōem. et p cōsequēs nō accedit participio. ¶ Quarto sic. hoc verbū aro aras arare est neutrum et tamē ab ipso veniūt tria participia. scz arans aratus et aratur⁹ ergo male dicit autor q̄ a verbo neutrali tātum duo veniūt participia scz p̄sens et futurū. ¶ Quinto sic. Omnia participia descendētia a vbo sunt alicuius tēporis participij. sed tñ tria sunt tēpora participiorū. ergo a verbo nō descēdunt quattuor participia.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū d̄. q̄ licet nihil amittit p̄p̄iā suā naturā ppter amissionē accētis cōmunis. tñ bene ppter amissionē accētis p̄p̄ij. Ad illud accētis tēpus est accētis p̄p̄ij z nō cōmune. Et licet tempus nō cōueniat participio semp tñ soli sibi cōuenit. et ē p̄p̄ij scdo mi. ¶ Ad s̄m d̄. q̄ licet inter accētia verbi gen⁹ p̄cedat tēpus. nō tñ in participio hcatiō p̄cedit tēpus. ¶ Ad terciū dicit. q̄ licz illa p̄ratiōis verbū nō habeat significationē sub nomie hcatiōis paccidente. habet tamen vñū accidēs quod idē est realiter cū significatione. quod est genus. ¶ Ad quartū dicit. q̄ hoc verbum aras arare. est verbū transitivū. et solū neutrum in p̄ma et secunda

polio in qu
finitis p̄p̄i
mūm temp
aliquid temp
mū participia
nō p̄ futuro tē

stioni. qz p̄
cidētia et acc
re hcate per
p̄fectior est. Et
cōsiderat q̄ p̄
modū tocūm
verbo. et tñ
q̄ cōiungit su
ter actus. vt s̄

Orient

que est cōmū
vel ordinē de
generis. Et
finaliter pon
rū partiūo
ctōis. Adne
solū habet de
q̄ parte cū p̄
ntio em solū
mōiōis. idē
finaliter ē a
ci. vt etiā son
sa. ir. Et licet
q̄ illas oīone
oīone cōiun
dūpna. hoc

personis in quibus potest accipere r sup o. nō est dicit arō aris.
sicut dicit pristinus in pmo mionis. ¶ Ad quintū dicit. licz tñ
tria sint tempora in genere tamē in specie possunt esse plura hñ q
aliquod tempus potest bis sumi sicut in pposito cū dicit q quat
tuor participia veniūt a verbo cōmuni. sumēdo futurū bis. Vno
mō p futuro termiato in rus Alio mō p futuro termiato in dus.

Coniunctio quid est.

Post q̄ autor determinat de picipio. Hic
cōsequenter determinat de cōiunctiōe. Qui
ordinis ratio ē. qz participiū est parsozōnis
declinabilis. ideo prius determinat de eo q̄
de cōiunctiōe Sed iunctio p̄ponit p̄po

sitioni. qz pfectior est p̄positione. Quis signū est. quia plura ac
cidētia ei accidunt q̄ p̄positiōi. sed accētia oriūtura p̄prietatibus
rei h̄cate per partē oīōnis. ideo parsozōnis que h̄z plura accētia
pfectior est. Et p̄ns determinat de p̄positiōe q̄ de interiectione. qz
cōsiderat qz p̄positio habet se p̄ modū partis. interieccio aut̄ per
modū totius. qz cōiungit tñ cū subā. sed p̄positiōes quādoqz cū
verbo. et tñc nō sunt p̄positiōes sed aduerbia. Cōiunctio aut̄ qñ
qz cōiungit subās. vt dicendo sortes et plato currūt. quādoqz in
ter actus. vt sortes legit et scribit.

Sciendū pmo

qz pristinus sic diffinit cōiunctio
nē Est parsozōnis indeclinabilis.
que est cōiunctiua aliarū partiū oīōnis. quibus cōsignificat vim
vel ordinē demonstrans. In qua diffinitōe ponit parsozōnis loco
generis. Et indeclinabilis ad differentiā parciū declinabiliū. Et
finaliter ponit cōiunctiua aliarū parciū oīōnis ad differentiā alia
rū partiū oīōnis indeclinabiliū scz aduerbiū p̄positiōis et interie
ctiōis. Aduerbiū eī non est cōiunctiua aliarū partiū oīōnis. sed
solū habet determinare h̄cationē verbi. Sicut p̄positio nō cōiun
git partē cū parte. sed solū retorquet casuale ad actū verbi. inter
iectio em̄ solū h̄cat mentis affectū. et nō est cōiunctiua aliarū par
tiū oīōnis. ideo cōiunctiōi solū cōuenit cōiungere ptes adinmicē
Et finaliter ē adinmicē vt cōiunctio cōiungeret ptes oīōnis adinmi
cē. vt etiā sonat nomē cōiunctiōis. Mā dicit cōiunctio a cōiūgo
is. ire. Et licet cōiunctio qñqz cōiungat oīōnes. Mā tamē cōiun
git illas oīōnes inquantū tales Sed inquantū sunt p̄potetice siue
oīōnes cōiunctiōe. quod idē est. Cū em̄ dicit sortes currit et plato
disputat. hoc totū est vna oratio p̄potetica siue p̄stituta ex duabz

categoricis tanq̃ ex duabus partibus p̃p̃inquo. ideo bene dici
pristianus q̃ cōiunctio est cōiunctiua partiū et nō orationum.

Sciendū scdo q̃ cōiunctio ab autore nostro si
diffinit. Est parsoionis annectem
ordinansq̃ sententiā. In qua diffinitōe ponit parsoionis loco ge
neris. et totū residuū loco differentie. Et ista diffinitio est ea den
cū diffinitōe p̃stiani. Nam idem est annectere et coniūgere. Sed q̃
idem eodem modo capiti per seipm nō potest diffiniri. ideo meli
ponit annectēs q̃ coniūgens siue cōiunctiua vt dicit p̃stian⁹. Et
licet sint idem s̃m rem. differunt tamē s̃m rationē. Et nō additū
hec particula ordinās sup̃flue q̃ aliud ostendit per hoc q̃ dicitur
ordinās q̃ per hoc q̃ dicit annectēs siue coniūgens qd idem est.
Per hoc em̃ qd dicit annectēs. ostendit cōiunctionē coniūgere
dictionē dictioni. Sed per hoc q̃ dicit ordinās. ostendit cōiū
ctionē coniūgere orationē oratiōi. vt sortes currit ⁊ plato mouet.
Si sortes est albus sortes est colorat⁹. Et hec ē ratio quare auto
dicit annectēs et ordinās. Et licet vtrūq̃ scz annectere et ordine
re pueniat cōiunctioni. tamē melius dicit cōiunctio q̃ ordinatio.
q̃ a frequētatione cōiunctionis cōiunctio sortis nomen. sed cōi
unctio frequētius coniūgit dictōes q̃ ordinat orationes. ideo si
quitur q̃ melius nominatur cōiunctio q̃ ordinatio.

Sciendū tercio q̃ cōiunctionū quedā sunt deno
tantes vim. et quedā denotantes
ordinē. Cōiunctiones denotātes vim sunt copulatiue cōiunctōes.
Cōiunctōes autē denotātes ordinē sunt p̃iunctōes causales et rō
nales. Et differūt iste p̃iunctōes tripliciter. Primo q̃ cōiunctio
nes denotātes vim. possunt cōiūgere dictionē dictioni. vt sortes
et plato currunt. Cōiunctiones autē denotātes ordinem solū cō
iungūt orationē oratiōi. vt si sortes currit sortes mouet. Secdo
differūt. q̃ p̃iunctiones denotātes vim indifferēter possunt add
vtrūq̃ extremorū. sed cōiunctiones denotātes ordinē solū coniū
gunt vni extremorū et nō alteri. vt bene dicit Iohānes et petr⁹ cui
rūt addēdo p̃iunctionē copulatiuā subiecto. et etiā bene dicit Iaco
bus legit et scribit addēdo p̃iunctionē copulatiuā p̃dicato. Sed
solū dicimus si sortes currit sortes mouet. et nō potest cōuertere. q̃
si cōuerteret esset falsa. Tertio dicit. q̃ cōiunctiones denotātes
vim cōiungūt diuersa extrema et non habēcia ordinē adiūicem.
Sed cōiunctōes denotātes ordinē p̃iungūt extrema que h̃nt oi
dinē adiūicē. Et omib⁹ istis cōiunctōibus puenit diffinitio data.

Sciendū quarto q̃ tria accidunt cōiunctōi. scz
potestas figura ⁊ ordo. Cui⁹

ideo bene dicitur
oratorum.

autem nostro sic
oratorum annectens
oratorum loco quod
oratorum est ea dem
oratorum Sed quod
oratorum ideo melius
oratorum dicitur per hanc
oratorum Et non additur
oratorum hoc quod dicitur
oratorum quod idem est.
oratorum orationem coniungere
oratorum ostendit coniunctionem
oratorum ut plato monetur
oratorum quare autem
oratorum annectere et ordinare
oratorum quod ordinatio
oratorum nomen. sed con
oratorum orationes. ideo se
oratorum.

meda sunt deno
oratorum eda denotantes
oratorum oratione coniunctiones
oratorum causales et ro
oratorum mo quod coniunctio
oratorum unctioni. ut fortes
oratorum ordinem solum co
oratorum mouet. Secundo
oratorum inter possunt addi
oratorum ordinem solum coniu
oratorum nes et petri cur
oratorum a bene dicitur Jaco
oratorum a predicato. Sed
oratorum potest conuerti. quod
oratorum nes denotantes
oratorum ordinem adiunctum.
oratorum rema que habet or
oratorum de diffinitione data.
oratorum hinc coniunctio. scilicet
oratorum pura et ordo.

ratio est. quod omne quod accedit coniunctioni vel accedit ei gratia vocis vel gratia hancati. Si gratia vocis sic est figura Si gratia hancati hoc est dupliciter. Vel accedit coniunctioni inquantum est coniungens siue annectens. vel ordinans sententiam. Si primum sic est potestas. Si secundum sic est ordo. Et de istis accidentibus autor per ordinem determinat. ut videbitur in sequentibus. Et sic patet quid sit coniunctio. et que sint eius accidentia. et que ordinem teneat inter partes orationis.

Contra predicta arguitur primo sic.

Simpliciora sunt prima ex additione dictis. ut dicitur primo metaphisice sed propositio simplicior est coniunctione. quod determinat tamen substantiam. sed coniunctio coniungit tam substantias quam actus. ergo propositio debet precedere coniunctionem. ¶ Secundo sic. Illud quod est vinculum rei non est ipsa res. sicut vinculum canis non est ipse canis. sed coniunctio est vinculum partitionis orationis. ergo coniunctio non est partitionis orationis. ¶ Tertio sic. Illud sine quo totum perfici potest frustra sibi addit tanquam pars sed sine coniunctione fieri potest oratio. ergo non est pars orationis. ¶ Quarto sic. Coniunctio coniungit plures orationes. ut hic fortes currit et plato disputat. ergo coniunctio est pars orationum et non pars orationis. ¶ Quinto sic. species accedit coniunctioni. ut dicitur pristinus. ergo male dicitur autor quod tantum tria accidunt coniunctioni. scilicet potestas figura et ordo.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primum dicitur. quod secundum illum respectum coniunctio debet sequi prepositionem. sicut ordinat pristinus Sed autor noster non habuit illum respectum. sed considerauit quod coniunctio est pars orationis perfectio: (ut dicitur etiam) quod propositio. ¶ Ad secundum dicitur. quod illud quod est vinculum non est res cuius est vinculum. sed bene alia res. sicut vinculum canis. licet non sit canis. habet tamen a cane aliam entitatem. Sic similiter in proposito coniunctio est vinculum nominum et verborum. ideo licet non sit nomen vel verbum. Est tamen alia pars distincta ab illis. scilicet coniunctio. sicut vinculum canis est res a cane distincta. ¶ Ad tertium dicitur. quod illud sine quo aliquid perfici potest. non additur sibi tanquam pars principalis necessario requisita. sed tamen bene addit sibi tanquam pars minus principalis solum requisita ad bene esse. et non frustra addit. quod illud non sit frustra quod non potest fieri per pau
tiora eque bene. Dicitur ultra quod oratio simpliciter una sine catheg
rica licet posset perfici sine coniunctione. non tamen oratio hypothetica siue co
iunctione una. Et quod ut dicit aristoteles in primo priorum. sicut
est aliquid oratio simpliciter una. ita est aliqua oratio coniunctione una.
ideo coniunctio est pars orationis necessario requisita ad tale orationem.

C Ad quartū dicit. q. licet cōiunctio quāq. cōiungat inter oratio-
nes cathegoricas. nō tamē cōiungit inter eas vt sunt diuerse oio-
nes. sed vt sūt vna oratio cōposita ypotetica idest cōiunctiōe vna
et sic pīunctio semp est parsonis siue cathegorice siue ypotetice
Et licet in oratiōe ypotetica cōiunctio nō sit vna parsonis ma-
terialiter. est tamē vna formaliter. **C** Ad quintū dicit. q. donatus
cōprehēdit speciē sub figura et potestate. Similiter pristinus cō-
prehēdit potestatem sub specie. Nam pristinus sumpsit speciē cō-
muniter. vt se extendit ad potestatem. Et ideo nō est controuersū
inter pristinū et donatū in assignatiōe accidentiū cōiunctionis

Potestas cōiunctionū quot spi-

cies habet. **C** Postq. autor superius determinauit de accitibus cō-
iunctiōis in cōmuni. ea enumerādo. Nūc pīter determinat de vni-
quozq. ī speciali. Et pmo de potestate dicens. q. potestas cōiunctio-
nū hz quīq. spēs. hoc ē dicere q. quīq. sunt prās cōiunctiōis se-
copulatiua disiunctiua expletiva causalis et rōnalis. quarū suffi-
cientia sic haberi pōt. q. omīs potestas cōiunctiōis est quedā ppri-
etas que inest sibi eo q. hz vim cōiungendi. vel ergo illa pprietas
inest sibi gracia copulatiōis expletīōis disiunctiōis causalitatis
et rōnalitatis. Si pmi sic est prās copulatiua. Si secundū sic el-
expletiva. Si terciū sic est disiunctiua rōlis. Et licet pristin⁹ etiā
assignat aliā potestatem scz dubitatiuā et etiā alias. nō tamē oportet
hic in ppria forma enumerare tales. Sed sub istis cōgrue alie cō-
prehēdunt. Et iste quīq. ponūtur hic. q. sunt magis generales
magis in vltimū nrm venerūt. Et ex ista sufficientia iam assignat
patet qd sit prās in cōmuni. et q. sit vnaqueq. prās ī speciali. Nam
potestas cōiunctionis in cōmuni est quedā pprietas q. inest ei eo
q. hz vim copulādi. Et prās copulatiua est alia pprietas data cō-
iunctiōi eo q. hz vim copulādi diuersa. Et eodē mō diffiniuntur
alie potestates sequētes. attendendo nomē cuiuslibet potestatis

Sciendū pmo

q. inter has potestates autor pmo determinat de copulatiua cō-
iunctionib⁹ copulatiuis maxime cōuenit cōiungere. ideo si-
vere cōiunctiōes et copulāt inquantū tales. Et inde est q. copu-
latiue vocant. ita q. tales cōiunctiōes cōiungunt voces et scata
simul. Sed cōiunctiōes disiunctiue solū cōiungunt inquantū cōiun-
ctiōes. et nō inquantū tales cōiunctiōes. scz disiunctiue. Et ita cō-
iunctiōes disiunctiue cōiungūt voces et disiungunt scata. et ideo
dicit boeci⁹ de ipa. et cōcordat cū eo qd dicit pristin⁹. scz q. cō-
iunctio disiunctiua illa que cōiungit simul respectu terciū. stare nō

ponitur. Et ideo
cōiungit si
dicitur patet
quia. q. ab al
Similiter etiā
copulatiue dic
scilicet pūctio
mrit. tamē h
q. semp pon
nicio 2 prep
oliti verbū de
fotes et plato
tor de istis pū
pprie sunt dis
iungūt signifi
vt quidē equi
q. pristin⁹
venit in locū
nō sunt necess
Nec pūctio
remouetur n
gendū est de al
Orient
si siquidem et
sue cause. vt
git effectū cō
q. rōlis. Et d
tis ratione cō
cū pristin⁹
q. significāt il
debet rōne pre
hanc copulati
causales ante
pristin⁹ diu
cū enim hanc
tionē rei preced
cū ibi bec cō
Subdonatus
se extendit ad
nō sūnt pū

permittit. Et ideo ipsa quia cōiūgit voces bene dicit cōiunctio. Et qz disiūgit significata respectu terciij. ideo bene dicit disiunctia. Et ita patet qz nō est repugnācia dicere qz aliqua est pūctio disiunctia. qz ab alio habet qz sit pūctio et ab alio qz sit disiunctia. Similiter etiā in pma parte ostendit autor que sunt cōiunctiōes copulatiue dicēs qz etqz atqz hac ast sunt cōiunctiōes copulatiue. Et licet pūctio qnqz preponat fm voces. vt hic 7 sortes et plato currit. tamē fm rem mediat inter ipas dictiōes. qz de ratione ei⁹ est qz semp ponat in medio eorū que copulat. Vñ quocienscumqz pūctio 7 preponit. vel postponit duobus noatiuis ex parte sup positi verbū debet poni in singulari nūero ratioe zeumatis. vt et sortes et plato currit. De cōiunctiōib⁹ disiunctiuis exēplificat autor de istis pūctiōib⁹ aut ve vel ne nec an neqz. iste pūctiōes pūctiue sunt disiunctiōes. pūngūt enī voces hoc est dictiōes et disiūgit significata respectu terciij. De expletuiis autor exēplificat vt quidē equidē et sic de alijs. Et dicunt iste pūctiōes expletie qz pristinū dicit in fine maioris volumis. Iste pūctiōes solū veniūt in locutione vel oratione causa metri vel causa ornatus. 7 nō sunt necessarie in oratione. Cum enī dicitur ego quidem affui. Nec pūctio quidem non perficit orationē. sed ornat eam. qz si remoueretur nihilominus esset oratio pfecta. Et etiā hoc intelligendū est de alijs cōiunctiōib⁹ expletuiis.

Sciendū secūdo qz (vt dicit autor) causales cōiunctiōes sunt hee si et si etiā si si siquidem et cetera. Et dicuntur causales. quia pūngūt effectum sue cause. vt cū dicit. si sol lucet dies est. Illa cōiunctio si cōiūgit effectū cū causa. Sed cōiunctiōes rationales sunt sicut ita ita qz 7 cūqz. Et dicuntur rationales. qz significāt per modū cōiūgentis ratione cōueniētie quā habet antecedēs ad consequēs. Dicit enī pristinū qz hee cōiunctiōes ergo ideo et cetera. sunt illatiue qz significāt illationē cōclusionis ex pmissis. et qz cōclusio cōcedi debet rōne pmissarū. Et dicunt iste voces pūctiōes. qz significant copulationē totius argumēti scz cōclusionis et pmissarū. Causales autem significant copulationē cause cum effectū. ideo pristinū diuidit causalem in cōtinuatīā et subcōtinuatīā. vocat enim hanc cōiunctiōem cōtinuatīā. eo qz denotat cōtinuationē rei precedentis ad sequentem. vt si veneris ad me dabo tibi equū. ibi hec cōiunctio si est cōtinuatina precedentis ad sequentē. Sed donatus non diuidit causalem. sed capit eam cōmunitē. vt se extendit ad cōtinuatīā et subcōtinuatīā. ideo nō est cōtrouersia inter pristinū et donatū.

Sciendū tertio q^d due sunt figure cōiunctiōis si
cut aliarū partiū. scz simplex et
cōposita. Simplex vt nam. cōposita vt nanqz. que cōponitur ex
istis duabus cōiunctiōibus nam et qz. Et hui⁹ diuisiōis eadez est
ratio sicut in noie. qz ab eadem pprietate sumit figura in nomie. z
in alijs partibus orōis. Vnde dictiōes cōiunctiue enclitice non
dicunt pprie cōposite cū dictiōibus cum quibus pferunt sed ma
gis sunt eis addite post cōpositionē. Et sunt tres cōiunctiōes en
clitice. scz qz ne ve Et dicuntur ideo enclitice. qz inclināt supra se
accentū pcedentis sillabe. vt dominusqz. dominusne putasne.

Sciendū quarto q^d cōsequenter autor dicit q^d
tres sunt ordines cōiunctiōis
scz prepositiui subiunctiui et cōmunis. Cuius ratio est. qz tot
sunt ordines cōiunctionū quot sunt modi ordinādi cōiunctiones
sed tribus modis tantū cōiunctiōes ordinātur in oratiōe. ergo tū
tum tres sunt ordines cōiunctionū. Nam quedā sunt cōiunctio
nes ppositiue. vti at ac ast. Et istis cōuenit ordo ppositiui Alie
sunt cōiunctiones subiunctiue. que solū subiungūtur et postponūt
vt qz ve vel ne. et istis cōuenit ordo subiunctiui. Alie cōiunctio
nes sunt que quādoqz pponūtur quādoqz postponūtur. vt ergo
ideo igitur zc. quibus cōuenit ordo cōmunis. et sic tū tres sunt
ordines cōiunctionū. Et sic patet q^d ordo in cōiunctiōe est quedā
pprietas que inest cōiunctiōi ex eo q^d preponit vel postponitur i
oratiōe. et ideo est q^d quedā sunt cōiunctiōes prepositiui ordinis.
quedā subiunctiui. et quedā cōmunis vt visum est. Et licz hoc no
men ordo habeat plures acceptiōes. Nam qūqz dicit cetus ange
lorū. i. societas angelorū. hū qd dicit q^d nouē sunt ordines anges
lorū. Secūdo est quoddā sacramentū habēs sub se spēs. hū q^d di
cit quidā est ordo accollitatus. quidā subdyaconatus zc ijs. Quā
doqz etiā ponit pro serie. vt in Quidio. quādoqz etiā dicit mod⁹
narrādi vnū postaliud. quādoqz ordo dicit cōcordia. vt de infer
no dicit. vbi nullus ordo. i. pcordia. et nullo istorū modorū capis
hic. sed capis hic trāsumptiue z silitudinarie ad silitudinē ordinis
accepti p serie. qz sicut i serie aliqd pponit et aliqd postponit. ita
etiā vt dictū est alique cōiunctiōes sunt ppositiui ordinis q^d pre
ponūtur in oratiōe. Et alique subiunctiui que postponūtur. Vnde
predicte acceptiōes cōtinentur in hīs metris Angelicus cer⁹ dig
ne solet ordo vocari. Ordinat et narrat cōcordia dicitur esse.

Contra pdicta arguit pmo sic.
Quicquid potest agere habet potestātē. sed omēs partes oratiōis

pōt agere. q^d
habet potestātē
scz cōiunctiōis
C Secūdo sic. 7
scz le species. ar
sed illud quod e
predicabilia diff
potestas causalit
quāqz potestātē
causales reddunt
sed idē est redd
sic. Expletive
oratiōis. sed o
ergo tales pū
dictū est supra
iunctiōis. sed m
iunctiōi debe
mūt et quedā

Ad ar.
Ad pmo dicit
tamen potius a
no est vinculi a
et hoc quodam
et maxime pot
q^d idem cōpar
cōparatur ad
dens. Sed si
catur. bñ pote
cicens. cū autē
pposito potest
a cōmunē est
Ad tertū d
fiet causaliter
dum cōsequen
quartū dicit. A
quātū ad orna
oratio sine ipia
Ad quintū
omēs partib
ordinari ante e

possunt agere. qz constitutere orationē. ergo omēs partes orationis
habent potestātē. et p cōsequēs potestas non solū debet assignari
soli cōiunctiōi pro accidente. sed etiam alijs partibus orationis.
¶ Secūdo sic. Potestas cōiunctiōis nō est genus ergo nō habet
sub se species. antecedēs patet. qz potestas cōiunctiōis est accīdēs
sed illud quod est accīdēs nō est genus. quia accīdēs et gen⁹ sunt
predicabilia distincta. ergo potestas nō est genus. ¶ Tertio sic
potestas causalis et rōnalis nō sunt distincti inter se. ergo nō erūt
quinqz potestates cōiunctiōis. antecedēs patet. quia cōiunctiōes
causales reddunt causam rei. sed rōtiones reddūt rationem rei
sed idē est reddere causam rei et rationē rei. ergo zc. ¶ Quarto
sic. Expletive punctioniōes ideo sic dicunt. qz expleant aut cōplēnt
orationē. sed oratio nō potest esse ordinata nisi sit ppleta et pfecta
ergo tales punctioniōes sunt necessarie in orōne. Unus oppositum
dictū est supra. ¶ Quinto sic. Ordo cōuenit alijs partib⁹ sicut cō
iunctiōi. sed nulli alteri parti assignatur pro accidente. ergo nec cō
iunctiōi debet assignari. Minor patet. quia quedā nomina prepo
nūtur et quedam postponūtur ergo zc.

Ad argumenta in oppositum.

Ad p^{mū} dicitur. qz licet omēs partes orationis habeant potestates
tamen potius assignat^r huic parti p accidente q̄ alijs. qz cōiuncti
ō est vinculū aliarū partū orationis. et habet cōiungere diuersa
et hoc quodāmodo facit p vim z violentiā. ideo oportet qz habe
at maxime potestātē per quā sic inferat vim. ¶ Ad secūndū dicit^r
qz idem cōparatū ad diuersa bñ potest esse accīdēs et genus. Si enī
cōparatur ad subiectū cui aduenit post suū esse cōpletū dicit^r acci
dens. Sed si cōparat^r ad sua inferiora de quib⁹ essentialiter predi
catur. bñ potest esse genus. sicut color cū cōparat^r ad corpus ē ac
cidens. cū autē cōparat^r ad album et nigrū est genus. Similiter in
pposito potestas in ordine ad potestātē prepositiū subiectiū
et cōmunē est genus. In ordine autē ad cōiunctiōē est accīdens.
¶ Ad tertīū dicit^r. qz cōiunctiō causalis reddit causam. cū signū
fiet causaliter. Rationalis vero reddit causam cū ratione p mo
dum cōsequentiē. ideo differūt ille due potestates inter se. ¶ Ad
quartū dicit^r. Licet coniunctiōes expletive sint requisite in oratōe
quantū ad ornatū. tamē nō requiruntur in ea quantū ad esse. sic qz
oratio sine ipsis fieri nō possit. et hoc est quod dictū est superius.
¶ Ad quintū dicit^r. qz ordo sū omne sui differentiā non accīdit
omnibus partibus orationis. sed solū cōiunctiōi. qz soli sibi cōuenit
ordinari ante et post et in medio orationis. Adodo dictum est qz

ad hoc q̄ aliquid debeat alicui assignari pro accidente oportet q̄ illi parti cōueniat s̄m omnes suas differēcias. Vtēius dicit q̄ alie partesōionis habent aliū modum per quez possunt situari in oratione. quē non habēt coniūctiones. ideo melius assignat ordo coniūctioni p̄ accidente q̄ alijs partibusorationis.

Repositio quid est.

Postq̄ autor superius determinauit de cōiūctione. Nūc consequēter in p̄senti capitulo vult determinare de p̄positione. quare autē coniūctio precedat p̄positionē dictū est prius de cōiūctione. Sed q̄ p̄positio precedat interiectionē. patet q̄ p̄positio

est p̄fectior partesōionis q̄ interiectio. quia interiectio significat mentis affectū. omēs autē alie partesōionis significant mentis conceptū. licet enī p̄positio preponat omibus alijs partibusorationis. put ponit in oratiōe vt sonat nomē eius. Nā dicitur p̄positio quasi pre alijs positio. et vt etiā dicit diffinitio p̄positio nis a donato posita. tamē in ordine partibusōionis. nō preponitur sed postponit omibus partibusōionis p̄terq̄ interiectioni. Et cū sit pars indeclinabilis. est imp̄fectior alijs partib⁹ p̄positis. Nā partesōionis p̄posite habēt plures modos significandi. et hēant res quas p̄positio significare nō potest. Cui⁹ signum est q̄ plura alijs partibusōionis accidunt q̄ p̄positiōi. Quilibet enī aliarū parciū tria accidunt ad minus. sicut diuinctioni. alijs autē plura. modo pluralitas modorū hēandi arguit pluralitatē p̄prietatū rei hēate per aliquā partesōionis. et etiā per modos significandi eius. Itē partesōionis precedētes ipsam rem hēant. p̄positio autē solum vnu modū significandi habet. scz deservire casui. vt postea dicit.

Sciendū p̄mo q̄ p̄positio dupliciter addit alijs partibusorationis. scilicet per appositionem et per compositionem. Per appositionē additur accusativo et ablatiō. vt vado ad villā. sum in scholis. et tunc p̄positio et illud cui adiungitur nō faciunt vnā partem orationis. sed duas. sicut ad templū nō est vna dictio. sed due dictiones. Sed p̄ cōpositionē addit nominatiuo et alijs obliquis. vt inuisus impius rēijs. Et etiā adiungit verbis p̄ cōpositionē. sicut persitio p̄ lego. Et nō adiungit p̄nominī. Dicit enī pristinū in miori volumine. q̄ nulla p̄positio potest addi p̄nominī per cōpositionē. sed bñ p̄ appositionē. sicut a me a te. Cui⁹ ratio est. q̄ p̄nomē certaz significationē bz nō mutabile. sed actus p̄positiōis in cōpositiōe

et variare signifi
cōmū eius p
nomi aīe solū
cūmb⁹ et alijs p
sūm et nō per
hoc est rōn
tur cū legēte sed
aīa p̄ cōpositiōe
p̄positionē. b
p̄ cōpositiōe
Vnde p̄positio
sua ad actū v
plet aut mutat
declaratō do diffi

Sciendū

ta alijs rē. In
tum residuū lo
adiungit. vt it
go. Et mutat
videt. Et isti tr
nē et nō per ap
positio ad nec cōp
templū cui adi
bz in cōpositiōe
retinet naturā
turā p̄positiōi
naturā partib⁹
eīdē tāgit offi

Sciendū

onē. sed solū a
est. q̄ bec p̄p
bilitate regred
formata forma
nō inesse ideo n
nē. q̄ demorari
rum inesse. qu
posset ei iterū
bilis corru
quodharet si

est variare significatū dictiōis cui adiungit. et ideo pnomē patit
cōforciū eius p cōpositionē Et sic patz q noi pponit vtroqz mō
pnomi aut solū per appositionē. Verbis aut et adverbis cōiun-
ctionibz et alijs partibz indeclinabilibus solū adiungit per cōpo-
sitionē et nō per appositionē. Et si preponat pncipio per appo-
sitionē hoc est rōne subē hēcate p ipm. quā bz a noie. vt patz cū dici-
tur cū legēte sedi. i. cū illo qui legit. et ita noi pprie per appositio-
nē et p cōpositionē pponit Et si alicui alteri partiōnis adiungit
p appositionē. hoc est rōne nois. Et cū addit prepositio alicui pti
per cōpositionē. tūc illa solū faciūt vnā partemōionis. vt infelix.
Vnde prepositio addita p appositionē casibus retorquet illa cas-
sualia ad actū verbi. Sed ppositio iuncta per ppositionē aut com-
plet aut mutat aut minuit significatiōē eius cui addit. vt prēbit
declarādo diffinitionem prepositionis.

Sciendū secūdo q sic diffinit ppositio ab auto-
re. Est parsoionis que pposi-
ta alijs rē. In qua diffinitōe parsoionis ponit loco generis. et to-
tum residuū loco differētie prepositio emī cōplet hēcationē illi? cui
adiungit. vt ibi rex est prepotēs. Siliter ibi perlego. i. perfecte le-
go. Et mutat. vt iniustus impius. Et minuit. vt subridet. i. par-
ridet Et isti tres actus cōueniūt prepositiōi addite per cōpositio-
nē et nō per appositionē. Nā cum dicit vado ad templū. illa ppo-
sitiō ad nec cōplet nec mutat nec minuit hēcationē hui? dictionis
templū cui adiungit. Et in ista diffinitōe potius rāgunt offitia q
bz in cōpositiōe q in appositōe. qz ppositio iuncta p appositionez
retinet naturā ppositiōis. p cōpositionē aut adiuncta nō retinet na-
turā ppositiōis. Et qz difficilius est cognoscere illud qd est preter
naturā partis. q illud qd est de natura portioionis. ideo i diffini-
tiōe tāgit officiū qd habet per cōpositionē et nō per appositionē.

Sciendū tertio q illa prepositio in nō addit no-
minibz substātiis per cōpositi-
onē. sed solū adiectis. Nā emī dicit in homo sicut iustus. Ratio
est. qz bec prepositio in hēcat puationē forme in materia. cū possi-
bilitate regrediēdi in ipsā. Sed noia substātiua hēcant substātiā in-
formatā forma substātiāli. que priuari nō potest ab aliquo et ei ite-
rū inesse ideo nō pōt tali noi addi illa prepositio in per cōpositio-
nē. qz denotaret q forma substātiālis pūata ab aliquo posset ei ite-
rum inesse. quod falsum est Nā equineitas pūata ab equo nō
posset ei iterū inesse Nā dicitur i secūdo de generatiōe Impossi-
bile est corruptū idem numero pducī iterū. naturaliter loquēdo
quod fieret si forma substātiālis alicuius rei corrupte posset iterū

eidem in numero inesse. forma autē quā significāt nomia adiectia potest iterū alicui inesse postq̄ fuerit separata ab ipso. cum talis forma sit accidētalis. Nam talis forma adest et abest p̄ter subiecti corruptionē. ideo hec prepositio in addit̄ adiectiuis p̄ cōpositionē et nō substantiuis. nisi illa substantia sint abstracta accidētū que idem cū ipsis ip̄tant. vt cū dicit̄ impietas iniusticia t̄c̄ijs. q̄ illa noia s̄m modū solum sunt substantia. cū significēt formam abstractā a subiecto. tamē sunt s̄m rem adiectia sicut accidētia in cōcreto. Nam (vt d̄r in p̄dicamētis) albū solā qualitātē s̄cat. ideo cū album significet formā accidētalē. etiā albedo significat eam.

Sciendū quarto q̄ illa prepositio in addit̄ nominibus adiectis vel s̄m rē vel s̄m modū. Nō tamē addit̄ omnibus adiectis. sed quibusdam non. Nam istis adiectis albus niger nō potest addi in Nō em̄ dicit̄ in albus inniger q̄ quedā adiectia sunt encia p̄pleta et positiua. et res aliq̄e i natura habētia p̄traria positiua et cōpleta i natura. et talibus adiectis non est addēda hec p̄positio in. sicut cōtrariū hui⁹ qd̄ est albus s̄catur positiue s̄m rem et vocē per hāc vocē que ē niger rōne cui⁹ non dicim⁹ in albus. Alia sunt adiectia quorū opposita sine p̄traria nō habēt noia quo ad nos sed significant per p̄uationē suorū oppositorū. Quia noia imponunt s̄m q̄ res inotescūt. Et q̄ vna forma inotescit per p̄uationē alteri⁹ forme. ideo aliquibus formis sunt noia ip̄posita per p̄uationē. et huiusmodi noia sunt iniustus isel̄ix t̄c̄ijs. quibus addit̄ illa p̄positio in. Et significāt p̄nationē quo ad nos. Licet a parte rei illa forma sit positiua. Et sic patet qd̄ sit prepositio. et quē ordinē habeat inter partesōnis. et quibus preponat tam p̄ appositionē q̄ per cōpositionem.

Contra p̄dicta arguit̄ vno sic.

Sicut se habet determinabile ad determinabile. sic se habet determinatio ad determinationē. sed illud cuius prepositio est determinatio precedit verbū. cuius verbi aduerbiū est determinatio. ergo prepositio debet precedere aduerbiū. et per consequens male ordinat̄ in hoc loco. ¶ Secūdo sic Illud quod est partesōnis debet esse suppositū vel appositū vel ad min⁹ determinatio vni⁹ illorū sed nullū illorū est p̄positio. ergo nō est partesōnis. Minor patz q̄ non sit suppositū vel appositū. q̄ non est nomē vel p̄nomē nec verbum. nec est determinatio suppositi nec apppositi. q̄ nō est nomē adiectiū vel aduerbiū. ¶ Tertio sic. prepositio p̄ponit et postponit. vt dicendo ad patrē p̄beten⁹. ergo non est maior ratio quare dicat̄ p̄positio q̄ postpositio. Antecedens patet. q̄ de sua rōne debz casus

aliq̄om et ver
sum et? opposit
nō p̄positioni
tamē. ¶ Quint
na ego male dic
cedens patet. q̄
tam. vt dicit̄ sed
quod debet deter
minū solū est det

Ad arg

Ad primū dicit̄
aut respectum
nam sicut nome
fino. ideo immo
nec p̄positionem
post verbū cons
immediate inbe
tionem. quia et
Ad secundū d
bene esse oration
licet nō sit aduer
verbali determin
positio nō assum
ordine quē habe
en debet denotat
finalis est formul
tis casuale ad a
tionis. ideo a
etiā inuenta fu
per verbū. ergo
capantū dicūt
numero. sed nō s
sunt ad diuersa
am nō possit ad
quē. sicut cū dic
cū illo ablatio tob

Prepos

Postq̄ autor det
quē determinat
positiōis casus

ali preponi et verbo postponi. ¶ Quarto sic cōplere et minnere sunt act⁹ oppositi q̄ nō possunt inesse eidē. ergo male dicit in diffi-
tione p̄positionis q̄ compler et minuit significatū dictionis cui ad-
iungit. ¶ Quinto sic. p̄positio non preponit nisi vni partiozatio-
nis. ergo male dicit in diffinitione eius preposita alijs partib⁹ an-
cedens patet. qz idem inquantū idem non est aptū natū facere nisi
idem. vt dicit secūdo de generatiōe. sed p̄positio in se est eadē. er-
go nō debet determinare plures partesōnis. sed solū vnā sicut ad-
uerbiū solū est determinatio verbi. et nō alicui⁹ alterius partesōnis

Ad argumenta in oppositum

Ad primū dicitur. q̄ autor ordinādo partesōrationis non habuit
illum respectum. sed considerauit q̄ p̄nomen significat substan-
tiam sicut nomen. et in oratione etiā est perfectior pars q̄ prepo-
sitio. ideo immediate post nomen posuit p̄nomē et nō participiū
nec p̄positionem. Licet prepositio sit determinatio nominis. Sed
post verbū considerauit q̄ aduerbiū est determinatio eius sibi
immediate inherēs. ideo gracia illi⁹ aduerbiū posuit ante prepo-
sitionem. quia etiā aduerbiū est perfectior pars q̄ prepositio

¶ Ad secundū dicitur. q̄ prepositio est partesōrationis requisita ad
bene esse orationis et nō necessario. et est determinatio apppositi. et
licet nō sit aduerbiū. tamē prepositio cū suo casuali equipollet ad
aduerbiāli determinationi vt dicit p̄stianus. ¶ Ad terciū dicitur q̄
p̄positio nō assumit nomen ab ordine quem habet a verbo. sed ab
ordine quē habet cum suo casuali. Quia ab vltimo et formaliori fi-
eri debet denotatio. Sed ordinatio quā habet prepositio cū suo ca-
suali est formalis p̄positioni. vt significare per modum retorquē-
tis casuale ad actum qui est modus formalis et specificus prepo-
sitionis. ideo ab isto sumit nomen prepositio tanq̄ a formaliori.

¶ Etā inuenta fuit prepositio p̄pter nomen siue p̄pter casuale et nō
p̄pter verbū. ergo et c. ¶ Ad quartū dicitur. q̄ cōplere et minnere
inquantū dicūt actū sū: act⁹ oppositi. et nō p̄nt inesse vni et eidē
in mēro. sed nō sunt act⁹ oppositi inquantū dicūt aptitudinē et re-
ferunt ad diuersa. ¶ Ad quintū dicit. q̄ licet eadez p̄positio h̄m
actū nō possit addi nisi vni casuali p̄t tñ addi plurib⁹ h̄m aptitu-
dinē. sicut cū dicit a iohāne. licet hec p̄positio a. actu tñ ponatur
cū illo ablatio iohāne. tamen h̄m aptitudinē ponitur cum alijs.

Preposicioni quot accidūt. vnū

Postq̄ autor determinauit de diffinitione prepositiōis. ¶ Dic conse-
quēter determinat de accidētibus eius. Dices q̄ tñ vnū accidit p̄-
positiōi scz casus. Et nō dz itelligi q̄ p̄positio habeat casum verū

pro accidere. quia si sic. tunc haberet declinationē. et esset pars de-
clinabilis. qd est falsum. Sed debet intelligi qd ppositio habeat cas-
sum. i. ppositio vult deservire casui Deservit em ppositio casui
eo qd casui pponit. et hcat habitudine casualis ad actū verbi. qu-
casus terminat actū verbi mediāte ppositiōe. Ideo ppositiōi ac-
cidit casus tanq̃ illud qd determinat et specificat actū verbi. Vi-
in pposito respōdet autor vnū in singulari nūero ad questionē in
plurali factā. et sic ē respōsio satisfaciēs querēti tñ et nō questioi
Mā querit ibi autor: s̃b forma discipuli vtrū sunt plura accētia q̃
vnū ipius ppositiōis an nō. et respōdet qd tñ vnū accidit prepo-
sitiōi. per hoc em autor satis respōdet qd nō accidit plura accē-
tia ppositiōi. z illa respōsio satisfacit querēti et nō questioi. Et
si querat quot boies currūt. et respōdet tñ vnus. ista respōsio
satisfacit querēti. licet nō questioi. Et similiter est i pposito Vnd
spēs et ordo nō potuerūt accidere ppositiōi. qz nō potuerūt ei hñ
quālibet differentiā accidentāliter cōuenire. Mā spēs derinatio e
ordo ppositiōis et subiectiōis nō cōueniūt ei. et ideo species e
ordo nō debēt ppositiōi p accidente assignari

Sciendū imo

q (vt dicit autor) ppositio hz di-
os casus. scz actiū et ablatiū quib-
deservit Q autē ppositiōes potius deserviat istis casibz q̃ alijs
patet. qz ppositio nō potest deservire noiatioi nec vocatioi p ap-
positionē. qz p ppositionē ppositā p appositionē accipit diuer-
sitas psonarū. z similitudo diuersitatis. que pportioat trāsitione cō-
structioni. noiatiuus aut et vtūs intrāsitiē cōstruūtur. Similitē
ppositio nō potest deservire gō casui et dtō Quia licet sint casui
transitiui psonarū. nō tamē sunt casus trāsitiui actiui. sed prepo-
sitiō addita p appositionē notat actū transitiōis. ideo ppositiō
nō potest deservire gō nec dtō Mā gōis est primus casus in-
Silitē dtūs est ppius casus amicorū. Dare em ad amicos per-
tinet. sed inter amicos attendit vniformitas ideo ppositio nō se-
nit dtō. Ex quo patet qd ppositio solū deservit actō z ablatiō. qui
deservit casibus. sed nō gō nec dtō nec noiatio nec vocatio. ergo
solū accusatio et ablatiō. ex sufficiēti diuisione casus. hoc autē pate-
ex illa rōne. qz actiūs ē ppius casus trāsitiuorū. ideo ad inimicos
pūnet. Mā inimicorū est accusare. eo qd accusatio summa siue
transitiō est inter inimicos. Omis aut ppositio p appositionē cō-
struit trāsitione. ideo ppositiones deserviūt actiō. similiter pba-
de ablatiō. qz ablatiūs dat intelligere rapinā per ablationem. et ita ex
cōsequēti dat intelligere trāsitionē. ideo etiā ppositiōes deserv-
iūt ablatiō casui. Alia causa potest assignari. quia ppositio vel re-

torquet casuale ad actū verbi tanq̄ ad terminū a quo. et sic deseruit ablatio. vt venio a domo. Vel retorquet casuale ad actū tanq̄ ad terminū ad quē. et sic deseruit actio. vt vado ad patrē. q̄ autē verba significātia motū construantur cū suis terminis mediātib⁹ p̄positionibus patet. quia in motu attingit terminus per mediū. Non enī fit motus de extremo ad extremū nisi p̄ mediū. Sed p̄positiōes inuente sunt ad recipiendū eorū habitudines siue motū Ideo ad hoc denotandū verba h̄cantia motū construntur cū suis terminis mediāte p̄positiōe. Et si aliqui termini construerēt cū suo verbo sine p̄positiōe. sicut de p̄p̄is noībus villarū est. hoc est ideo. q̄ tales termini includūt in se circūstātiā p̄positionis. Et ita patz q̄ omēs p̄positiōes deseruiūt actio et ablatio casibus.

Sciendū secūdo q̄ triginta sunt p̄positiones deseruiētes actio casui. vt ad apud ante aduersus &c. Et de istis sigillatim erit dicēdū. Quādoq̄ enī construntur cū actio. sicut congrue dicimus ad patrē apud villā. Et notat illa p̄positio ad quādoq̄ causam ad effectū. vt cū dicī amice ad quid venisti. idest ad quā causam venisti qm̄ q̄ notat contrarietate. vt cū dicī ad illum pugna idest cōtra illū pugna. Quādoq̄ notat proximitate. vt cū dicī sedeo ad fontē idest iuxta fontē. Quādoq̄ ostendit p̄sonā vt ad magistrū loquī Quādoq̄ ostendit locū. vt vado ad templū. Et componit hec p̄positio ad cū dictiōe incipiēte ab a b h i k m et n. Et qm̄q̄ amittit d. Quādoq̄ enī cōponit cū dictione incipiēte ab a. manet integra. vt adaperiat dominus. Quādoq̄ cū dictione incipiente ab b. vt abbrevio. Quādoq̄ cū dictiōe incipiēte ab h. vt adhareo. Cū i. vt adiuvio. Cum u. vt aduenio. Cum m. vt admitto. Cum q̄ vt adquiro. Cū alijs litteris amittit d. et trāsit ad alias litteras cū quibus p̄ponit in c. vt accipio. In f. vt afferō. In g. vt aggrego. In t. vt attraho. De hac p̄positiōe apud dat autor exemplū et de sequētib⁹. vt apud villā. de ante. vt ante edes. de aduersus. vt vt aduersum inimicos. Vñ aduersū ostendit cōtrarietate. et ē cōposite figure de ad et versum. et possum⁹ dicere aduersum vel aduersus. sicut rursum vel rursus. Et h̄m autorē nulla p̄positio est p̄posite figure. ideo possum⁹ dicere h̄m ipm̄ q̄ illa p̄positio aduersum nō est p̄posite figure. sed derinat ab hoc noīe aduersus a. um De hac p̄positiōe cis dat autor exemplū. vt cis renū. De citra. vt citra forū. Vñ cis & citra sic differūt inter se. q̄ p̄p̄ie hec p̄positio cis debet poni cū p̄p̄is noībus flumīorū vel montiū. vt cis renū. cis sinay. Sed hec p̄positio citra semp vult iungi cū noībus

appellatiuis et nō ppijs. Similiter hec ppositio cis nunq recipit cōparationē sed citra recipit. De circū exemplificat antoz. vt circū vicinos. et denotat circūstantiā tam in appositioe. vt circū vicinos. q̄ etiā in cōpositioe. vt circundo. Quādoqz etiā ponit aduerbialiter. vt in virgilio. De circa aut̄ autor dat exemplū. vt circa templū. et denotat proximitatē. et ponit q̄qz p iuxta. vt circa solum. vel circa mare. Et differūt hec due ppositiōes circū et circa. qz circū denotat circūstantiā. et circa proximitatē. Similiter circū in cōpositioe preponit vt circūdo. circa vero solū in appositione. vt circa templū. Et vna illarū ppositionū cōponit cū alia. vt circūcirca. et est aduerbiū locale. Iste due ppositiōes etiā differūt ab hac ppositioe circiter. qz circiter adiungitur tñ casib⁹ significatibus tēpus et semp ad etatē pertinetib⁹. sic dicit remigius. et hoc etiā tangit exemplū autoris. sed hec due ppositiōes circū et circa cōiungūtur tam dictiōibus sc̄cantibus tempus q̄ locum.

Sciendū tercio

q̄ hec prepositio cōtra denotat cōtrarietate tam in ppositioe q̄ in appositioe. in appositioe. vt vado contra hostes. In cōpositiōe. vt cōtradico. quādoqz etiā ponitur sine casu aduerbialiter. vt in virgilio. Quādoqz dicit proximitatē et ponitur p ante. vt ste in castellū quod cōtra vos est. idest ante vos. Sed ergo ppositio denotat officiū bonū. vt ille est benignus erga me vel primū. Et habet semper poni cū casuali suo in significatiōe bona. Et hec prepositio inter quādoqz apponitur. vt inter naues. inter piscatores. Quādoqz cōponitur. vt interstitio interpono. Vnde. interpone tuis interdū gaudia curis. Quādoqz ponit aduerbialiter. vt ille venit dextrosum. ille sinistrosum. ille venit intro. Similiter hec ppositio intra nunq cōponitur. sed apponit. vt cū dicit intra mema sedent discubētes. Quādoqz sumit aduerbialiter. vt tu es extra ego vero intra. et recipit cōparatiōz. vt intra interior intus. Similiter hec ppositio infra nō cōponitur. sed apponitur tantū. vt cū dicit sedeo infra tectū. tu vero moraris infra muros. Quādoqz vero sumitur aduerbialiter. vt dicēdo infra patebit. Et etiā recipit cōparationē. vt infra inferior infimus. Similiter hec prepositio iuxta nō cōponitur sed apponitur. vt iuxta macelluz morantur carnifices. Sed hec prepositio ob. quādoqz apponitur vt ob auguriū. quādoqz vero cōponitur. vt obutor. Et in cōpositiōe quādoqz ostendit cōtrarietate. vt obijtio. Sed hec ppositio pone nunq cōponitur. sed apponitur suo casuali. Et notat locale circūstantiā. vt pone tribunal. Et quādoqz ponit aduerbialiter. Sed hec ppositio per q̄qz in appositioe significat locū. vt cū

videtur vado p
per diem so
q̄qz iuramen
notat perfect
mo. et sic pon
nem. vt per

Sciendū

ideo ppe fene
ponit regnum
cōponitur. sed
nō cōponitur
positio. et sig
tur. vt ppter
dinē hic deno
et apponitur
q̄ ostendit ci
vidi hominē
loquor ego p
Et hec prepo
positiōe vero
positiōe tenet
nō seruat. n. et
nabit. Except
p vltra in cō
per vt transg
q̄qz est cōin
tenetur exclu
git. q̄qz cōp
circūstanti
aduerbialiter
ponit. vt supe
parationē. sup
vqz oceanū.
pundū maris
quouqz. et q̄
cus nunq p
Et ostendit cir
sed apponit
vult. Et sic
q̄qz ostendit et

Cōtra predicta arguit̃ p̃mo sic.

Alique prepositiones cōponūt̃ cum alijs. vt ad cōponit̃ rēijs
aliq̃e autem non. ergo prepositiones debēt dici cōposite figure
et simplicis. et per cōsequēs figura debet assignari p̃ accidente p̃
positiōis. ¶ Secūdo sic. Alique prepositiōes recipiūt comparā
tiōē. vt prope et multe alie. ergo cōparatio debet assignari p̃ ac
cidente. ¶ Tertio sic. Cui accidit casus. eidez accidit declinatio
Sed prepositiōi nō accidit declinatio. cuz sit pars indeclinabilis
ergo nec accidit ei casus. ¶ Quarto sic. Noīatunus est dignior su
is obliquis sed digniori plura accidunt et subseruiūt q̃ min⁹ digno
sicut regi plura q̃ militi. ergo p̃positiōes potius debēt deservire
noīatiuo q̃ actiō et ablatiō. ¶ Quinto sic. Iste dictiōes ante citra
vltra a pristiniano in maiori volumine ponunt̃ inter aduerbia. ergo
male ponunt̃ hic ab autore inter p̃positiōes deservientes actō casui

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dicīt. q̃ licet aliq̃e prepositiōes cōponāt̃ cū aliquib⁹
bus prepositiōib⁹. tamē p̃positiō cōposita nō manet sp̃ p̃positiō
sed redit in naturā dictiōis cū qua p̃ponit̃. Nā (vt dicit p̃stian⁹)
p̃positiō cōposita cū alia dictiōe cadit in eandē partē orōnis cū
illa. et illa dictiō cōposita nō est p̃positiō. sed alia pars orōnis er
go rē. Etia licz vna p̃positiō alteri preponat̃ nō tamē hoc est sub
ratione cōpositiōis. sed sub rōne appositōis. h̃m q̃ dicit alexand⁹
ibi. Vox cuius pars est rē. ideo in p̃positione nō est figura cōpo
sita. q̃z omne accidēs assignatū parti debet eidē inesse h̃m quālibet
sui differentiā. sed sic nō est de figura in p̃positiōe ergo rē. ¶ Ad
h̃m dicīt. q̃ iste p̃positiōes nō recipiūt cōparatiōē inquantū pre
positiōes sunt. sed inquantū cadūt in naturā aduerbiōrū. et ideo
cōparabilitas istarū arguit cōparabilitatē in aduerbijs et nō in pre
positiōibus. ¶ Ad terciū dicīt. q̃ p̃positiō nō habet casus tanq̃
modū h̃candi. sed habet casum cui deservit. vt superius patuit.

¶ Ad quartū dī. q̃ licet nūc sit dignior suis obliq̃s inquantū est
p̃ncipiū eorū nō tamē est dignior ip̃is quantū ad receptionē sui trā
situs. qui ip̃ortat̃ per p̃positionē. ¶ Ad quintū dī. q̃ quando iste
dictiōes determināt̃ verba sic sunt aduerbia. et sic capiūt̃ a p̃sti
ano. sed quando apponūt̃ suo casuali tunc sunt prepositiones et
sic considerant̃ a donato.

Da prepositiōes ablatiui casus.

Postq̃ autor determinauit de p̃positiōibus accusatiui casus. Dic

mo sic

cōponit rēque
pōsite figure
p accidente p
pūit comparat
t assignari pat
tudie declinatio
indeclinabilis
p est dignior su
q min⁹ digno
ebēt deferuire
ides ante citra
duerbia. ergo
iētes actō calui

positum.

ātur cū aliqui
met sp ppositio
e dicit pstan⁹
artēōnis cū
parloionis er
ne hoc est sub
y dicit alexand
t figura cōpos
te hūn quālibet
ergo rē. ¶ Ad
ne inquantū pre
erbiōrū. et ideo
ijs et nō in pre
et casuz tanq
rius patuit.
qs inquantū est
eptionē sui tra
q quando iste
capiūt a psti
epositiones z

o casui.

ini casus. 11

cōsequenter determinat de ppositiōib⁹ ablatini casus. dicēs q
qndecim sūt ppositiōes ablati casui deferuētes scz a ab abs rēijs
Et ponit auto: exēpla quādo ponunt cū ablatio. vt a domo rē. vt
patet i textu. Vnde ista ppositio a. est pma inter oēs ppositiōes
ablati casui deferuētes. Et qñqz ostendit locū. et hoc quaduplā
citer. qñqz ostendit locū a quo. vt a domo. qñqz dicit distantia lo
ci ad locū. vt a mari vsqz ad mare. qñqz in loco permansionē. vt
sede a dextris meis. qñqz locū originālē vt a grecis. qñqz etiā no
tat causam. vt a domio factū est istud. qñqz vocem. vt a voce to
nitru tui formidabūt. idest ppter vocē tuā. qñqz significat tēp⁹
vt a quo cepit ille egrotari a peste. qñqz extēsiōnē tēporis ad tēp⁹
vt a mane vsqz ad meridiē. Et oia illa hec ppositio ab etiā notat.
Nec est dūtia. nisi qz cōstruit cū dictiōe incipiēte a vocali. Sed
hec ppositio abs separat. vt iste ē absqz fide Et hec ppositio abs
ostendit qñqz priuationē. vt q fornicat abs te idest priuet abs te.

Sciendū pmo

q hec ppositio cū copulat triplici
ter. Quādoqz copulat vnū alteri
per ppositionē alterius. vt socrates cū platone currit. qñqz copu
lat aliquod accūs cū psona. vt socrates cum fletu currit. qñqz di
uerfas psonas per ppositionē alteri⁹ ppetatis. ita tamē q illud
qd copulat ppetatē ponat in plurali. vt premia cū lancea diuido
socrati. qñqz excellentiā denotat. vt miles vadit cū rege. quādo
qz stat per anastrophā. vt iohānes loquitur mecū. qñqz paritatē
vt ille sedet cū socio. tu cū pare ludis. qñqz instrumēto. vt iohan
nes percutit cū gladio. Et multa alia officia denotat que tamē p
liritas enumerare nō admittit. Similiter hec ppositio de denotat
locū. Silitur iste due ppositiōes ex et e. vt educo deduco ereo. Et
hec tres ppositiōes eodem mō se habēt. Qñqz enī denotāt mate
riā. vt domus cōstat ex lignis et lapidibus. qñqz nūerū. vt vn⁹ de
paganis vel indeis. qñqz partē vel partionē. vt da mihi ex vel de
pane tuo. qñqz partē discretinā. vt vn⁹ ex vel de discipulis meis
Sed illa ppositio de plurib⁹ modis sumit. vno modo p ex. vt an
nulus ē de auro idest ex auro. Secūdo iporat circūstantiā rei de
qua fit sermo. vel rerū que locutionē habēt memoratiuā vt iste lo
quit de cesare. i. loquēdo reducit cesarē ad memoriā. Qñqz deno
tat finē. vt questio fit de gñe vt vtrū aial sit gen⁹ hoīs. ad hūc finē
reddit hcatio ppositiōis. Sed hcatides harū ppositionū etiā corā
z sine ptenēt in hoc vsu Lorā personas. clāqz denotat z sine pnat

Sciendū secūdo

q hec ppositio pro quādoqz
significat locum. vt sedeo pro

tribunali. quādoq; denotat vicē vt iste loquit pro isto. quādoq; causam. vt p dolore mortuus est. i. dolor fuit causa mortis eius. Quādoq; ponit pro illa ppositiōe fm vt p meritis idest fm merita. quādoq; pro tpe vt habes tempus pro tpe. qñq; precū. vt emi panē p tribus nūmis. quādoq; equialet huic ppositiōi in vt p testimonio idest in testimonio Ista aut ppositio pre significat locū. vt iste est pre oculis idest ante oculos. qñq; causam. vt pre timore perterritus sum idest causa timoris. qñq; notat cōparationē cū precisione. vt speciosus forma pre filiis hoim. Nec ppositio tenus ostēdit locū. vt pube tenus. qñq; ostendit tēpus. 2 sic patet que et quot sunt ppositiōes abltio casui deferentes.

Sciendū tertio q; quattuor sunt ppositiōes vtriusq; casui deferentes. scz in sub super et subter. Sed hoc est differēter. q; iste ppositiōes deferunt accusatio casui. quādo cōstruūtur cū verbo significāte motū et hoc est quod dicit autor cū dicit q; cōstruūtur cū accusatio casui quādo significamus nos vt quolibet idest ad alios ire ad locū vel isse idest iussisse ad locū vt iturus esse ad locū Sed deferunt ablatiuo casui. quādo cōstruūtur cum verbo significante quietē in loco. Et ideo dicit autor q; deferunt ablatiuo casui. quādo significamus nos esse in loco vel fuisse in loco Et cōsequēter dat autor exempla de istis quattuor ppositiōibus. scz quando cōstruūtur cū accusatio casui. et quādo cū abltio. Et pmo de in vt itur in anti quā siluam. ibi in ponit post illud verbū itur. qd significat motū. ideo cōstruit cū accusatio. Aliud exemplū dat de ipsa quādo cōstruūtur cū ablatiuo post verbū significans quietē in loco. vt iste ē stans celsa in puppi idest in navi alta. Cōsequēter dat exemplū de illa ppositiōe sub vt postesq; sub ipsos nititur gradib; . Et sic cōstruūtur cum accusatio casui. Cum abltio vero. vt arma sub aduersa posuit radiantia quercu. Consequēter autor dat exemplū de hac ppositiōe super. vt multa super priamo rogitans idest de priamo. Quādo enī significat locū magis deferunt accusatio q; abltio. hoc est quando significat mentionē de aliquo fieri. tunc cōstruūtur cū abltio. vt rogitās multa super hectorē idest de hectorē. post hoc dicit q; hec ppositio in ponit pro cōtra vt in adulterū. i. cōtra adulterū. Et qñq; ista ppositio in significat locū. vt exemplificatū est finaliter. Sup et subter ostendūt locū sed diuersimode. vñ. Pugno sup montē. inuit eo subter hostes.

Sciendū quarto q; (vt dicit autor) quedā sūt ppositiōes que a dictiōibus reparari nō possunt. vt di dis re se an con. Hoc ē q; per se nihil sig

ndat. sed sign
cū. vt cū h
cipit bis. et
cipitur se. et
dū. Et cū hoc
dare species m
tione. Simi
nō possunt. v
Alique ppositi
amen est verū
tra syllabicā ac
omni ppositiō
nes pter has
autor q; qued
dum q; ibi ca
positiōes ablt
seruientes scz
que nō et que

Contr
In omni mot
positiōes defen
ad terminū a q
decidere ppositi
ppositio ad
onē Sed tenu
mus nō est p
bis et cetera
dictiōes p se
li nō essent pa
ille dictiōes n
dici p se est di
ppositiōes di
do di dis. ergo
Quito sic. et
sed apud 2 per
ergo male dē a
Ad ar
Alimū dicit
illam cōsidera

nificat. sed significant per hoc q̄ adiungūtur dictiōibus signifi-
cativis. vt cū hoc verbo duco cōponit̄ di. et cū hoc verbo traho
cōponit̄ dis. et cū hoc vbo capio pponit̄ re. Et cū hoc vbo cubo
cōponitur se. Et cū hoc verbo gradior cōponitur con. vt congre-
dior. Et cū hoc verbo plector cōponitur an vt amplector. Et pre-
dicte species nunq̄ reperit̄ur separatim in aliqua oratiōe vel lo-
cutione. Similiter dicit̄ autor q̄ due sunt p̄positiones que cōpo-
ni nō possunt. vt apud et penes. Similiter (vt dictum est prius)
Alique p̄positiōes nō possunt componi sicut contra et extra. hoc
tamen est verū capiēdo cōpositiōnē sp̄tialiter. vt distinguit̄ cō-
tra sillabicā adiectionē. Sed capiēdo p̄positiōnē generaliter p̄
omni p̄positiōe. sicut p̄ sillabicā adiectionē. sic omēs alie p̄positio-
nes p̄ter has duas. scz apud et penes p̄poni possunt. Et ideo dicit̄
autor q̄ quedā sunt p̄positiōes que cōiungi nō possunt ad denotā-
dum q̄ ibi capit̄ p̄positiōnē generaliter. Et sic patet quot sunt p̄-
positiōes ablatiō casui deserviētes. et quot et que vtriq̄ casui des-
servientes scz tam accusatiō q̄ ablatiō. et que possunt cōponi et
que nō et que separaret que non.

Contra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic.

In omni motu terminus a quo precedit terminū ad quē. sed p̄-
positiōes deserviētes ablatiō casui retorquēt casuale ad actū tanq̄
ad terminū a quo. ergo p̄positiōes ablatiō casui deserviētes debent
p̄cedere p̄positiōes accusatiō casui deserviētes. ¶ Secūdo sic
P̄positiō addita dictiōi per appositionē d̄ p̄cedere eandē dicti-
ōnē Sed tēnus nō p̄cedit ablatiū. cū dicitur pube tēnus. ergo tē-
nus nō est p̄positiō deserviēs huic ablatiō pube. ¶ Tertio sic. si di-
dis et cetera nō possent separari a dictiōib⁹. sequerēt q̄ nō essent
dictiōes p̄ se. et si nō essent dictiōes p̄ se. nō essent partes orōnis. et
si nō essent partes orōnis nō essent p̄positiones. ergo male dicit̄ q̄
ille dictiōes nō possunt separari. ¶ Quarto sic. quicquid potest
dici p̄ se est dictiō p̄ se. sicut quicquid pōt dealbari ē albi. sed iste
p̄positiōes di dis et ijs. possunt p̄ se dici. qz̄ autor eas p̄fert. dicen-
do di dis. ergo sunt p̄positiōes p̄ se separate ab alijs dictiōibus.
¶ Quinto sic. Omnis pars posita i orōne pōt iungi cū alia dictiōe
sed apud et penes p̄nt poni i oratiōe. ergo possunt cōiungi cū alijs
ergo male d̄t autor q̄ apud et penes sunt que cōiungi nō possunt.

Ad argumenta in oppositum.

Ad p̄mū dicitur. q̄ ordūando illas p̄positiōes autor nō habuit
illam cōsiderationem. sed p̄sideravit ordinē casus ad casum ita q̄

prepositiones se habent ad invicem sicut casus quibus deservisse. ideo cuius accusativus precedat ablativum. prepositiones deservientes ablativo sequuntur prepositiones deservientes accusativo casui.

¶ Ad secundum dicitur. quod hec prepositio tenus causa ornatus postponitur suo casuali. Tamen intentionaliter preponitur. et hoc sufficit. ¶ Ad tertium dicitur. quod de his et ceteris. sunt partes incomplete. quia habent solum unum officium prepositionis. scilicet addi per compositionem. ideo sunt partes incomplete. et non complete siue perfecte.

¶ Ad quartum dicitur. quod iste prepositiones sunt dictiones per se. capiendum dictionem generaliter. per omni illo quod dicendo perfertur. Sed non sunt dictiones per se separate ab alijs. capiendum dictionem per voce per se significativa incomplete. sicut capit quando dicit autor. quod hec prepositiones non possunt separari a dictionibus. ¶ Ad quintum dicitur. quod apud et penes bene adiunguntur dictionibus per appositionem et hoc autor voluit. sed non adiunguntur dictionibus per compositionem.

Interiectio quid est :

Postquam autor superius determinavit de prepositione. hic consequenter determinat de interiectione. Cuius ordinis ratio est. quia interiectio inter omnes partes orationis est imperfectior. cum solum significet mentis affectum. ideo primum

ipsam collocando. nullam ponit definitionem eius. Nam consideravit interiectionem consimilem habere significationem cum adverbio. ideo ipsam inter adverbia computat. et inter adverbia de ipsa facit mentionem. Et recitat ibi opinionem grecorum. qui eam etiam inter adverbia locaverunt. Sed donatus consideravit interiectionem per se aliquid significare. ideo ipsam inter partes orationis posuit. et specialem de ipsa facit mentionem. ipsam diffiniendo et etiam assignando sibi aliquod accidens. sicut fecit in alijs partibus orationis. Unde interiectio fuit inuenta ad designandum affectum in animo existentes. de quibus affectionibus animi et ex quibus passionibus maxime commovemur affectando. Nam adveniente alicui magna letitia. commovetur anima per nimiam letitiam. Vel adveniente alicui dolore. ipse animus multum commovetur. ideo habemus unam partem designantem predictas passiones. sicut est interiectio. ideo est pars orationis habens mentis affectum. et non conceptum sicut alie partes orationis

Sciendum primum

quod interiectio describitur ab autore sic. Est pars orationis affectum mentis habens voce incognita. ubi pars orationis ponitur loco generis. et totum residuum loco differentiarum aliarum partitionum. que omnes significant mentis preceptum. significant enim significata sua voce cognita

et perfecta. et non
pau. quia interie
cunt tales vocat
complete format
quod aliqua pa
pau. voces inter
et non potest circ
vires anie pturb
huc illud quod inte
quis videat aliq
ment. non potest
vores huius pa
modos huius
impositus a ro

Sciendum

Nam ve dicit
pieter quod cum inter
armiger. Cum pr
Cum prepositio
tione vero non po
possibilis esset co
compositione noia
pne dictio. sed o
videtur est. Et
Proch dolor co
non ponit vlla
iectio significet
one proch. signi
color hatur co
lo hic et ibi. Q
dolor. quedam de
et huius dimer
etiam absolute. et
proch ille nomia
lo rone affectu
uones hantes

Sciendum

duplex signific
est adverbium op

et perfecta. et non sicut interiectio. quod autem significet voce incognita patet. quia interiectio est circa voces non deliberatas. Animum enim circa tales voces non deliberat. et ideo talis vox indeliberate et incomplete format. quod autem ratio circa tales voces non deliberet patet. quia cum aliqua passio vehemens afficit animam. tunc anima subito praeipit in voces interiectionales. et prae nimia passione qua sic affecta est non potest circa tales voces deliberare. Nam ille passiones aduenientes anime perturbant et afficiunt ipsam. sic quod non potest literaliter et debite illud quod intendit perficere. ideo profert verba corrupta. Nam si quis videat aliquem impetuose currentem. tunc ex illa visione si habet metum. non potest debite et determinate illud proferre. sed subito dat voces huius partis orationis ac si ita vel aliquid consilii. ideo dicit auctor modorum huiusmodi quod motus subitus non est rationis amicus. id est non est impositus a ratione. nec potest haberi secundum rationem determinatam.

Sciendum secundo quod interiectiones non possunt componi cum aliqua parte orationis. Nam (ut dicit priscianus) nomen habet poni cum omni parte orationis praeterquam cum interiectione. cum participio ut edificans. Cum verbo ut armiger. Cum pronome ut huiusmodi. Cum coniunctione ut utroque. Cum propositione ut imple. Cum adverbio ut satisfactio. Cum interiectione vero non potest nomen componi. ut ostendit. quod tamen faceret si possibilis esset compositio nominis cum interiectione. Nam ipse manifestat compositionem nominis diversimode fieri. ideo hic prochdolor non est proprie dictio. sed oratio. cum interiectio non inueniat compositae figure. ut dictum est. Et hoc satis patet per hos usus iohannis de garladria Prochdolor conceptum diversum reddere debet. Interiectiva vox non ponit ullam. Nec est negatio dicendo prochdolor. quia licet interiectio significet dolorem. hoc tamen est diversimode. quia per hanc dictionem proch. significat dolor per modum affectus. Sed per hanc dictionem dolor hincatur dolor per modum conceptus. et ideo diversimode hincatur dolor hic et ibi. Non quedam interiectiones exigunt nominativum ut prochdolor. quedam denique ut ve malis. quedam accusativum ut heu me miser. Et huius diversitatis ratio est. quia quedam interiectiones hincant affectum absolute. et iste exigunt nominativum. qui est casus absolutus sicut proch ille nominativus dolor hincat idem quod proch Sed proch hincat sub ratione affectus. Dolor vero sub ratione conceptus. Aliae sunt interiectiones hincantes affectum in ordine ad aliud. et iste regunt obliquos.

Sciendum tertio quod illa dictio o quandoque est interiectio. quicquid adverbium et ita habet duplicem significationem. scilicet interiectionalem et adverbialem. quandoque est adverbium optandi. ut o vestra gens. quicquid est adverbium

vocādi. vt o petre. qñqz est interiectio volentis. vt o dolor ineffabilis. qñqz est interiectio admirātis. vt o ecce magnū mōstrū. ei pōt ostendi p hos versus. O dolet clamat stupet indignat et optat. Dum vocat optat tūc aduerbia signat. Indignat stupet et dolet interiectio fiet. Et sic patet q qñqz est littera et qñqz dictio. et qñqz syllaba. et hoc differēter. Nam o littera differt ab o syllaba sic formabile a formato. qz put est littera est vox simplex ordinabilis ad significandū cū alia. put vero est dictio habet naturā vciis ordinate ad significandum in se et in alio.

Sciendū quarto q vt dicit autor tñ vñū accidit interiectiōi. scz significatio. et ibi significatio nō capit p significatiōe generali cēntiali que est hcare per modū afficiētis mentē absolute et nō cōtracte sed capit ibi hcatio in speciali p cōtractiōe ei⁹ subratione doloris tristitie timoris gaudij vel admiratiōis. et illa dicit significatiō accidentalis. et ppter hoc dicit autor q quatuor sunt hcationes interiectiōis. scz doloris tristitie gaudij et admiratiōis. Qui⁹ ratio est. qz quedā sunt interiectiōes que significāt leticiā mentis. sicut enar. quod idem est q video. et istis cōuenit hcatio leticie. Alii sunt que significant dolorē. vt heu et proch. et illis cōuenit significatio doloris. Alii sunt que significāt admirationē. vt pape id est quid est hoc. et istis puenit significatio admirātis. Alii sunt que significāt metum. vt at at hui. et istis cōuenit significatio timoris. Nulla autē est interiectio que nō significet aliquo istorū modorū. Et sic patet quid sit interiectio. et quot accidunt ei.

Contra p̄dicta arguit p̄mo sic. Omnis parlorationis significat mentis cōceptum. ergo male dicit autor q interiectio significet mentis affectū. ¶ Secundo sic. Omnis parloratiōis significat ad placitum. sed interiectio nō significat ad placitū. sed naturaliter. cū idem significet apud omēs homines. Nam dolor eodem modo afficit mentē omib⁹ quib⁹ inest. ergo interiectio nō est parloratiōis. ¶ Tercio sic. Omnis parloratiōis aut significat substantiā. aut actū. aut ē determinatio horum. Sed interiectio nullū illorū determinat. Quia si sic tunc esset aduerbiū vel cōiunctio vel p̄positio. ergo interiectio nō est parloratiōis. ¶ Quarto sic. Omnis interiectio aut est primitiue aut derivatiue speciei. ergo interiectio est alicuius speciei. et per cōsequens species debet assignari pro accidente ipsi interiectiōi ergo male dicit autor. q tantū vñū sibi accidit. ¶ Quinto sic.

Dolor admiratio leticia et timor nō sunt accidentia. ergo etiam significatio doloris admirationis etc. nō accident ei. tenet cōsequētia. Quia cuiusq; nō accidit significatio dictio. ei nō accidit significatio eius. cū nihil sit significatiuū nisi per scationem eius in genere cause formalis. sicut nihil est album nisi per albedinem.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dicitur. q̄ pristiannus cōprehendit interiectionē sub aduerbio quod significat mentis conceptum. sed hoc nō est distinguendo interiectionē ab aduerbio. sicut facit autor iste. immo interiectio est passoratiōis significans mentis affectū et nō cōceptum. ¶ Ad secundū dicit. q̄ licet interiectiones nō ita plene et perfecte significēt ad placitū sicut alie passoratiōis. eo q̄ nō sunt voces cognite nec causate a nostra volūtate. tamen p̄ quanto significatiōe suam per institutionē accipiunt. sic ad placitū dicuntur significare. ¶ Ad terciū dicitur. q̄ omnis passoratiōis indeclinabilis significans mentis conceptū est determinatio substantie vel actus vel vtriusq; sed hoc nō oportet de parte indeclinabili significatiōe mentis affectum et non conceptum. cuiusmodi est interiectio. ¶ Ad quartū dicit. Negando cōsequētiā. q̄ interiectio est soluz primitiue speciei. et nulla est deriuatiue speciei. ideo species nō accidit sibi p̄ qualidē differētia eius. quapropter nō debet assignari p̄ accidente eius. ¶ Ad quintū dicit. q̄ sicut dolor leticia timor et admiratio nō accident interiectioni. ita nec significatio passoratiōis eorū. que est rei significatiue passio Sed interiectioni accidit significatio actiua doloris leticie et sic de alijs que est scantis rei actiue. q̄ afficit animā dolenter. Et dicit ultra q̄ speciebus significatiōis interiectionis. nō sunt nomia simplicia imposita. sed circūloquuntur per nomia passionū. a quibus causat affectus in anima.

Octo partiū oratiōis resolutiones luculentissime
p̄ magistrū Johannē versoris edite. liptzky
ab anno domi. M^o cccc^o xciiij^o per Conradū
Kacheloffen impresse feliciter funiunt.

BIOTHECA
MUSEI
CRACOVENSIS

an
ringram

